

KOSTRA

Arbeidsgrupperapporter 2010

© Statistisk sentralbyrå, juli 2010 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-7899-0-Trykt versjon	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-7900-3-Elektronisk versjon	Oppgave mangler	..
ISSN 1891-5906	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne: 00.00.20	Tall kan ikke offentliggjøres	:
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Null	-
	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Innhold

Forord.....	2
Barnehage	3
Grunnskole.....	9
Kommunehelsetenesta.....	14
Pleie- og omsorgstjenester	22
Psykisk helse- og rusarbeid i kommunene	35
Kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler	50
Sosialtjenesten.....	64
Introduksjonsordningen	73
Barnevern.....	78
Vann, avløp og renovasjon (VAR)	85
Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (KNNM).....	99
Samferdsel.....	114
Brann- og ulukkesvern.....	124
Eiendommer	132
Landbruk	141
Kultur, barne- og ungdomstiltak	154
Kirke.....	158
Tannhelsetenesta	162
Videregående opplæring.....	168

Forord

KOSTRA-prosjektet (Kommune-Stat-Rapportering) hadde to hovedformål:

- Gjennomgang av det faglige innholdet i rapporteringen fra kommune til stat, med sikte på forenkling og samordning og på at rapporteringen skal gi relevant styringsinformasjon.
- Etablering av en elektronisk rapporteringskjede som omfatter elektronisk innrapportering fra kommunene og publisering av nøkkeltall om den kommunale virksomheten på Internett.

Prosjektet ble avsluttet 1. juli 2002, og KOSTRA er for lengst over i driftsfasen. Oppdatering og vedlikehold skjer ved en årlig gjennomgang av rapporteringsinnholdet i regi av arbeidsgrupper med representanter fra Statistisk sentralbyrå, Kommunal- og arbeidsdepartementet, de aktuelle fagdepartementer, Kommunenes Sentralforbund og ev. andre brukere.

Dette notatet omfatter rapporter for 2010 fra KOSTRAs arbeidsgrupper. Rapportene vil bli gjenstand for behandling høsten 2010.

For nærmere opplysninger om KOSTRA henvises til nettstedene <http://www.ssb.no/> og <http://kostra.dep.no/>

Barnehage

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for området for KOSTRA-barnehage. Regnskapsfunksjoner som er tillagt arbeidsgruppen er:

201 Førskole
211 Styrket tilbud til førskolebarn
221 Førskolelokaler og skyss.

Arbeidsgruppen består per juni 2010 av:

Elin Såheim Bjørkli (leder)	SSB, Seksjon for utdanningsstatistikk
Hossein Moafi	SSB, Seksjon for utdanningsstatistikk
Corretta Saugstad	SSB, Seksjon for offentlige finanser
Erik Solum	Kunnskapsdepartementet
Annelise L'Orange Ekstrøm	KS, Sarpsborg kommune
Hilde Marie Skarvang	Kommunal- og regionaldepartementet
Guri Hustad	Fylkesmannen i Hedmark
Bjørn Gaarder Johansen	Oslo kommune, bydeler
Siri Westgård	KS

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2010 er:

- Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
- Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

2 Oppsummering og anbefaling

Det har blitt avholdt tre møter i arbeidsgruppen i løpet av siste periode. Et av disse møtene dreide seg om konsernregnskap i KOSTRA og ble holdt sammen med arbeidsgruppen for KOSTRA-grunnskole.

Vi har hatt fokus på forbedring og presisering av innholdet i enkelte indikatorer. Dette har resultert i nye indikatorer og bedre forklaring på indikatortitler, noe som er nærmere beskrevet i pkt 6.

Fra 1. januar 2009 innførte regjeringen en lovfestet rett til barnehageplass for alle barn som har fylt ett år innen utgangen av august det året det ble søkt om plass. På bakgrunn av dette har ikke arbeidsgruppen funnet det hensiktsmessig å lage indikatorer på ventelister (jf. spesielle oppgaver i mandatet.).

Arbeidsgruppene er også bedt om å vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område. I barnehagerapporteringen er det behov for informasjon som ikke finnes i register. Tidligere har det vist seg at registerdataene var utilstrekkelige, men vi vil se om det har vært en utvikling på området slik at dette er mer dekkende per i dag og om vi ev. kan benytte noe av dataene.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Tjenestedataene innhentes fra skjemaet ”Årsmelding for barnehager per 15.12” som rapporteres via Kunnskapsdepartementets rapporteringsportal BASIL. Nytt i rapporteringen for 2009 var at det skulle føres årsverk på dispensasjon for styreere og pedagogiske ledere. Tidligere er det kun ført antall ansatte med dispensasjon. I tillegg var det satt inn en ekstra kolonne i spørsmål om ansattes kompetanse hvor en kunne føre ”Annen bakgrunn”.

3.2 Kontroller i skjema

Skjemaet i databaseløsningen inneholder flere logiske kontroller, f.eks at en familiebarnehage må ha rapportert barn i familiebarnehage og årsverk i familiebarnehage. Noen felter har også obligatorisk utfylling. Ved fullført skjema blir hele skjemaet kontrollert og en får feilmeldinger eller advarsler dersom noe i utfyllingen er feil eller antatt feil.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Det er fremdeles knyttet øremerkede tilskudd til ”Årsmelding for barnehager per 15.12” ettersom dette skjemaet også danner grunnlag for utbetaling av statstilskudd. Dette sikrer at svarprosenten er 100. Vi må si oss svært fornøyd med skjemainngang i forhold til fastsatte frister. Det er kommunene som sørger for at alle barnehager har fylt ut skjema innen sine frister og deretter er det fylkesmennene som ser til at kommunene overholder sine frister.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjon av opplysningene som er gitt i skjema skjer i tre ledd; først kontrollerer og godkjenner kommunen skjemaet, deretter kontrolleres og godkjennes det av fylkesmannen. Når fylkesmannen har godkjent skjemaene, blir dataene overført til revisjonsverktøy i SSB og flere kontroller blir foretatt der i perioden mellom 15.03 og 15.06. Selv om det var en del korrigeringer av antall barn i barnehage, endte vi med en differanse på kun 1 barn på landsbasis fra 15.03 til 15.06. Innenfor spørsmålene om stillinger og personale har det blitt utført flest endringer og da spesielt på spørsmål om styreere og pedagogiske ledere med dispensasjon.

3.5 Publisering

Ved frigivning av KOSTRA-nøkkeltall for 2009 hadde vi med noen nye indikatorer samt at noen fikk nye navn, jf. pkt. 6.

Ved en feiltakelse ble ikke tall for ”Ansatte med dispensasjon fra kravet om førskolelærerutdanning” med på nivå 3 ved frigivning 15.03. Dette er aktuelle og etterspurte tall som ble etterlyst av KOSTRA-brukere. Vi løste dette ved å legge lenke til en Excel-fil som inneholdt opplysningene på kommunenivå.

3.6 Brukerreaksjoner

Arbeidsgruppen har ikke mottatt spesielle kommentarer knyttet til de publiserte nøkkeltallene.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen forslag eller ønske om endringer i funksjons- og/eller artskontoplanene

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Det foreligger forslag om kun små endringer av spørsmål og utforming av skjemaet "Årsmelding for barnehager per 15.12". Endringene gjelder blant annet spesifisering av merkantilt/administrativt personale i barnehagene. Kunnskapsdepartementet foreslår endringer og arbeidsgrupped medlemmene uttaler seg om disse.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Vi etterlyser fremdeles en løsning for å få ut landstall av nivå 3. Mange brukere av KOSTRA-tallene etterlyser også dette. Per i dag må man hente nivå 3 tall inn i Excel for så å summere disse til landstall. I tilfeller hvor det er få enheter i grunnlagstallene og disse blir prikket, vil en få feil landstall uten at brukeren nødvendigvis er oppmerksom på dette.

6.2 Ønskede endringer

Per dags dato foreligger ingen konkrete ønsker om endringer.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen nøkkeltall ble fjernet til frigivning av KOSTRA-tall for 2009.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Vi hadde fått ønsker om å synliggjøre andel minoritetsspråklige barn i barnehage i aldersgruppen 1-5 år i tillegg til 0-5 år. Ettersom rapporteringen nå foregår etter alder, hadde vi mulighet til å etterkomme dette ønsket og har satt inn en ny indikator i faktaarkene.

Funksjon 211 inneholder regnskapstall for både barn med nedsatt funksjonsevne og minoritetsspråklige barn i barnehage. I nøkkeltallene knyttet til funksjon 211 hadde vi derimot kun med barn med nedsatt funksjonsevne i nevneren. Dette er nå korrigert i faktaarkene og har resultert i en del endringer som er beskrevet under:

Nye indikatorer på nivå 2:

- Andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn 1-5 år
 - Teller: Barn 1-5 år med barnehageplass, fra språklige og kulturelle minoriteter. Antall minoritetsspråklige barn 1-5 år i barnehage hentes fra "Årsmelding for barnehager per 15.12." som rapporteres via BASIL. Minoritetsspråklige barn i denne sammenheng er barn med annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk eller engelsk.

- Nevner: Barn 1-5 år med innvandringsbakgrunn. Antall barn 1-5 år med innvandringsbakgrunn omfatter innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Data hentes fra SSBs befolkningsstatistikk
- Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra ressurser, alle barnehager.
 - Teller: Brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn, funksjon 211. Data er hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kr.
 - Nevner: Antall barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager. Inkluderer minoritetsspråklige barn (annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk) + antall barn som er tatt opp ved prioritet eller barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale, fylkeskommunale, statlige og private barnehager. Data hentes fra "Årsmelding for barnehager per 15.12." som rapporteres via BASIL.
- Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn (f 211) per barn som får ekstra ressurser, kommunale barnehager
 - Teller: Korrigerte brutto driftsutgifter, funksjon 211. Data er hentet fra kommuneregnskapet i 1000 kr.
 - Nevner: Antall barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, kommunale barnehager. Inkluderer minoritetsspråklige barn (annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk) + antall barn som er tatt opp ved prioritet eller barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale barnehager. Data hentes fra "Årsmelding for barnehager per 15.12." som rapporteres via BASIL.
- Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Alle barnehager.
 - Teller: Antall barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager. Inkluderer minoritetsspråklige barn (annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk) + antall barn som er tatt opp ved prioritet eller barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale, statlige, fylkeskommunale og private barnehager.
 - Nevner: Antall barn med barnehageplass. Data hentes fra "Årsmelding for barnehager per 15.12." som rapporteres via BASIL.
- Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Kommunale barnehager.
 - Teller: Antall barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager. Inkluderer minoritetsspråklige barn (annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk) + antall barn som er tatt opp ved prioritet eller barn med nedsatt funksjonsevne i kommunale barnehager.
 - Nevner: Antall barn med barnehageplass i kommunale barnehager. Data hentes fra "Årsmelding for barnehager per 15.12." som rapporteres via BASIL.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

For å synliggjøre og spesifisere innholdet i det enkelte nøkkeltall ble det gjort følgende endringer i navn:

Navneendringer, nivå 2:

- Korrigerte brutto driftsutg. per barn, ekskl. minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser (f211) i komm. barnehage.
 - Endret fra: Utg. per barn som får ekstra ressurser (f211) i komm. barnehage
- Andel barn, ekskl. minoritetsspråklige, som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i komm. barnehager
 - Endret fra: Andel barn som får ekstra ressurser, i forhold til alle barn i komm. barnehager

Navneendringer, nivå 3:

- Korrigerte brutto driftsutgifter til førskole, funksjon 201

- Endret fra: Korrigerte brutto driftsutgifter, funksjon 201
- Korrigerte brutto driftsutgifter til styrket tilbud til førskolebarn, funksjon 211
 - Endret fra: Korrigerte brutto driftsutgifter, funksjon 211
- Korrigerte brutto driftsutgifter til førskolelokaler og skyss, funksjon 221
 - Endret fra: Korrigerte brutto driftsutgifter, funksjon 221
- Barn i komm barnehager som får ekstra ressurser, ekskl. minoritetsspråklige
 - Endret fra: Barn i komm barnehager som får ekstra ressurser, pga funksjonshemming eller særlige behov

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Ved ev. overgang til rammefinansiering av barnehager, må arbeidsgruppen ha en større gjennomgang av tjenestedata som innhentes og nøkkeltall som presenteres i KOSTRA. Vi avventer dette til endelig vedtak er fattet.

7.1.1 Kvalitetssikring

Kvalitetssikring av indikatorer er en kontinuerlig prosess og arbeidsgruppen for KOSTRA-barnehage vil fortsette med dette arbeidet. Vi vil blant annet jobbe videre med indikatorene som viser andel minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn og justere disse før frigivning av nøkkeltall i 2011.

7.1.2 Utfordringer i konsistens

Sammenlignbarhet i forhold til andre kommuner mener vi blir stadig bedre ved at vi har tatt i bruk konsernregnskap for barnehagesektoren. Konsernregnskap for barnehager i KOSTRA har blitt benyttet siden 2007-årgangen.

7.1.3 Nye perspektiver?

Både når det gjelder rapportering av barnehagedata og behovet for andre typer nøkkeltall vil vi se dette i forbindelse med ev. overgang til rammefinansiering (jf. pkt 7.1.)

7.2 Kvalitetsindikatorer

Kvalitetsindikatorerne på barnehageområdet trenger en oppgradering for å speile dagens situasjon i sektoren. Arbeidsgruppen har diskuterte kvalitetsindikatorer sett i forhold til St. meld. Nr 41 (2008-2009), Kvalitet i barnehagen. Dette vil bli benyttet som grunnlag for videre oppfølging av kvalitetsindikatorer på området.

8 Annet

-

9 Referanser

-

10 Vedlegg

Vedlegg 1. Årsmelding for barnehager per 15. desember 2009

Vedlegg 2. Veiledning til Årsmelding for barnehager per 15. desember 2009

Grunnskole

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa for grunnskole har for regnskapsåret 2009 hatt ansvaret for følgende funksjoner:

Funksjon 202 Grunnskole
Funksjon 213 Voksenopplæring
Funksjon 214 Spesialskolers
Funksjon 215 Skolefritidstilbud
Funksjon 222 Skolelokaler
Funksjon 223 Skoleskyss

Kunnskapsdepartementet er fagdepartement for arbeidsgruppa for grunnskole, men ansvaret er delegert til Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppa består av representanter fra Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkesmennene, Kommunenes sentralforbund og Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsgruppa består per juni 2009 av følgende medlemmer:

Per Torstein Tuhus (leder)	SSB
Rita Aanerud	SSB
Birgit Bjørkeng	SSB
Corretta Saugstad	SSB
Hilde Hjorth-Johansen	Utdanningsdirektoratet
Linda Hauge	Utdanningsdirektoratet
Marit Helen Bakken	Utdanningsdirektoratet
Roald Fremstad	Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Hanne Marie Moum Brun	KS
Arne Rekdal Olsen	KS
Geir Halstensen	KS
Per-Erik Eimhjellen	KS
Cecilie Børnes Utgård	KRD

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Det har ikke vært noen store endringer i det generelle mandatet for KOSTRA gruppene i 2010. Mandatet og et tillegg til mandatet som omhandler roller og ansvar i gruppene ble tatt opp i møte den 13.1.2010. Alle gruppene har også fått et notat fra KOSTRA-ledelsen i SSB med arbeidsoppgaver som har vært retningsgivende for arbeidet våren 2010.

2 Oppsummering og anbefaling

Som følge av kvalitetsgjennomgangen som gruppa har vært igjennom våren 2010, er det utarbeidet forslag til 5 nye indikatorer og fjerning av 3 indikatorer. Endring av innhold, titler og tekst er også konsekvenser av arbeidet som er gjort. Gruppa mener at en slik gjennomgang har vært nødvendig, og at kvalitet, struktur og innhold vil bli bedre som følge av dette arbeidet. Gruppa tar sikte på at de fleste forslagene som er beskrevet lenger ned i rapporten, skal implementeres til mars publiseringen 2011. Høsten 2010 blir også registerbasert personellstatistikk satt på dagsorden i gruppa, men det er foreløpig ikke tatt noen endelig avgjørelse på om og når register eventuelt tas i bruk i KOSTRA grunnskole.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

KOSTRA grunnskole har ikke eget skjema, men innhenter eksterne data fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI).

Tellingstidspunkt er 1. oktober hvert år. Utarbeidelse og videreutvikling av GSI foregår i et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet, SSB og Waade Information System (WIS). Utdanningsdirektoratet har opprettet en egen Faggruppe for GSI som deltar i utviklingen av GSI.

3.2 Kontroller i skjema

GSI har et omfattende kontrollsystem i skjemaet. Faggruppe for GSI har ansvaret for å vedlikeholde og utvikle kontrollene. Kontrollsystemet på skjema bidrar til at mange feil oppdages på et tidlig tidspunkt og blir rettet på skolenivå.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Foreløpige GSI tall publiseres i desember. Data fra GSI revideres kontinuerlig i perioden fra 1. januar til frigivning av endelig grunnskolestatistikk i april. Det er derfor en relativt lang periode hvor fylkesmenn, kommuner og grunnskoler har anledning til å korrigere tjenstedataene. SSB har også mulighet til selv å rette i datamaterialet, i samarbeid med skoler, kommuner og fylkesmenn. Inngangen av regnskapsdata fra kommuner til mars publiseringen oppleves generelt som bra. Innrapporteringen på konsern til mars var derimot ikke tilfredsstillende.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Grunnskoleområdet har ikke eget revisjonssystem i KOSTRA. Tjenstedataene blir korrigert i GSI før overføring til KOSTRA. Det er tatt i bruk en egen applikasjon i KOSTRA for tverrgående revisjon. Denne applikasjonen er nyttig for å kontrollere samsvar mellom tjeneste og regnskapsdata. På grunn av at revisjonsperioden er relativt konsentrert har det vært nødvendig å konsentrere seg om enkelte utvalgte indikatorer. I noen tilfeller har kommunen blitt kontaktet for å verifisere mistenkelige verdier.

3.5 Publisering

Det har ikke vært endringer i innholdet i faktaark og nøkkeltall fra fjoråret. Det har likevel blitt endret noe på rekkefølge/struktur i arket, samt funksjonstitler og overskrifter. Fra mars til juni har publiseringen ikke blitt endret, bortsett fra oppdatering av tall.

3.6 Brukerreaksjoner

Det har ikke vært noen spesielle reaksjoner fra brukere.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endringer i kontoplanen.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Faggruppen for GSI gir innstillinger om ønskede endringer i GSI.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Indikatorene for grunnskole 2009 årgangen består nesten utelukkende av regnskapstall fra kommunen normert mot tjenestetall fra GSI, eller befolkningstall. Innholdet i KOSTRA arket bør ses i lys av andre statistikkilder som Skoleporten og GSI. En må være oppmerksom på unødig dobbeltpublisering mot for eksempel Skoleporten. Noe av bakgrunnen for at resultater fra nasjonale prøver ikke er tatt inn i KOSTRA, er nettopp at det allerede er publisert i Skoleporten. I forbindelse med kvalitetsgjennomgangen våren 2010, har likevel KS sine representanter i gruppa uttrykt ønske om at det bør vurderes på nytt om resultater fra nasjonale prøver og eventuelt andre kilder skal inn i KOSTRA (Referat fra møte i arbeidsgruppa 22.3.2010).

6.2 Ønskede endringer

I forbindelse med kvalitetsgjennomgangen våren 2010, har en mindre undergruppe jobbet fram et forslag til revidert faktaark for grunnskole til 2010. Undergruppa har tatt utgangspunkt i de konkrete oppgavene som alle gruppene har fått utdelt fra KOSTRAledelsen i SSB. Undergruppa har særlig jobbet med å kvalitetssikre omfanget i teller og nevner, rydde opp i omfang og struktur i faktaarkene og kvalitetssikre forklaringstekstene. Noe arbeid gjenstår, og kvalitetsarbeidet vil derfor fortsette høsten 2010. Gruppa ønsker blant annet å gjøre noen grep for å få en ryddigere og mer intuitiv struktur i arket. Prioriteringsindikatorene blir gruppert ved å starte øverst med Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 214, 215, 222, 223), og deretter funksjonsvis nedover. Begrepet ”grunnskolesektor” erstatter ”grunnskoleopplæring”. De andre indikatortitlene skal gjenspeile funksjonstitlene. Gruppa mener at denne måten å gruppere indikatorene på blir mer oversiktlig for brukerne. Alle indikatorer som betegnes ”herav” vil få et innrykk og være plassert i logisk rekkefølge.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Som følge av strukturendringene nevnt under punkt 6.2, vil det bli to færre indikatorer under prioriteringer. Siden indikatorene som forsvinner kun er sammensetninger av flere enkeltfunksjoner er gruppas vurdering at man ikke mister informasjon på grunn av dette. I tillegg foreslår gruppa å fjerne følgende indikatorer:

- Andel elever i 1.-3. årstrinn i prosent av elever i 8.-10. årstrinn
- Andel elever som får morsmålsoppl ift elever som får særskilt norskoppl
- Antall elever per datamaskin

Begrunnelsen er at disse indikatorene gir liten eller ingen nyttig informasjon om kommunen som skoleeier og ansvarlig for grunnskoleopplæringen. Grunnlagsdataene kan uansett hentes fra nivå 3.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Følgende nye indikatorer foreslås til 2010:

- Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning 1.-4. trinn
- Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning 5.-7. trinn
- Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning 8.-10. trinn
- Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.til 4.årstrinn
- Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5.til 7.årstrinn

Alle de nye indikatorene er oppsplitting av allerede eksisterende indikatorer. Begrunnelsen for å splitte opp er at andelene varierer på de tre trinnene, og at tidlig tiltak er en prioritert målsetting fra sentrale myndigheter.

Gruppen foreslår også at det i tillegg til dagens brutto driftsutgifter 213, 214 og 215 blir publisert korrigerte brutto driftsutgifter.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

To indikatorer får nytt artsinnhold og titler:

- Utgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år
- Driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss

Forslag til nye titler:

- Netto driftsutgifter til skoleskyss (223), per innbygger 6-15 år, konsern
- Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss, konsern

Den foreslåtte endringen har bakgrunn i at skolelokaler og skyss tidligere var en funksjon. Etter at funksjonen ble delt i 222 (skolelokaler) og 223 (skoleskyss), vil det være mer hensiktsmessig å presentere dem med de ordinære utgiftsbegrepene netto og korrigerte brutto driftsutgifter.

I tre indikatorer er det foreslått å ta med driftsansvar privat i teller og nevner:

- Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning
- Andel elever i grunnskolen som får tilbud om skoleskyss
- Årstimer spesialundervisning i prosent av antall lærertimer totalt

I en indikator tas driftsansvar privat med i nevner:

- Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss (223), per elev som får skoleskyss, konsern

Begrunnelsen for å ha med driftsansvar private i disse indikatorene er at både spesialundervisning og skoleskyss dekkes av det offentlige, og at det dermed gir bedre samsvar mellom teller og nevner.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1 Kvalitetssikring

Se punkt 6.2.3

7.1.2 Utfordringer i konsistens

Kommunene organiserer spesialundervisning i egne enheter på ulike måter. Noen kommuner har spesialskoler hvor alle elever har enkeltvedtak om spesialundervisning mens andre kommuner har spesialklasser eller avdelinger i ordinære grunnskoler. I første tilfelle blir utgiftene ført på funksjon 214, i andre tilfelle på funksjon 202. Isolert sett gir derfor 214 liten sammenlignbarhet mellom kommuner. Gruppen foreslår derfor at 202 og 214 konsekvent blir presentert sammen i faktaarket for å få bedre sammenlignbarhet.

7.1.3 Nye perspektiver?

I kvalitetsgjennomgangen har gruppen foreslått å inkludere tall fra private i noen indikatorer fordi det gir bedre sammenheng med teller og nevner (utgifter og brukere av tjenesten), se punkt 6.2.3. Det har også vært drøftet om grunnskole konsekvent bør ha med privat tjenesteproduksjon i arket, for at statistikken skal speile tjenesteproduksjonen i kommunene bedre, uavhengig av hvem som utfører tjenesten. Det vil i så fall kreve at regnskapsrapportering fra privatskoler blir tilgjengelig og sammenlignbar med KOSTRA regnskapet.

I forbindelse med at det har vært jobbet med kvalitet på årsverksrapporteringen i GSI de siste årene, og at det ligger i mandatet til arbeidsgruppene, kommer gruppen til å sette opp registerbasert personellrapportering på dagsorden til høstens møter. Grunnskolearket har konsekvent benyttet årsverk fra GSI, men det er flere grunner til at gruppen nå bør vurdere registerbaserte årsverk. På grunn

av endringer i GSI skjema har tidsserien de 3 siste årene vært brutt. GSI årsverk gir også et begrenset bilde av den totale ressursbruken i kommunene, fordi det bare delvis fanger opp lærernes årsverk. Siden det nå også er flere områder i KOSTRA som bruker register vil det også gi et bedre sammenligningsgrunnlag på tvers av sektorer å benytte register for grunnskolen. Det er også uheldig at det benyttes flere kilder for å måle årsverk i grunnskolen, da dette kan medføre forvirring hos brukerne. En eventuell overgang til registerbaserte årsverk vil nødvendigvis medføre at man mister noe informasjon, men ikke minst at man får nytt tilfang av en rekke variabler.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Gruppen har ikke jobbet konkret med kvalitetsindikatorer i 2010, men det betraktes som en del av diskusjonen om omfanget til KOSTRA som er diskutert i gruppa og nevnt under punkt 6.1. KS har særskilt ønsket at det skal vurderes flere kilder/nye tall for å belyse mer enn bare input i form av utgifter og elever. Eksempel er spesialundervisning hvor det bare er omfanget som måles, men lite om måloppnåelse. Tilsvarende eksempel er også opplæring av språklige minoriteter, hvor antall og andeler er dekket, men hvor det er lite beskrivelse av om målene for undervisningen blir nådd. Hvor mye svømmeopplæring og leksehjelp må skolen yte for at kommunen har oppfylt kravene til loven? Denne type indikatorer er utfordrende i forhold til ordinær statistikkproduksjon og vil kunne kreve endring av rapportering selv om noe kanskje kan dekkes av eksisterende rapportering. Disse forslagene må også ses i sammenheng med diskusjonen om hva som skal publiseres hvor i forhold til for eksempel Skoleporten. Det etterlyses også en avklaring på hvilken statistikk som skal/bør publiseres i henholdsvis KOSTRA og Skoleporten, slik at gruppen har noen retningslinjer for fremtidig utvikling av KOSTRA.

7.3 Annet

- I forbindelse med kvalitetsgjennomgangen har gruppa ønsket å redusere omfanget av forklaringstekst under hver indikator. For eksempel mener gruppa at det ikke skal være nødvendig å gjengi innhold fra hovedveilederen i informasjonsknappene. I stedet har det vært uttrykt ønske om at veilederen skal være lettere tilgjengelig fra faktaarkene. Dette vil i så fall være en teknisk/praktisk utfordring som bør kunne løses!
- Gruppen har også jobbet med å få mer presise forklaringstekster. Ett forslag for å oppnå dette er å henvise til cellereferanse fra GSI der dette er aktuelt.
- Gruppen har også forslag om ny vektingsfaktor i forhold til elevtall. Vektingsfaktorene som benyttes i dag er 5/12 for høsthalvåret og 7/12 for vårhalvåret. Gruppen har drøftet om en vektning basert på skoledager vil gi et mer presist forholdstall, eksempelvis 85/190 høst og 105/190 for vår. Alternativt vil 5/11 for høst og 6/11 for vår gi et mer presist tall i forhold til for eksempel lønnsutbetalinger gjennom året. Saken bør drøftes videre og også tas opp med arbeidsgruppa for videregående opplæring som benytter samme vektingsforholdet.

8 Annet

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Kommunehelsetenesta

1 Innleiing

1.1 Arbeidsgruppa sitt ansvar og samansetjing

Arbeidsgruppa sitt ansvar: KOSTRA kommunehelse

Arbeidsgruppas samansetjing:

Kommunal- og regionaldepartementet	Alexander Wiken Lange
KS	Anne Jensen
KS, Tolga kommune	Kjetil Brodal
Helsedirektoratet	Linda Haugan (mellombels medlem)
Helsedirektoratet	Elin Sæther
Helsedirektoratet	Michael Kaurin
KS / Oslo kommune	Grethe Sundby
Bergen kommune	Brynjar Skaar
Statistisk sentralbyrå	Espen Ottesen Vattekar
Statistisk sentralbyrå	Åsne Vigran
Statistisk sentralbyrå	Bjørn Gabrielsen
Statistisk sentralbyrå	Trond Ekornrud
Statistisk sentralbyrå	Dag Abrahamsen

Da fylkesmannsembetet ikkje lenger ønskja å vera representert i KOSTRAs arbeidsgrupper gjekk Birgit Heier Johansen ut av gruppa frå hausten 2009.

Referat og presentasjonar frå arbeidsgruppemøta er lagt ut på

<http://www.ssb.no/kostra/kommune/kommunehelsetjenesten.html>

1.2 Rammer for gruppa sitt arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Gruppa har ansvar for å utvikla skjema for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjon innanfor følgjande KOSTRA-funksjonar:

- 120 Administrasjon (årsverk i kommunehelsetenesta)
- 232 Førebygging, skule- og helsestasjonsteneste
- 233 Annet forebyggende helsearbeid Denne funksjonen er delt opp i to undergrupper:
Miljøretta helsevern og anna førebyggjande arbeid.
- 241 Diagnose, behandling og re-/habilitering.
- 253 Bistand, pleie, omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede (lege- og fysioterapeutårsverk)

Eitt skjema dekker tenesterapporteringa for desse funksjonane:

Skjema 1 Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten:

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/1.pdf

I tillegg nyttast følgjande datakjelder:

- SSBs registerbaserte personellstatistikk, som bl.a. byggjer på:
 - NAV sitt Arbeidsgjevar- og arbeidstakarregister
 - Norsk utdanningsdatabase (NUDB)
 - helsepersonellregisteret til Helsedirektoratet
- NAV sitt fastlegeregister

1.3 Møter i arbeidsgruppa

Det blei halde to todagars heildagsmøte i rapporteringsperioden, 15.-16.10.2009 og 19.-20.04.2010, delvis saman med pleie og omsorgsgruppa i overlappande saker. Haustmøtet blei via ein grundig gjennomgang av skjema og faktaark, og nokre forslag til endringar blei vedtekne.

Referat, sakspapir og presentasjonar frå arbeidsgruppemøta er lagt ut på <http://www.ssb.no/kostra/kommune/kommunehelsetjenesten.html>

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Kort samandrag av innhald i rapporten sine ulike delar.

Innhenting og kontroll av 2009-tal har gått som normalt. Det er berre små forslag til endringar av skjema, nokon forslag til endring i rettleiar, samt noko i faktaarka. Arbeidsgruppa er også einige om å publisera registerbaserte årsverkstal for yrkesgrupper innan helsestasjons- og skulehelsetenesta (f232) viss kvaliteten er tilfredstillande frå og med 2009-årgången. Samstundes vil ein halda fram med å samla inn tal i skjema som eitt leidd i ein overgangsfase til registerbasert personellstatistikk. Arbeidsgruppa drøftar vidare oppgjersdatabasen som ny potensiell datakjelde for private fysioterapeutar utan driftsavtale.

For å oppnå konsistens mellom nasjonale tal (Statsbudsjettet mm.) og KOSTRA, vedtok gruppa å innlemma funksjon 120 Administrasjon i lege- og fysioterapeuttal. Dette er gjennomført i junipubliseringa, og tala er oppdaterte fom. 2003.

2.2 Arbeidsgruppa sine anbefalingar

Kort oppsummering av dei endringar og anbefalingar gruppa har føreslått.

Det blei ikkje føreteke mange endringar av skjema i fjor, og arbeidsgruppa har i år berre nokon mindre forslag til endringar av skjema og faktaark.

Arbeidsgruppa anbefaler ein overgang til registerbaserte årsverks for helsestasjons- og skulehelsetenesta (f232) viss kvaliteten viser seg å vera på same nivå som for 2007 og 2008-årgången. SSB analyserer 2009-data hausten 2010 og sender på grunnlag av dette ut ei anbefaling på høyring i arbeidsgruppa. Samstundes vil ein halda fram med å samla inn desse årsverkstala på skjema 1 i ein overgangsfase.

Ein føreslår å oppretta eit arbeidsutval som skal sjå på mogeligheitene til å publisera fleire indikatorar på vidareutdanning.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Kort oppsummering av arbeidet med utforming av årets rapporteringsskjema.

Timeverk for private fysioterapeutar utan driftsavtale blei fjerna frå del 3-1 Antall timeverk av fysioterapeutar frå skjema før 2009-rapporteringa. Arbeidsgruppa var vidare samde om å fjerna desse timeverka for indikatorar som inkluderte det samla talet på årsverk for fysioterapeutar for alle tidlegare årgangar ved publisering. På denne måten hindrar ein tidsseriebrot og tala vil vera samanliknbare mellom årgangar. I tillegg vil det vil framleis vera mogleg å henta ut årsverk for avtaleause fysioterapeutar frå tabellar i statistikkbanken t.o.m. 2008-årgången.

3.2 Kontrollar i skjema

Kva typar kontrollar finst i skjemaet. F.eks. hovudvekt av logiske kontrollar, skilje mellom kontrollar og varslar osv. Kva betyding har skjemakontrollane for revisjonsarbeidet.

I skjemaet er det hovudsakleg kontrollar på utfylte felt. Skjemaet har i tillegg nokon logiske kontrollar. I revisjonsarbeidet er det i tillegg kontrollar mot fjoråret, samt kontrollar mot andre datakjelder.

3.3 Innsamling av data (rapporteringa);

Omtale av datainngangen i forhold til publiseringane i mars og juni. Her skal også det som er av registerdata og eksterne data omtalast. Avsnittet skal også gjere greie for oppfølginga (purringa) av kommunane/fylka.

Oversikt over datainngangen for skjema 1, 4, 5 og IPLOS

	Skjema 1	Skjema 4	Skjema 5	IPLOS
Forventet	445	445	1341	431
Mottatt 15.06.2010	445	445	1341	430 ¹
Svarprosent 15.06.2010	100	100	100	99,8
Svarprosent 15.04.2010	96,2	98,0	96,6	98,1
Svarprosent 15.03.2010	93,0	96,2	95,5	95,8
Svarprosent 15.02.2010	67,9	79,3	80,6	63,1
Svarprosent 06.06.2009	99,8	100	100	99,6
Svarprosent 12.03.09		98	98,7	98,4
Svarprosent 19.02.09		91,2	-	81,6
Svarprosent 30.05.2008	99,8	100	100	98,4
Svarprosent 06.03.08		95,7	97,6	97,1
Svarprosent 2007	100	100	100	
Svarprosent 2006	97,8	99,1	99,5	
Svarprosent 2005	99,3	99,6	99,5	
Svarprosent 2004	99,1	99,8	98,1	

Ved den førebelse publiseringa 15.mars var svarprosenten høgare enn for tidlegare årgangar. Ved publiseringa 15. juni hadde alle kommunar innrapportert skjema 1. Purring av kommunane har føregått på e-post, i tillegg blei fire kommunar purra per telefon. Innhenting av registerdata frå fastlegeregisteret til NAV blei noko forseinka i år. Indikatorane dette fekk konsekvensar for blei difor ikkje publiserte ved den førebelse publiseringa 15.mars.

3.4 Bearbeing/revisjon og kontroll

Omtale av resultatet av og erfaringar hausta under årets revisjonsarbeid. Verkar kontrollane i revisjonssystemet tilfredsstillande? Har uføreseielege hendingar hindra den planlagde gjennomføringa av revisjonsarbeidet? For dei som har fleire skjema, er det ønskjeleg med eitt (under-)avsnitt for kvart skjema.

Det har blitt innført nytt revisjonssystem for KOSTRA-kommunehelse (Dynarev). Dette har medført meirarbeid når det gjeld oppbygging av kontrollar, samt innhenting. Dette har forseinka revideringsprosessen samanlikna med tidlegare år. Det nye revisjonssystemet har også ført til KOSTRA-support ikkje har bidrege i revisjonsarbeidet på same måte som for tidlegare år. Frå og med neste år reknar ein med at revisjon og kontroll vil gå føre seg som normalt igjen..

Alle kontrollar som var innlemma i det gamle revisjonssystemet (GenRev) er no lagt inn i det nye (Dynarev).

¹ Siste kommune sendte inn 22.06.2010

3.5 Publisering

Kort omtale av sjølve publiseringane. Har det vore spesielle problem knytt til publiseringane. Kort dokumentasjon over endringar i nøkkeltal (både frå fjorårets til årets publisering, og frå mars til juni).

Endringar i publisering:

- Legeårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer no funksjon 120 administrasjon for alle årgangar.
- Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer no funksjon 120 administrasjon for alle årgangar.
- Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer ikkje lenger fysioterapeutar utan driftsavtale for alle årgangar.

3.6 Brukarreaksjonar

Har gruppa teke imot spesielle kommentarar knytt til nøkkeltala.

Det er relativt få tilbakemeldingar frå brukarar av data. Kommunane kontaktar SSB stort sett når noko manglar, noko som tyder på at dei i stor grad veit kor tala finst. I tillegg får ein nokon spørsmål frå helsemyndighetene.

4 Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

Definisjonsendring for funksjon 233 Anna helsearbeid

4.1 Bakgrunn for ønska endring

Kommunalt næringsmiddeltilsyn er overtatt av det statlege mattilsynet, og må ut av funksjonsbeskrivinga.

4.2 Forslag til endring

Kulepunkt 2 i omtale av f233 endrast frå:

- Programmer/kontroller (screening), næringsmiddeltilsyn, teknisk/hygienisk personell, veterinær, opplysning/kampanjer.

til

- Programmer/kontroller (screening), næringsmiddeltilsyn, teknisk/hygienisk personell, veterinær, opplysning/kampanjer.

5 Ønska endringar i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Kva endringar ønskjer arbeidsgruppa å gjera på området som gjeld skjema og/eller filuttrekk, og kva er grunnen for ønskja.

Arbeidsgruppa ønskjer også å fjerna spørsmål frå del 4-4 Førebyggande helsetenester til ungdom 13-20 år. Spørsmål 4-4 a, b og c er ønska fjerna frå skjemaet til neste år, sidan dette dreier seg om lovpålagde tenester kor kontroll fell inn under Helsetilsynet. Ein vil dessutan kunna få med eventuelle kommunar som ikkje skulle ha tenesta i spørsmålet om opningstid ved helsestasjon for ungdom, kor dette feltet i så tilfelle vil vera tomt/0.

Aldersintervall Helsestasjon for ungdom

Det har vore sprik i skjema, rettleiing og faktaark når det gjeld aldersintervall for Helsestasjon for ungdom (HFU). Frå og med neste år vil 13-20 år vera nytta alle stader.

5.2 Forslag til endring

Spesifisering av dei ønska endringane. Eitt(under-)avsnitt for kvar ønska endring.

Har kommunen/bydelen per 31.12. i drift, evt. tilgang til gjennom interkommunalt samarbeide:		
	Antall	
a. Helsestasjon for ungdom	<input type="text"/>	
b. Skolehelsetjeneste ved alle grunnskoler		☐ Ja ☐ Nei
c. Skolehelsetjeneste ved alle videregående skoler		☐ Ja ☐ Nei ☐ Har ikke videregående skole
Hvis nei i b. eller c., hvorfor ikke?		<input type="text"/>

6 Ønska endringar i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Kort om korleis gruppa oppfattar bruken av arket.

Arket ser ut til å fungera tilfredsstillande og arbeidsgruppa ønskjer berre små endringar til neste år.

6.2 Ønska endringar

Kva endringar ønskjer arbeidsgruppa å gjera på området som gjeld skjema og/eller filuttrekk, og kva er grunnen for ønskja.

Arbeidsgruppa ønskjer å fjerna to eksisterande nøkkeltal på nivå to og har endra innhaldet i allereie eksisterande nøkkeltal (sjå punkt 3.5). I tillegg ønskjer ein å nytta register som kjelde for indikatorar som inkluderer talet på årsverk for helsestasjons- og skulehelsetenesta (f232).

6.2.1 Fjerning av eksisterande nøkkeltal

Systematisk spesifisering av kva for nokre nøkkeltal som er fjerna, og kvifor.

Samstundes ønskjer arbeidsgruppa å fjerna lege-/fysioterapeutårsverk per 1000 plassar i sjukeheim, sidan ein også har lege-/fysioterapeuttimar pr sjukeheimsbebuar. Følgjande indikatorar blir føreslått fjerna frå faktaarket, nivå 2:

- Årsverk legar pr 1 000 plassar i institusjon
- Årsverk fysioterapeutar pr 1 000 plassar i institusjon

Årsaka til at arbeidsgruppa ønskjer å fjerna lege-/fysioterapeutårsverk per 1000 plassar i sjukeheim, er at ein også har lege-/fysioterapeuttimer pr sykehjemsbeboer i faktaarket på nivå 2.

6.2.2 Nye nøkkeltal

Systematisk spesifisering av nye nøkkeltal. Kva data nyttast, og kva inngår i teljar og nemnar.

Det visast til allereie eksisterande indikator ” Antall personer med vidareutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (kommunehelse og pleie- og omsorg)” i kommunehelsearket. SSB føreslår at arbeidsgruppene hausten 2010 diskuterer moglegheiten av å etablere registerbaserte indikatorar tilsvarande spørsmåla som fram til 2007-årgangen inngjekk i skjema 1 Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten, skjema 4 Pleie og omsorgstjenester, samleskjema og skjema 7 Personell og virksomhet i sosialtjenesten:

- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, eldreomsorg/aldersdemens/ gerontologi
- Videreutdanning i sykepleie, onkologi (kreftomsorg)
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, habilitering og rehabilitering
- Videreutdanning i vernepleie, målrettet og metodisk miljøarbeid
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, arbeidsmiljørettet helsevern
- Videreutdanning i vernepleie, rusomsorg
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, rusproblematikk

SSB føreslår at det blir nedsett eit lite arbeidsutval som vurderer om det er aktuelt å publisera registertal for desse og ev. andre grupper. Meir spesifikk definisjon av dei ulike gruppene (inkludert eksisterande gruppe for psykisk helsearbeid) og i kva faktaark desse tala ev. skal publiserast, føreslår ein også at arbeidsutvalet får eit mandat. Forslag om ev. nye vidareutdanningsindikatorar bør ferdigstillast i løpet av november 2010 før det blir sendt til høyring i aktuelle arbeidsgrupper.

6.2.3 *Endring av innhald i allereie eksisterande nøkkeltal*

Systematisk spesifisering av de endringar som er gjort i eksisterande nøkkeltal. Kva er endra og kvifor.

- Legeårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer no funksjon 120 administrasjon for alle årgangar.
- Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer no funksjon 120 administrasjon for alle årgangar.
- Fysioterapiårsverk per 10 000 innbyggjarar, kommunehelsetenesta inkluderer ikkje lenger fysioterapeutar utan driftsavtale for alle årgangar.

Arbeidsgruppa var einige om inkludera f120 sidan dette blir nytta på nasjonalt nivå. I tillegg er det mange kommunar som ikkje klarer å skilja ut fellestenester og administrasjon frå tenestestatistikken, slik at tala kan vera noko usikre.

Arbeidsgruppa er også einige om å publisera registerbaserte årsverkstal for dei ulike yrkesgruppene innan helsestasjons- og skulehelsetenesta (f232) viss kvaliteten viser seg å vera like tilfredstillande som for dei to siste årgangane. Samstundes vil ein halda fram med å samla inn årsverkstal i skjema 1 som eitt leidd i ein overgangsfase til registerbasert personellstatistikk. Det vil særleg bli viktig å samanlikna tal frå skjema og register på kommunenivå i løpet av hausten 2010.

7 Vidareutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1 *Kvalitetssikring*

Kvalitetssikring av indikatorar, sikring av same omfang i teljar og nemnar

Ved den førebelse publiseringa 15.mars blei det publisert Konsern-faktaark for kommunehelse på nivå 2 og 3. I 2008 hadde i alt 29 IKS/KF innrapportert rekneskap for kommunehelse (f232, f233 og f241). Kommunane desse KF/IKS er høyrer heime i (for kommunehelse og pleie og omsorg samla) er Moss, Aremark, Marker, Follo, Eidsberg, Sørum, Oppegård, Bærum, Asker, Sørum, Oslo, Kongsvinger, Hamar, Eidskog, Gjøvik, Kongsberg, Gol, Nedre Eiker, Drammen, Tønsberg, Kristiansand, Lyngdal, Sandnes, Stavanger, Sola, Bergen, Vaksdal, Flora, Ålesund, Ulstein, Norddal, Hitra, Malvik, Namsos, Frosta, Vestvågøy, Vågan, Vardø og Hammerfest.

For kommunehelsetenesta er det svært lita grad av føretaksorganisering og IKS/§27-samarbeid. Det er berre når det gjeld legevakt at det er ein større grad av interkommunalt samarbeid (og noko på jordmorteneste), men her er det ikkje snakk om tenestedata. På personellsida kan det her vera vanskeleg å oppnå ei korrekt fordeling, då dei fleste samarbeid ikkje er av ein slik art at det blir registrert i Enhetsregisteret.

Det er ingen indikatorar i kommunehelse per i dag som inkluderer både rekneskapsdata og personelldata. Dette gjer at ei annleis fordeling av årsverk ikkje vil vera hensiktsmessig på konsernnivå viss det er snakk om å visa dekningsgrad. Arbeidsgruppa vil likevel følgja området nøye i tida som kjem og viss utviklinga heller i retning av meir organisering i føretak og KF vil nye vurderingar gjerast med omsyn til kva som vil vera rett populasjon i teljar og nemnar for indikatorane på området.

7.1.2 *Utfordringar i konsistens*

Identifiserte utfordringar i arbeidet med å få god samanheng i omfang og for samanlikning mot andre kommunar/ fylkeskommunar.

Det vil først og fremst vera interessant å bruka konsern-faktaarket for indikatorane som omhandlar rekneskapdata. For tenestedata som viser dekningsgrader vil det vera lite hensiktsmessig med splittingar på same måte. Samstundes må arbeidsgruppa foreta ein gjennomgang og drøfta dette fram mot publisering i 2011.

7.1.3 Nye perspektiv?

Tankar gruppa har gjort seg rundt utviding av nøkkeltal til å visa andre perspektiv enn produsentperspektivet.

Arbeidsgruppa har fått skissert andre moglege perspektiv å presentera KOSTRA-statistikken enn produsentperspektivet. Alle deltakarane i arbeidsgruppa er blitt oppfordra til å ta dette med til eigen etat og koma med innspel om moglege løysingar for kommunehelseområdet. Arbeidsgruppa har per i dag ikkje konkrete forslag til nye perspektiv å presentera kommunehelsestatistikken på, men vil følgja arbeidet med dette vidare opp hausten 2010.

7.2 Kvalitetsindikatorar

Systematisk spesifisering av kvalitetsindikatorar på området. Korleis har arbeidsgruppa jobba med å definera kvalitetsindikatorar (jf. mandatet for 2006)? Kva kvalitetsindikatorar er lagt ut i 2006 og korleis er utviklinga tenkt framover.

Det blei lansert 4 kvalitetsindikatorar 15.06.2007. To av desse er felles med pleie- og omsorgstenestene (plo), då dei er overlappende.

- Åpningstid ved helsestasjon for ungdom. Sum timer per uke
- Andel nyfødte med hjemmebesøk
- Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem (også i plo)
- Fysioterapitimer pr. uke pr. beboer i sykehjem (også i plo)

Det er per i dag ikkje planar om nye kvalitetsindikatorar på området.

7.3 Anna

Her kan arbeidsgruppa/fagansvarlig fremja ønskjer og behov den ser for KOSTRA på sitt område. Grunngi ønskje(a), og vis gjerne til om den kan vera nyttig på andre områder/for andre grupper også.

Moglegheita for å ta i bruk oppgjersdatabasen som ny datakjelde for statistikk har som tidlegare år blitt drøfta. Den 1. januar 2009 blei refusjonssystemet og databasen overført frå NAV til Helsedirektoratet. På oppdrag frå Helse- og omsorgsdepartementet skal Helsedirektoratet utreia korleis data frå oppgjersdatabasen (KUHR - (Kontroll og Utbetaling av HelseRefusjoner)) kan nyttast til nasjonal styringsinformasjon, lokal kvalitetsutvikling av tenestene og til forskning. For KOSTRA kommunehelse kan databasen vera ein potensiell kjelde til ny statistikk over aktiviteten i fysioterapi- og legetenesta.

ASSS-nettverket for kommunehelse har på oppfordring frå SSB drøfta moglegheitene som ligg i ny statistikk for fysioterapi frå oppgjersdatabasen, samt for fastlegeavtalen. Tilbakemeldingane frå ASSS Kommunehelse er at databasen er ein god moglegheit for eit stort utval av spennande styringsindikatorar på både ressursbruk, kvalitet og resultat. ASSS-nettverket arrangerte i samband med dette eit møte i KS våren 2010 kor både SSB og HELFO var inviterte. Her drøfta ein potensielle indikatorar og såg på enkelte tal henta frå databasen. ASSS-nettverket vil følgja opp saka i løpet av hausten 2010 i dialog med SSB og arbeidsgruppa for kommunehelse.

TNS Gallup har på oppdrag frå Helsedirektoratet gjennomført ei undersøkinga som skilte mellom årsverk for helsestasjonstenesta og skulehelsetenesta i alle landets kommunar. Ei samanlikning med innrapporterte KOSTRA-tal viser store avvik. Helsedirektoratet og SSB kjem til å samarbeida med å finna årsaka til avviket i løpet av hausten 2010.

8 Anna

9 Referansar

10 Vedheng

10.1 Skjema(a) først, anna nummererast fortløpande.

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/1.pdf

Pleie- og omsorgstjenester

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Kommunal- og regionaldepartementet	Alexander Wiken Lange
KS	Anne Jensen
KS - los-bistand	Geir Halstensen
KS / Hamar kommune	Halvor Haug
Helsedirektoratet	Pål Strand
Helsedirektoratet	Michael Kaurin
KS / Oslo kommune	Åse Løset
Bergen kommune	Kjell A. Wolff
Statistisk sentralbyrå	Espen Ottesen Vattekar
Statistisk sentralbyrå	Åsne Vigran
Statistisk sentralbyrå	Bjørn Gabrielsen
Statistisk sentralbyrå	Trond Ekornrud
Statistisk sentralbyrå	Brith Sundby
Statistisk sentralbyrå	Dag Abrahamsen
ASSS/KS (observatør)	Eva Rinnan

Da fylkesmannsembetet/Helsetilsynet ikke lenger ønsker å være representert i KOSTRAs arbeidsgrupper gikk Marie Eide ut av gruppa fra høsten 2009.

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Det vises til KOSTRA generelle mandat.

Arbeidsgruppe for pleie- og omsorgstjenester har spesielt ansvar for å utvikle skjema for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innenfor følgende KOSTRA-funksjoner:

234 Aktiviserings- og servicetjenester overfor eldre og funksjonshemmede

253 Bistand, pleie, omsorg i institusjoner for eldre og funksjonshemmede

254 Bistand, pleie og omsorg til hjemmeboende

261 Institusjonslokaler (drift av bofunksjonen for eldre og funksjonshemmede i institusjon)

Hovedtallene for tjenestebrukere innhentes fra og med 2007-årgangen fra IPLOS-registeret (<http://www.ssb.no/iplos/>).

To skjemaer dekker tjenesterapporteringen for øvrig:

4. Pleie- og omsorgstjenester - samleskjema http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/4.pdf

5. Institusjoner for eldre og funksjonshemmede http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/5.pdf

I tillegg hentes årsverkstall fra SSB's Helse- og sosialpersonellstatistikk (registerbasert sysselsettingsstatistikk, som bl.a. bygger på NAVs Arbeidsgiver-arbeidstakerregister (Aa-reg) og SSBs Nasjonale utdanningsdatabase (NUDB)).

Det vises også til

- samlevedledning for tjenesterapportering fra kommunene http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/samlevedledning_kommune.pdf
- Retningslinjer til inndeling av kommunal virksomhet i Enhetsregisteret og innmelding av ansatte i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret: http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/kommuner-inndelingsregler_2009.pdf

1.3 Avholdte møter i arbeidsgruppen

Det ble avholdt to todagers heldagsmøter i rapporteringsperioden, 15.-16.10.2009 og 19.-20.04.2010, delvis sammen med kommunehelse i overlappende saker dagen før. Høstmøtet ble viet en grundig gjennomgang av skjema og faktaark, og mange forslag til endringer - spesielt fjerning av spørsmål og indikatorer - ble vedtatt.

Referater, sakspapirer og presentasjoner fra arbeidsgruppemøtene er lagt ut på http://www.ssb.no/kostra/kommune/pleie_omsorg.html

2 Oppsummering og anbefaling

Det foreslås fjerning av et betydelig antall spørsmål i skjemaene. Flere av disse spørsmål medfører en god del arbeid for kommunen. Videre er allerede 1/3 av indikatorene fjernet på faktaarkenes nivå 2. Arbeidsgruppen tror at disse tiltakene både har redusert kommunenes oppgavebyrde og gjort det betydelig lettere å få oversikt over publiserte data.

I 2010 ble publiseringen utvidet med et eget konsernark, i likhet med de fleste andre KOSTRA-områder. En egen SSB-gruppe jobber videre med detaljer rundt dette.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

For 2009-rapporteringen var det bare gjort små endringer:

I skjema 4 ble punkt 5 "Tjenestetilbud, tilbud på dagsentrene" fjernet, og i skjema 5 ble punkt 4 "Bygningsmessig utforming - Antall rom med bad og/eller WC" fjernet. Ingen har etterlyst disse punktene i ettertid.

3.1 Kontroller i skjema

Det nye skjemadesignerverktøyet fungerte bra, og tillater at fagansvarlig i større grad kan skreddersy egne kontroller. Årets data ser derfor allerede ved mottak i SSB ut til å inneholde færre feil enn tidligere.

3.2 Innsamling av data (rapporteringen)

Da en systemleverandør ikke lenger støttet den tekniske plattformen SSBs tidligere revisjonssystemet bygde på, var det nødvendig å gå over til en ny revisjonsløsning. En valgte å bruke Dynarev, som er i utstrakt bruk på mange andre områder i SSB. På noe sikt vil en her kunne nyttiggjøre seg av nye muligheter i revisjonsarbeidet.

I den nye innsamlingslinjen mellom KOSTRA datamottak og nytt revisjonssystem var det en del problemer – særlig vedrørende innlesing - som opptok mesteparten av revisjonstiden. Det vil bli igangsatt tiltak for å rette på disse forholdene, slik at neste års innrapportering kan forventes å forløpe mer smertefritt.

Sammenlignet med 2009 var det noe lavere svarprosent i skjema 4 og 5 i den foreløpige publiseringen 15.03.2010. For skjema 5 kan noe av årsaken være at en del institusjoner som er medregnet egentlig ikke er rapporteringspliktige – en har tatt utgangspunkt i alle institusjoner i Enhetsregisteret som har næringskode som skulle tilsi rapportering.

For tall hentet fra IPLOS-registeret kan overgang til ny versjon ha vært med på å redusere svarprosenten i mars-publiseringen. Etter hvert endte en opp med en svarandel tilsvarende de siste årene:

	Skjema 1	Skjema 4	Skjema 5	IPLOS
Forventet	445	445	1341	431
Mottatt 15.06.10	445	445	1341	430 ²
Svarprosent 15.06.10	100	100	100	99,8
Svarprosent 15.04.10	96,2	98,0	96,6	98,1
Svarprosent 15.03.10	93,0	96,2	95,5	95,8
Svarprosent 15.02.10	67,9	79,3	80,6	63,1
Svarprosent 06.06.09	99,8	100	100	99,6
Svarprosent 12.03.09		98	98,7	98,4
Svarprosent 19.02.09		91,2	-	81,6
Svarprosent 30.05.08	99,8	100	100	98,4
Svarprosent 06.03.08		95,7	97,6	97,1
Svarprosent 2007	100	100	100	
Svarprosent 2006	97,8	99,1	99,5	
Svarprosent 2005	99,3	99,6	99,5	
Svarprosent 2004	99,1	99,8	98,1	

Det ble foretatt én purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema) og to purrerunder fra fagseksjon. Det var nødvendig med noen flere telefoner til KOSTRA-ansvarlig for å få inn de siste skjemaer i 2010 enn i 2009. Grunnet overgang til ny versjon av IPLOS (3.1) kom rapporteringen noe senere for en del kommuner. En feil i et av fagsystemene medførte at data for kommuner som benyttet dette ikke kunne publiseres 15.06.

3.3 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Spesifikke kontroller som sperret/åpnet celler avhengig av institusjonstype ble lagt inn i skjema 5. Denne funksjonaliteten ser ut til å ha redusert antall feil i 2009-rapporteringen betraktelig.

For 2008-årgangen viser vi til IPLOS-rapporten som ble publisert høsten 2009 (Notater 2009/48): http://www.ssb.no/emner/03/02/notat_200948/notat_200948.pdf.

Oversikt over spørsmål i den nye versjonen av IPLOS finner en på: http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00129/IPLOS_-_Veileder_fo_129299a.pdf

Kommunene har implementert en ny versjon av IPLOS i sine fagsystem, IPLOS versjon 3, og innsending for året 2009 skjedde etter den nye versjonen. Nye versjoner av fagsystemene ble gjort tilgjengelige for kommunene mot slutten av 2009. IPLOS versjon 3 inneholder flere omfattende endringer både når det gjelder innhold, nye variabler og struktur. Ferdigstillingen av programvaren har kommet i siste liten hos mange av systemleverandørene og tidsfristen for å gjennomføre omlegging ute i kommunene har vært svært begrenset. Særlig er innføring av organisasjonsnummer for boliger med bemanning vært krevende for kommuner og SSB. Dette går utover datakvaliteten for 2009.

I april ble det oppdaget en alvorlig feil hos en av de store leverandørene, dette medførte at en ikke kunne bruke data for kommunene som nyttet seg av det bestemte fagsystemet. I alt inkluderte dette 130 kommuner. Disse ble bedt om å sende inn data på nytt, men noen få klarte ikke dette til juni-publiseringsen. Helsedirektoratet bidrar til at videre kontakt med disse kommunene skjer gjennom

² Siste kommune sendte inn 22.06.2010

fylkesmannskontakter. Samtidig gjøres det også en henvendelse til andre kommuner som har så store feil i data at de ikke fikk publisert resultater fra IPLOS ved juni-publiseringen.

I den nye IPLOS-versjonen har registrering av boligtype blitt fjernet som egen variabel (beboere i bolig skal registreres under tjenester i stedet for under person- og boligopplysninger). Dette har fått konsekvenser for antall beboere i boliger, som er blitt sterkt redusert sammenlignet med 2008-årgangen. Man så seg derfor nødt til å annullere tall knyttet til boliger i publiseringen 15.06.2010. Helsedirektoratet tar nå grep for at kommunene skal forbedre registreringen av vedtak om kommunalt disponert bolig, og en tar sikte på ny innsending av 2009-data høsten 2010.

Den foreløpige innrapporteringen viser også store mangler i nye variabler. Det er bl.a. uklarerheter knyttet til registrering av reservasjon mot innsending av diagnose. Diagnoseopplysninger leses derfor ikke inn i IPLOS-registeret for 2009-data. I tillegg ser det ut til at ett av fagsystemene har hatt for høye tall på mottakere med individuell plan for tidligere årsganger.

Helsedirektoratet har ledet et arbeid for videreutvikling av samlemålet for bistandsbehov. Arbeidet ble avsluttet våren 2010, og medførte bare mindre justeringer. Nytt for samlemålet er at de to bistandsvariablene ”Bevege seg innendørs” og ”Bevege seg utendørs” er innlemmet under delmålet ”Egenomsorg”. De nye beregningene er implementert i juni-tallene for 2009-årgangen. Modellen ble da også anvendt på tallene for 2007 og 2008.

Vi viser til referat og presentasjon i arbeidsgruppemøte 20.04.2010:

http://www.ssb.no/kostra/kommune/referat/hdir_iplos_samlemal_20100420.ppt

For detaljer, se Helsedirektoratets publikasjon IS-1831 Anbefaling fra arbeidsgruppe revidering av IPLOS samlemål:

http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00294/Anbefaling_fra_arbe_294669a.pdf

3.4 Publisering

Publisering både i mars og juni forløp uten problemer. 2007- og 2008-tallene er kjørt på nytt med uttak i henhold til den nye IPLOS-versjonen. Dette gir mindre endringer på en del tall.

3.5 Brukerreaksjoner

Etter vedtak i KOSTRAS arbeidsgruppe ble hele 27 nøkkeltall tatt ut av faktaarket allerede ved publiseringen i 15.06.2010. Ikke minst gjorde innføringen av konsernarket det påkrevet å redusere det store antall indikatorer slik at faktaarkene kunne fremstå som mer oversiktelige. En står nå igjen med 54 indikatorer. Inntil videre beholdes grunnlagstallene (nivå 3) knyttet til de slettede indikatorene, slik at det for spesielt interesserte fremdeles er mulig å beregne indikatorene selv.

Det har kommet noen få reaksjoner på at en har fjernet indikatorer. Henvendelsene går foreløpig hovedsakelig på at endringene er for dårlig kommunisert – her bør det kanskje vurderes en tydeligere lenke på fakatarsidene om endringer siden siste publisering. Nå er det en lenke helt nederst på siden som lett kan overses:

Ny versjon av IPLOS medfører at resultater for 2009 ikke uten videre lar seg sammenlikne med tidligere år						
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold. Enhet: Prosent	74,0	80,9	79,6	82,8	75,8	76,6
Andel aleneboende mottakere utenfor inst. med både hjemmetj. og støttetj. Enhet: Prosent	50,4	38,9	37,1	31,6	41,7	40,4

[Vis denne tabellen i statistikkbanken](#)
[Vis grunnlagstallene for denne tabellen i statistikkbanken](#)
[Mer informasjon om pleie- og omsorgstjenester](#)
[Institusjoner for eldre og funksjonshemmede - begrepsavklaringer](#)
[Årsverk - beregninger og begreper](#)
[Kvalitetsindikatorer i pleie og omsorg - detaljert beskrivelse](#)
[Overgang til ny versjon av IPLOS-data](#)
[Vis rettelogg](#)

Filformat: PC-Axis (.px)
 Regioner: Denne tabellen
 Periode: Denne tabellen, 2009, 2008, 2007
 Lagre tabell

© Statistisk sentralbyrå
 Standardtegn i tabeller
 Teknisk veiledning
 Faglig veiledning
 Programvare for videre bearbeiding

[Vis rettelogg](#)

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen ønsker om endringer i funksjonskontoer for pleie og omsorg.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Skjema 4 Pleie- og omsorgstjenester - samleskjema

På høstmøtet 15.-16.10.2009 ble det foretatt en grundig gjennomgang av skjemaer og faktaark, som resulterte i en rekke endringsforslag:

5.1 (+ Skjema 5 punkt 6) Integrerte/samordnede tjenester

5.1.1 Bakgrunn for ønsket endring

Ca. halvparten av kommunene rapporterer at de har integrerte tjenester. Ved å sammenholde årsverksfordeling fra de kommunene som IKKE har integrerte tjenester med vedtakstimer og beboerdøgn i IPLOS (og evt. regnskapstall), kan en komme fram til en brøk for fordeling av årsverk i de kommuner som HAR integrerte tjenester. Så snart en slik sammenstilling er gjennomført (og fordelingen har vist seg stabil over 2-3 år), kan dette spørsmålet utgå.

SSB har foreløpig gjort en enkel analyse. Det ser ut til at mange kommuner oppgir at de har integrerte tjenester, men dette utgjør så lite at det ikke gjør utslag på landstallene. I de få kommuner som har integrerte tjenester i større omfang, vil det gi innvirkninger på årsverksfordeling.

En sammenligning av skjema 4 og 5 når det gjelder integrerte tjenester og årsverksrapportering viser at det er langt færre årsverk som er rapportert i skjema 5 enn 4. Mest sannsynlig er det her snakk om en underrapportering i skjema 5, som muligens skyldes at de som rapporterer data i skjema 4 har en bedre totaloversikt enn hva som er tilfelle for skjema 5. Siden 2004 har en hatt spørsmål om integrerte tjenester med noe varierende omfang og ulike formuleringer. I 2005 rapporterte 50 prosent av kommunene at de hadde integrerte tjenester. 61 prosent av kommunene oppgir i 2008 at de ikke har integrerte tjenester. I 61 kommuner er mer enn 50 prosent av årsverkene integrerte. Samtidig oppgir kun 38 av disse kommunene at de har mer enn 20 integrerte årsverk.

Innvirkningen av integrerte tjenester på fordeling av årsverk mellom institusjon og hjemmetjenester synes neglisjerbar for de fleste – mer enn 90 prosent - av kommunene. De drøyt 4 000 integrerte årsverkene utgjør kun rundt 3 prosent av totalt antall årsverk i pleie og omsorg fra register. Siden integreringen går begge veier (noen kommuner flytter personell over fra institusjoner til

hjemmetjeneste ved behov, andre flytter i motsatt retning), vil effekten på landsbasis være enda mindre.

Helsedirektoratet mente det var viktig å beholde ja/nei-spørsmålet om integrerte tjenester for å følge utviklingen i kommunene på dette området.

Videre mente flere at det var viktig å sjekke kvaliteten på årsverkstall, og hvordan disse harmoniserte med utgiftene. SSB påpekte at det er kommunes plikt å forebedre sine registertall. SSB vil i løpet av høsten 2010 lage en rapport om kvalitet og forbedringsgrunnlag, basert på i sitt prosjekt om tverrgående revisjon. Det er i denne forbindelse naturlig å kontakte de kommuner som måtte ha mistenkelige tall, både hva gjelder regnskap og årsverk.

SSB analyserer 2009-tallene og ser om tendensen er den samme som for tidligere årganger, dvs. underrapportering i skjema 5 og svært få kommuner med andel integrerte tjenester av betydning. Hvis så er tilfellet foreslås følgende endringer:

5.1.2 Forslag til endring

Analysen sendes på høring til arbeidsgruppen innen 15.09.2010

Forutsatt at arbeidsgruppen - basert på SSBs analyse - støtter en konklusjon om at spørsmålene bør tas ut:

- **Spørsmål om årsverksfordeling i skjema 4, punkt 2, tas ut**
- **Spørsmål 6 i skjema 5 om integrerte tjenester tas ut**
- Kun ja/nei-spørsmålet om integrerte/samordnende tjenester beholdes, slik at en om ønskelig kan omfordele årsverk hentet fra register.

Dersom SSBs analyse konkluderer med at spørsmålene bør bli stående, gjøres det tekstlige presiseringer:

- administrasjon, vaskeri, rengjøring skal IKKE oppgis i de integrerte årsverkene, det er den brukerrettede delen som er av interesse
- berørte kommuner kontaktes for presiseringer vedr. innleide tjenester og distriktsinndeling:

5.2 System for brukerundersøkelser

5.2.1 Forslag til endring

Det presiseres at undersøkelsene skal foregå minst hvert 3. år.

Deler av veiledningstekst legges inn i selve skjema.

5.3 Tjenestenes tilgjengelighet per 31.12

5.3.1 Bakgrunn for ønsket endring

Tjenestetilgjengelig for praktisk bistand er mer historiske tall som er av liten interesse i dag. SSB får ikke forespørsler om disse. Dessuten har alle kommuner hjemmesykepleie tilgjengelig all e ukedager, og er derfor et uinteressant spørsmål. Tilgjengelighet gjennom døgnet viser seg derimot å ha en viss variasjon, og er av langt større interesse.

5.3.2 Forslag til endring

I punkt 4 "Tjenestenes tilgjengelighet per 31.12" tas rad for "Praktisk bistand" ut. For "Hjemmesykepleie" beholdes kun tidsrom på døgnet, kolonne "Alle ukedager" går ut.

5.4 Tjenestetilbud

5.4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Spørsmålene rundt hvert enkelt tilbud er bygd opp slik:

Finnes det tilbud om en eller flere av følgende tjenester for kommunens innbyggere:

	Ja, drevet av egen kommune/bydel	Ja, drevet interkommunalt	Ja, drevet av private	Ja, kjøpt fra annen kommune/bydel	Nei
Tjeneste N					

En del av tjenestene under punkt 5 Tjenestetilbud anses som mindre viktige, og kan ofte ha ulik betegnelse i kommunene. En foreslår derfor å ta ut disse punktene. Antall mottakere av matombringing/trygghetsalarm kan hentes fra IPLOS, selv om en der ikke vil få med sektor dersom ikke tjenesteyters organisasjonsnummer er utfyllt (ikke obligatorisk opplysning).

Når det gjelder de gjenstående punkter, som dreier seg om dagsentre, vil SSB følge opp kommunenes skjemasvar mot oppføringer i Enhetsregisteret/ Aa-registeret. På noe sikt kan kanskje registertuttrekk erstatte også disse oppføringene.

5.4.2 Forslag til endring

Følgende punkter foreslås tatt ut:

- Matombringing – kan fjernes fra skjema - IPLOS gir antall, driftsansvarlig mindre viktig
- Trygghetsalarm – kan fjernes fra skjema – IPLOS gir antall, driftsansvarlig mindre viktig
- Vaktmestertjeneste
- Fotpleie
- Ferieavlastning
- Helgeavlastning
- Trygghetsplasser

Skjema 5 Institusjoner for eldre og funksjonshemmede

5.5 Skjema 5 punkt 2 Opplysninger om institusjonen – institusjonstype

5.5.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det er fortsatt behov for noen presiseringer hva gjelder definisjon av institusjoner.

5.5.2 Forslag til endring

- Det presiseres i skjema at aldershjem, barnebolig og avlastningsbolig/-institusjon er institusjoner hjemlet etter sosialtjenesteloven.
- Teksten ”Oppgi antall plasser slik bygningen er utformet, uavhengig om plassene er i bruk eller ikke på telletidspunktet.” innlemmes i skjema
- I veiledning tas aldershjem med i ramme.
- SSB kontakter Helsetilsynet for om mulig i større grad klargjøre definisjoner av barneboliger og avlastningsinstitusjoner
- evt. klargjøringer i ny helse- og omsorgslov tas inn i veileder

5.6 Spesielle tilbud

5.6.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det har vist seg behov for å utdype hva som ligger i ”skjermet enhet” for personer med demens.

5.6.2 Forslag til endring

Følgende tekst legges inn i veiledning (første avsnitt også i skjema):

Skjermet enhet er definert som

Avdelinger med 4-12 beboere som er definert i Forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie. §4-7.

§ 4-7. Skjermet enhet for senil demente kan etableres for grupper fra 4-12 beboere. Før innflytting i enheten skal beboer være grundig undersøkt og diagnosen langt kommet senil demens må være fastslått.

Beboere fra slik enhet skal ha adgang til felles goder/ aktiviteter og sikres samme areal til disposisjon som andre beboere.

5.7 Skjema 5 punkt 4 Bygningsmessig utforming - rom dimensjonert for 2 / flere enn 2 beboere

5.7.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det var bare 6 institusjoner som rapporterte ”rom dimensjonert for flere enn 2 beboere” i 2008.

5.7.2 Forslag til endring

Spørsmål i punkt 4 ”Rom dimensjonert for 2 beboere” og ”Rom dimensjonert for flere enn 2 beboere” foreslås tatt ut og erstattes av ”Rom dimensjonert for 2 eller flere beboere”.

5.8 Samordnede/integrerte tjenester

5.8.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det vises til utredning under punkt 5.1

5.8.2 Forslag til endring

Forutsatt at SSBs analyse høsten 2010 gir støtte:

Spørsmål 5-6 vedrørende samordnede/integrerte tjenester foreslås tatt ut.

5.9 Lab-tjenester

5.9.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen mener at en på prinsipielt grunnlag bør sløyfe hele punkt 7 Lab-tjenester, ettersom det får uforholdsmessig slagside mot én systemleverandør. Deltakelse i NOKLUS søkes i framtiden innhentet direkte fra NOKLUS. Ved behov vil det foretas enkeltundersøkelser på området utenom KOSTRA.

NOKLUS-tall for mars 2010 er sammenstilt med ureviderte KOSTRA-tall for 2009 (pr. 19.03.2010). NOKLUS hadde da 768 sykehjem i sin liste, mens KOSTRA skjema 5 hadde registrert 758 sykehjem/aldershjem og 6 andre (barnebolig/avlastningsbolig) med kvalitetssystem, av disse hadde 613 NOKLUS. Hovedårsaken til at NOKLUS opererer med høyere tall enn KOSTRA er at det inngår en del bofellesskap og bokollektiv som i Enhetsregisteret er oppført som hjemmetjenester og følgelig ikke registreres i skjema 5. Det er dog også en del tilfeller av sykehjem som er med i NOKLUS-oversikten, og ikke i KOSTRA. Her kan det gjerne være KOSTRA som er feil. Ettersom bare ca. halvparten av virksomhetene i NOKLUS-lista har oppgitt organisasjonsnummer (og sikkert en del av disse igjen med feil organisasjonsnummer), er det ikke gjort forsøk på å koble mot KOSTRA.

	2005	2006	2007	2008	2009 urevidert
Antall sykehjem/aldershjem	1 011	1 003	1 006	997	Ca 995
Med kvalitetssystem	596			735	764
Med i NOKLUS	253			541	613
Andel NOKLUS av alle institusjoner	25,0			54,3	61,6

Når det gjelder de andre spørsmålene i punkt 7, fordeler disse seg slik for 2008 (kun sykehjem, ikke aldershjem):

	Antall	Andel
Antall sykehjem:	920	100
Av disse med kvalitetssystem:	680	73,9
Sykehjem med NOKLUS	507	55,1
Oppgitt annet	105	

5.9.2 Forslag til endring

Arbeidsgruppen foreslår å fjerne punkt 7 Lab-tjenester fra skjema 5.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Kort om hvordan gruppen oppfatter bruken av arket.

Faktaarket for pleie og omsorg har vært svært uoversiktlig, grunnet hele 81 indikatorer. Innføring av konsernark gjorde det påkrevet å redusere antall indikatorer til et håndterbart nivå.

6.2 Ønskede endringer

Hvilke endringer ønsker arbeidsgruppen å gjøre på området hva gjelder skjema og/eller filuttrekk, og hva er grunnen for ønskene.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Følgende indikatorer ble fjernet fra faktaarket i forbindelse med publisering 15.06.2010:

- Brutto investeringsutgifter, pleie og omsorg pr innbygger
- Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra videregående skole³
- Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/universitet²
- Andel fravær av totalt antall årsverk
- Beboere på institusjon eller mottakere av kjernetjenester pr. 1000 innb. 0-66
- Beboere på institusjon eller mottakere av kjernetjenester pr. 1000 innb. 67-79 år
- Beboere på institusjon eller mottakere av kjernetjenester pr. 1000 innb. 80 år
- Netto driftsutg. til kjernetjenester til hjemmeboende per innbygger (justert f254)
- Avskrivninger, hjemmebaserte tjenester, i prosent av netto driftsutg
- Mottakere av kjernetjenester til hjemmeboende pr. 1000 innbyggere
- Andel tjenestemottakere utenfor institusjon som mottar minst 2 kjernetjenester
- Andel tjenestemottakere utenfor institusjon som mottar både kjernetjenester og støttetjenester
- Lønnsutgifter pr mottaker av kjernetjenester til hjemmeboende (i kroner)
- Andel kommunalt eide omsorgsboliger
- Netto driftsutgifter til pleie- og omsorg i institusjoner (funksjon 253) per innbygger

³ Er beholdt i kvalitetsark og foreløpig i kommunekasseark

- Netto driftsutgifter til drift av institusjonslokaler (funksjon 261) per innbygger
- Netto driftsutgifter, institusjon (f253+f261) pr innbygger 80 år og over
- Netto driftsutg. pr. institusjonsplass
- Avskrivninger, institusjon, i prosent av netto driftsutgifter, institusjon
- Årsverk leger pr 1000 plasser i institusjon
- Årsverk fysioterapeuter pr 1000 plasser i institusjon
- Andel kommunale sykehjemsplasser av kommunale institusjonsplasser
- Korrigerte brutto driftsutg., pleie i institusjon, pr. kommunal plass
- Korrigerte brutto driftsutg til drift av institusjon pr. kommunal plass
- Korrigerte brutto driftsutgifter (f.261) pr. rom i kommunale institusjoner
- Lønnsutgifter pr institusjonsplass i kommunale institusjoner
- Netto driftsutgifter til aktivisering pr. innbygger 67 år og over

Begrunnelsen for fjerning er at dette antas å være lite brukte indikatorer, og det var viktig å rydde opp i dette når en fikk et konsernark til å forholde seg til.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det vises til allerede eksisterende indikator ” Antall personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (kommunehelse og pleie- og omsorg)” i faktaark for kommunehelsetjenesten. SSB foreslår at arbeidsgruppene høsten 2010 diskuterer muligheten av å etablere registerbaserte grunnlagstall/indikatorer tilsvarende spørsmålene som fram til 2007-årgangen inngikk i skjema 1 *Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten*, skjema 4 *Pleie og omsorgstjenester, samleskjema* og skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten*:

- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, eldreomsorg/aldersdemens/ gerontologi
- Videreutdanning i sykepleie, onkologi (kreftomsorg)
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, habilitering og rehabilitering
- Videreutdanning i vernepleie, målrettet og metodisk miljøarbeid
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, arbeidsmiljørettet helsevern
- Videreutdanning i vernepleie, rusomsorg
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, rusproblematikk

Det vises for øvrig til tabell i Statistikkbanken:

[07945: Videreutdanninger for personer med helse- og sosialfaglig utdanning, etter kjønn og alder \(2008 - 2009\)](#)

SSB foreslår at det blir nedsatt et lite arbeidsutvalg som vurderer om det er aktuelt å publisere registertall for disse og evt. andre grupper. Mer spesifikk definisjon av de ulike gruppene (inkludert eksisterende gruppe for psykisks helsearbeid) og i hvilke faktaark disse tallene evt. skal publiseres, foreslås også tillagt arbeidsutvalget mandat. Forslag om evt. nye videreutdanningsindikatorer bør ferdigstilles i løpet av november 2010 før det sendes til høring i aktuelle arbeidsgrupper.

Ellers er 6 nye mellomregninger er innført basert på IPLOS for å kunne skille omfang av tjenester mellom yngre og eldre brukergrupper.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Indikatoren

- Netto driftsutgifter til aktivisering/støttetjenester per innbygger (justert funksjon 234) er i juni-publiseringsen endret til
- Netto driftsutgifter til aktivisering/servicetjenester per innbygger **18 år og over** (f234), konsern

- Benevnelsen ”Kjernetjenester” er gjennomgående byttet ut med ”hjemmetjenester”⁴

For en del av indikatorene som bygger på IPLOS, er uttrekket noe endret som følge av nye uttreksregler og ny definisjon av samlemål gitt av Helsedirektoratet. Også 2007- og 2008-tallene er kjørt etter nye definisjoner ved juni-publiseringsen.

Videre er det også gjort enkelte modifikasjoner i regnskapsindikatorer for å rendyrke henholdsvis konsernark og kommuneark.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Pleie og omsorgssektoren er i eget prosjekt utpekt som et av to tjenesteområder hvor man i løpet av prosjektperioden skal dykke dypere ned i problemstillingene gjennom å

- a. rendyrke nøkkeltall for kommunen som konsern (ut fra produsentperspektivet)
- b. vurdere muligheten for å utvikle nøkkeltall ut fra sørge-for og mottakerperspektivet.

Denne delen av prosjektet har foregått internt i SSB, dvs. hatt deltakere fra seksjonene med ansvar for pleie og omsorgstjenestene, regnskaps- og personelldata i KOSTRA. Det er avholdt to møter. Dette arbeidet er foreløpig ikke forelagt for arbeidsgruppa.

I første omgang har arbeidet vært konsentrert om kvalitetssikring av omfang i teller og nevner i faktaarkene for pleie og omsorg kommune og pleie og omsorg kommunekonsern. Arbeidet vil fortsette utover høsten 2010.

Som en innledning til gruppens arbeid med å kunne vise et bredere og mer helhetlig bilde av tjenestene som blir produsert, er de fleste arbeidsgruppene orientert og bevisstgjort på området. For detaljer fra presentasjonen i pleie- og omsorgsgruppen viser vi til møtereferat/papirer:

- http://www.ssb.no/kostra/kommune/referat/referat_KOSTRA_arbeidsgruppemoter_khelse_plo_20100419_20.doc (punkt 6)
- http://www.ssb.no/kostra/kommune/referat/kom_tj_prod.ppt
- http://www.ssb.no/kostra/kommune/referat/oppgaver_arbeidsgruppene.doc

a) Produsentperspektivet

Av 54 indikatorer er det 14 som inneholder regnskapsdata, og som derfor vil gi avvik mellom kommune(regnskaps)ark og konsern(regnskaps)ark – for de kommuner som har særvirksomheter inne pleie- og omsorgstjenestene. I utgangspunktet fant en kun 10-12 særvirksomheter på området, og noen av disse kan endog være feilregistrert. Dette vil bli fulgt opp. 33 kommuner hadde forskjell i tallene fra kommunekasse og konsern. For de fleste kommunene var forskjellene dog små, og på landsgjennomsnitt var kun 4 indikatorer med avvik i størrelsesorden 1-3 prosent, de øvrige hadde avvik betydelig under dette nivået.

b) Sørge-for/mottakerperspektivet

Innhenting av regnskapsdata for privat virksomhet har ikke vært et tema i KOSTRA, og vil heller ikke i (nær) framtid være realistisk. I et sørge-for/mottakerperspektiv vil det imidlertid vanligvis være kun det totale tjenestetilbudet som er av interesse, så også for pleie- og omsorgstjenestene.

⁴ Strengt tatt skal ”Kjernetjenester” endres til: ”Bistand, omsorg og pleie til hjemmeboende”, men av plasshensyn må vi begrense oss til ”hjemmetjenester” i variabelnavn.

7.1.1 Kvalitetssikring (Kvalitetssikring av indikatorer, sikring av samme omfang i teller og nevner)

Den SSB-interne arbeidsgruppa har gått gjennom alle indikatorerne i faktaarkene for kommune og kommunekonsern. Det ble oppdaget enkelte feil og mangler i forklaringer og presiseringer som ble rettet til publisering 15.06.2010. Videre ble en enige om hvordan årsverk og tjenstedata skulle kobles mot regnskapstall for å få fram ulikheter mellom kommunekasse og konsernregnskap. Det store antall indikatorer som ble fjernet til juni-publiseringen bidro generelt til mer oversiktlige faktaark.

Fremdeles kan det være behov for rettinger på enkelte mellomregninger og indikatorer. Dette arbeidet videreføres høsten 2010.

7.1.2 Utfordringer i konsistens (Identifiserte utfordringer i arbeidet med å få god sammenheng i omfang og for sammenligning mot andre kommuner/ fylkeskommuner)

En har i lengre tid kunnet skille ut tjenstedata for de private institusjonene (som de siste årene har holdt seg på rundt 10 prosent av totalvirksomheten). For hjemmetjenestene – nærmere bestemt hjemmehjelp/praktisk bistand - har det private innslaget tradisjonelt vært mindre enn for institusjoner, men det er indikasjoner på at dette nå er noe økende. Til nå har en bare hatt mulighet til å skille ut kommunaldelen av regnskap og årsverk, ikke øvrige tjenstedata. Nye IPLOS-retningslinjer (se over) kan medvirke til at en på noe sikt kan få med seg en større del av de private virksomhetene.

7.1.3 Nye perspektiver?(Tanker gruppa har gjort seg rundt utvidelse av nøkkeltall til å vise andre perspektiver enn produsentperspektivet)

Siden det ikke er forskjell mellom kommunark og konsernark for mer enn 90 prosent av kommunene, og forskjellen for de fleste øvrige kommuner er svært beskjeden, anbefaler arbeidsgruppen for pleie- og omsorgstjenester at konsernark – med tidsserier – videreføres som hovedark. For de spesielt interesserte foreslås det å gjøre kommuneindikatorer med regnskapsdata tilgjengelig, men ikke så framtrødende som nå.

Denne delen av arbeidet er ikke avsluttet. Det skal jobbes videre med konkretisering av publiseringsløsninger utover høsten 2010.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Har arbeidsgruppa jobbet videre med kvalitetsindikatorer (jf. mandatet for 2006) og hvordan er utviklingen tenkt framover?

Det er 10 kvalitetsindikatorer innen pleie- og omsorgsområdet. Denne oppstillingen har vært i bruk i flere år, og det er arbeidsgruppens inntrykk at disse indikatorerne er temmelig mye brukt i ulike sammenhenger.

7.3 Annet

Det jobbes videre med reduksjon og endringer i skjemaspørsmål, spesielt på området knyttet til regnskap. Det forventes at en rapport om dette forelegges arbeidsgruppen til uttalelse høsten 2010.

8 Annet

9 Referanser

Referat fra arbeidsgruppemøter:

http://www.ssb.no/kostra/kommune/pleie_omsorg.html

10 Vedlegg

Skjema 4. Pleie- og omsorgstjenester - samleskjema

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/4.pdf

Skjema 5. Institusjoner for eldre og funksjonshemmede

http://www.ssb.no/kostra/innrapp/2009/skjema_kommune/5.pdf

Psykisk helse- og rusarbeid i kommunene

1 Innledning

God statistikk er grunnlaget for behovstilpassede og målrettede tjenester og god informasjon til tjenesteytere, myndigheter og forskere. På områdene rus og psykisk helse er det ikke god nok informasjon om problemomfang, årsaker, ressursinnsats og resultater. Arbeidet innenfor opptrappingsplanene på hver av de to fagområdene har derfor hatt som mål å bedre dokumentasjon og statistikkgrunnlaget. Manglene er særlig knyttet til utfordringene i kommunene. Mangel på informasjon om behov, ressursinnsats og innholdet i tjenestene er helt sentralt både for planlegging og målretta innsats.

Noe informasjon foreligger allerede. Til IPLOS og allmenlegetjenesten registreres diagnose der dette er aktuelt. KOSTRA-data er knyttet til tjenesteområder og gir i svært liten grad informasjon knytta til årsak som ligger til grunn for tildeling av tjenester. Dette er nærmere omtalt i rapporten. Det kommunale arbeidet er imidlertid i stor grad rettet mot personer med psykiske vansker og/eller rusmiddelproblemer uten at diagnose finnes eller er aktuelt å sette. Ressursinnsatsen overfor de to brukergruppene er betydelig uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for et målretta arbeid på områdene. De færreste kommune kjenner til omfanget av målgruppene i egen kommune, og myndighetene har lite informasjon for målretta styrking av tilbudet gjennom ulike tiltak og tilskuddsordninger.

Det overordnede målet for arbeidet er å fremskaffe bedre data om omfang, årsaker, ressursinnsats og problemer. Økte rapporteringskrav utenfor KOSTRA skal unngås. Behovet for særskilt rapportering blir derfor fortløpende vurdert i forhold til utviklingen og endringer i KOSTRA.

2 Oppsummering og anbefaling

Det arbeides med flere tiltak som kan gi bedre informasjon om målgruppene innenfor KOSTRA. Data må hentes fra flere tjenesteområder, og det krever tilrettelegging knytta til registrering lokalt, samt bedre rutiner for registrering av årsverk i register. Dette er arbeid som fortsetter, slik at mulighetene for informasjon gjennom KOSTRA kommer gradvis. Det er derfor vedtatt at særreportering fortsatt er nødvendig for rusfeltet og for psykisk helsearbeid.

IS-24 blir videreført som særskilt rapportering for psykisk helsearbeid, men med reduksjon i antall spørsmål.

For rusfeltet blir rapportering om den samlede situasjonen tatt inn som del av rapportering for tilskuddsmidler som er endret til én samlet rapportering. Spørsmål om kommunenes helhetlige innsats knyttes til samme rapporteringsrundskriv fra Helsedirektoratet.

Rapporteringsløsning for særskilt rapportering for kommunalt rusarbeid og psykisk helsearbeid vil bli endelig fastsatt om kort tid.

3 Evaluering av kommunenes rapportering av psykisk helsearbeid 2009

Bakgrunn for IS-24

For å følge utviklingen etter Opptrappingsplanens avslutning ble kommunene bedt om å rapportere sin ressursinnsats overfor mennesker med psykiske lidelser og problemer uavhengig av finansieringsform i 2007 og 2008. Opptrappingsplanen for psykisk helse ble avsluttet i 2008. De øremerkede midlene til kommunene fra Opptrappingsplanen ble i 2009 innlemmet i kommunenes frie inntekter. Denne rapporteringen ble videreført i 2009. For helsemyndighetene har det sentrale siktemålet med rapporteringen vært å skape et verktøy som kan fungere som grunnlag for analyse, planlegging og

styring av tjenestetilbudet til brukergruppen, herunder følge med på at tjenestetilbudet som har blitt bygget opp i kommunene under Opptrappingsplanen fremdeles sikres høy prioritet og ikke trappes ned. En annen viktig målsetting med rapporteringen er at kommunene får et verktøy for å synliggjøre årsverksinnsats i sitt psykiske helsearbeid over tid. God statistikk er nødvendig som grunnlag for utforming av behovstilpassede og målrettede tjenester både på lokalt og sentralt nivå.

Rapporteringens innhold

Rapporteringsrundskrivet (IS-24) gir informasjon om kommunens ressursinnsats i form av årsverk innen psykisk helsearbeid, samt enkelte spørsmål om tjenestene og tjenestemottakerne. I utviklingen av IS-24 har Helsedirektoratet og SSB samarbeidet tett. I tillegg har kommuner og samtlige fylkesmenn vært involvert i arbeidet. Andre relevante aktører som har vært med i utformingen av skjemaet har vært KS og SINTEF Helse.

Rapporteringskjemaet som kommunene skal fylle ut omfatter ikke alle tjenester hvor det utføres psykisk helsearbeid. Et sentralt eksempel på et område som ikke omfattes av rapporteringen er legetjenestene. For å begrense kommunenes rapporteringsmengde vurderes det å hente inn nødvendig informasjon om eksempelvis legetjenestene via HELFO. En nærmere beskrivelse av hvilke tjenester det skal rapporteres for fremgår av det enkelte spørsmål i rapporteringskjemaet.

http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00271/Psykisk_helsearbeid_271189a.pdf

Hensynet til muligheten for å utvikle en sammenhengende tidsserie etter avslutning av Opptrappingsplanen har blitt sterkt vektlagt. Endringene i rapporteringskjema fra 2008 til 2009 gjelder derfor hovedsakelig reduksjon i antall spørsmål og økt brukervennlighet av skjemaet som er utformet i Excel. Hovedtanken bak reduksjonen av antall spørsmål har vært å redusere rapporteringsbyrden for kommunene.

For statistikkåret 2009 ble følgende spørsmål tatt ut av skjemaet:

- Antall barn og unge med psykiske lidelser hvor de pårørende mottar omsorgslønn.
- Antall barn og unge med psykiske lidelser hvor de pårørende mottar avlastning
- Antall innkjøpte heldøgns plasser i boliger med fast tilknyttet personell for voksne.
- Er det etablert faste samarbeidsrutiner som bidrar til at brukernes fastlege involveres der det er behov?
- Antall personer med psykiske vansker/lidelser som vurderes å ha rett til individuell plan.
- Antall personer med psykiske vansker/lidelser som har fått utarbeidet individuell plan med tiltak som er under gjennomføring.
- Antall individuelle planer for personer med psykiske vansker/lidelser der det er angitt koordinator.
- Har kommunen skriftlige rutiner for informasjon om individuell plan?
- Utfører noen av årsverkene det er rapportert for innen psykisk helsearbeid for voksne også oppgaver innen kommunalt rusarbeid?

For statistikkåret 2009 ble årsverksfordeling presisert ved at en la til et ekstra spørsmål:

- Hvor mange årsverk ytes i forbindelse med hjemmetjenester (med enkeltvedtak) for hjemmeboende personer over 18 år med psykiske vansker/lidelser? For 2008 skulle disse årsverkene rapporteres sammen med årsverk i tiltak for voksne knyttet til behandling, oppfølging, rehabilitering, koordinering og faglig ledelse.

Videre ble det gjort følgende endring:

- Antallet modeller som kommunene skulle angi sin organisering av psykisk helsearbeid for hhv. voksne og barn og unge ble redusert fra fire til tre, ved at organisasjonsmodell 1 og 4 ble slått sammen til en felles kategori kalt ”egen enhet/egen tjeneste”.

For øvrig ble den separate faglige rettleiingen til 2009-skjemaet redusert betraktelig, ved å legge informasjon nødvendig for utfylling inn i spørsmålene.

Datakvalitet IS-24/2009

SINTEF har hatt en sentral rolle i kvalitetssikring av data og har gjennom dette opparbeidet seg stor kunnskap om det psykiske helsearbeidet i kommunene, om kommunenes vurderinger av skjemaet og om kvalitetsmessige utfordringer. Dette er tredje gang SINTEF kvalitetssikrer tallene for totalinnsats i det psykiske helsearbeidet. Avsnittene under om datakvalitet på IS-24/2009 er hovedsakelig basert på notatet ”*Nasjonale tall, kvalitet og kontrollarbeid av rapporteringsskjema 2*” fra SINTEF Helsetjenesteforskning våren 2010 (Ose 2010, upublisert).

2009 var det første året der det *kun* skulle rapporteres på samlet innsats innenfor psykisk helsearbeid og ikke bruk av øremerkede midler. Det var derfor noe usikkerhet knyttet til hvorvidt alle kommunene ville levere tall. Det er kun to kommuner som ikke har levert i det hele tatt. Disse er små og det er sannsynligvis utskiftninger og omorganisering som gjør at de ikke får levert.

Datakontrollen av 2009-tallene har vært grundig. SINTEF går gjennom tidligere datakontroller for å se hva som var spesielt med den enkelte kommunen, og gir noen stikkord om fjorårets kontroll. Særlig nyttig ser det ut til å være at tallene til forrige års rapportering kobles og at det spørres om relativt store endringer er reelle eller om de skyldes at kommunene anslår årsverkene på en annen måte.

Når en skal følge utviklingen i en sektor basert på årsverksinnsats er det spesielt viktig å vite om det er endringer i måten å anslå årsverk på i de enkelte kommunene eller om det er reell utvikling som rapporteres. Det er vanskelige anslag som skal gjøres - årsverkene kun skal telles dersom psykiske lidelser eller vansker er hovedårsaken til at tjenesten mottas. Tjenestene og brukergruppene på området psykisk helse er ikke klart avgrenset, og rundt i kommunene arbeides det stadig med å utvikle gode metoder og systemer for å gjøre anslagene. Det er ikke opplagt at metoden som velges i en kommune er den samme som vil fungere i en annen kommune. Dette handler både om organiseringen og innholdet i tjenestene/tiltakene.

Det er spesielt viktig å følge overgangen fra 2008 til 2009. SINTEF har derfor, i samarbeid med rådgiverne hos Fylkesmannen og i kommunene, stilt spørsmål til alle kommunene som rapporterer om stor endring om dette er en reell endring eller om det er endringer i metoden som gir utslag. Kommuner som melder tilbake at de har endret anslagsmetoden (nesten utelukkende til det bedre, i den forstand at det gir mer presise anslag), har fått en ”tag” i datafilen som viser at dette er ikke en reell endring (økning eller nedgang). Totalt er det identifisert:

- 23 kommuner der utviklingen som fremkommer i årsverk til voksne ikke er reell, men skyldes endrede anslagsmetoder
- 14 kommer der utviklingen som fremkommer i årsverk til barn og unge ikke er reell, men skyldes endrede anslagsmetoder

Det er noen store kommuner blant de som har endret metode, noe som medfører at de nasjonale tallene blir påvirket av dette.

Tabell 1 - Antall årsverk rapportert totalt i psykisk helsearbeid innen tjenester for voksne og for barn og unge, 2008 og 2009. KUN kommuner som antas å ha reell endring

	Antall årsverk 2008	Antall årsverk 2009	Prosentvis endring
Voksne	7 720	7 746	0.3
Barn og unge	2 350	2 307	-1.8
Totalt	10 070	10 053	-0.2

Det anslås at årsverksinnsatsen totalt er omtrent uendret fra 2008 til 2009 innen tjenester og tiltak rettet mot voksne med psykiske lidelser og problemer, mens det er en nedgang innen tjenester og tiltak til barn og unge med psykiske lidelser og problemer på 1,8 prosent.

Publisering av IS-24

Tallene på kommunenivå for 2008 er publisert i rapport fra Solveig Osborg Ose, Silje L. Kaspersen, Ivar Pettersen og Jorid Kalseth (Ose m.fl. 2010). Tallene for 2009 presenteres i en tilsvarende analyserapport fra SINTEF høsten 2010. Helsedirektoratet benytter en del av de nasjonale tallene som del av sine kvalitetsindikatorer for psykisk helse som publiseres på http://www.helsedirektoratet.no/psykisk_helse_tjenesten/indikatorer_psykisk/

I tillegg planlegger Helsedirektoratet en utvidet publisering på kommunenivå. Dette vil være en oversiktspublikasjon som gir kommunene informasjon om hvordan de selv har rapportert og hvordan de ligger an ift sammenliknbare kommuner.

4 Eksisterende statistikk i KOSTRA om tjenester til målgruppene personer med psykiske lidelser/vansker og rusmiddelmisbrukere

I det følgende går vi gjennom hva som finnes av relevante spørsmål for kommunale tjenester til målgruppene personer med psykiske lidelser/vansker og rusmiddelmisbrukere i eksisterende KOSTRA-skjema. Vi henviser til arbeidsgrupperapportene fra de respektive KOSTRA-arbeidsgruppene.

KOSTRA-skjema 1: Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten

Flere av spørsmålene i skjemaet er relevante for psykisk helsearbeid i kommunene:

- I spørsmål 4-1 (Timeverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten) er følgende personellkategorier av interesse:
 - Psykiatriske sykepleiere
 - Annet høyskoleutdannet personell med videreutdanning i psykisk helsearbeid
 - Psykologer
- I spørsmål 4-5 kartlegges helsestasjons- og skolehelsetjenestens samarbeid med andre aktører, herunder barne- og ungdomspsykiatriske avdelinger (spesialisthelsetjeneste).
- Spørsmål 6-2 gjelder samhandlingsavtaler med spesialisthelsetjenesten innen re-/habiliteringstjenester og blant kategoriene som skiller ut er psykisk helse.

I tillegg publiseres det i KOSTRAs faktaark registerbaserte tall over personell med videreutdanning innen psykisk helsearbeid og årsverk av psykiatriske sykepleiere, hentet fra personell som sokner til kommunehelsetjeneste eller pleie- og omsorgstjenestene:

Nivå 2 nøkkeltall:

- Årsverk av psykiatriske sykepleiere pr. 10 000 innbyggere (kommunehelse + pleie og omsorgstjenester)
- Antall personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (kommunehelse og pleie og omsorgstjenester)

Nivå 3 grunnlagsdata

- Årsverk av psykiatriske sykepleiere totalt kommunehelse + pleie og omsorgstjenester)
- Antall personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid⁵

Pleie og omsorgstjenester

Statistikk for pleie og omsorgstjenester bygger på følgende datakilder:

- KOSTRA-skjema 4 Pleie og omsorgstjenester, samlleskjema

⁵ Mellomregningen viser hvor mange personer med universitets-/høgskoleutdanning som har tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid innen kommunehelsetjeneste eller pleie- og omsorgstjenester. Tall hentes fra SSBs personellregister, som så kobles mot Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB).

- KOSTRA-skjema 5 Institusjoner for eldre og funksjonshemmede
- IPLOS (Individbasert PLeie- og OmsorgsStatistikk)
- SSBs personellregister

I spørsmål 5 i KOSTRA-skjema 4 skal kommunene oppgi hvorvidt de har tilbud om i alt 13 ulike tjenestetyper, og om disse drives hhv som egenproduksjon (egen kommune/bydel), interkommunalt, eller om tjenesten kjøpes av private aktører eller annen kommune/bydel. Blant tjenestene hvor kommunen skal angi tilbud og driftsform, er ”*Dagsenter for personer med psykiske lidelser*”.

For øvrig er det ikke spørsmål om brukere med psykiske lidelser/vansker eller rusmiddelmisbrukere i dette skjemaet eller i KOSTRA-skjema 5 *Institusjoner for eldre og funksjonshemmede*. I IPLOS-registeret (individbasert pleie- og omsorgsstatistikk) ligger imidlertid en rekke interessante variabler, både om vedtaksbaserte tjenester og om mottakerne av slike tjenester, blant annet diagnose. Svakheter i tekniske løsninger for registrering av reservasjon mot innsending av diagnoseopplysninger sammen med en generell usikkerhet om informasjon om reservasjonsrett var formidlet til alle tjenestemottakere, gjorde at Helsedirektoratet vedtok at diagnoseopplysningene ikke skulle hentes inn i IPLOS-registeret for 2009-årgangen.

Med innføring av ny IPLOS-versjon, som ble tatt i bruk for 2009-årgangen, er *organisasjonsnummer* blitt en obligatorisk opplysning ved registrering av tjenestemottakere som bor i boliger med bemanning. Tidligere ble denne informasjonen bare innhentet for mottakere som oppholdt seg i institusjon. Kobling av organisasjonsnummer mot Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret) gjør det mulig å skille ut virksomheter knyttet til enkelte i målgruppen. En kan dermed analysere tjenester og behov for disse brukerne. Det vil imidlertid ta noen år før kvaliteten på organisasjonsnumrene for boliger er tilfredsstillende.

På pleie- og omsorgsområdet innhentes ikke personelltall gjennom skjema, men hentes fra register. Med denne kilden bygges statistikk opp fra mikronivå, hvor opplysninger om arbeidssted (bedrift) og arbeidstaker (person) settes sammen.

KOSTRA-skjema 7: Personell og virksomhet i sosialtjenesten, jf. f.243 i funksjonskontoplanen

I KOSTRAs funksjonskontoplan finnes en egen funksjon for tiltak for personer med rusmiddelproblemer. I tillegg til å benyttes i regnskapet blir årsverk som rapporteres i skjema 7 fordelt etter funksjon. Det har fra flere hold blitt påpekt at funksjon 243 med sitt *mottakerperspektiv* skiller seg fra øvrige funksjoner som har et *tjenesteperspektiv*. I tillegg har man helt siden oppstart av KOSTRA slitt med datakvaliteten, da kommunenes bruk av funksjon 243 ikke er entydig, noe som bl.a. skyldes at det er vanskelig å avgrense målgruppen rusmiddelmisbrukere presist, se Arbeidsgrupperapport 2010 for KOSTRA – Sosialtjenesten⁶.

I *Arbeidsgrupperapport 2009 – Psykisk helsearbeid* ble det ikke foreslått noen ny funksjon for psykisk helsearbeid, begrunnet ut fra erfaringene med bruk av funksjon 243.

Det antas at splittingen av årsverk i sosialtjenesten etter funksjon i skjema 7 på samme måte som regnskapsføringen snarere vil speile kommunens organisering av tjenestene, enn faktisk ressursbruk overfor brukergruppen.

Helsedirektoratet anser, til tross for de svakheter som er anført over, at det ikke på nåværende tidspunkt bør foreslås endringer i funksjonskontoplanen. Det anbefales at en fullstendig gjennomgang av funksjonskontoplanen på helse- og sosialområdet gjennomføres på et senere tidspunkt.

⁶ Se også Arbeidsgrupperapport 2009 KOSTRA – Sosialtjenesten; notat fra SSB til Helsedirektoratet 2008 ”Primærkartlegging: Tiltak for rusmiddelmisbrukere i kommunene” (upublisert) og Helsedirektoratet (2009) ”Data om kommunalt arbeid for personer med rusmiddelproblemer”.

Ut over dette inneholder skjema 7 to spørsmål om tiltak for rusmiddelmissbrukere i påvente av/ til erstatning for spesialistbehandling:

a) Hvor mange vedtak har kommunen fattet om midlertidige tiltak til rusmiddelmissbrukere i påvente av spesialisert behandling (sosialtjenestelovens §6-1, 3. ledd)?

b) Hvor mange vedtak har kommunen fattet om tiltak som kjøpes av aktører utenfor kommunen til rusmiddelmissbrukere?

Når det gjelder forslag til endringer i KOSTRA-skjema 11 – Registreringsskjema for sosialhjelp, henvises til kap.7 og arbeidsgrupperapport 2010 KOSTRA-Sosialtjenesten.

KOSTRA-skjema 13: Kommunalt disponerte boliger

Skjema 13 var gjenstand for en vesentlig gjennomgang før 2009-årgangen for å sikre økt brukervennlighet, bedre svarprosent og høyere datakvalitet (se rapport fra KOSTRA- arbeidsgruppe for kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler). Det har tidligere vært vist at skjemaet, herunder spørsmål om brukergrupper, har vært vanskelig å besvare for mange kommuner, da opptellingene ofte baseres på faglig skjønn og ikke systematisk registrering i fagsystem. Spørsmål om brukergrupper ble likevel videreført i nytt skjema for 2009, fordi dette er nyttig informasjon som en del kommuner har etablert et registreringsverktøy for å kunne besvare.

I spørsmål 34 skal nyinnflyttede husstander i kommunalt disponerte utleieboliger fordeles på i alt fem ulike brukergrupper, samt en restkategori. Blant de spesifiserte brukergruppene er:

- Personer med psykiske lidelser
- Rusmisbrukere⁷
- Personer som både er rusmisbrukere og har psykiske lidelser

For kommuner som fører venteliste for tildeling av kommunalt disponert bolig, skal kommunen i spørsmål 38 fordele på samme brukergrupper som i spørsmål 34.

KOSTRA-skjema 15: Barnevern

I skjemaet skal grunnlag for vedtak for nye barnevernstiltak spesifiseres. Skjemaet er en individkartlegging, og det er spesifisert 17 årsaker til vedtak, hvor det kan krysses av for flere årsaker. I tillegg skal hovedårsaken for vedtaket oppgis. Blant de opplistede årsakene er:

- Foreldres psykiske lidelse
- Foreldres rusmisbruk
- Barnets psykiske problemer
- Barnets rusmisbruk

I prosjekt gjennomført av konsulentfirmaet Først og Høverstad på oppdrag fra Helsedirektoratet i 2009 ble det gjennomført prøverapportering fra 13 kommuner og bydeler på utvalgte variable knyttet til kommunale tiltak for rusmiddelmissbrukere. Resultatene fra prøverapporteringen ble sammenlignet med KOSTRA-data (Se Helsedirektoratet, 2009: "Data om kommunalt arbeid for personer med rusmiddelproblemer" sluttrapport 28.05.2009:

http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00173/Data_om_kommunalt_a_173839a.pdf).

Konklusjonen var at det synes å være betydelig underrapportering av rusmiddelmissbruk hos barn eller foresatte som årsak til at vedtak i barnevernstjenesten igangsettes.

Det publiseres ikke indikatorer i KOSTRA basert på årsak til vedtak, men nasjonale tall, hvor nye tiltak er fordelt etter barnets alder og årsak til vedtak publiseres av SSB (se

⁷ Merk ulik begrepsbruk i skjema 13 i forhold til i øvrige skjemaer. Foreslår at man i løpet av høsten 2010 får avklart korrekte begreper, og gir tilbakemeldinger til ansvarlig arbeidsgruppe om eventuelle nødvendige endringer i begrepsbruk.

<http://www.ssb.no/barneverng/>, tabell 10⁸). Helsedirektoratet følger utviklingen på statistikkområdet barnevern og de tiltak som er satt i verk for å bedre datakvaliteten på data om årsak til vedtak.

5 Situasjonsbeskrivelse registerbasert personellstatistikk innen psykisk helsearbeid og rusarbeid

I 2007 gjennomførte seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk i SSB en analyse av mulighetene for å erstatte rapportering av årsverk innen psykisk helsearbeid i kommunene i skjema med data fra register. Kilden var registerbasert personellstatistikk fra SSB som også brukes til personell i KOSTRA. Hovedkilden i den registerbaserte personellstatistikken er opplysninger om ansatte fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, opplysninger om kommunale virksomheter fra Bedrifts- og foretaksregisteret (Enhetsregisteret) og opplysninger om personalets utdanning fra Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB) (se SSB Notat 2008/8: [Vurdering av registerbasert sysselsettingsstatistikk som kilde for rapportering av psykisk helsearbeid i kommunene](#)).

På oppdrag fra Helsedirektoratet ble tallene oppdatert høsten 2009 og resultatene blir omtalt i foreløpig uferdig notat fra SSB til Helsedirektoratet.

Det er tre mulige tilnærminger for å kunne hente personelltall fra register for psykisk helsearbeid og rusarbeid i kommunene, og tilnærmingene kan kombineres:

1. Fokus på virksomheter i Enhetsregisteret
2. Fokus på utdanning og videreutdanning
3. Fokus på yrke

Felles for de tre tilnærmingene er at det i mindre grad vil være mulig å skille psykisk helsearbeid for barn og unge fra psykisk helsearbeid til voksne, slik særreporteringen i IS-24 gjør.

Fokus på virksomheter i Enhetsregisteret

Ved denne fremgangsmåten identifiseres relevante virksomheter ut fra om de er registrert som bedrifter i Enhetsregisteret, med næringskode og/eller navn som lar oss gruppere dem som psykisk helsearbeid eller rusarbeid. Utgangspunktet for kommunenes inndeling i virksomheter er standard for næringsgruppering og den årlige informasjonen til kommunene om retningslinjer for inndeling av kommunal virksomhet i Enhetsregisteret (se [KOSTRA-inndelingsregler-kommune-2009](#)). Psykisk helsearbeid er ingen egen næring i standarden, men den nevnes som del av næring 86.904 *Annen forebyggende helsetjeneste*. I retningslinjene for kommunene står det følgende om psykisk helsearbeid (side 13):

<i>Psykisk helsearbeid</i>	Psykisk helsearbeid som er organisert som selvstendig virksomhet skal registreres som egen enhet. Eksempler på dette vil være team innen psykisk helsearbeid eller lignende enheter som yter tjenester til ulike brukere i kommunen. Enheter som hovedsakelig utfører psykiatrisk hjemmesykepleie føres tilsvarende som enheter under "Pleie, omsorg, - hjelp til hjemmeboende"
	Hvis enheten ikke er en samlet selvstendig virksomhet skal den registreres sammen med den enheten den er tilknyttet, for eksempel skole- og helsestasjonstjeneste, allmenn legetjeneste, miljørettet helsevern, annet forebyggende arbeid eller som omsorg i hjemmet eller på institusjon.
Hvis skilt ut:	Næring: 86.904 Annen forebyggende helsetjeneste Funksjon: 233 Annet forebyggende helsearbeid
Hvis ikke skilt ut:	Næring: De ansatte skal registreres på enheten de er tilknyttet og får denne enhetens næring og funksjon

⁸ 2009-tall skal publiseres i juli 2010.

Retningslinjer for inndeling av tilbud til personer med rusproblemer finnes tilsvarende på side 17:

*Tilbud til personer med
Rusproblemer*

Oppsøkende tjenester, som oppfølging av rusmisbrukere og utekontakt registreres som egne enheter.

Næring: 88.997 Sosialtjenester for rusmiddelmissbrukere uten botilbud
87.202 Omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmissbrukere
Funksjon: 243 Tilbud til personer med rusproblemer

Hvor vellykket en slik tilnærming er, avhenger for det første av at kommunene skiller ut virksomheter (bedrifter) i henhold til retningslinjene, og for det andre av at det faktisk rapporteres personell på disse virksomhetene til Aa-registeret. Produksjonen av tjenesten må være organisert slik at det er praktisk mulig for kommunene å skille den fra andre tjenester innen primærhelsetjeneste, pleie- og omsorgstjenester og sosialtjenester. Dette betyr at man må kunne skille ut ansatte som kun, eller i hovedsak, yter tjenesten psykisk helsearbeid.

Vi finner i tillegg en rekke virksomheter som er registrert på annen næring innen helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester i institusjon og sosiale omsorgstjenester uten botilbud, men hvor navnet tilsier at enheten driver psykisk helsearbeid. I gjennomgangen er enheter som kan knyttes til (psykisk) utviklingshemmede utelatt i den grad dette lar seg gjøre med utgangspunkt i navn. Tilsvarende er gjort for pedagogisk-psykologiske tjenester.

Tabellene nedenfor vises antall ansatte i virksomheter som i henhold til navn er merket som psykisk helsearbeid (tabell 2) og antall avtalte årsverk og avtalte årsverk korrigert for lange fravær i virksomheter med næring for kommunalt arbeid med rusmiddelmissbrukere (tabell 3).

Tabell 2: Virksomheter (bedrifter) og antall ansatte i psykisk helsearbeid fordelt på ulike næringer. 2009

Næring	Antall virksomheter		Antall ansatte	
	2007	2009	2007	2009
I alt	257	264	2 560	3 379
Annen forebyggende helsetjeneste (86.904)	161	159	1 501	1 776
Dagsentra/aktivitetssentra for eldre og funksjonshemmede (88.102)	38	41	229	268
Bofellesskap (87.302, 87.303)	30	30	375	655
Hjemmesykepleie (86.901)	9	17	103	236
Hjemmehjelp (88.101)	7	11	119	260
Andre enheter ⁹	12	6	233	184

Kilde: Registerbasert helse og sosialpersonell

Tabell 3: Virksomheter (bedrifter), avtalte årsverk og avtalte årsverk korrigert for lange fravær i kommunalt arbeid for rusmiddelmissbrukere fordelt på ulike næringer. 2009

⁹ Inkluderer legetjenester innen psykisk helsevern (86.222), sosialtjenester for rusmisbrukere utenfor institusjon (88.997), andre sosialtjenester utenfor institusjon (88.999), andre helsetjenester (86.909) og fritidsklubber for barn og ungdom (88.914).

Næring	Antall virksomheter (bedrifter)	Avtalte årsverk	Avtalte årsverk korrigert for lange fravær
I alt	86	1079,5	950,5
Omsorgsinstitusjoner for rusmiddelmissbrukere	28	457,2	402,7
Sosialtjenester for rusmiddelmissbrukere uten botilbud	58	622,3	547,8

Kilde: Registerbasert helse og sosialpersonell.

Uttaket er kun basert på registrert næring i Bedrifts- og foretaksregisteret, ikke navn på virksomheter (bedrifter).

Fokus på yrke

En slik tilnærming krever ikke at kommunen oppretter egne virksomheter (bedrifter) for psykisk helsearbeid, men kommunene tar i bruk muligheten for å bruke de 17 yrkeskodene som helt eller delvis er rettet mot psykisk helsearbeid, jf. Standard for yrkesklassifisering ([STYRK98](#)). Utgangspunkt tas i den ansattes faktiske arbeidsoppgaver og er ikke avhengig av kommunens organisering, at enheter skilles ut og er heller ikke knyttet til de ansattes formelle kompetanse. For å kunne gi en yrkeskode må mer enn halvparten av arbeidsoppgavene være knyttet til yrket.

Kommunene rapporterer yrkesdata til Aa-registeret, og fra 1.mars 2007 var kommunene pliktig til å bruke SSBs yrkeskatalog ved rapportering. Per 4. kvartal 2008 brukte 153 kommuner kodene. Innen områdene kommunehelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten finnes på samme tidspunkt 891 ansatte med yrke knyttet til psykisk helsearbeid. Kodene som var mest brukt var pleieassistent (psykisk helsearbeid) (kode 5139142) med 324 ansatte og hjelpepleier (psykisk helsearbeid) (kode 5132119) med 160 ansatte.

Med denne tilnærmingen vil man kun få med de ansatte som har psykisk helsearbeid som sin hovedoppgave, og for disse ansatte vil hele deres arbeidstid bli knyttet til psykisk helsearbeid også dersom deler av denne brukes til andre oppgaver/ tjenester til andre brukergrupper. Til en viss grad vil den ekstratid en får med her, kompenseres for av den tid en ikke får med fra de som ikke har psykisk helsearbeid som sin hovedbeskjeftigelse. I tillegg vil man miste ansatte som utfører administrative oppgaver eller støttefunksjoner knyttet til tjenestene.

Tilsvarende resonnement gjelder for rustjenestene.

Standard for yrkesklassifisering har p.t. færre muligheter for å skille ut personell med hovedoppgaver knyttet til oppfølging av personer med rusmiddelproblemer. Det er kun en yrkeskode, 3460120 Rusmiddelkonsulent (sosionom) som kan relateres direkte til rusarbeid

Fokus på utdanning og videreutdanning

Enkelte typer utdanning gir kompetanse som er særskilt relevant for psykisk helsearbeid. Av grunnutdanninger kan nevnes psykolog, mens det også finnes en rekke spesielle videreutdanninger for personer med grunnutdanning innen helse- og sosialfag.

I motsetning til å holde fokus på virksomheter eller yrke, som beskrevet over, sier opplysninger om utdanning og videreutdanning kun noe om formell kompetanse, ikke noe om hva man faktisk arbeider med. SSBs seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk skal starte et arbeid med sammenligning av utdanning og yrke på ulike fagområder.

I rapporten fra 2008 konkluderte SSB med at bruk av utdanningsdata er mest relevant i kombinasjon med bruk av næring eller yrke. Opplysningene kan brukes som tilleggsdimensjon ved bruk av en enhetstilnærming, slik at man får kunnskap om den faktiske kompetansen til de ansatte. I tillegg kan man få kunnskap om formell kompetanse innen psykisk helsearbeid for ansatte i virksomheter som

ikke har psykisk helsearbeid som hovedfunksjon, og tilsvarende for personell med annet yrke enn psykisk helsearbeid.

Blant begrensninger ved tilnærmingen som er verdt å nevne, er at kun utdanninger og videreutdanninger ved institusjoner med offentlig eksamensrett vil inkluderes¹⁰, at videreutdanning fra utlandet ikke registreres, at opplysninger om videreutdanning kun er registrert for personer med helse- og sosialfaglig grunnutdanning¹¹, kun de tre sist gjennomførte videreutdanningene er beholdt i registeret og at det er et års forsinkelse på utdanningsregisteret.

Ser vi på de om lag 950 årsverkene eksklusivt lange fravær i virksomheter i kommunalt arbeid for rusmiddelmisbrukere (jf. tabell 3), finner vi at om lag 10 prosent (99,5 årsverk) utøves av personell med videreutdanning i rusomsorg eller rusproblematikk.

For videreutdanning innen psykisk helsearbeid, se kapittel 8 om forslag til nye KOSTRA-indikatorer.

6 Videreutvikling av statistikk på området

Enhetlig rapportering fra kommunale fagsystem

Det er en målsetting at rapportering av data om kommunalt arbeid for personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske vansker skal skje i KOSTRA. Som det fremgår av ovenstående beskrivelser, innebærer dette en rekke tiltak over flere år før tilstrekkelig informasjon kan hentes ut gjennom KOSTRA. Innhenting av informasjon i tillegg til KOSTRA anses derfor som nødvendig fortsatt, men omfanget av dette må hele tiden avveies mot de endringer som skjer i KOSTRA.

Muligheten for bruk av felles kodeverk i de kommunale fagsystemene anses som viktig for å unngå skjønnsmessige anslag og registrering i ettertid ved skjemautfylling. Det var derfor ønskelig å vurdere hvilke muligheter som ligger innenfor de kommunale fagsystem med sikte på fremtidig rapportering. På oppdrag for Helsedirektoratet har Først og Høverstad ANS gjennomført et prosjekt med mandat å:

- Kartlegge hva som registreres vedr. tjenestemottakere med rusmiddel- og/eller psykiske vansker i fagsystemer som kommunene bruker i dag.
 - Vurdere muligheter for å registrere mer systematisk:
 - Mottakere av kommunale tjenester med psykiske vansker og/eller rusmiddelproblemer.
 - Hvilke kommunale tjenester de mottar og i hvilket omfang.
1. Foreslå konkrete endringer i kommunenes KOSTRA- rapportering – basert på registrering i fagsystemer – på kort og på lengre sikt.

For å strukturere samarbeidet med de aktuelle aktører ble det etablert en **referansegruppe** med representanter fra ni kommuner, KS, SSB og Husbanken (sammensetning og mandat vedlagt). Referansegruppen har gitt innspill, forslag og diskutert problemstillinger underveis. Gruppen vil bli videreført også fra høsten 2010.

Prosjektet rapporterte primo juni og har sett på fagsystemer innenfor de tre områdene pleie- og omsorgstjenester, sosialtjenester og helsestasjons- skolehelsetjenesten. Målgruppen for arbeidet avgrenset til *personer som søker eller får kommunale tjenester på grunn av psykiske vansker og/eller gjentatt bruk av alkohol, narkotika eller legemidler, eventuelt i kombinasjon med andre lidelser/problemer.*

Følgende forslag ble fremmet til oppfølging i fagsystemene på de tre tjenesteområdene:

¹⁰ Medfører blant annet at bedriftsinterne kurs for sykepleiere gjennomført før 1999 ikke inngår.

¹¹ Den registerbaserte personellstatistikken inkluderer ikke videreutdanning for personer med annen grunnutdanning, som f.eks politi.

Pleie- og omsorgssystemer

Her ble to ulike alternativ foreslått, der det ene forutsetter at kommunene i sine pleie- og omsorgssystemer "identifiserer" tjenestemottakere som får tjenester som følge av rusmiddelmisbruk og/eller psykiske vansker uten at dette inngår i rapportering til IPLOS. Dette forutsetter nye KOSTRA-spørsmål der antall mottakere og tjenester til prosjektets målgruppe rapporteres samlet.

Det andre alternativet innebærer ulike måter å registrere årsak til bistands-/ tjenestebehov og rapportere til IPLOS. Forslaget som ble foretrukket av referansegruppen var at det etableres en ny variabel som beskriver hvilke årsaker som har utløst behovet for de ulike tjenester som registreres i IPLOS. I forhold til mandatet for dette prosjektet skal årsakene "rusmiddelproblem", "psykiske vansker/lidelser" og "rusmiddelproblem og psykiske vansker/lidelser" kunne registreres. "Avkryssing" av årsak må knyttes opp til registrering av de enkelte vedtakene. Dette for å sikre at en knytter hvert vedtak til den årsaken som har utløst behovet.

Helsedirektoratet vil ikke gå videre med alternativ to, men ønsker å gå videre med det alternativet som gir summariske tall om problem som ligger til grunn for tjenestemottak, og som ikke innebærer innrapportering til IPLOS. Dette området vil bli nærmere utredet, og innebærer ingen forslag til endringer for 2011.

Sosialsystemer

Det ble anbefalt å utvikle et felles kodeverk for "årsaker" og "tiltak" som kan legges inn i kravene til rapportering for økonomisk sosialhjelp og i sosialsystemene. I tillegg til målgruppen for dette prosjektet bør det også vurderes å ivareta databehov om andre brukere av økonomisk sosialhjelp.

I denne forbindelsen må det også vurderes om individrapporteringen i KOSTRA-skjema 11 fortsatt skal begrenses til brukere som mottar økonomisk støtte, eller om også brukere som mottar andre tjenester/tiltak, uten økonomisk støtte, skal inkluderes. En aktuell gruppe er eksempelvis personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske vansker som har vedtak om forvaltning av sin økonomi (trygd), uten at de har behov for økonomisk støtte.

Helsedirektoratet vil følge opp forslagene. For 2011 foreslås nytt spørsmål i skjema 11 for å identifisere grunnlag for vedtak om økonomisk sosialhjelp, jf. forslag til endringer i avsnittet under og samordningsrådsrapport fra arbeidsgruppe for sosialtjenester. Vurdering av mulig rapportering på andre områder vil bli fulgt opp videre.

Systemer for helsestasjons- skolehelsetjenesten

Fagsystemene på dette området tar utgangspunkt i Helsedirektoratets veileder for journalføring/ dokumentasjon om hvilke tema som anbefales kartlagt. Prosjektet foreslår en rekke tiltak som Helsedirektoratet vil følge opp videre.

Rapportering på rusfeltet

I regjeringens opptrappingsplan for rusfeltet (2007-2010) har et av målene vært å fremskaffe bedre dokumentasjon og statistikk om problemomfang, årsaker, ressursinnsats og resultater på rusfeltet. Data fra tverrfaglig spesialisert rusbehandling har fra statistikkåret 2004 blitt rapportert til SSB (skjema 38 i Helseforetakenes rapportering) og fra 2009 rapporteres det også til Norsk pasientregister. Manglende informasjon er nå i all hovedsak knytta til kommunenes ressursinnsats. Mangelfull oversikt over rusituasjonen i kommunene anses som et stort problem for tilstrekkelig planlegging og dimensjonering for så vel kommunene som for sentrale helsemyndigheter. Dette ble påpekt i evaluering av statlige tilskudd til kommunalt rusarbeid utført av Rambøll (2010). I sin analyse påpeker de at kun halvparten av kommunene kunne oppgi anslag for antall rusmiddelmisbrukere med behov for oppfølging fra kommunene.

De tiltak som det arbeides med for å få mer informasjon i KOSTRA vil fortsette i flere år, jf. kapittel 4 om KOSTRA. På grunnlag av de utredninger og erfaringer som er gjort, er det lite ønskelig å etablere nye rapporteringsordninger.

Helsedirektoratet bevilger i år om lag 320 mill. kroner til tilskudd til kommunalt rusarbeid. Fra 2010 ble 4 ulike tilskuddsordninger innlemmet i en ordning. Formålet med ordningen endret seg fra fokus på metode- og kompetanseutvikling til fokus på kapasitetsoppbygging i kommunen. Krav om rapportering for bruk av midlene var tidligere knyttet til måloppnåelsen i forhold til de ulike tilskuddenes formål. Rapporteringen ble foretatt separat for hvert enkelt tilskudd. Summen av disse rapporteringene har vært lite nyttig for å gi et godt bilde av den samlede innsatsen på rusfeltet i kommunen.

Fra 2010 vil kommunene bli bedt om å rapportere på ett samlet skjema for tilskuddsmidlene de mottar, samtidig som Helsedirektoratet anmoder om at de rapporterer om den totale ressursbruken rettet mot målgruppen uavhengig av finansieringsform. Rapporteringen vil legge vekt på årsverksinnsats og tjenestetilbudet til mennesker med rusmiddelproblemer i kommunen. Det skal også rapporteres på noen kvalitetsindikatorer knyttet til kommunalt rusarbeid som bl.a. sluttrapporten fra Rambøll (mars 2010) anbefaler. Det skal også sterkt oppfordres til at alle kommuner, også kommuner som ikke mottar tilskuddsmidler, rapporterer på samlet innsats på rusfeltet. Dette for å få en oversikt over ressursinnsatsen på feltet i påvente av andre muligheter for å innhente gode data.

Med dette mener Helsedirektoratet at man forenkler rapporteringen knytta til bruk av tilskuddsmidler, og at spørsmål om samlet ressursbruk knyttes til samme rapportering for å få et helhetlig bilde av ressursbruken i kommunene.

Behov for særskilt rapportering utenfor KOSTRA

En samlet rapportering integrert i KOSTRA er ikke realistisk i dag. Egne skjema i KOSTRA ville gi stor grad av anslag og ”herav”-funksjoner, der opplysninger om årsverk og antall brukere i de enkelte tjenester gir dobbeltrapportering innenfor KOSTRA. En bedre integrering i KOSTRA krever flere tiltak som enhetlig bruk av koder for angivelse av årsak til bistand, bedre rutiner for registrering knytta til årsverk mv, som beskrevet ovenfor. Rapportering på disse fagområdene er et utviklingsarbeid der faglig kompetanse og kvalitetssikring av data må ligge samlet slik vi har erfart i arbeidet med rapportering på IS-24 psykisk helsearbeid. Det antas at integrering i KOSTRA vil komme gradvis som følge av flere endringer, og at særreporteringen dermed vil utgå som følge av dette på sikt.

Helsedirektoratet ønsker derfor ikke å integrere skjema om psykisk helsearbeid og rusarbeid i KOSTRA nå, men å videreføre den særskilte rapporteringen i et forenklet IS-24, samt innføre ny særskilt rapportering for kommunalt arbeid i forhold til rusmiddelmissbrukere, knyttet til felles rundskriv om tilskuddsrapportering, se kapittel om rapportering på rusområdet over.

Fortsatt særskilt rapportering i IS-24 er valgt for å sikre videreføring av tidsserier for ressursinnsats (årsverk) på området etter avslutning av Opptrappingsplanen for psykisk helse og med samme rutiner som i dag. Samtidig vil arbeidet gi grunnlag for vurdering av hvordan området kan inkluderes i KOSTRA, herunder om det er mulig å erstatte spørsmål i skjema med personelltall (årsverk) fra register.

Det har vært gode erfaringer med kvalitetssikringsarbeidet som hittil er gjennomført, og ordningen med tett oppfølging i samarbeid med ett fagmiljø og Fylkesmannen har fungert bra. Samtidig sikres videreføring av tidsserie og kontinuitet av en velkjent løsning der rådgivere i psykisk helsearbeid hos Fylkesmannen har en sentral rolle i oppfølging og kvalitetssikring overfor kommunene i sitt fylke.

For endret og ny rapportering innen kommunalt rusarbeid står en derimot fritt i valg av løsning.

SSB har foreslått å etablere en ny rapporteringsløsning også for IS-24, basert på de tekniske løsningene som ligger i KOSTRA i dag. Forslaget vil gi en lignende interaktiv rapporteringsløsning for kommunene, men samtidig adskilt fra KOSTRA. Løsningen vil være fleksibel i bruk bl.a. ved at flere kan gis tilgang til skjema samtidig, med muligheter for import og eksport av data til og fra fagsystemer mv, samtidig som SSB ville gis direkte tilgang til rådata.

En slik løsning kan i større grad enn dagens innsamling inneholde ulike former for automatisert kontroll, både under utfylling og i mottak. Kontrollene kan bl.a. baseres på den erfaring SINTEF har opparbeidet seg.

SSB understreker at umiddelbar tilgang til data er avgjørende for en god og kvalitetsmessig forsvarlig progresjon i gjennomgangen av personellregisteret på området.

I valg av rapporteringsløsning er det viktig å se de to fagområdene psykisk helsearbeid og rusarbeid i sammenheng. Endelig løsning vil bli valgt i løpet av kort tid.

7 Forslag til endringer i rapportering

Endringer i skjema 11

Med bakgrunn i prosjekt for bedre data om rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske vansker/lidelser foreslår Helsedirektoratet at det tas inn en liste med ulike aktuelle årsaker til stønadsbehov i skjema 11 for 2011. Hensikten er å få informasjon om hvilke type problemer som ligger til grunn for vedtaket, med sikte på en bedre oversikt over situasjonen knytta til rusmiddelmissbruk og/eller psykiske vansker og det kommunale arbeidet rettet mot målgruppene. Problemer og livssituasjon som ligger til grunn for tjenestebehov er ofte sammensatt og ikke entydig, slik at det må være mulig å angi flere grunner til vedtak. Endelig utforming av spørsmålet vil skje i samarbeid med NAV og Helsedirektoratets referansegruppe. Hensikten er å få et samlet bilde av problemomfang knytta til tjenesten, og det er saksbehandlers vurdering som skal ligge til grunn.

Tilsvarende rapportering av årsak for tjenester finne i dag på skjema 15 barnevern og skjema 13 kommunalt disponerte boliger. Forslaget ses som en del av arbeidet med å få en samlet oversikt av problemfeltene (jf. innledningskapittelet om bakgrunn).

Det foreslås nytt spørsmål 5 i skjema11 for sosialhjelp 2010:

Oppgi grunnlag for vedtak om økonomisk sosialhjelp. Flere alternativ kan krysses av:

Følgende liste ble foreslått av referansegruppen:

- Lav inntekt/ingen inntekt
- Stønadsbehov i påvente av annen statlig ytelse
- Mistet arbeid
- Liten arbeidsevne
- Avbrutt skolegang
- Uten fast bolig/mangler bolig
- Sosiale/familiære problemer (bl.a. samlivsbrudd)
- Gjeld
- Dårlig økonomistyring
- Rusmiddelproblemer
- Psykiske vansker/lidelser
- Rusbehandling/LAR
- Venter på tverrfaglig spesialisert behandling
- Venter på behandling i psykiatrisk spesialisthelsetjeneste

Den foreslåtte liste er laget ut fra informasjonsbehovet knyttet til psykisk helse og rus. Forslaget vil bli nærmere vurdert slik at den blir dekkende også for andre problemstillinger. Spørsmålet vil bli vurdert og endelig formulert i samarbeid med NAV og Helsedirektoratets referansegruppe.

Forslaget er fremlagt for KOSTRAs sosialtjenestegruppe. Sosialtjenestegruppens rapport foreligger først 30/6, og det er p.t. for tidlig å si om gruppen vil støtte Helsedirektoratets forslag, og fremme dette som endringsforslag for 2011, jf. arbeidsgruppens rapport til Samordningsrådet.

Ny særskilt rapportering på rusområdet

For å følge opp bruken av de øremerkede midlene er det nødvendig med informasjon om kommunenes helhetlige innsats på rusfeltet. I nytt rapporteringsskjema vil en derfor inkludere spørsmål som gjelder den samlede innsatsen i tillegg til spørsmål som gjelder bruk av midler. Det vil bli stilt spørsmål om ressurser knyttet til årsverk. Årsverk rettet mot flere brukergrupper skal telles med der hvor minst 20 % av stillingen er rettet mot personer med rusmiddelproblemer. Det er ønskelig å etterspørre årsverk fordelt etter ulike tjenester/ tiltak og årsverk fordelt etter utdanning. I tillegg planlegges tatt med spørsmål om innhold og kvalitet i kommunalt rusarbeid. Følgende spørsmål er til vurdering:

- Har kommunen foretatt en systematisk kartlegging av kommunens utfordringer og behovet for tjenester til personer med rusmiddelproblemer?
- Er tiltak og målsettinger for det kommunale rusarbeidet forankret i rusmiddelpolitisk handlingsplan, (eventuelt annen type kommunal plan)?
- Har kommunen integrert brukermedvirkning på systemnivå, f. eks. brukerråd, brukerutvalg e.l.?
- Foretar kommunen brukerundersøkelser rettet mot brukerne av tjenester i kommunalt rusarbeid?
- Har kommunen skriftlige rutiner og verktøy for kartlegging av enkeltindividers tjenestebehov?
- Har kommunen skriftlige rutiner for informasjon og arbeid med individuell plan?
- I hvilken grad har personer med rusmiddelproblemer, som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, fått utarbeidet individuell plan? Svaret antas formulert som gradsalternativ (i liten/noen/stor/svært stor grad).
- I hvilken grad har personer med rusmiddelproblemer tilfredsstillende boforhold? Svaret antas formulert som gradsalternativ (i liten/noen/stor/svært stor grad).

Spørsmål om kommunalt arbeid på rusfeltet fortsatt til vurdering, og endelig skjema vil bli sendt ut høsten 2010.

8 Forslag til endringer i publisering

Forslag til nye indikatorer i faktaark

Det vises til allerede eksisterende indikator ” Antall personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid per 10 000 innbyggere (kommunehelse og pleie- og omsorg)” i faktaark for kommunehelsetjenesten. SSB foreslår at arbeidsgruppene høsten 2010 diskuterer muligheten av å etablere registerbaserte indikatorer tilsvarende spørsmålene som fram til 2007-årgangen inngikk i skjema 1 *Personell og virksomhet i kommunehelsetjenesten*, skjema 4 *Pleie og omsorgstjenester*, *samleskjema* og skjema 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten*:

- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, eldreomsorg/aldersdemens/ gerontologi
- Videreutdanning i sykepleie, onkologi (kreftomsorg)
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, habilitering og rehabilitering
- Videreutdanning i vernepleie, målrettet og metodisk miljøarbeid
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, arbeidsmiljørettet helsevern
- Videreutdanning i vernepleie, rusomsorg
- Videreutdanning for helse- og sosialsektoren, rusproblematikk

SSB foreslår at det blir nedsatt et lite arbeidsutvalg som vurderer om det er aktuelt å publisere registertall for disse og evt. andre grupper. Mer spesifikk definisjon av de ulike gruppene (inkludert

eksisterende gruppe for psykisks helsearbeid) og i hvilke faktaark disse tallene evt. skal publiseres, foreslås også tillagt arbeidsutvalget mandat. Forslag om evt. nye videreutdanningsindikatorer bør ferdigstilles i løpet av november 2010 før det sendes til høring i aktuelle arbeidsgrupper.

Det vises for øvrig til tabell i Statistikkbanken:

[07945: Videreutdanninger for personer med helse- og sosialfaglig utdanning, etter kjønn og alder \(2008 - 2009\).](#)

Referanser:

Fürst, Roland og Høverstad, Lilian (2009): *Data om kommunalt arbeid for personer med rusmiddelproblemer*. Sluttrapport

Fürst, Roland og Høverstad, Lilian (2010): *Utvikling av bedre data fra kommunalt arbeid for personer med rusmiddelproblem og/eller psykiske vansker*. Sluttrapport

Kaspersen, S. & Ose S. (2009): *Psykisk helsearbeid i kommunene. Disponering av statlig øremerkede midler gjennom Opptrappingsplanen for psykisk helse 1999-2008*. SINTEF rapport. A14135.

Köber, T. (2008): *Vurdering av registerbasert sysselsettingsstatistikk som kilde for rapportering av psykisk helsearbeid i kommunene*. SSB-notat 2008/8

Ose, S., Kaspersen, S, Lilleeng, S. & Kalseth, J. (2010): *Kommunale tiltak i psykisk helsearbeid i 2008. Årsverksstatistikk og analyser av kommunal variasjon*. SINTEF rapport. A14167.

Ose, S. (2010): *Kommunale tiltak i psykisk helsearbeid 2009. Nasjonale tall, kvalitet og kontrollarbeid av rapporteringsskjema 2*. Notat 1_2010. SINTEF (upublisert).

Rambøll (2010): *Evaluering av statlig tilskudd til kommunalt rusarbeid*. Sluttrapport

SSB (2009): *Arbeidsgrupperapport 2009 – Psykisk helsearbeid i KOSTRA-arbeidsgrupperapporter 2009*. SSB-notat 2009/46)

SSB (2009): *Arbeidsgrupperapport 2009 – Sosialtjenesten i KOSTRA-arbeidsgrupperapporter 2009* (SSB-notat 2009/46)

SSB (2008): *Primærkartlegging: Tiltak for rusmiddelmisbrukere i kommunene*. Upublisert notat til Helsedirektoratet

Kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for å utarbeide skjema og veileder for kommune-KOSTRA-skjema nr. 13 "Kommunalt disponerte boliger". Skjemaet dekker funksjonene 265 "Kommunalt disponerte boliger", 283 "Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig" og 315 "Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak" i KOSTRA sin funksjonskontoplan.

Arbeidsgruppen består av følgende personer:

Agnes Aall Ritland, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), Bolig og bygningsavdelingen, Jonina Hermannsdottir, KRD, Bolig og bygningsavdelingen, Arild Kormeseth, KRD, Kommunalavdelingen, Aud Kristiansen, Kommunenes sentralforbund (KS), Ski kommune, Atle Kristiansen, KS, Skien kommune, John S. Schistad, Kommunale Boligadministrasjoners Landsråd (KBL), Trondheim kommune, Lajla Nystad, KBL, Helse- og velferdsetaten, Oslo kommune, Liv Kristensen, Husbanken, Analyse- og utviklingsseksjonen, Strategikontoret, Jan Erik Tvedt, Husbanken, Boliganalyseprosjektet, Strategikontoret, Hermund Urstad, Husbanken, Boligsosial seksjon, Region Øst, Hege Løchen, NAV Drift og utvikling, seksjon Levekår og sosiale tjenester, Helle M. Gran Helsedirektoratet, avdeling for statistikk, Christian Hellevang, KS, Arne Jensen, Statistisk sentralbyrå (SSB), seksjon for helsestatistikk, Else Bredeli, SSB, seksjon for helsestatistikk.

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat

Arbeidsgruppen har som mandat å fremskaffe styringsinformasjon om kommunale boliger og boligvirkemidler.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Foreløpige tall for 2009 er publisert via KOSTRA per 15. juni 2010. Her mangler data fra 31 kommuner. Vi vil forsøke å få samlet inn så mange som mulig av de 31 resterende skjemaene, og ønsker å bruke resten av forsommeren og noe av august på å ta kontakt med kommunene som ennå ikke har sendt inn skjemaet. Endelige tall for 2009 planlegges publisert ved Kostra-publiseringsen 15. mars 2011. Det planlegges i tillegg å publisere noen få endelige hovedtall i en forenklet Dagens statistikk i løpet av oktober 2010.

Denne publiseringsløsningen er ment å gjelde kun for publiseringen av 2009-tall. Tidligere år, er endelige tall publisert uken etter Kostra-publiseringsen 15. juni. Det har da manglet innsendte skjema fra om lag 20 kommuner ved publiseringen 15. juni. I de endelige tallene som ble publisert var frafallet estimert med tidligere års oppgitte verdier for de kommunene som manglet.

Grunnen til at vi i år ikke følger samme publiseringsopplegg som tidligere, er at 2009-tallene er basert på et så å si nytt skjema 13. Vi ønsker derfor å bruke mer tid en tidligere, og også mer tid enn vi planlegger å bruke senere år, på å få samlet inn så mange skjema som mulig. Dette selvfølgelig fordi Kostra er ment å være en fulltelling fra alle kommuner, men også for

å bruke dette første året med det ny-utformede skjemaet til å motivere og støtte kommuner som sliter med utfyllingen slik at de forhåpentligvis kommer over en terskel og lettere kan fylle ut skjemaet senere år.

I tillegg så ønsker vi å revurdere tidligere publiseringsopplegg. Per i dag, finnes det to sett data for kommunale boliger i Statistikkbanken. Det ene settet publiseres under emnet Kostra, og er basert på de foreløpige tallene som publiseres 15. juni hvert år. Det andre settet er vanlige statistikkbanktabeller som publiseres under emnet 05.03 Bolig, boforhold. Dette settet er basert på de estimerte endelige tallene. Det vil i disse to settene finnes ulike verdier for samme variabel. Forskjellen er reell nok, det ene er foreløpige tall og det andre er estimerte, endelige tall. Men det at de publiseres under ulike emner i Statistikkbanken, virker erfaringsmessig veldig forvirrende for brukerne av tallene. I tillegg rapporterer brukerne at det er vanskelig å forstå hvilket sett man bør bruke.

Arbeidsgruppen vil utover høsten ta stilling til framtidig publiseringsopplegg. Se kapittel 7.3 under, for nærmere beskrivelse av planene.

Det er for 2009-tallene, gjort omfattende endringer i nøkkeltall som er publisert, i forhold til tidligere. Dette som følge av den omfattende skjemaendringen som er gjort. Noen nøkkeltall er uendret, en del er nye og noen er tatt ut. Endringene er kommentert i fotnoter til Kostratabellene, både at det generelt er store endringer i faktaarkene for kommunale boliger for 2009 i forhold til tidligere år, og forklaringer der det er definisjonsendringer, men hvor det likevel er interessant og forsvarlig å sammenligne 2009-indikatoren med tidligere årganger.

For en nærmere redegjørelse for det evaluerings- og nyutviklingsarbeidet som skjema 13 har gjennomgått i 2008 og 2009, vises til kapittel 8.1 nedenfor samt til vedlagte prosjektrapport (utkast).

Når det gjelder oppfølging i arbeidsgruppen av prosjektet ”Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?”, så har arbeidsgruppen søkt Kostra styringsgruppe om å få utsette gjennomgangen av disse problemstillingene til høsten 2010. Søknaden om utsettelse har bakgrunn både i kapasitetsbegrensninger og i at indikatorsettet som vi skal ta utgangspunkt i ved dette vurderingsarbeidet, er nyetablert og ikke endelig satt. Arbeidsgruppen mener det er naturlig å gå igjennom nøkkeltallene for å vurdere dette med ”hele bildet” samtidig som vi evaluerer nøkkeltallene som ble publisert første gang ved årets Kostra-publisering, noe vi altså planlegger å gjøre høsten 2010.

Det planlegges ingen innholdsmessige endringer i skjema 13 for 2011. De endringer som eventuelt er aktuelle, vil gjelde funksjonaliteten i det elektroniske skjemaet. For eksempel at vi legger inn flere kontroller, eller legger inn funksjonalitet som gjør det lettere for utfyller å kontrollere at verdier i underspørsmål summerer seg riktig opp til den tilhørende totalen, såkalt ”running tallies”.

For innsikt i de innholdsmessige endringer i skjema 13 fra gammelt skjema til nyutviklet skjema som altså lå til grunn for årets innsamling av 2009-tall, viser vi til kapitlene 6.2.1-6.2.3 nedenfor samt til fjorårets rapport til Samordningsrådet, spesielt kapitlene 2.2 og 5.

2.2 Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at det ikke gjøres innholdsmessige endringer i det ny-utviklede skjema 13 for publiseringen av 2010-tall våren 2011.

Fram mot neste publisering, ønsker arbeidsgruppen å evaluere nøkkeltall og grunnlagstall med utgangspunkt i data fra årets publisering. I den forbindelse vil vi også se mer på forholdet mellom teller og nevner – regnskapstall og tjenestedata for å sørge for at vi så langt som mulig, får med ”hele bildet”, jf kapittel 7.2 nedenfor.

Arbeidsgruppen ønsker videre å evaluere publiseringsløsning for de kommunale boligtallene, spesielt i forbindelse med prosjektet for estimering av nasjonale tall i Kostra, jf kapittel 7.3 nedenfor.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Skjemaet er vesentlig endret fra tidligere år for rapporteringen av 2009-data våren 2010, både innholdsmessig og ikke minst utseendemessig. I det nye skjema 13 har vi lagt vekt på å spørre om en ting av gangen for å sikre entydige spørsmål og dermed forhåpentligvis entydige svar. Derfor er blant annet alle spørsmålsmatrisene som var i det gamle skjema 13 tatt ut.

Videre så er det mer forklaringstekst til hvert spørsmål i det nye skjemaet i forhold til det gamle. All veiledning til utfylling av skjemaet, finnes i selve skjemaet. Det er altså ikke lenger noe eget veiledningsdokument til skjema 13.

3.2 Kontroller i skjemaet

I skjemaet er det lagt inn noen logiske kontroller. Ellers er det lagt vekt på at selve skjemautformingen skal hjelpe til med å synliggjøre den sammenhengen som måtte være mellom spørsmålene. Skjemakontrollene forenkler til en viss grad revisjonsarbeidet ved å sikre konsistens mellom svar som har en logisk sammenheng. Det er imidlertid mulig å sende inn skjemaet uten å aktivere kontrollene. Dette er et bevisst valg fra KOSTRA-administrasjonen, da man ikke ønsker å gjøre det for vanskelig å få sendt inn det elektroniske skjemaet. Tilsvarende logiske kontroller som i skjemaet er derfor også lagt inn i revisjonskontroll-systemet.

3.3 Innsamling av data

Publiseringen 15. mars i år av ureviderte tall, var basert på om lag 86 prosent innkommet materiale. Ved publiseringen av foreløpige tall 15. juni, hadde 93 prosent av kommunene levert inn skjema 13.

Kommunene ble påminnet og purret sentralt av KOSTRA 2 ganger før publisering 15/3 og en gang etter denne publiseringen.

Eksterne data fra Husbanken ble publisert som foreløpige tall 15. mars og endelige tall ved publiseringen 15. juni dette år. Ved publiseringen 15. juni, var dekingen for Husbankens data tilnærmet 100 prosent.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonsarbeidet er i hovedsak basert på oppfølging av de feilmeldinger som revisjonssystemet kom frem med. Oppfølgingen bestod for det meste i e-mail-korrespondanse med skjema-utfyller. Kommunene mottok deretter to-tre oppfølgingsmail avhengig av hvor viktig det var å få rettet feilen(e). Feilene ble deretter rettet opp i samsvar med kommunenes tilbakemeldinger.

3.5 Publisering

Foreløpige tall for 2009 er publisert via KOSTRA per 15. juni 2010. Her mangler data fra 31 kommuner.

Det er for 2009-tallene, gjort omfattende endringer i nøkkeltallene og grunnlagstallene som er publisert, i forhold til tidligere. Dette som følge av den omfattende skjemaendringen som er gjort. Noen nøkkeltall er uendret, en del er nye og noen er tatt ut. Endringene er kommentert i fotnoter til Kostra-tabellene, både at det generelt er store endringer i faktaarkene for kommunale boliger for 2009 i forhold til tidligere år, og forklaringer der det er definisjonsendringer, men hvor det likevel er interessant og forsvarlig å sammenligne 2009-indikatoren med tidligere årganger.

Hovedendringene i nøkkeltallene som er publisert ut fra nytt skjema 13 er følgende:

- Aldersfordelingen for brukergruppene som er tildelt bolig i rapporteringsåret, er tatt ut.
- Brukergruppene er endret noe – men kan til en viss grad sammenliknes over tid, da de nye gruppene hovedsakelig er sammenslåinger av tidligere grupper.
- Det er tatt inn nye grunntall for kjøp og salg av kommunale boliger i løpet av året.
- Vi har skilt ut ”nye” husstander for nøkkeltall om søknader, boligtildeling og ventelister. Nye husstander er husstander som ikke bodde i en kommunal bolig på søknadstidspunktet. Dette til forskjell fra husstander som søker om bytte av kommunal bolig eller om forlengelse av husleiekontrakt for eksisterende kommunale bolig.
- For opplysningene om midlertidige botilbud, har vi nå bare nøkkeltall for antall husstander i slike botilbud og ikke lenger antall opphold.

En nærmere redegjørelse for endringer i nøkkeltallene, samt begrunnelsen for endringene er gitt i kapitlene 6.2.1-6.2.3 nedenfor.

3.6 Brukerreaksjoner

Etter publiseringen 15. mars, ble det fra brukerhold, etterlyst nøkkeltall for andelen husstander på venteliste fordelt på de ulike brukergruppene. Ved mars-publiseringen, var det bare publisert grunnlagstall, altså antall husstander på venteliste i de ulike brukergruppene. Slike andeler er publisert 15. juni.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endring i Funksjonskontoplanen.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppen ønsker ingen innholdsmessige endringer i skjema 13 for 2011. De endringer som eventuelt er aktuelle, vil gjelde funksjonaliteten i det elektroniske skjemaet. For eksempel at vi legger inn flere kontroller, eller legger inn funksjonalitet som gjør det lettere for utfyller å kontrollere at verdier i underspørsmål summerer seg riktig opp til den tilhørende totalen, såkalt ”running tallies”.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Fram til publiseringen av Kostra-tall for kommunale boliger nå i 2010 var faktaarket N. Bolig nivå 2 – kommune, forholdsvis stort. Det bestod av i alt 136 nøkkeltall. Dette oppfattet arbeidsgruppen som et tungt tilgjengelig faktaark. Det er også kommet signaler fra Kostra sentralt om at antall nøkkeltall i faktaarkene bør begrenses slik at de nettopp blir nøkkeltall, og at mer detaljert tallmateriale publiseres på nivå 3 - grunnlagsdata. I faktaarket som er publisert 15. mars og 15. juni i år, er antall nøkkeltall redusert til 50.

6.2 Ønskede endringer

Arbeidsgruppen ønsker at det ikke gjøres innholdsmessige endringer i det ny-utviklede skjema 13 for publiseringen av 2010-tall våren 2011. Dette med bakgrunn i de store endringene som ble gjort i skjemaet gjeldende fra rapporteringsåret 2009.

Skjemaendringene gjenspeiler seg i faktaarkene for N. Bolig som ble publisert 15. mars og 15. juni 2010 med tall fram til og med 2009. I kapitlene 6.2.1-6.2.3 nedenfor, gis det en detaljert oversikt over endringer i faktaarkene i forbindelse med overgang til nytt skjema 13 i 2010.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Følgende nøkkeltall er fjernet fra faktaarket N. Bolig – nivå 2 fra og med rapporteringsåret 2009:

- Andel boliger som kun er tilrettelagt til boligen. Begrunnelse: for detaljert informasjon for kommunene å gi.
- Andel boliger som kun er tilrettelagt inne i boligen. Begrunnelse som over.
- Andel boliger tildelt ulike brukergrupper, dvs. gruppene
 - bevegelseshemmede/fysisk funksjonshemmede
 - utviklingshemmede
 - personer med psykiske lidelser
 - 1. gangs etablerte flyktninger
 - 2. gangs etablerte flyktninger
 - rusmiddelmisbrukere
 - rusmiddelmisbrukere med psykiske lidelser
 - vanskeligstilte ellers
 - personer uten behovsprøving

Det er vanskelig for kommunene å gi opplysninger fordelt på brukergrupper. Ikke alle kommuner registrerer slike data løpende, og rapporteringen ble tilfeldig. I dagens faktaark er det likevel med lignende opplysninger, men brukergruppen er noe endret, for det meste representert ved sammenslåing av de ovenfornevnte gruppene, samt at vi bare teller antall nye husstander som er tildelt bolig. Jf kapittel 6.2.2.

- Andel boliger tildelt ulike aldersgrupper. Aldersgruppene var følgende:
 - 16-34 år
 - 35-54 år
 - 55-74 år
 - 74 år og over

I det nye skjema 13 ber vi ikke om slike opplysninger. Dette hovedsakelig for å lette utfyllingen for kommunene.

- Andel boliger tildelt ulike brukergrupper x aldersgrupper.
Disse nøkkeltallene med brukergruppe x aldersgruppe, f. eks. ”Andel tildelte boliger til utviklingshemmede i alderen 16-34 år”, utgjorde i alt 36 nøkkeltall. Det ble en opprømsing av nøkkeltall med mye lik tekst. Begrunnelsen for å ta dem ut er at det krever for detaljert informasjon fra kommunene.
- Andel på venteliste fordelt på de ulike brukergruppene nevnt over.

I faktaarket basert på det nye skjema 13, oppgis det tilnærmet tilsvarende andeler, men basert på de nye brukergruppene, jf kapittel 6.2.2 nedenfor. I og med at bare om lag 40 prosent av kommunene fører slik venteliste, vil det foreløpig ikke bli publisert andeler for fylkes- og landsgjennomsnitt.

- Andel midlertidige opphold fordelt på varighetsalternativene 0-3 mnd, 4-6 mnd og utover 6 mnd.

Det er vanskelig for kommunene å rapportere antall opphold. I det nye faktaarket publiseres det tilsvarende andeler, men for antall husstander i midlertidig botilbud i stedet for antall opphold, samt at det er redusert til to varighetsalternativer, jf kapittel 6.2.2.

- Andel midlertidige opphold for husstander med barn under 18 år, fordelt på varighetsalternativene 0-3 mnd, 4-6 mnd og utover 6 mnd.

Tilsvarende nøkkeltall publiseres i nytt faktaark, men der vi teller antall husstander i stedet for antall opphold, og har redusert varighetsalternativene til 0-3 mnd og over 3 mnd.

- Andel midlertidige opphold for personer løslatt fra fengsel.
- Andel midlertidige opphold for personer utskrevet fra institusjon.
- Andel midlertidige opphold på døgnovernattingssteder uten kvalitetsavtale.

Kommunene har ikke opplysninger til å gi gode data til disse tre nøkkeltallene.

- Gjennomsnittlig antall opphold for husstander som har benyttet et midlertidig botilbud.

Indikatoren bortfaller fordi vi ikke lenger ber om antall opphold i midlertidige botilbud.

- Andel vanskeligstilte i den siste kartleggingen av udekkede boligbehov
- Andel uten egen eid/leid bolig i den siste kartleggingen av udekkede boligbehov
- Andel som står i fare for å miste boligen i den siste kartleggingen av udekkede boligbehov
- Andel med uegnet bolig i den siste kartleggingen av udekkede boligbehov
- Andel bevegeseshemmede/fysisk funksjonshemmede i den siste kartleggingen
- Andel utviklingshemmede i den siste kartleggingen

- Andel personer med psykiske lidelser i den siste kartleggingen
- Andel 1. gangs etablerte flyktninger i den siste kartleggingen
- Andel 2. gangs etablerte flyktninger i den siste kartleggingen
- Andel rusmiddelmissbrukere i den siste kartleggingen
- Andel rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser i den siste kartleggingen
- Andel vanskeligstilte ellers i den siste kartleggingen
- Andel uten egen eid/leid bolig x brukergruppe, i den siste kartleggingen, altså for eksempel ”Andel uten egen eid/leid bolig, som er utviklingshemmede”, ”Andel uten egen eid/leid bolig, med psykiske lidelser” osv.
- Andel som står i fare for å miste boligen x brukergruppe, i den siste kartleggingen
- Andel med uegnet bolig x brukergruppe, i den siste kartleggingen.

Alle disse kartleggingsnøkkeltallene, i alt 35 nøkkeltall, er tatt ut av faktaarket.

Begrunnelsen er at de baserer seg på en type spørsmål som ikke egner seg i KOSTRA, som i utgangspunktet skal være en fulltelling av opplysninger fra alle kommuner hvert år.

Kommunene foretar ikke slik kartlegging så ofte. I det gamle skjema 13 (gjeldende til og med rapporteringsåret 2008), har disse spørsmålene dermed representert en ”kamouflert” utvalgsundersøkelse, i og med at bare kommuner som hadde foretatt kartlegging i løpet av de 3 siste årene, skulle svare.

6.2.2 Nye nøkkeltall

- Antall nye søknader per 1000 innbyggere
- Andelen nye søknader
- Andel nye søkere som har fått avslag på kommunal bolig
- Andel nyinnflyttede husstander av antall nye søknader
- Andel nyinnflyttede husstander av alle husstander som er tildelt bolig
- Andel nyinnflyttede flyktninger
- Andel nyinnflyttede med behov for tilrettelagt bolig
- Andel nyinnflyttede med psykiske lidelser
- Andel nyinnflyttede rusmiddelmissbrukere
- Andel nyinnflyttede rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser
- Andel nyinnflyttede med andre problemer
- Andel nyinnflyttede uten behovsprøving
- Andel flyktninger på venteliste
- Andel med behov for tilrettelagt bolig, på venteliste
- Andel med psykiske lidelser, på venteliste
- Andel rusmiddelmissbrukere på venteliste
- Andel rusmiddelmissbrukere med psykiske lidelser, på venteliste
- Andel med andre problemer, på venteliste
- Andel husstander i midlertidig botilbud med varighet 0-3 mnd
- Andel husstander med barn midlertidige botilbud
- Andel husstander med barn i midlertidige botilbud i 0-3 mnd

I tillegg til disse nye nøkkeltallene, er det en del nye grunnlagstall på nivå 3-faktaarkene. Disse gir tall for blant annet kjøp, salg og ombygging av kommunale boliger i løpet av året, tall for bruk av korttidskontrakter og antall husstander i natthjem.

På nivå 3 ligger også grunnlagstallene (tellerne) i de nye nøkkeltallene som er ramset opp ovenfor.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Følgende nøkkeltall er basert på spørsmål i det nye skjema 13 som har en litt annen definisjon enn tidligere, men der definisjonsendringen likevel ikke er vurdert som så stor annet enn at vi opprettholder publisering av tidsserie. Det er likevel nevnt i fotnoter til disse nøkkeltallene, at noe av endringen fra 2008 til 2009 kan skyldes endringer i definisjoner.

- Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere.

Fotnote: Indikatoren vil bare til en viss grad være sammenlignbar med tidligere publisert indikator "Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere". Fra og med 2009 er begrepet "tilgjengelig" benyttet i stedet for "tilrettelagt" ved innsamling av data.

- Antall søknader i alt per 1000 innbyggere.
- Andel søkere som har fått avslag på kommunal bolig.
- Andel husstander tildelt bolig av antall søknader på bolig

Fotnote til disse tre nøkkeltallene som gjelder søknader: Antall søknader mottatt siste år er ikke direkte sammenlignbart med det tidligere publiserte tallet "Registrerte søknader om kommunal bolig". I begrepet "mottatt" ligger det at også søknader som ikke tilfredstiller visse minstekrav for å få kommunal bolig, skal telles. Slike søknader blir ikke alltid registrert som søknad om kommunal bolig, og antall søknader mottatt kan derfor bli et annet enn antall registrerte søknader.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen oppnevnte en undergruppe våren 2005 med oppdrag å utarbeide kvalitetsindikatorer for kommunalt disponerte boliger og boligvirkemidler.

Etter kvalitetsseminaret 16. januar 2006 jobbet gruppen videre med å finne bedre kvalitetsindikatorer etter den nye sjekklisen for utvikling av kvalitetsindikatorer som ble introdusert på seminaret. Metoden ga gruppen et nyttig verktøy, i tillegg til at den i større grad tilrettela for en felles forståelse av innholdet i begrepet kvalitet.

Dette arbeidet resulterte i en "bruttoliste" med i alt 14 forslag til kvalitetsindikatorer. De siste punktene i sjekklisen omhandler en del krav som skal stilles til indikatorene (om de er relevante, pålitelige, sammenlignbare, entydige, påvirkbare). Etter gjennomgang av disse punktene, satt vi igjen med 5 indikatorer:

1. Antall kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere (indikator for resultat kvalitet)
2. Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere (indikator for produkt kvalitet).
3. Antall midlertidige opphold med varighet utover 3 måneder (indikator for prosess kvalitet/resultat kvalitet)
4. Gjennomsnittlig antall opphold per husstand med midlertidige opphold (indikator for resultat kvalitet).

5. Antall husstander på venteliste i forhold til antall nye vedtak/tildelte boliger i løpet av året (isndikator for resultat kvalitet).

Av disse 5 ble de to første vurdert å være så gjennomarbeidet at vi valgte å publisere dem som kvalitetsindikatorer ved publiseringen av ureviderte tall 15. mars 2007. Indikator 3 og 4 ble publisert som kvalitetsindikatorer første gang 16. juni 2008.

Ved innføringen av det nye skjema 13 fra og med 2009-rapporteringen i 2010, samles det ikke lenger inn tallmateriale til å dekke indikatorene 3 og 4. Indikator 3 vil kunne endres til å måle andel husstander i midlertidige botilbud med varighet 0-3 måneder. Ved publiseringen i 2010, har vi likevel valgt å ikke legge inn denne som kvalitetsindikator. Vi ønsker å kunne evaluere kvaliteten av den med samme metode som er gjort for de øvrige kvalitetsindikatorene.

Teksten til indikator 2 er endret til "Andel kommunale boliger som er tilgjengelige for rullestolbrukere", og med fotnoten "Indikatoren vil bare til en viss grad være sammenlignbar med tidligere publisert indikator "Andel kommunalt disponerte boliger som er tilrettelagt for rullestolbrukere". Fra og med 2009 er begrepet "tilgjengelig" benyttet i stedet for "tilrettelagt" ved innsamling av data."

Den 5. indikatoren, antall husstander på venteliste i forhold til antall nye vedtak/tildelte boliger i løpet av året, er tenkt å skulle si noe om graden av udekket boligbehov. Den er imidlertid noe problematisk både hva gjelder pålitelighet, sammenlignbarhet og tolkning/entydighet. I skjemaet blir man bedt om å oppgi antall husstander på venteliste, fordelt på brukergrupper. Dette skal være personer som har fått et positivt vedtak om kommunal bolig, men som ennå ikke er tildelt en fysisk bolig.

Kommunene praktiserer imidlertid dette på ulike måter. Noen venter med å gi positivt vedtak til det er en ledig bolig. Kommunene har også ulike kriterier for at en husstand skal kunne få et positivt vedtak og komme på venteliste. Noen steder praktiseres krav om 3 års botid. Andre steder er det en streng prioritering på hvem som kan få kommunal bolig, og dette er gjort allment kjent, slik at ventelisten av den grunn ikke sier noe om boligbehovet generelt.

Arbeidsgruppen vil evaluere denne indikatoren på nytt sammen med evaluering av indikator 3, i lys av dataene basert på det nye skjema 13. Dette arbeidet vil bli startet høsten 2010.

7.2 Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?

Arbeidsgruppen har søkt Kostra styringsgruppe om å få utsette gjennomgangen av problemstillingene i prosjektet "Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?", til høsten 2010. Søknaden om utsettelse har bakgrunn både i kapasitetsbegrensninger og i at nøkkeltallene vi skal ta utgangspunkt i ved dette vurderingsarbeidet, er nyetablert og ikke endelig satt. Arbeidsgruppen mener det er naturlig å gå igjennom nøkkeltallene for å vurdere dette med "hele bildet" samtidig som vi generelt evaluerer nøkkeltallene som ble publisert første gang ved årets Kostra-publisering, noe vi altså planlegger å gjøre høsten 2010.

7.3 Annet

I tillegg til videreutvikling av kvalitetsindikatorer og nøkkeltall generelt, vil det framover være aktuelt å vurdere ulike publiseringsstrategier for den kommunale boligstatistikken i Kostra.

Per i dag, finnes det to sett data for kommunale boliger i Statistikkbanken. Det ene settet publiseres under emnet Kostra, og er basert på de foreløpige tallene som publiseres 15. juni hvert år. Det andre settet er vanlige statistikkbanktabeller som publiseres under emnet 05.03 Bolig, boforhold. Dette settet er basert på de estimerte endelige tallene. Det vil i disse to settene finnes ulike verdier for samme variabel. Forskjellen er reell nok, det ene er foreløpige tall og det andre er estimerte, endelige tall. Men det at de publiseres under ulike emner i Statistikkbanken, virker erfaringsmessig veldig forvirrende for brukerne av tallene. I tillegg rapporterer brukerne at det er vanskelig å forstå hvilket sett man bør bruke.

Arbeidsgruppen vil utover høsten ta stilling til framtidig publiseringsopplegg. Vi vil vurdere hvorvidt vi skal publisere mest mulig innen selve Kostra-konseptet, og altså ikke ha egne statistikkbanktabeller for kommunale boliger.

Bakgrunnen for etableringen av egne statistikkbanktabeller, var at Kostra-konseptet manglet muligheten til å estimere verdier dersom det ikke var 100 % innrapportering til publiseringen i juni. Spesielt var det et ønske fra sentrale brukere av statistikken, at man kunne få endelige nasjonale tall i juni, både for grunnlagstallene og for indikatorene.

I Kostra er det nå i gang et prosjekt som skal utvikle en metode for å estimere nasjonale tall for alle grunnlagsdata og nøkkeltall innen hvert Kostra-område. Det vil i første omgang gjelde publisering av nasjonale tall (tall for hele landet), men en videreutvikling til publisering av estimerte fylkestall er aktuelt.

Den første publiseringen av estimerte nasjonale tall for hver Kostra-statistikk er planlagt til 15. juni 2011.

Et mulig publiseringsopplegg som arbeidsgruppen skal vurdere, er følgende:

- Publisere ureviderte kommunetall samt estimerte foreløpig landstall 15. mars
- Publisere foreløpige kommunetall samt estimerte endelige landstall 15. juni
- Publisere endelige kommunetall for et år ved neste års 15. mars-publisering av ureviderte tall.

Denne publiseringsrutinen vil kunne utvides til å omfatte estimerte fylkestall når det legges til rette for å gjøre det i Kostra-publiseringen.

Det er slik vi ser det, flere fordeler ved en slik publiseringsstrategi:

- Tall for kommunale boliger finnes samlet under ett emne i Statistikkbanken
- Ureviderte, foreløpige og endelige tall, publiseres til etablerte Kostra-tidspunkt
- Man vil til en viss grad kunne forene målet om fulltelling av kommunetall med målet om endelige tall til 15. juni-publiseringen. Det vil da bare være snakk om endelige nasjonale tall, og ikke endelige kommunetall. Og det vil altså være endelige nasjonale tall som er estimert ut fra tall for de kommunene som har levert til 15. juni. Men det er vår vurdering at en svarprosent på 93-97 % på kommunenivå er et tilfredsstillende grunnlag for å estimere gode, endelige nasjonale tall til 15. juni.

8 Annet

8.1 Planen som ble benyttet for utvikling av ”nytt” skjema 13

Vi startet i desember i 2007, opp evalueringsarbeidet eller utviklingsarbeidet som vi etter hvert heller kalte det i og med at vi ønsket å være veldig nytenkende, og nærmest starte fra scratch i skjema utviklingen. Vi, er i denne sammenheng, Else Bredeli fra seksjon for helsestatistikk og Tore Nøtnæs fra seksjon for datafangstmetode som utgjorde prosjektgruppen for utviklingen av nytt skjema 13.

Arbeidet med utviklingen av det nye skjema 13, ble avsluttet med Samordningsrådets godkjenning av skjemaet i august 2009. Prosjektrapporten er planlagt endelig ferdig innen utgangen av juni 2010 (et bearbeidet utkast er vedlagt denne rapporten). Det nye skjema 13 er tatt i bruk ved innsamlingen av 2009-data våren 2010.

Nedenfor følger en presentasjon av hovedfasene i prosjektet.

Hovedfaser i utviklingsprosjektet

1. Avklare informasjonsbehovet til statistikkbrukerne (spesifiseringsfasen). Vi ønsket å få fram hva som er svarene for deretter å stille de nødvendige spørsmålene. Vi har erfart at man har lett for ubevisst å spørre om flere ting i ett spørsmål – og dermed blir svaret vanskelig å tolke.

- a. Vi hadde et møte med sentrale brukere av dataene vi samler inn, Kommunal og regionaldep. (KRD), Husbanken, Helsedirektoratet og fire kommuner: Oslo, Trondheim, Ski og Skien. Ski og Skien representerer, foruten egen kommune, også Kommunenes Sentralforbund (KS). Trondheim og Oslo representerer i tillegg til seg selv, Kommunale Boligadministrasjoners Landsråd (KBL).
- b. Etatene kom med skriftlige innspill til møtet der de la frem hva de ønsket av statistikk på området.

Det kom fram en sentral sak vi måtte avklare før vi fortsatt arbeidet, nemlig hvorvidt vi ber om opplysninger kommunene ikke har lov til å lagre. Dette med bakgrunn i at vi tror bedre dokumentasjon/databehandlingsverktøy for å registrere de data vi etterspør, er en sentral faktor for å bedre datakvaliteten. Samtidig så kan det være at lagring av data for å besvare noen av spørsmålene kan komme i konflikt med lover som besørger personvern. Det gjelder spesielt spørsmålene om brukergrupper og om midlertidig bolig til personer løslatt fra fengsel og utskrevet fra institusjon.

Det var også viktig å sjekke ut hva som kreves av informasjon og samtykke fra dem opplysningene gjelder, samt eventuelle krav om lovhjemling for lagring og bruk av slike data til statistikk.

2. Avdekke problemer i det gamle skjema 13 og få kunnskap om hva slags dokumentasjon kommunene sitter på (tidlig operasjonaliseringsfase)

- a. **Snakke med Kostra-support**, for å høre hva slags erfaringer de har med det gamle skjema 13.

- b. **Ekspertevaluering.** I ekspertevalueringer er det to spørreskjemametodikere som bruker sin erfaring for å avdekke flest mulig svakheter/problemer i skjemaet. De ser både på spørsmålsformuleringer, rekkefølge og visuelt design. Ekspertevaluering er en veldig effektiv metode for å avdekke opplagte svakheter/problemer, og dermed unngå å bruke tid for å avdekke disse når man går til kommunene/respondentene for å kartlegge hva de opplever som problematisk med skjemaet.
- c. **Eksplorerende intervju.** Et eksplorerende intervju er en individuell samtale med en nøkkelperson, hvor hensikten er å få ny kunnskap om feltet man skal undersøke. I vårt tilfelle vil det være en samtale med skjemaansvarlig for skjema 13 i kommunene. Vi gjennomførte 5 eksplorerende intervju. Hensikten var å få:
 - i. 1. kunnskap om hva slags problemer kommunene sliter med i det gamle skjemaet
 - ii. 2. få kunnskap om hva slags dokumentasjon kommunene sitter på.

Vi reiste ut til kommunene for å snakke med dem. Fordelen med det, er at det gir oss anledning til å se på fagsystemene deres, dvs. vi kan se hva slags dokumentasjon de sitter på. Vi tror mange av problemene i det gamle skjema 13 skyldes at kommunene ikke sitter på den dokumentasjonen som det spørres om i skjemaet.

Vi snakket med 1 stor kommune, 3 mellomstore- og 1 liten kommune.

3. Bestemme det endelige innholdet i det nye skjema 13

I fase tre ønsket prosjektet å avklare det endelige innholdet i skjemaet. Med utgangspunkt i hva slags informasjon oppdragsgiverne ønsket å samle inn, og hva slags opplysninger (dokumentasjon) kommunene satt på, var ønsket å "spikre" det endelige innholdet i skjema.

I denne fasen gjaldt det å finne balansen mellom den informasjonen som statistikkbrukerne ønsker, og den informasjonen kommunene kan gi.

4. Utforme og teste nytt skjema

Hensikten med fase 4 var todelt;

- 1. undersøke om kommunene kunne levere opplysninger på de nye informasjonsbehovene som ble avdekket i fase 3.
- 2. operasjonalisere informasjonsbehovet, dvs. å lage en god overgang mellom det oppdragsgiverne ønsker å undersøke og det spørsmålene faktisk måler.

5. Sluttrapport

Det er viktig å lage en god sluttrapport som de andre fag-seksjonene kan bruke i arbeidet med utviklingen av sine skjema.

8.2 Noen hovedresultater fra evalueringen av det gamle skjema 13

Organisering

Brukertestene viste at flere etater var involvert i arbeidet med å svare på skjema 13. Hvilke etater varierte fra kommune til kommune, men de vanligste var; 1.) teknisk etat, 2.) pleie og

omsorg og 3.) sosialetaten. Hvem som hadde rollen som skjemaansvarlig virket litt tilfeldig i kommunene. Skjemaansvarlig var ikke nødvendigvis en person som var sentral i utfyllingen, men kunne være en person som stod utenfor selve rapporteringen. Oppgaven med å være skjemaansvarlig på skjema 13, ble oppfattet som en lite attraktiv jobb. Årsaken var at den krevde mye koordinering og puring på svarpersoner ute i etatene. De skjemaansvarlige sa det var enklere å være skjemaansvarlig på et skjema hvor bare en etat var involvert. På skjema 13 var mange etater involvert.

Hvilke fagsystemer kommunene hadde og utbredelsen av disse varierte fra kommune til kommune. Noen var godt dekket med fagsystemer, andre hadde få. Vi fikk inntrykk av at det eksisterte et stort mangfold av fagsystemer på markedet. Ingen av kommunene hadde bare ett fagsystem som var felles for alle etatene. Hver etat hadde sitt eget fagsystem. En av de skjemaansvarlige sa det måtte være slik.

Hvor lang tid (effektiv tid) kommunene brukte på å svare på skjema 13, varierte fra fem timer til en uke.

Alle skjemaansvarlige sendte ut papirversjoner av skjema og veiledning til svarpersonene. Disse svarte så på sine spørsmål, og rapporterte tilbake til skjemaansvarlig (enten via post, telefon eller møter). Flere av de skjemaansvarlige hadde brukt delegeringsfunksjonen på andre Kostraskjema, men ingen på skjema 13. En viktig forklaring på dette er at dagens Kostraløsning mangler en funksjonalitet som gjør det mulig for flere svarpersoner å rapportere på ett og samme spørsmål. Løsningen mangler en funksjonalitet som summerer opp hva flere svarpersoner har svart på ett spørsmål.

Samtlige skjemaansvarlige sjekket at tallene var riktige før de sendte de inn til SSB. Det gjorde de ved å sjekke de opp mot fjorårets tall, eller ved å konferere med andre i kommunen, dersom de var usikre på riktigheten av tallene. De skjemaansvarlige ønsket seg en funksjonalitet i Kostra-portalen som varslet dem, dersom tallene de rapporterte avvek mye fra fjorårets tall.

Alle skjemaansvarlige syntes Kostra-portalen var grei og enkel å bruke. De hadde særlig sansen for ”statusboblene”. Denne funksjonaliteten gjorde det enkelt for dem å følge med på hvordan innrapporteringen gikk.

En av de skjemaansvarlige sa det kunne være vanskelig å få øye på Kostra-lenken på forsiden av ssb.no. Vedkommende syntes også veien inn til selve Kostra-portalen var kronglete.

Hovedinntrykk

De fleste skjemaansvarlige syntes det gamle skjema 13 var greit å svare på. Det fantes andre skjema i Kostra som var langt verre. Utfordringen var ikke å forstå spørsmålene, men å hente fram opplysningene det ble spurt etter, samt å administrere innrapporteringen med de involverte etatene.

De skjemaansvarlige fortalte at motivasjonen for å svare på skjema 13 var lav i kommunene. Det kunne være flere årsaker til det, men den viktigste var at kommunene i liten grad brukte opplysningene fra skjemaet selv. De brukte informasjon fra andre Kostraskjema, men lite eller ingenting fra skjema 13. En av de skjemaansvarlige sa; ”det er et skjema som krever mye, men som gir lite tilbake”.

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Nye Kostra-skjema 13 – kommunalt disponerte boliger

10.2 Prosjektrapport nye skjema 13 (utkast)

Sosialtjenesten

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar

Fra 2009 har arbeidsområdet for gruppen også inkludert introduksjonsstønad, især ut fra hensyn til at introduksjonsstønad og kvalifiseringsordningen burde behandles av en og samme gruppe. I tråd med dette har gruppen vært utvidet med medlemmer fra BLD og IMDI. Høsten 2009 ble også Helsedirektoratet med i gruppen, spesielt pga arbeidet med kommunale rusmiddeltiltak (funksjon 243). Fra nyttår 2010 har fylkesmannsembetet ikke vært representert, ved at Fylkesmannen i Oslo og Akershus har trukket seg ut og ingen andre av embetene har ønsket å tre inn. Gruppen består nå av følgende representanter:

Jan Oddum	Arbeids- og velferdsdirektoratet (AVdir)/levekår og sosiale tjenester
Odd Vegsund	Kommunal- og regionaldepartementet
Magne Hustad	Kommunenes sentralforbund
Oddrun Goksøyr	Kommunenes Sentralforbund
Veslemøy Hellem (observatør)	Kommunenes sentralforbund
Åse Løseth	Oslo kommune
Kirsti Strand	Helsedirektoratet
Janne Strandrud	Helsedirektoratet
Truls Knudsen	Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)
Chen Shangquan	IMDI
Corretta Saugstad	Statistisk sentralbyrå
Kari Kraakenes	Statistisk sentralbyrå
Unni Grebstad	Statistisk sentralbyrå
Torild-Irene Kårstad	Statistisk sentralbyrå
Harald Tønseth	Statistisk sentralbyrå (leder)

Statistisk sentralbyrå har også sist år ivaretatt leder- og sekretærfunksjonene. Det er avholdt to arbeidsgruppemøter i løpet av rapporteringsåret 2009/2010 (12. mai og 7.juni 2010).

Arbeidsgruppen har ansvar for utvikling innenfor følgende funksjoner:

- 242 *Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid*
- 243 *Tilbud til personer med rusproblemer*
- 273 *Kommunale sysselsettingstiltak*
- 281 *Økonomisk sosialhjelp*
- 275 *Introduksjonsstønad*
- 276 *Kvalifiseringsordningen*

Fem skjemaer dekker tjenesterapporteringen for sosialtjenesten og de tilhørende funksjonene:

- Skjema 7 *Personell og virksomhet sosialtjenesten per 31.12*
- Skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp*
- Skjema 12 *Stønadssatser økonomisk sosialhjelp. Rapporteres pr. 31.12*
- Skjema 11B *Registreringsskjema for introduksjonsstønad*
- Skjema 11C *Registreringsskjema for kvalifiseringsstønad*

Det er utarbeidet en særskilt arbeidsgrupperapport for introduksjonsstønad. For alle problemstillinger tilknyttet introduksjonsstønad viser vi til denne.

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Hovedelementene i mandatet for arbeidsgruppene i KOSTRA er for 2010:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandat område.
- Sikre en hensiktsmessing og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2010:

1. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
2. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Rapportering av data for 2009 har blitt gjort online for alle skjemaene (7, 11, 11C og 12). Ved publisering 15. juni hadde samtlige kommuner sendt inn skjema 7, 11 og 12. (Ved tilsvarende publisering året før manglet 9 kommuner skjema 7 og 7 kommuner skjema 12; mens skjema 11 var komplett.) Skjema 7 og 12 hadde status av endelige tall 15/6, mens endelige 2009-tall fra skjema 11 ble publisert 29/6.

Når det gjelder skjema 11 C Kvalifiseringsstønad, er det ut fra AVdirs interne tall grunn til å tro at ikke alle aktuelle kommuner ennå har sendt inn data. Detaljerte regnskapstall og enkelte tjenesteindikatorer ble publisert 15. og 29. juni. Det vil bli en særskilt publisering av data om kvalifiseringsordningen tidlig på høsten 2010.

Overføringen av rapporteringgjennomføringen fra kommune til NAV-kontor har vedr. 2009-data ikke medført samme vansker med innsending/ revisjon som det gjorde året før. Derimot har flere kommuner hatt vansker med å hente rett data ut av sine fagsystem enn året før. Også det nye skjema for kvalifiseringsstønad har skapt merarbeid både for kommunene og SSB.

2.2 Arbeidsgruppens anbefalinger

Arbeidsgruppen foreslår å innføre to spørsmål i skjema 7 om årsverk som følge av NAV-reformen, dette for å gi et riktigere bilde av de kommunale sosiale tjenester som står til befolkningens rådighet. I skjema 7 foreslås dessuten grensedragningen mellom funksjon 242a og 242b justert noe, i tråd med NAV-reformen. Arbeidsgruppen foreslår også noen mindre endringer i skjema 11C

(kvalifiseringsstønad). Når det gjelder skjema 11 sosialhjelp, er gruppen delt i synet på om det bør innføres et spørsmål om grunnlag for (årsak til) vedtak, slik Helsedirektoratet har foreslått. Flertallet går ikke inn for at dette gjennomføres allerede f.o.m. 1/1- 2011.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjemaer

Skjema 7 og 12 for 2009 og skjema 11 og 11 C for 2010 har blitt utarbeidet av fagseksjonen ved Torild-Irene Kårstad. Som i fjor har dette fungert veldig bra.

SSB gjennomførte høsten 2009 møter med de tre viktigste systemleverandørene med sikte på mer smidig innsending av skjema 11 og 11 C. Leverandørene ønsket at det gis tidligere orientering om kommende år skjema, og det var enighet om at de bør få tilsendt kravspesifikasjon så snart denne er klar.

3.2 Kontroller i skjema

Kontrollene i skjemaene 7 *Personell og virksomhet i sosialtjenesten* og 12 *Stønadssatser økonomisk sosialhjelp* er ikke endret fra fjorårets innrapportering. Kontrollene som benyttes er i hovedsak sum kontroller, logiske kontroller og kontroller for manglende utfylling av obligatoriske felter. Noen av kontrollene fungerer kun som advarsler, og gjør det mulig for kommunene å gå videre i skjemaet uten å svare. I revisjonen kontrollerer man mot fjorårets tall i både skjema 7 og skjema 12, og i skjema 7 kontrolleres det også mot regnskapstallene ("tverrgående revisjon").

For skjema 11 *Registreringsskjema for sosialhjelp* har de fleste kommunene egne fagsystemer. Det er utarbeidet et kontrollprogram som kommunene skal benytte i forbindelse med online-innrapportering. For 2009- skjema ble kontrollene lagt inn i fagsystemene, slik at kommunene fikk umiddelbar beskjed om feil/ mistenkelige verdier før innsending. Dette har økt kvaliteten på de innsendte data merkbart. Også her utføres f.o.m. 2009 tverrgående revisjon mot årsverks- og regnskapsdata. Skjema 11 C (kvalifiseringsordningen) følger i hovedsak samme opplegg for kontroller som skjema 11.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Til publiseringen 15. mars var datainngangen noe bedre enn i fjor, og data ble publisert som planlagt.

Ved publisering 15. juni hadde samtlige kommuner sendt inn skjema 7, 11 og 12. (Ved tilsvarende publisering året før manglet 9 kommuner skjema 7 og 7 kommuner skjema 12; mens skjema 11 var komplett.) Skjema 7 og 12 hadde status av endelige tall 15/6, mens endelige 2009-tall fra skjema 11 ble publisert 29/6. Når det gjelder skjema 11 C Kvalifiseringsstønad, ser vi ut fra AVdirs interne tall at ikke alle kommuner som har ordningen, ennå har sendt inn data. Detaljerte regnskapstall og enkelte tjenesteindikatorer ble publisert 15. og 29. juni. Det vil bli en særskilt publisering av data om kvalifiseringsordningen tidlig på høsten 2010. Arbeidsgruppen er blitt invitert til å komme med forslag til hvilke data fra skjema det da er størst interesse for å få publisert.

Når det gjelder skjema 11 sosialhjelp, har overføringen av rapporteringsgjennomføring fra kommune til NAV-kontor for 2009 ikke medført samme vansker med innsending/ revisjon som det gjorde året før. En del kommuner (især NAV-kontor) har imidlertid hatt problemer med tekniske løsninger.

Derimot har flere kommuner hatt vansker med å hente rett data ut av sine fagsystem enn i fjor, og et større antall kommuner måtte sende inn skjema 11 flere ganger. SSB planlegger derfor en tettere kontakt med systemleverandørene høsten 2010 enn tidligere, bl.a. med tidligere utsending av kravspesifikasjon. Ved prøveinnsendingen av data november 2010 vil data bli nøyere gjennomgått av SSB enn tidligere, og utvalget av kommuner som deltar bli vurdert økt. Veiledningen til skjema 11 må dessuten gjøres tydeligere mht registrering av personer som får vedtak og utbetaling av sosialhjelp på hver sin side av et årsskifte (registreringen skal følge utbetaling).

Også det nye skjema for kvalifiseringsstønad har skapt merarbeid både for kommunene og SSB. Mottatte data er blitt sammenlignet med AVdirs egen kommunerapportering, og en hel del kommuner har levert avvikende tall.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

På skjema 11 slo en kontroll tilknyttet individuell plan feil ut, slik at kommunene fikk opp misvisende feilmeldinger.

Vedr. kvalifiseringsstønad mottok SSB data fra AVdirs interne rapporteringer som bidrag til å vurdere kvaliteten på de innsamlede data. Med støtte i AVdirs tall ble data om kvalifiseringsstønad bare gitt status av foreløpige tall ved publiseringen 15. juni.

3.5 Brukerreaksjoner

En del kommuner har stilt spørsmål ved at mange av de samme dataene om kvalifiseringsstønad rapporteres både til AVdir og til SSB.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønskede endringer

Det er ikke ønsket nye funksjoner eller arter for sosialtjenesteområdet for 2011.

4.2 Forslag til endringer

Arbeidsgruppen ber KOSTRAs regnskapsgruppe ta initiativ til en gjennomgang av dagens funksjonsinndeling på sosialtjenesteområdet. Gruppen stiller spørsmål ved om dagens inndeling er optimal både ut fra styringsbehov og datakvalitet. Fremfor å foreslå endringer på enkeltfunksjoner mener gruppen det er rett å se hele sosialtjenesten i sammenheng. Om en slik gjennomgang også bør omfatte (deler av) tilgrensende områder, som kommunehelsetjeneste, pleie og omsorg og bolig, må ev. vurderes av regnskapsgruppen og Samordningsrådet. Siden en slik gjennomgang ressursmessig og også politisk ligger utenfor arbeidsgruppens nivå, ber vi i første omgang regnskapsgruppen, dernest Samordningsrådet vurdere hvordan denne oppgaven bør løses.

Når det gjelder vanskene med dagens funksjoner, har rusmiddelfunksjonen 243 helt siden oppstarten av KOSTRA slitt med datakvaliteten. Inntil rusreformen i 2004 tjente 243 bl.a. til føring av kommunal betaling for spesialistplasser. Etter at slik betaling er falt bort, gjenstår bare kjøp av plasser utenfor spesialisttjenestene (fra andre kommuner og private), i tillegg til kommunens egne tiltak til målgruppen. Kommunenes bruk av 243 er ikke entydig, noe som bl.a. skyldes at det er vanskelig å avgrense målgruppen rusmiddelmissbrukere presist, jf SSBs rapport fra 2008 ”Primærkartlegging: Tiltak for rusmiddelmissbrukere i kommunene”. Ved å avvikle funksjonen oppstår derimot problemet hvor de aktuelle utgiftene da skal føres, og om de nye føringene vil uthule informasjonen på tilgrensende funksjoner.

Funksjon 242 er en samlefunksjon som i seg selv er av noe begrenset verdi. For å sikre informasjon om sosialtjenestens kjernevirksomhet, ble det fra 2002 innført en særskilt personellregistrering av denne (”funksjon 242a”), som ikke har noe motstykke i regnskapet. Spørsmålet er om denne utskillingen dekker myndighetenes behov, eller om det også regnskapsmessig burde tas et nytt grep om 242.

Funksjon 275 sysselsettingstiltak har vært ”fredet” i påvente av at NAVs arbeidsmarkedstiltak skulle utkrystallisere seg nærmere. Når NAVs retningslinjer blir klarere, vil behovet for og utformingen av en funksjon for kommunens (med)finansierte tiltak også bli klarere.

De særskilte funksjonene for kvalifiseringsstønad og sosialhjelp (276 og 281) kan neppe tenkes berørt av en ny gjennomgang av funksjonsinndelingen.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppen foreslår følgende endringer:

Skjema 11 Økonomisk sosialhjelp

Det foreslås bare en endring i skjema: I skjemaets punkt 2.8 trygd/ pensjon skal avkryssingsmulighetene for 2011 tilpasses situasjonen etter innføringen av arbeidsavklaringspenger 1. mars 2010.

Gruppen har diskutert nytten av skjemaets punkt 2.7 og 2.8 (viktigste kilde til livsopphold og trygd/ pensjon). Data oppfattes å gi viktig informasjon om muligheten for selvforsørging uten sosialhjelp, og skjema endres ikke.

Det har også vært diskutert et nytt punkt 2.9 om hvorvidt mottakeren også mottar bostøtte, og hvorvidt et ev slikt spørsmål burde omfatte alle former for bostøtte eller bare den statlige. Det ble pekt på tolkingsproblemer bl.a. knyttet til varierende prisnivå på boliger mellom kommunene, og at et slikt punkt måtte vurderes nøyer og tidligst tas inn for 2012. SSB vil rette en henvendelse til ASSS-nettverket der man peker på behovet for at det arbeides med mulige måter å vinkle et slikt spørsmål på.

Gruppen har også diskutert å endre punkt 2.4 sivilstand ved at rubrikken "gift" deles i "gift, samboende" og "gift, ikke samboende", dette for å få frem om det tilståtte beløpet er forutsatt å dekke bare den ene ektefellen eller begge. Når det gjelder utbredelsen av dette forholdet i totalbefolkningen (mao andel av gifte som ikke er samboende), viser tall per 1/1-2010 at det totalt var 1 729 977 personer i ekteskap. Av disse bodde 53809 eller 3.1 % i en annen husholdning enn ektefellen. De fordelte seg på hhv 36034 menn og 17775 kvinner. Overvekten av menn skyldes at mange arbeidsinnvandrere i aldersgruppen 30 - 54 har ektefellen i utlandet. Gruppen foreslår i denne omgang ingen endring i skjema, men vil ev. ta spørsmålet opp igjen for 2012.

Helsedirektoratet har, med bakgrunn i et prosjekt for bedre data om rusmiddelmissbrukere og personer med psykiske lidelser, foreslått en obligatorisk liste over årsak til stønadsbehov tatt inn i skjema 11 for 2011. En slik liste bygger på de valgfrie lister som systemleverandørene nå tilbyr kommunene, og kommer ev til erstatning for disse. Listen er så langt bare basert på informasjonsbehovet knyttet til psykisk helse og rus, men direktoratet arbeider nå med å gjøre listen mer dekkende også for andre problemstillinger på helse- og sosialsektoren. Det skal være anledning til å krysse av for mer enn en årsak, og det er saksbehandlers vurdering som skal ligge til grunn (ikke "diagnose").

Når det gjelder spørsmålet om å sende inn skjema 11 for personer som bare har fått vedtak om andre tjenester enn økonomisk sosialhjelp, ønsker Helsedirektoratet i prinsippet dette, men vil ikke foreslå dette gjennomført allerede for 2011.

Arbeidsgruppen har ikke kunnet samle seg om noen felles innstilling til forslaget. Flertallet vil ikke anbefale at dette gjennomføres allerede f.o.m. 2011. Man frykter at registreringen kan bli vilkårlig og bl.a. underrapportere rus, og foreslår å gjennomføre en utvalgsundersøkelse før man ev. går til fullskala registrering. Skulle det likevel komme til en registrering, mener flertallet at begrepet "livssituasjon" bør benyttes i stedet for "årsak", alternativt "grunnlag for vedtak" slik barnevernsstatistikken benytter.

Siden flertallet i gruppen ikke kan stille seg bak forslaget for 2011, vil direktoratet ev måtte fremme saken selv for Samordningsrådet.

Helsedirektoratet vurderer for øvrig en særskilt datainnsamling fra kommunene om kommunale rusforhold. Det er en målsetting å innlemme de nye opplysningene i KOSTRA etter hvert, men direktoratet vurderer så langt en rapportering utenfor KOSTRA som mest hensiktsmessig.

• Skjema 11C Registreringsskjema for mottakere av kvalifiseringsstønad:

Gruppen foreslår følgende endringer for 2010:

i) Siste spørsmål under punkt 3, svaralternativ 3 splittes slik:

- Mottok økonomisk sosialhjelp som engangsstønad*
- Mottok økonomisk sosialhjelp til dekking av særskilte utgifter knyttet til deltakelsen i programmet*

ii) Under punkt 4, spørsmålet om hvilken livssituasjon deltakeren gikk til umiddelbart etter avslutningen av programmet, tas inn som nytt svaralternativ nr. 8 "avklaring av søknad om uførepensjon", mens nåværende svaralternativ 8 "ufør med vedtak om uførepensjon" utgår.

iii) Under punkt 4, spørsmålet om hvilken stønadssituasjon deltakeren gikk til etter avsluttet program, utgår det første svaralternativet "varig inntektssikring etter folketrygden", mens det andre svaralternativet skal lyde slik:

○ Midlertidig inntektssikring etter folketrygden - arbeidsavklaringspenger (tidligere tidsbegrenset uførestønad, attføringspenger, rehabiliteringspenger) - som viktigste kilde til livsopphold

iiii) Spørsmålet "Hvor mange ganger i løpet av programperioden i 2010 har deltakeren hatt møter (personlige samtaler, telefonsamtaler og gruppesamtaler) med veileder fra NAV?" tas ut av skjema 11C. Årsaken er meldinger om at dette er vanskelig å registrere, at det er gjenstand for betydelig underrapportering, og at det ikke fanger opp bredden i det arbeidet som gjøres ifm oppfølging i KVP. Graden av tett oppfølging kan også avklares gjennom andre typer undersøkelser - bl a gjennom effektevalueringen av KVP i regi av AFI/Frisch-senteret.

iiiii) I tillegg vil SSB oppdatere hjemlene som er nevnt først i skjema.

Helsedirektoratet mente ellers at listen over tiltak/ aktiviteter/ bistand i skjema burde suppleres bl.a. med LAR. Man vil ta dette opp med AVdir, først vedr. skjema 11 C for 2012.

Skjema 7, Årsverk i sosialtjenesten

Gruppen foreslår følgende endringer:

i) Gruppen har ved flere anledninger vurdert hvordan skjema kan gi et riktigere bilde av kommunens ressursinnsats innen sosialtjenesten etter NAV-reformen. SSB leverte et innspill, der det var skissert ulike alternativer. Gruppen landet på det enkleste av disse alternativene, både ut fra rapporteringsbyrde og kompleksitet i skjema og fordi det er litt tidlig å si hvordan årsverksrapporteringen på lengre sikt bør ta høyde for NAV-reformen. Gruppens forslag blir da slik:

Det innføres et nytt spørsmål tilsvarende dagens opplysning om årsverk til gjeldsrådgivning (og plassert rett under dette spørsmålet). Spørsmålet formuleres slik:

For å få nærmere informasjon om kommunal og statlig ressursinnsats på hverandres ansvarsområder, vil vi nå stille to spørsmål om omfanget av ressursinnsatsen per 31/12 på hverandres formelle ansvarsområder. Hele stillinger og stillingsandeler summeres opp og oppgis med inntil én desimal.

- *Hvor mange kommunale årsverk i NAV-kontoret benyttes per 31/12 til å utføre oppgaver på statlige ansvarsområder?*
- *Hvor mange statlige årsverk i NAV-kontoret benyttes per 31/12 til å utføre oppgaver på kommunale ansvarsområder?*

ii) Gruppen har også diskutert en mer detaljert inndeling av funksjon 242 A og 242 B for bedre å få frem arbeidsdelingen mellom stat og kommune. For 2010 foreslås å begrense endringer i skjema til en mer hensiktsmessig grensedragnning mellom nåværende 242 a og 242 b, slik at 242 a tydeligere skulle omfatte de arbeidsoppgaver ("minimumsløsningen") som inngår i NAV.

I overskriften til skjema 7 foreslås satt inn: "Se veiledningen for føringen på den enkelte funksjon."

Følgende tekst foreslås tatt inn i funksjonsopplistingen i skjemaets forspalte:

Funksjon 242a:

Rådgiving, veiledning, forebygging av sosiale problemer og oppfølging av tjenestemottaker på de kommunale tjenesteområdene som kommer inn under minimumsløsningen i NAV – jf Lov om sosial tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen §§ 15, 17, 18, 19, 27, 28 - med unntak av §29 Kvalifiseringsprogrammet (føres på funksjon 276).

Funksjon 242b:

Rådgiving, veiledning og forebygging av sosiale problemer på de øvrige kommunale sosiale tjenesteområdene som ikke går inn under minimumsløsningen – jf Lov om sosiale tjenester - med unntak av tjenester som omfattes av funksjon 243 (lovens kap 6) og av funksjonene 273 og 275.

iii) Det foreslås videre at begrepet *sosialtjenesten* gjennomgående erstattes av *kommunale sosiale tjenester* i hele skjemaet og i veiledningen for å reflektere den nye hverdagen med NAV. Dette innebærer også nytt navn på skjema 7: Personell og virksomhet i kommunale sosiale tjenester pr 31.12.2010.

Når det gjelder *skjema 12 Stønadsstatser*, foreslås ingen endring.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Arbeidsgruppen mener at faktaarket dekker sosialtjenesten på en tilfredsstillende måte, men kvalifiseringsstønad bør for 2010 bli representert ved flere indikatorer.

6.2 Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Det er ikke planlagt å fjerne nøkkeltall for området i forbindelse med publiseringen våren 2011.

6.2.2 6.2.2 Nye nøkkeltall

For 2009 ble det publisert ett nøkkeltall for kvalifiseringsstønad: *Mottakere av kvalifiseringsstønad per 1000 innb. 20-66 år*. For 2011 vil gruppen foreslå noen ytterligere nøkkeltall. Man må få komme nærmere tilbake til utvalget av disse i forbindelse med diskusjonen om hvilke typer data som skal inngå i SSBs særskilte publisering fra 11 C tidlig i høst.

6.2.3 Endring av innhold i eksisterende nøkkeltall

Det er på dette tidspunkt ikke planlagt å endre innholdet i eksisterende nøkkeltall og/eller grunnlagsdata for sosialtjeneste området i forbindelse med publisering våren 2010.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1 Kvalitetssikring

På arbeidsgruppemøtet 7. juni orienterte Seksjon for offentlige finanser i SSB om arbeidet med å få KOSTRA-publiseringsen mer dekkende for kommunal tjenesteproduksjon, ved at virksomhet ved kommunale foretak (KF) og interkommunale selskaper (IKS) inkluderes, slik det gjøres ved den nye publiseringen av konserntall for bl.a. sosialtjenesten. For sosialtjenesten er slik organisering foreløpig nokså sporadisk; bare 180 mill. (eller 1,4 %) er utgifter fra slike særbedrifter innenfor sosialsektoren (av sektorens samlede utgifter på i alt 12,5 mrd.)

Målsettingen er i denne omgang å få kartlagt hvordan tjenesterapporteringen håndterer samarbeid over kommunegrensen, samarbeid med private aktører og i form av særbedrifter. Når det gjelder KOSTRA-skjema 7, sier dagens tjenesteveiledning: "Det skal fylles ut ett skjema per kommune... Når det gjelder tjenesterapportering for interkommunale ordninger, skal hver kommune føre opp sin andel av personellet som omfattes av ordningen". Det man har tenkt på her, er i hovedsak samarbeid etter kommunelovens § 27. Årsverk fra ev. kommunale foretak og IKS er også forutsatt å være med, men dette sies ikke eksplisitt. Det samme vil gjelde ev. organisering av samkommuner.

Selve kvalitetssikringen av nøkkeltallene (med sikte på "organisasjonsnøytrale nøkkeltall") skal gjøres til høsten.

7.1.2 Utfordringer i konsistens

Når det gjelder årsverk til skjema 7, ligger utfordringen i å få kommunen til å inkludere ev utskilte virksomheter (KF) når de fyller ut skjema. Ved ulikt interkommunalt samarbeid ligger utfordringen i å få kommunene til å beregne hvilken årsverksinnsats (og av hvilke typer personell) som ligger bak hver enkelt kommunes bidrag til den interkommunale virksomheten. Antagelig vil man her måtte ta utgangspunkt i den samlede personellinnsatsen for samarbeidsprosjektet, og så se på hvor stor andel av utgiftene kommune X bidrar med, og deretter overføre denne prosenten til hver personellgruppe som samarbeidsprosjektet består av.

7.1.3 Nye perspektiver?

Gruppen har flere ganger understreket målsettingen om å vise hvilke tjenester som står til befolkningens rådighet, og ikke bare kommunekassens bidrag til disse tjenestene. Som bidrag til dette inkluderte skjema 7 i noen år opplysninger om hvorvidt kommunen deltok i ulike interkommunale ordninger på fagområdet, mens man nå bare har formuleringen om interkommunale ordninger i veiledningsheftet (jf 7.1.1 over). Forslaget for 2010 om å korrigere årsverksdata for innsats utført ved NAV-kontor, er i tråd med dette. Gruppen ønsker om mulig å styrke tjeneste-/ velferdsperspektivet i skjema 7 ytterligere, så lenge det ikke kommer i konflikt med kommuneregnskapets behov.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Følgende kvalitetsindikatorer publiseres nå på fagområdet, basert på arbeidet som er gjort i en egen arbeidsgruppe for kvalitetsindikatorer:

- Kommunal stønadsnorm
- Stønads lengde
- Andel langtidsmottakere
- Brukerundersøkelse
- Andel sosialhjelpsmottakere som har fått utarbeidet individuell plan
- Andel sosialhjelpsmottakere som har fått oppnevnt koordinator for individuell plan

Videre publiseres tilgjengelighet (åpningstid/telefonid) som grunnlagsdata. Arbeidsgruppen har foreløpig ikke konkludert med at også denne opplysningen bør inngå blant kvalitetsindikatorene.

8 Annet

9 Referanser

Introduksjonsordningen

vedlegg til rapport for sosialtjenesten

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens sammensetning og ansvar

Introduksjonsstønad har fra våren 2009 inngått i arbeidsgruppen for sosialtjenesten. Det vises til Rapport til Samordningsrådet 2010 – sosialtjenesten. I dette vedlegget omtales tillegg for introduksjonsstønaden som ikke var klare da denne rapporten ble sendt inn.

Det var tidligere ikke en formell arbeidsgruppe for skjema 11 B, siden man ved oppstart vurderte skjemaet kun skulle bestå midlertidig i noen få år. Planen var at Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) relativt fort skulle overta som datakilde for deltakelse i introduksjonsordningen. Dette er fortsatt den overordnede målsettingen, men dekningsgrad og kvalitet i registeret har foreløpig ikke vært tilfredsstillende.

To nye medlemmer ble utnevnt til arbeidsgruppen fra våren 2009; Truls Knudsen fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og Chen Shangquan fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og i tillegg deltar Kari Kraakenes fra SSB som fagansvarlig for SSB sin statistikk om introduksjonsstønaden.

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Da skjema 11B på sikt skal erstattes av data fra Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) legges det ikke opp til større endringer i skjema 11B. Arbeidet utføres av SSB på oppdrag fra BLD.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Datainngangen for 2009 var om lag som for 2008. Ved publiseringen 15. mars 2010 hadde 247 kommuner sendt inn skjema 11B for 2009. I 2009 hadde 251 kommuner rapportert inn data for 2008 på samme tidspunkt.

Ved publisering 15. juni 2010 hadde 263 kommuner sendt inn skjema 11B mot 260 i 2009.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Det foreslås to endringer i skjema 11B for 2011:

Tiltakskodene for offentlig og privat arbeid slås sammen til en tiltakskode for arbeid. Grunnen er at det i NIR kun finnes en tiltakskode for arbeid og det blir dermed vanskelig for kommunene å rapportere dette skillet i skjema 11B. Det ble vurdert å innføre skillet i NIR, men konklusjonen ble å heller slå sammen kodene i skjema 11B. Behovet for denne informasjonen ivaretas senere i kobling med sysselsettingsdata der opplysning om bl.a. næringskode hentes. Se Monitor for introduksjonsordningen.

Ny tiltakskode: Fag i videregående skole

Tiltakskodene er mer detaljert i NIR enn i skjema 11B, men det vil være arbeidskrevende for kommunene å skulle rapportere inn alle disse også i skjema 11B.

En ny kode foreslås tatt inn i skjema 11B for 2011: Fag i videregående skole.

Dette er ikke ordinær videregående skole, men enkeltfag deltakere tar dette som del av introduksjonsprogrammet før de går over i ordinær videregående skole etter avsluttet introduksjonsprogram..

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjemaer

Skjema 11 B for 2009-2011 har blitt utarbeidet av fagseksjonen ved Kari Kraakenes. Skjema for 2010 og 2011 foreløpig kun i word-versjon.

3.2 Kontroller i skjema

Veiledning til skjema 11B og kontroller i skjemaet og av innsendte data ble revidert på høsten 2009 for innrapporteringen for 2009 og det ble her lagt inn flere nye kontroller i skjemaet. Dette har medført at det var færre kommuner som hadde feil i dataene etter innsending til SSB.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Ikke alle kommuner bosetter flyktninger og de har dermed heller ikke introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger.

Datainngangen for 2009 var om lag som for 2008. Ved publiseringen 15. mars 2010 hadde 247 kommuner sendt inn skjema 11B for 2009. I 2009 hadde 251 kommuner rapportert inn data for 2008 på samme tidspunkt.

Ved publisering 15. juni 2010 hadde 263 kommuner sendt inn skjema 11B mot 260 i 2009.

Noen kommuner har ikke lenger deltakere i introduksjonsprogram, mens andre er kommet til som nye. Fire kommuner med til sammen 70 deltakere i 2008 har ikke rapportert inn skjema 11B for 2009, og to kommuner har levert ufullstendige data; antall deltakere og stønadsbeløp, men ikke tiltakskoder, status ved utgangen av rapporteringsåret og start og stopptidspunkt.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det ble høsten 2009 lagt inn flere kontroller i skjema 11B. De fleste kontrollene fungerer kun som advarsler, men flere kontroller har medført færre feil etter innrapportering til SSB.

Til tross for innebygde kontroller og kontrollprogram er det behov for en del intern revisjon.

Det har vært brukbar tilbakemeldning på feillister/tilbakemeldingslister tilsendt kommunene, men for en del kommuner fikk vi først svar etter flere puringer på mail/telefon.

Oppfølging/puring av kommunene forvanskes noe av at ikke alle kommuner har introduksjonsprogram. Det er derfor arbeidskrevende å finne ut hvem som skal levere og hvem som ikke skal levere data. Alle kommuner som ikke hadde rapportert fikk 1. puring siden man i utgangspunktet ikke har oversikt over hvilke kommuner som for første gang har startet opp med introduksjonsprogram i 2009. De senere puringene gikk til kommuner som hadde hatt introduksjonsstønad tidligere og/eller som hadde rapportert om driftsutgifter på funksjon 275 Introduksjonsstønad i 2009 og/eller som hadde bosatt flyktninger i 2009 i følge opplysninger fra www.imdi.no. Videre har kontakten med kommunene blitt forvansket noe av at ansvaret for introduksjonsprogrammet er plassert forskjellig sted fra kommune til kommune. Mange kommuner har eget flykningkontor mens hos andre ligger ansvaret for eksempel i NAV eller i et kommunalt foretak. Den pågående omorganiseringen i NAV har også i år vært en utfordring i forhold til å finne riktige kontaktpersoner. Informasjon sendt til KOSTRA-ansvarlig i kommunen eller til ansvarlig for introduksjonsprogram har i enkelte tilfelle ikke blitt nådd fram til rette vedkommende i NAV.

3.5 Publisering

En egen DS over deltakere i introduksjonsordningen blir i 2010 publisert 9. juli, samme uke som i 2009. Tabellene vil være som i 2009.

3.6 Brukerreaksjoner

Det er kommet ønske fra noen av kommunene om mer samsvar mellom koder i skjema 11B og NIR. Dette vil bli fulgt opp i en forbedret veiledning i samarbeid mellom IMDi og SSB, og også i arbeidet med å legge til rette for at data fra NIR på sikt kan erstatte skjema 11B.

Kommunene og IMDi har behov for informasjon om deltakernes tilknytning til arbeidsmarkedet og utdanningssystemet rett etter avsluttet introduksjonsprogram og ikke bare et år etter som i dagens Monitor for introduksjonsordningen. SSB ser på om dette kan ivaretas i årets Monitor i desember.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Ingen ønsker om endringer.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Det legges fortsatt opp til minst mulig endringer i skjema 11B siden data på sikt skal hentes fra NIR. NIR er imidlertid for mange kommuner allerede grunnlag for rapportering til skjema 11B. Det har i årets kartlegging blitt meldt inn behov fra bla. rapporteringsansvarlig i Oslo kommune for nærmere presisering av hvordan ulike NIR-tiltak skal kodes i skjema 11B. Det har vært to møter om dette med SSB og Oslo kommune etter arbeidsgruppemøtet i mai. IMDi og fagsystemleverandør deltok på det ene.

Det var til arbeidsgruppemøtet i mai ikke foreslått noen endringer i skjemaet for 2011 fra BLD eller SSB. IMDi ønsket også å se nærmere på tiltakskodene og det har etter dette vært et møte der IMDi og SSB deltok og et møte til der BLD deltok i tillegg.

I dette møtet ble det enighet om å foreslå to endringer av tiltakskoder i skjema 11B for 2011:

Tiltakskodene for offentlig og privat arbeid slås sammen til en tiltakskode for arbeid. Grunnen er at det i NIR kun finnes en tiltakskode for arbeid og det blir dermed vanskelig for kommunene å rapportere dette skillet i skjema 11B. Det ble vurdert å innføre skillet i NIR, men konklusjonen ble å heller slå sammen kodene i skjema 11B. Behovet for denne informasjonen ivaretas senere i kobling med sysselsetningsdata der opplysning om bl.a. næringskode hentes. Se Monitor for introduksjonsordningen.

Ny tiltakskode: Fag i videregående skole

Tiltakskodene er mer detaljert i NIR enn i skjema 11B, men det vil være arbeidskrevende for kommunene å skulle rapportere inn alle disse også i skjema 11B.

En ny kode foreslås tatt inn i skjema 11B for 2011: Fag i videregående skole.

Dette er ikke ordinær videregående skole, men enkeltfag deltakere tar dette som del av introduksjonsprogrammet før de går over i ordinær videregående skole etter avsluttet introduksjonsprogram..

I skjemaet for 2010 ble det lagt inn to nye koder for status for mottakerens deltakelse i introduksjonsprogram ved slutten av rapporteringsåret. ; stans/avbrutt på grunn av sykdom ble skilt ut som egen kode (8) og i tillegg ble det lagt inn en kode for stans/avbrutt av andre årsaker (9).

I tillegg ble kode 4 endret fra "Avbrutt på grunn av uteblivelse" til "Stans/avbrutt på grunn av uteblivelse" og kode 5 ble endret fra "Avbrutt/oppsigelse på grunn av sykdom/permisjon" til "Stans/avbrutt på grunn av permisjon".

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

6.2 Ønskede endringer

Det har ikke kommet ønske om endringer i faktaarket, men før publisering for 2010 våren 2011 vil SSB se på om flere indikatorer kan publiseres og komme med evt. forslag til arbeidsgruppen. For mange kommuner er antall deltakere for lavt til at det er mulig å publisere fordeling på for eksempel tiltak eller status ved utgangen av rapporteringsåret.

7 Videreutvikling av KOSTRA

I veiledningen for 2010 vil sammenhengen mellom spesielt tiltak, men også statuskoder i skjema 11B og Norsk Introduksjonsregister (NIR) bli gått gjennom og spesifisert mer. I samarbeid med BLD og IMDi skal datakvaliteten i NIR følges opp med tanke på utfasing av skjema 11B når datakvaliteten i NIR er tilfredsstillende.

Videre har NIR bare registrert personer som har blitt bosatt etter 1.9.2005. Et fullgått introduksjonsløp er i utgangspunktet toårig og deltakere som startet ordningen før 1.9.2005 må registreres via 11 b. NIR har ikke heller ikke opplysninger om utbetalt stønad - dette må på plass før 11 B kan fases ut og avløses av NIR. Dette er en problemstilling som SSB, BLD og IMDi i felleskap følger opp framover.

Til neste rapportering vil en gjøre kommunene mer oppmerksom på at alle typer tiltak deltakeren har deltatt i i løpet av rapporteringsåret skal fylles ut. Dette fanges per i dag ikke opp i selve kontrollprogrammet.

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?

Det vises til rapport fra sosialtjenesten

7.2 Kvalitetsindikatorer

Ingen kvalitetsindikatorer på området

8 Annet

Med utgangspunkt i dataene for deltakere i introduksjonsprogrammet fra 11b for 2005, 2006 og 2007 koblet mot andre registre publiserte vi i februar 2010 rapporten Monitor for introduksjonsordningen 2009. Dette var den tredje monitoren i rekken og er også en del av oppdraget for BLD.

Rapporten følger deltakere i introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere etter avbrutt eller avsluttet program og beskriver deres tilknytning til arbeidsmarkedet eller utdanningssystemet i november året etter. Vi så også på hvilken tilknytning de som avbrøt eller avsluttet programmet i 2005 og 2006 hadde til arbeidsmarkedet i 2008, og vi sammenlignet disse tre kohortene.

63 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i 2007, hadde gått over i arbeid eller utdanning i november 2008.

En tilsvarende Monitor for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2008 vil bli publisert i desember 2010.

9 Referanser

Henriksen, Kristin og Kraakenes, Kari: Monitor for introduksjonsordningen 2009, Rapport 2010/7, SSB.

10 Vedlegg

1) Forslag til skjema 11B for 2011

Barnevern

1 Innledning

Arbeidsgruppa for barnevern har gjennomført to møter i løpet av våren 2010. Alle representantene var til stede på det første møtet. Representantene fra Bufdir og Oslo kommune var ikke til stede på det siste møtet, og de klarte ikke å skaffe vararepresentant på kort varsel.

På det første møtet var prosjektet ”Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?” hovedtema. Anne Brit Thorud fra Seksjon for offentlige finanser, SSB var foredragsholder, og hun la vekt på følgende: a) arbeidet med å kvalitetssikre alle nøkkeltallene i KOSTRA, b) sørge for god informasjon til brukerne om hva som inngår i de enkelte nøkkeltallene, c) rydde opp i omfang og struktur i faktaarkene, og d) spre kunnskap om konserntall. Til det siste punktet ønsker man å starte en ”kartlegging” av omfanget av avtalebaserte samarbeid innen barnevernet i kommunene. Ta opp problemstillinger knyttet til forskjellig organisering av barnevernet. Mandatet for 2010 ble deretter gjennomgått og derav jakten på nye indikatorer for den kommunale barnevernstjenesten. Forslag om å endre rapporteringsgrunnlaget i skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten ble diskutert og flyttet til neste møte.

Hva trenger vi å vite om organisering av barnevernet ble ett av hovedtemaene på det andre møtet. I tillegg ble et innspill fra KS sitt ASSS nettverk (ett nettverk som består av de ti største byene i Norge) om en ny indikator som belyser ettervernsinnsatsen i barnevernet diskutert. ASSS-nettverket diskuterer fortsatt fire mulige forslag til en ettervernsindikator, og de trenger mer tid til å finne en stabil og nyttig indikator. Arbeidsgruppen har nå startet en debatt om hvordan man bør definere ettervern, og vil følge utviklingen av diskusjonen i ASSS-nettverket

1.1 Arbeidsgruppa ansvar og sammensetning

Til møtene i arbeidsgruppa var følgende instanser invitert: Barne- likestillings- og integreringsdepartementet (BLD) ved Solveig Valseth, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) ved Jon Are Lian, Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) ved Jan Motzfeldt Dahle, Oslo kommune, Kommunenes sentralforbund (KS) ved Anne Jensen og Statistisk sentralbyrå (SSB) ved Tone Dyrhaug, Magnus Mausethagen og Trygve Kalve (leder).

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat

Arbeidsgruppa skal:

- Følge utviklingen på barnevernsområdet med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltall
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres
- Sikre hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes (i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid).
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer
- Se nærmere på publiserte kvalitetsindikatorer og fortsette utvikling av nye
- Arbeide med indikatorer for brukerrettet informasjon (kø/ventelister for å motta tjenesten etc)
- Gruppa skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor barnevernsfeltet, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området
- Effektiviseringsnettverkene til KS skal gis anledning til å gi innspill om nøkkeltall (særlig kvalitetsindikatorer)
- Vurdere behov for revisjons- eller kontrollhandlinger fra revisor på de skjema eller uttrekk som sendes fra kommunen, og ev hva som skal være innhold og omfang i slike handlinger.

2 Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppa for barnevern har også i år hatt en gjennomgang og diskusjon for å finne nye indikatorer. Diskusjonen ble i år konsentrert omkring ettervern hvor vi i dag mangler gode indikatorer i KOSTRA:

- Ettervern

Ettervern: ASSS har startet en diskusjon for å komme fram til en eller flere indikatorer for ettervern. Det foreløpige forslaget fra en arbeidsgruppe har lagt fram fire mulige alternativer, som fortsatt blir diskutert i ASSS-nettverket. De fire forslagene som er oppe til diskusjon i ASSS-nettverket er:

- Andel barn i tiltak 18-22 år av barn (0-22 år) i tiltak totalt
- Andel barn i tiltak 18-22 år i prosent av barn med tiltak utenfor familien
- Andel barn i tiltak utenfor familien 18-22 år i prosent av barn i aldersgruppen 13-17 år med tiltak utenfor familien
- Andel barn i tiltak utenfor hjemmet i alderen 18-22 år av befolkningen 18-22 år

Skal en definisjon av ettervern bygge på en definisjon fra Jan Storø som sier: ”Ettervern er forberedende og støttende arbeid med unge voksne som flytter fra et opphold i institusjon eller fosterhjem til en selvstendig voksentilværelse med tanke på at de skal gjøres i stand til å klare seg selv”? Alternativt kan en videre definisjon basert på barnevernslovens § 1-3 være et brukbart utgangspunkt, sitat: ”Tiltak som omhandlet i denne lov kan treffes overfor barn under 18 år. Når barnet samtykker, kan tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, opprettholdes eller erstattes av andre tiltak som er omhandlet i denne lov inntil barnet har fylt 23 år”. Med andre ord alle barnevernstiltak til personer 18 år og over regnes som ettervernstiltak.

Følgende problemstilling har tidligere vært diskutert i gruppa: Hvor relevant er en ettervernsindikator på kommunenivå? Det påpekes at noen kommuner er organisert slik at de gir hjelp til de over 18 år via andre etater enn barnevernet. Lav andel med ettervernstiltak vil dermed ikke tilsi at barnevernet gjør en dårlig jobb på dette området.

For små kommuner vil det være vanskelig å kunne gi tall på dette. For kommuner som har færre enn tre klienter prikkes tall ved publisering. Det er kommuner i dag der antall barn med tiltak totalt prikkes, og ved publisering på **kommunenivå** har SSB ikke tidligere publisert tall på sentrale kjennemerker som; alder, kjønn og hvilke tiltak som er iverksatt, av hensyn til personvern og konfidensialitet.

KS sitt effektiviseringsnettverk ASSS som omfatter de ti største kommunene, har derimot en årlig bestilling til SSB hvor de mottar tall på unge i alderen 18-22 år med tiltak fordelt på fosterhjem, institusjon og andre plasseringstiltak. De ønsket å få dette med i sin årlige publisering, og det innebærer at det allerede gis ut tall for de største kommunene.

- **Skjema 15: Barnevern 2011.** Det er i år ikke foreslått noen nye endringer i individstatistikken, dvs. endringer i skjema 15 - Barnevern 2011. Det er bred enighet om at vi først må innhente erfaringer fra siste statistikkomlegging før det kan legges opp til nye endringer. En ny statistikkomlegging bør, som ved siste omlegging som var i 2007, skje i nært samarbeid og gjerne i regi av Barne-, likestillings- og integreringsdepartementet (BLD).

BLD informerte om at det vil komme et forslag til lovendring i fosterhjemsbetegnelser i løpet av høsten 2010 som sannsynligvis vil tre i kraft i 2012. Dermed kan det bli behov for en revisjon av skjema 15 Barnevern 2012. En eventuell endring i rapporteringsgrunnlaget fra og med 2012 må da være ferdigbehandlet og vedtatt, og alle endringer må være klagjort innen sommeren 2011.

- **Skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten 2010.** Det vil bli foretatt store endringer, det vil si forenklinger i dette skjemaet.

Registreringen av organiseringen av den kommunale barnevernstjenesten har i dag følgende kategorier:

Punkt 3 i skjema 8 for 2009:

3. Organisering av barnevernstjenesten per 31.12.2009	
Velg det alternativet som passer best:	
1. Barnevernet organisert innenfor sosialkontoret uten øremerkede stillinger	O
2. Barnevernet organisert innenfor sosialkontoret med øremerkede stillinger	O
3. Barnevernet organisert innenfor sosialkontoret, men som egen gruppe med egen leder	O
4. Barnevernet organisert som egen tjeneste	O
5. Barnevernet inngår i en samlet oppvekstetat med PP-tjeneste og/eller helsestasjon	O
6. Barnevernet organisert i et interkommunalt samarbeid	O
7. Annen organisering	O
Hvis Annen organisering, spesifiser:	

Arbeidsgruppen kom etter diskusjon fram til at vi egentlig bare trenger å vite to ting om organiseringen av det kommunale barnevernet:

- 1) Er barnevernstjenesten organisert i et interkommunalt barnevernssamarbeid? Ja/Nei
- 2) Er barnevernstjenesten organisert i NAV? Ja/Nei

Disse to registreringene vil dermed erstatte punkt 3 i KOSTRA skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten fra og med 2010. Resultatene tenkes publisert som to nye mellomregninger i faktaarket fra neste år.

Arbeidsgruppen konkluderte med at tall for personell i barneverntjenesten fortsatt bør/skal hentes fra skjema 8 og ikke tas ut fra register. Det gjøres derfor ingen endringer når det gjelder registrering av personell i skjema 8.

2.1 Oppsummering

Individstatistikken på barnevernsfeltet ble omlagt og utvidet fra og med rapporteringsåret 2007. Omleggingen skjedde etter ønske fra en prosjektgruppe nedsatt av Barne- og likestillingsdepartementet og er i tråd med utfallet av behandlingen av BLDs rapport *Datainnsamling på barnevernssområdet. Kvalitet, samsvar og utvikling.*

Status for arbeidet med 2009- årgangen:

- Ved KOSTRA-publiseringen 15.6 var alle kommuner med og står med reviderte tall.
- Publisering av endelige landstall er fastsatt til 6. juli 2010.
- Onlinerapporteringen til SSB fungerer bra.
- SSB har nå fokus på samarbeid med fagprogramleverandører, for å bedre kvaliteten på innsendte data.
- SSB hadde møter/workshop både med Visma og Acos høsten 2009, og har for øvrig deltatt på brukerforum. Dette samarbeidet vil fortsatt bli gitt høy prioritet. Det var likevel 120

kommuner som i år måtte sende inn data flere ganger til SSB, da det i slutten av januar 2010 ble avdekket en alvorlig feil i programmet for filuttrekket fra Visma til de kommunene som hadde fagprogrammet Familia. Dette medførte merarbeid for SSB med å avdekke hvilke kommuner det gjaldt, få de til å rette opp i fagprogrammet og deretter sende inn ny fil.

Skjema 15: Barnevern – 2011. Ingen endringer i rapporteringsgrunnlaget.

Skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten - 2010. Det vil bli gjort endringer/forenklinger i rapporteringsgrunnlaget. Endringene er bare knyttet til rapportering av organiseringen av barnevernstjenesten.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppa har ingen forslag til nye kvalitetsindikatorer på barnevernsfeltet.

Det vil i 2011 bli publisert en ny indikator og to nye mellomregninger i faktaark H. Barnevern: Indikator: *Andel barn med barnevernstiltak ift. innbyggere 0-22 år*, og to mellomregninger knyttet til organiseringen av barnevernstjenesten: 1) *Er barnevernstjenesten organisert i et interkommunalt barnevernssamarbeid?* 2) *Er barnevernet organisert i NAV?*

3 Evaluering av siste rapportering

Innrapporteringen på barnevernsfeltet siste år bygger på følgende to KOSTRA-skjema

- skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten 2009
- skjema 15: Barnevern - 2009

De fleste store kommuner leverer i dag barnevernsdata som et filuttrekk (som tilsvarer data innrapportert via skjema 15: Barnevern -2009). Alle kommuner har levert data, og samtlige kommuner står med reviderte tall i 15.6-publiseringen.

3.1 Utarbeiding av skjema

Seksjon for leveårsstatistikk overtok høsten 2008 produksjonen av egne elektroniske skjema. Tidligere var skjemaproduksjonen lagt til en sentral enhet i SSB. Det har vært få problemer knyttet til nytt verktøy for skjemaproduksjon, og skjemaproduksjonen oppleves i dag smidigere på grunn av nærhet til skjemaverktøyet.

3.2 Kontroller i skjema

I skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten er det en automatisk summering av sum stillinger/årsverk slik at det bare er de ulike utdanningskategoriene som fylles ut. For spørsmålet om organisering er det benyttet radiobokser slik at flere alternativer ikke kan fylles ut.

I skjema 15: Barnevern er det bare benyttet et begrenset antall kontroller for ikke å forhindre/forsinke utfyllingen. Ett viktig datofelt blir kontrollert, dvs. man kan ikke ha avsluttet undersøkelsen før den er påbegynt. Man vil heller ikke kunne fylle ut for gamle undersøkelser, da årstallet vil gi advarsel og stoppe videre utfylling.

Skjemakontrollene bidrar til å lette revisjonsarbeidet, men for skjema 15 - Barnevern, som gir oss individdata, er det bruken av kontrollprogrammet (BVK) som har vært bærebjelken i revisjonsarbeidet, fordi størstedelen av datainngangen skjer via filuttrekk, ikke skjema. Dette programmet (som nå er utvidet til 40 kontroller) er nå lagt inn i de fleste fagsystem, og er lett tilgjengelig via Internett. Stadig flere kommuner bruker BVK til å kontrollere dataene før innsending. Og dette gjør at feillistene som sendes til kommunene er blitt kortere enn tidligere.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Online-rapporteringen kan etter tre år oppsummeres som en suksess. Den store utfordringen siste år har vært knyttet til en alvorlig feil i filuttrekket fra Visma til de kommunene som har fagprogrammet Familia. 120 kommuner måtte sende inn nye data til SSB og dette preget statistikkarbeidet hele våren 2010. Hvis en kommune sender inn data flere ganger uten å ta kontakt med SSB på forhånd medfører dette ekstraarbeid for SSB. Data fra første innsending må slettes både i mottak og KIRES-databasen (revisjonsbasen) før nye kan sendes inn. Hvis ikke oppstår problemer knyttet til dubletter i databasen.

Purring av individdata (skjema 15) er blitt godt ivaretatt i et nært samarbeid mellom fagsiden og kommunene. Det har vist seg at noen av kommunene det har blitt purret på allerede hadde sendt inn data. Innsendt fil og records som har blitt stoppet i mottak på grunn av ulike typer feil. Det er bare to typer feil som stopper innsending av data: a) feil årgang, og b) feil recordlengde. Dette skal oppgavegiver få melding om ved forsøk på innsending.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

- Skjema 8: Personell og organisering av barnevernstjenesten 2009

Vi har bare benyttet en kontroll i skjema 8, og den har slått til ved stor endring av sum årsverk i forhold til fjoråret. En grundig oppfølging av de kommuner der denne kontrollen slo ut har blitt gjennomført i løpet av våren. Vi har gått over til å benytte ISEE Dynarev som revisjonsbase for 2009, og selv om opplæringen har vært litt mangelfull, har det ikke oppstått nevneverdige problemer knyttet til revisjonsarbeidet. Bruken av e-post adresser og telefonnummer på skjema gjør det lett å ta kontakt med oppgavegiver.

- Skjema 15: Barnevern - 2009

Kontrollprogrammet for barnevern (BVK) er i dag bærebjelken i revisjonsarbeidet, sammen med et stadig forbedret revisjonssystem - KIRES barnevern. Samtlige kommuner får en tilbakemelding etter at fagseksjonen i SSB har mottatt dataene. Tilbakemeldingen inneholder to tabeller som viser foreløpige tall, og to tilsvarende tabeller har endelige tall fra året før. Alle tall som inngår i KOSTRA publiseringen er med i disse tabellene. I tillegg får kommunene en feilliste som baserer seg på de 40 kontrollene vi har i BVK. Feillisten som skal besvares og returneres innen 2-3 uker danner grunnlaget for opprettingsarbeidet. Bare noen få kommuner står med opprettede tall til 15.3-publiseringen, men i år hadde samtlige kommuner og bydeler ferdigstilte og reviderte tall for barnevern til 15.6-publiseringen.

3.5 Publisering

KOSTRA-publiseringen 15.06. gikk i år uten noen store tekniske problemer. Testkjøringer og kontroll av tall til 15.06.-publiseringen har også gått greit.

3.6 Brukerreaksjoner

Det er ikke kommet inn noen konkrete ønsker fra kommunene.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Det er ingen konkrete ønsker om endringer i kontoplanen (funksjon og art).

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Ingen endring.

4.2 Forslag til endring

Ingen endring.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for ønsket endring

Det gjøres ingen endringer i skjema 15 fra den kommunale barnevernstjenesten for 2011. Det blir gjort endringer/forenklinger i skjema 8 for 2010 knyttet til rapportering av organisering av barnevernet.

5.2 Forslag til endring

Tidligere registrering av organiseringen av barnevernstjenesten erstattes med: 1) *Er barnevernstjenesten organisert i et interkommunalt barnevernssamarbeid? Ja/Nei*, 2) *Er barnevernet organisert i NAV? Ja/Nei*

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Arbeidsgruppa er stort sett fornøyd med faktaark H: Barnevern slik det er i dag. Det gir oss mulighet til å se tiltaksprofiler i det kommunale barnevernet, og om hovedtyngden av utgiftene går til hjelp til barn i opprinnelig familie eller til hjelp til barn utenom opprinnelig familie (dvs. barn plassert utenfor hjemmet). Nøkkeltallene gir oss også tall for enhetskostnader og mulighet til å sammenligne med andre kommuner.

6.2 Ønskede endringer

Det var enighet om at to indikatorer som er blitt linket til faktaarket: 1) MVA-kompensasjon drift, barnevern pr innbygger (kr) og MVA-kompensasjon investering, barnevern per innbygger (kroner) får en altfor sentral plass og bør tas ut på nivå 2 samt flyttes på nivå 3. Disse endringene er allerede gjort i 15.6-publiseringen.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen

6.2.2 Nye nøkkeltall

Andel barn med barneverntiltak ift. innbyggere 0-22 år, prosent
Er barnevernstjenesten organisert i et interkommunalt barnevernssamarbeid? Ja/Nei,
Er barnevernet organisert i NAV? Ja/Nei

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen.

7 Videreutvikling av KOSTRA

Arbeidsgruppen brukte første møtet til 2 timers foredrag og diskusjon knyttet til prosjektet "Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?" Arbeidsgruppen ser dette som oppstarten på et mer langsiktig arbeid for å videreutvikle KOSTRA, og KS-representanten påtok seg å kontakte 2-3 kommuner for å undersøke tjenesteproduksjon utenfor kommunekassa. Svaret foreligger ikke ennå, men KS planlegger å lage en tjenesterapport basert på KOSTRA-data. De vil blant annet undersøke om kostnadene knyttet til interkommunale samarbeid blir fordelt og ført riktig. Hovedinntrykket etter diskusjonen er likevel at konsernregnskap trolig ikke har så stor betydning på barnevernsfeltet, men her trengs det grundigere undersøkelser.

7.1 Kvalitetssikring

Det er ikke kommet inn forslag om endringer knyttet til indikatorer

7.1.1 *Utfordringer i konsistens*

Ingen

7.1.2 *Nye perspektiver?*

Arbeidsgruppa har ikke arbeidet nok med problemstillingen til å gjøre seg opp tanker om utvidelse av nøkkeltall basert på andre perspektiver enn produsentperspektivet.

7.2 *Kvalitetsindikatorer*

Arbeidsgruppen hadde ingen nye forslag på kvalitetsindikatorer. Jakten på nye kvalitetsindikatorer har imidlertid stått på programmet de siste 3-4 år.

8 *Annet*

9 *Referanser*

10 *Vedlegg*

10.1 *Vedlegg 1.*

KOSTRA-skjema 8: Personell og organisering av barneverntjenesten 2010

KOSTRA-skjema 15: Barnevern 2011

Vann, avløp og renovasjon (VAR)

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

VAR-området omfatter statistikkområdene vann, avløp og avfall (renovasjon). Datainnhenting skjer via KOSTRA-skjemaene:

- 21 - Husholdningsavfall
- 21C – Husholdningsavfall i interkommunal renovasjon
- 22 - Kommunale gebyrer knyttet til bolig
- 23 - Kostnadsdekning i vann-, avløps- og avfallssektoren
- 26A – Offentlig ledningsnett, tilknytning og små avløpsanlegg
- 26B1 – Avløpsanlegg iht. kapittel 13 i forurensningsforskriften
- 26B2 – Avløpsanlegg iht. kapittel 14 i forurensningsforskriften
- 26C – Behandling og disponering av avløpsslam
- 26D – Offentlig ledningsnett for avløpsanlegg omfattet av forurensningsforskriften kapittel 14

I tillegg kommer kommuneregnskapene og eksterne data fra Vannverksregisteret (VREG). VREG er administrert av Folkehelseinstituttet, men datafangsten foretas av Mattilsynet.

VAR-gruppa har ansvar for funksjonene:

- 340 Produksjon av vann
- 345 Distribusjon av vann
- 350 Avløpsrensing
- 353 Avløpsnett/innsamling av avløpsvann
- 354 Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.
- 355 Innsamling av husholdningsavfall
- 357 Gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall
- 338 Forebygging av brann og andre ulykker. Feiervesen (*NB! VAR-gruppas ansvar omfatter kun feiegebyr*)

KOSTRAs gruppe for VAR har våren 2009 bestått av følgende medlemmer:

Kari B. Mellem,	Statistisk sentralbyrå (SSB), leder
Bent Devik,	Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)
Kai Ole Hagetrø,	Bærum kommune og KS
Øvind Ryenbakken,	Oslo kommune
Harald Gaarde,	Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif)
Elisabeth Møyland,	Klif
Liliane Myrstad,	Nasjonalt Folkehelseinstitutt (FHI)
Carl Fredrik Nordheim,	FHI
Morten Nicholls,	Mattilsynet
Ole Lien,	Norsk Vann (repr. fra KS)
Roy Ulvang,	Avfall Norge
Svein Homstvedt,	SSB
Eva Vinju,	SSB
Gisle Berge,	SSB
Simen Sæterdal,	SSB
Coretta Saugstad,	SSB

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD).

Arbeidsgruppene skal:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppene skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

De enkelte fagdepartementer kan utdype og spesifisere mandatet på sine områder. Samordningsrådet for KOSTRA skal i slike tilfelle holdes orientert.

Mandatet (med ev. utdypinger/spesifikasjoner fra fagdepartementene) skal årlig gjennomgås i Samordningsrådet for KOSTRA.

Arbeidsgruppene rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA. Arbeidsgruppene under Helse- og omsorgsdepartementets og Arbeids- og inkluderingsdepartementets ansvarsområde rapporterer til Kontaktutvalget for helse- og sosialstatistikk. For disse gruppene samordner Kontaktutvalget evt. henvendelser/ problemstillinger som skal fremmes for Samordningsrådet.

1.2.1.1 Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2010

3. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
4. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Det har blitt avholdt 4 møter siden forrige rapport ble skrevet. Status og forbedring av innrapporteringen har vært diskutert, samt en gjennomgang av arbeidsgruppas sammensetning og hva de ulike rollene innehar av ansvar og plikter. I tillegg er faktaarkene og indikatorene diskutert med tanke på om de gir et riktig bilde av tjenesteproduksjonen, også når tjenestene utføres av ulike former for interkommunale samarbeid.

På avløpsområdet er det behov for videre arbeid utover høsten.

Skjemaproduksjonen og datafangsten har fungert bra, bortsett fra vannverkens rapportering som er lagt om til rapportering via Altinn til Mattilsynet. Her er svarprosenten lavere enn tidligere, og en del revisjonsarbeid må gjøres etter publiseringen i juni.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen foreslår noen mindre endringer i skjema 26A og 26C, samt justering av beregningsmåtene for noen eksisterende nøkkeltall.

Det ble i fjorårets rapport foreslått nye nøkkeltall på avløpsområdet for å måle oppfyllelse av renskrav, samt å opprette funksjonsdelte nøkkeltall for gebyrgrunnlag per innbygger i vann- og avløpssektoren. Ingen av disse nøkkeltallene er innført, men arbeidet med utvikling videreføres også til neste år.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Skjemaene er stort sett uendret sammenlignet med fjorårets rapportering, og kun mindre justeringer er foretatt.

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

For rapporteringsåret 2009 er skjemaet for vann- og avløpssektoren blitt funksjonsdelt i de postene som danner gebyrgrunnlaget. Vannsektoren er delt inn i funksjon 340 og 345, og avløpssektoren er inndelt i funksjon 350 og 353.

Vannverksregisteret (VREG):

Kommunene rapporterte i år, for første gang, vannverksdata via Altinn til Mattilsynet. Mattilsynet opprettet deretter et uttrekk som ble oversendt FHI.

3.2 Kontroller i skjemaene

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen særskilte kommentarer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Kontroller i skjema omfatter i hovedsak feilmeldinger dersom viktig informasjon mangler i det rapporterte skjemaet. Det foretas ingen sjekk mot nivåer fra fjorårets rapportering slik som utslippsnivå etc. (dette tas i den overordnede revisjonen hos Statistisk sentralbyrå).

Kommunale gebyrer knyttet til bolig – Skjema 22:

Ingen særskilte kommentarer.

Kostnadsdekning - Skjema 23:

Ingen særskilte kommentarer.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Tabell 1: Nøkkeltall for mottak av avfallsskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
21	-	408	95	+ 2
21C	-	64	100	0

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Tabell 2: Nøkkeltall for mottak av avløpsskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
26A	371	406	94	+5
26B1	-	2 184	-	+9
26B2	-	339	-	-9
26C	-	138	-	+1
26D	-	386	-	+2

Skjema mottatt i tabellen inkluderer også et skjema 26A og et skjema 26B1 som er mottatt for Longyearbyen lokalstyre.

Tall for antall skjema mottatt i februar er basert på antall skjema som ble med i mars- publiseringen 15.03. (omfatter også noen skjema rapportert etter 15. februar – dvs. fristen for innlevering). Antall skjema foruten 26A, er ikke registrert.

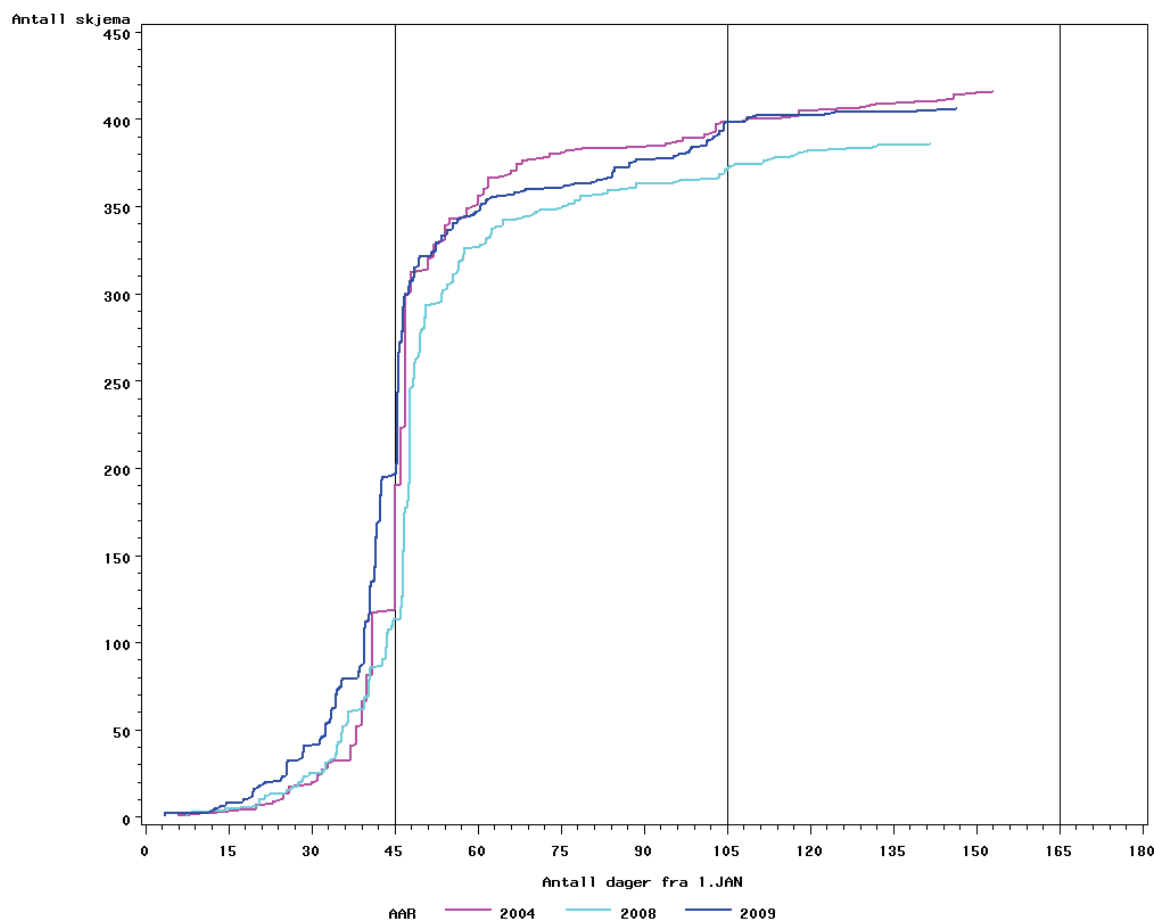
Generelt sett har innrapporteringen for de aktuelle skjemaene utgjort en merkbar forbedring sammenlignet med fjoråret, med en registrert økt innrapportering på samtlige skjema, med unntak av skjema 26B2. Økningen antas å ha bakgrunn i en del tekniske problemer i fjor som nå er rettet opp.

Dersom man ser innrapporteringen over tid, ser man klart et mønster at fjorårets innrapportering (2008-tall) ligger relativt lavt. Figuren under viser for skjema 26A denne nedgangen i antall skjema som var tilfelle for fjoråret, men som nå er tilbake til ”normalt nivå” i 2009-tallene. Sammenlignet med 2008-dataene, ser man at 2009-dataene ble rapportert inn tidligere, samtidig som flere skjema totalt ble levert inn.

Den vannrette aksene i figuren viser antall dager det tok etter starten på innrapporteringen, 1. januar 2010, før skjemaet ble innrapportert (siste og endelige versjon). 45 dager tilsvarer fristen for innrapportering (15. februar), 105 dager tilsvarer siste frist for rettinger i rapportering av data (15. april), og 165 dager tilsvarer junipubliseringen (15. juni).

Figur 1: Skjema 26A – innrapportering over tid fra 1. januar til 30. juni. 2004, 2008 og 2009.

NB! Antall dager utgjør her antall dager skjema sist er opprettet og innsendt!
 X-aksen (antall dager): 45 = 15. februar, 105 = 15. april og 165 = 15. juni

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
22	358	410	95	0

Datafangsten er omtrent som fjoråret, med én kommune mer innrapportert enn i fjor. Det har ikke vært noen henvendelser i forbindelse med innrapporteringen, noe som tyder på at kommunene ikke har hatt problemer i forbindelse med innsending av data.

Kostnadsdekning – Skjema 23:

Tabell 4: Nøkkeltall for mottak av selvkostskjema

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra året før, prosentpoeng
23	375	409	95	+1

Skjema mottatt i tabellen inkluderer også et skjema som er mottatt fra Longyearbyen lokalstyre.

I etterkant av den sentrale purringen ble det sendt e-post til alle kommuner som ikke hadde levert skjema 23. Det ble også sendt e-post til de kommunene som hadde mangelfull utfylling av skjema. Etter dette har det vært betydelig kontakt i form av både e-post og telefon. Dette arbeidet har pågått tett opp til publiseringstidspunktet.

Vannverksregisteret (Vreg):

Datasettet fra Vannverksregisteret blir levert av Folkehelseinstituttet. Datasett ble levert til både prøvekjøring og endelig kjøring av nøkkeltall til KOSTRA-faktaarkene. Datasettet legges på serverområdet som eksterne data før kjøring av nøkkeltall. Det nye vannverkregisteret, hvor data fra FHI og Mattilsynet er slått sammen, er etablert, og det er laget rutiner for hvordan data skal overføres fra Mattilsynet til FHI. Det lokale Mattilsynet skal sikre innrapportering og kvalitetssjekk av data. Kommunene rapporterer vannverksdata til Mattilsynet via Altinn. Purring tas hånd om av Mattilsynets distriktskontorer, og KOSTRA-datoene er styrende for dette arbeidet.

I år er det FHI som tar kontakt med kommunene vedr. vannkvalitet og transportsystemer, og det er utarbeidet retningslinjer for hvordan rettinger i datagrunnlaget utføres.

Den nye innrapporteringsløsningen er årsaken til at svarprosenten er redusert i forhold til fjoråret. Av ca. 1800 **rapporteringspliktige** vannverk er det, per 16. juni, 1045 kommunale vannverk. Kommunale vannverk finnes i 409 av 430 kommuner (21 kommuner har bare private vannverk). 79 prosent av de kommunale vannverkene rapporterte data for 2009.

Tabell 5: Rapportering fra kommunale vannverk

Skjema	Antall skjema mottatt, februar	Antall skjema mottatt, juni	Andel mottatt, juni, prosent	Endring fra i fjor, prosentpoeng	Dekningsgrad for tilknytning til kommunal vannforsyning, prosent
VREG	-	842	81	-12	79

Små vannverk som ikke er rapporteringspliktige til Vannverksregisteret, men som allikevel har rapportert, blir ikke tatt med i KOSTRA-rapporteringen.

3.5 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Revisjonen er lagt på et overordnet nivå, med prioritering av spesielt store og grove feil.

Purring ble sendt ut i månedsskifte mars/april samtidig for de fem avløpsskjemaene, og responsen var generelt god, selv om ikke det ikke er respons på purringen av alle anlegg.

I en del tilfeller fungerer purringen også som en bevisstgjøring på kommuner som regelrett har misforstått hvilke skjema man skal fylle ut og hvor mange.

Vannverksregisteret (Vreg):

Etter at FHIs og Mattilsynets databaser ble slått sammen, har antallet vannverk økt, og det er nå ca 1800 vannverk, inklusiv hytter og fritidsboliger, i VREG. En del vannverk (ca 150) har ikke registrert sine vannverk i Enhetsregisteret i Brønnøysund og har falt ut av VREG.

Mattilsynets database inneholder også vannverk som bare forsyner skoler, institusjoner campingplasser og lignende, og disse har ikke vært med i VREG tidligere og skal heller ikke være det nå. På grunn av feilregistrering er det kommet med en del av disse vannverkene i uttrekket som Mattilsynet oversender FHI. Det er fortsatt behov for kvalitetssikring av databasen og å nedlegge vannverk som f. eks. er registrert flere ganger.

FHI har innledet et samarbeid med Mattilsynet og distriktskontorene om kvalitetssikring av de innrapporterte dataene. Mye av tiden i år har gått med til å få Mattilsynets og FHIs databaser til å fungere sammen, og kvalitetssikringsarbeidet vil derfor fortsette etter publiseringen i juni. Det vil derfor bli en ny overføring av data fra VREG trolig på høsten.

3.6 Publisering

Husholdningsavfall - Skjema 21 og 21C:

Ingen spesielle kommentarer

En artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 22. juni 2010: (<http://www.ssb.no/emner/01/05/10/avfkomm/>).

Skjema 22:

Gebyret for septiktømming er flyttet til faktaarket for avløp, da det er mest naturlig for brukerne av statistikken å lete i dette faktaarket.

Artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 23. juni 2010: (<http://www.ssb.no/emner/05/03/kommgeb/>)

Skjema 23:

Ingen spesielle kommentarer

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Fakta-arkene er i hovedsak likt med tidligere, bortsett fra at to nøkkeltall er fjernet:

Tabell 6: Følgende nøkkeltall er fjernet:

	Enhet
Brutto investeringsutgifter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste	kr/tilkn.innb
Brutto driftsutgifter for septiktømming per tilknyttet innbygger	kr/tilkn.innb

Grunnen til deaktivering av nøkkeltallene er at det ikke er spesielt god sammenheng mellom omfang i teller og nevner i brøkene (dvs. de er ikke direkte sammenlignbare), noe som kan resultere i feilaktige nøkkeltall.

Tabell 7: Følgende nye nøkkeltall er innført:

	Enhet
Slamtørrestoff produsert per kubikkmeter avløpsvann	Gram TS / m3

Artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 25. juni 2010 (http://www.ssb.no/var_kostra/).

Vannverksregisteret (VREG):

Fakta-arkene er i hovedsak likt med tidligere bortsett fra at nøkkeltallet under er fjernet:

Tabell 8: Følgende nøkkeltall er fjernet:

	Enhet
Brutto investeringsutgifter i vannsektoren per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb)	kr/tilkn.innb

Grunnen til deaktivering av nøkkeltallet er at det ikke er en spesielt god sammenheng mellom omfang i teller og nevner i brøken (dvs. de er ikke direkte sammenlignbare), noe som kan resultere i feilaktige nøkkeltall.

Tabell 9: Følgende nye nøkkeltall er innført:

Nøkkeltall	Enhet
Intestinale enterokokker: Andel innbyggere tilknyttet kommunalt vannverk med tilfredsstillende prøveresultater	Prosent
Andel av total vannleveranse som går til husholdningsforbruk (boliger, leiligheter)	”
Andel av total vannleveranse som går til husholdningsforbruk (hytter, fritidsboliger)	”
Andel av total vannleveranse som går til industri	”
Andel av total vannleveranse som går til tjenesteytende næringer	”
Andel av total vannleveranse som går til Primærnæringer; jordbruk/skogbruk/fiske.	”
Andel av total vannleveranse som går til annet forbruk.	”
Andel av total vannleveranse som går til lekkasje.	”

Artikkel i serien Dagens Statistikk (DS) ble publisert 21. juni 2010:
(http://www.ssb.no/emner/01/04/20/vann_kostr/)

3.7 Brukerreaksjoner

Årets rapportering har fungert mye bedre sammenlignet med i fjor da rapporteringen var preget av en del tekniske problemer.

Avløp og slam - Skjema 26A og 26B1, 26B2, 26C, 26D:

Det er registrert litt forvirring i noen tilfeller hvor kommunen skal rapportere inn et nytt avløpsanlegg som ikke har vært registrert tidligere (mangler id-nummer dvs. anleggsnummer). En forbedret teknisk løsning på nyregistrering av anlegg vil være på plass til neste år.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppa har ingen forslag til endringer i kontoplanen.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Avløp - Skjema 26A:

Skjema 26A inneholder noen store matriser som inneholder data som ikke inngår i statistikken, og de er ofte mangelfullt utfylt. Det foreslås derfor å fjerne fordeling på tettsted og resipient under del 4.1 til 4.3. Klif har behov for noen av disse opplysningene i forbindelse med internasjonal rapportering, og spørsmålet vil bli diskutert videre høsten 2010.

Avløp - Skjema 26C:

Det innføres et nytt spørsmål av typen ”Ja / nei”, hvor det skal opplyses om slammet er hygienisert og stabilisert. Dette spørsmålet innføres som en kontroll.

5.2 Forslag til endring

Tabell 10. Forslag til endringer i skjema

Skjema	Tema	Endring	Begrunnelse
	Avløp og slam		
26A	Antall avløpsanlegg med tillatt belastning mindre enn 50 pe fordelt på tettsted og resipient	Redusere matrisene i spørsmål 4. Fjerne fordeling på (a) tettsted og (b) resipient i de tre store tabellene. Se figur 2.	Skjemaet er stort og tungt, og det er tilfeller av manglende data. Informasjonen inngår ikke i eksisterende statistikk.
26C	Slamproduksjon	Innføre spørsmålet ”Er slammet hygienisert og stabilisert?”	Statistikken på avløpsslam og disponering av slammet er kun tiltenkt å omfatte stabilisert og hygienisert slam, men erfaringsvis rapporteres det både råslam og andre mellomformer. For enklere å skille ut slam som ikke er ferdig disponert slamprodukt er disse avkrysningsboksene foreslått.

Avløp - Skjema 26A:

Figur 2: Ønskede endringer i skjema 26A:

4. Oppgi antall anlegg med tillatt belastning mindre enn 50 pe og fordeling av anleggene

- Tettsted er definert som en hussamling der det bor minst 200 mennesker, og der avstanden mellom husene normalt ikke er mer enn 50 meter. (Se veiledning for flere detaljer. Navn på og kart over tettsteder finnes på internettdressen <http://www.ssb.no/emner/01/01/20/tettstedkart/>).

Gråvann: Avløpsvann fra bad, kjøkken, vaskemaskin og liknende. Vann fra vannklosett er ikke med.

Institusjoner, hoteller, campingplasser m.m. (anlegg < 50 pe)

	Antall anlegg	Reell belastning (kg tot-P)	Antall anlegg fordelt etter resipient. Ferskvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Saltvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Jord	Antall anlegg fordelt etter resipient. Sum	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I tettsted	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I spredt bebyggelse	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. Sum
Urenset (1)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Slamavskiller	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Infiltrasjonsanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sandfilteranlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk/biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank (for alt avløpsvann)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Konstruert våtmark	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann, gråvannfilter	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett, gråvannfilter	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annen løsning	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sum	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Fast bosetting (anlegg < 50 pe)

	Antall anlegg	Antall personer tilknyttet	Antall anlegg fordelt etter resipient. Ferskvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Saltvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Jord	Antall anlegg fordelt etter resipient. Sum	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I tettsted	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I spredt bebyggelse	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. Sum
Urenset (1)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Slamavskiller	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Infiltrasjonsanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sandfilteranlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk/biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank (for alt avløpsvann)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Konstruert våtmark	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann, gråvannfilter	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett, gråvannfilter	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annen løsning	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sum	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Fritidsboliger (anlegg < 50 pe)								
	Antall anlegg	Antall anlegg fordelt etter resipient. Serskvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Saltvann	Antall anlegg fordelt etter resipient. Jord	Antall anlegg fordelt etter resipient. Sum	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I tettsted	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. I spredt bebyggelse	Antall anlegg fordelt etter bosettingsmønster. Sum
Urenset (1)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Slamavskiller	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Infiltrasjonsanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sandfilteranlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Kjemisk/biologisk renseanlegg	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank (for alt avløpsvann)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Konstruert våtmark	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Tett tank for svartvann, gråvannsfiler	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Biologisk toalett, gråvannsfiler	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Annen løsning	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sum	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Det er få henvendelser fra kommuner, media og publikum til seksjon for miljøstatistikk angående faktaarkene for vann, avløp og avfall. Det kan tyde på at de er bra og fungerer etter hensikten, eller at de ikke brukes i noe særlig grad. De spørsmål som kommer er som oftest fra pressen/media eller fra konsultantselskaper som er på leting etter data, og som rett og slett ikke har klart å finne fram til faktaarkene. Det samme gjelder statistikkbanken.

Arbeidsgruppa har hatt en gjennomgang av faktaarkene for vann- avløp- og renovasjon for å vurdere aktualiteten og innholdet av nøkkeltallene.

Faktaark-administrasjonen (applikasjonen for styring av innhold og utseende på faktaark) ser ut til å fungere bra.

6.2 Ønskede endringer

En gjennomgang av faktaarkene avdekket ingen behov for store endringer i nøkkeltallene, men enkelte justeringer i beregningsmåtene for enkelte av nøkkeltallene.

Det ble påpekt at nøkkeltallet for forsyningssikkerhet som vises i prosent med 3 desimaler, viser liten variasjon.

Det foreslås at nøkkeltallet beregnes ved at antall innbyggertimer med avbrudd i forsyningen divideres på antall innbyggere tilknyttet. Nøkkeltallet uttrykker da gjennomsnittlig avbruddstid i timer per år. Forslag til ny beregningsmåte er satt opp under pkt. 6.2.3.

I noen av nøkkeltallene på avløpsområdet inngår antall innbyggere tilknyttet. Her er ikke fritidsbebyggelsen inkludert, og en metode for å inkludere disse vil prøves ut. I de innrapporterte data finnes det opplysninger om tilknyttet fritidsbebyggelse. Disse opplysningene kombinert med en faktor for hvor mange personer som skal regnes per fritidsbebyggelse, kan benyttes for å få et totaltall for antall innbyggere tilknyttet. Forslag til ny beregningsmåte er satt opp under pkt. 6.2.3.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen nøkkeltall ønskes fjernet

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det ble i fjorårets rapport foreslått nye nøkkeltall på avløpsområdet for å måle oppfyllelse av renskrav. Det ble også foreslått å opprette funksjonsdelte nøkkeltaller for gebyrgrunnlag per innbygger i vann- og avløpssektoren.

Ingen av disse nøkkeltallene er innført, men arbeidet med utvikling videreføres også til neste år. Utover dette er det ikke ønske om noen nye nøkkeltall.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Tabell 11: Endring i allerede eksisterende nøkkeltall

Nøkkeltall – tittel	Nøkkeltall – nåværende beregningsmåte	Nøkkeltall – ny beregningsmåte
Vann		
Forsyningssikkerhet, vann. Enhet: Timer	Forsyningssikkerhet for vann = (Antall innbyggertimer uten avbrudd i forsyningen/Antall innbyggertimer totalt)* 100	Forsyningssikkerhet for vann = (Antall innbyggertimer uten avbrudd i forsyningen/Antall byggere tilknyttet)
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Gebyrinntekter per tilknyttet innbygger = Gebyrinntekter / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Gebyrinntekter per tilknyttet innbygger = Gebyrinntekter / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)
Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Gebyrgrunnlag per tilknyttet innbygger = Gebyrgrunnlag / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Gebyrgrunnlag per tilknyttet innbygger = Gebyrgrunnlag / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)
Driftsutgifter per tilknyttet innbygger (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Driftsutgifter per tilknyttet innbygger = Driftsutgifter / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Driftsutgifter per tilknyttet innbygger = Driftsutgifter / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)

Nøkkeltall – tittel	Nøkkeltall – nåværende beregningsmåte	Nøkkeltall – ny beregningsmåte
Avløp		
Gebyrinntekter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Gebyrinntekter per tilknyttet innbygger = Gebyrinntekter / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Gebyrinntekter per tilknyttet innbygger = Gebyrinntekter / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)
Gebyrgrunnlag per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Gebyrgrunnlag per tilknyttet innbygger = Gebyrgrunnlag / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Gebyrgrunnlag per tilknyttet innbygger = Gebyrgrunnlag / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)
Driftsutgifter per tilknyttet innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste (kr/tilkn.innb). Enhet : Kroner	Driftsutgifter per tilknyttet innbygger = Driftsutgifter / antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning	Driftsutgifter per tilknyttet innbygger = Driftsutgifter / (antall innbyggere tilknyttet kommunal vannforsyning + fritidsbebyggelse tilknyttet multiplisert med en faktor for antall personer per fritidsbebyggelse)

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Det har vært avholdt et møte med en representant fra seksjon for offentlige finanser som innledet og deltok i diskusjon rundt dette temaet.

På vann- avløps- og avfallssektoren viser de aller fleste nøkkeltallene allerede hele bildet. Faktaarkene her inneholder nøkkeltall hvor data fra selvkostregnskapet for de enkelte sektorer inngår. Disse dataene er ikke hentet fra kommuneregnskapet, men innrapportert i skjema 23; Kostnadsdekning i vann- avløps- og avfallssektoren. Disse dataene omfatter derfor hele tjenesteproduksjonen, og kan anses som konserntall.

7.1.1 Kvalitetssikring av nøkkeltall, sikring av samme omfang i teller og nevner

Det er to nøkkeltall som er fjernet fra årets publisering fordi de ikke fanger opp hele tjenestetilbudet:

- Brutto investeringsutgifter per innbygger tilknyttet kommunal vannforsyning
- Brutto investeringsutgifter per innbygger tilknyttet kommunal avløpstjeneste

Dataene her er hentet fra kommuneregnskapet, og det gjenspeiler ikke alltid de investeringene som gjøres i de ulike interkommunale samarbeidende.

7.1.2 Identifiserte utfordringer i arbeidet med å få god sammenheng i omfang og for sammenligning mot andre kommuner/fylkeskommuner .

Ingen særskilte kommentarer

7.1.3 Tanker gruppa har gjort seg rundt utvidelse av nøkkeltall til å vise andre perspektiver enn produsentperspektivet.

Ingen særskilte kommentarer

7.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppa har ved gjennomgang av alle nøkkeltallene ikke funnet det nødvendig å gjøre endringer eller tillegg til de eksisterende kvalitetsindikatorene.

7.3 Annet

Ingen særskilte kommentarer

8 Annet

Ingen særskilte kommentarer

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Skjema 21 Husholdningsavfall

10.2 Skjema 21C Husholdningsavfall i interkommunal renovasjon

10.3 Skjema 22 Kommunale gebyrer knyttet til bolig

10.4 Skjema 23 Kostnadsdekning i vann-, avløps- og avfallssektoren

10.5 Skjema 26A Offentlig ledningsnett, tilknytning, og små avløpsanlegg.

10.6 Skjema 26B1 Avløpsanlegg iht. kapittel 13 i Forurensningsforskriften

10.7 Skjema 26B2 Avløpsanlegg iht. kapittel 14 i Forurensningsforskriften

10.8 Skjema 26C Behandling og disponering av avløpsslam

10.9 Skjema 26D Offentlig ledningsnett for avløpsanlegg omfattet av Forurensningsforskriften kapittel 14

10.10 Årlig innrapportering av vannforsyningssystem (rapporteres til Mattilsynet via Altinn) se: <http://www.mattilsynet.no/skjema/vann>

Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (KNNM)

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

KOSTRA Kulturminner, natur- og nærmiljøgruppa (KNNM) ble opprettet våren 1998, og har levert rapport til KOSTRA Samordningsråd hvert år siden da. Arbeidsgruppa dekker områdene fysisk planlegging, kulturminner, natur- og nærmiljøarbeid i kommunene. Arbeidsgruppa har hatt tre møter første halvår 2010, der følgende personer har møtt:

Jørn Kristian Undelstvedt, Statistisk sentralbyrå (SSB) (leder)
Svein Homstvedt, SSB
Lisbet Høgset, SSB
Dag Høgvard, Miljøverndepartementet (MD)
Susanne Colding, MD
Øystein Nesje, MD
Hans A. Støen, Bærum kommune (representant for Kommunenes sentralforbund (KS))
Arne G. Berg, Hobøl kommune
Magnar Tveit, Østfold fylkeskommune
Petter Wiberg, Bergen kommune
Jan Petersen, Oslo kommune
Even Vaboen, Kommunal og regionaldepartementet (KRD)
Håkon Løvli, Statens kartverk (SK)
Ingunn Holm, Riksantikvaren (RA)
Marit Langen, Statens bygningstekniske etat (BE)
Anders Reinertsen, BE

Faste medlemmer som har meldt forfall til møtene avholdt hittil i 2010:

Ingerid Angell-Petersen, Direktoratet for naturforvaltning (DN)
Asle Moltumyr, Sosial- og Helsedirektoratet

Kopi av møtedokumenter og referater har blitt sendt for orientering til:

Frode M. Lindtvedt, KS

I tillegg til møter i arbeidsgruppa har det vært avholdt møter i to arbeidsutvalg som har lagt fram forslag for en samlet arbeidsgruppe.

Ingunn Holm hos Riksantikvaren har meldt at fra og med høsten 2010 er deres representant Ole Christian Tollersrud. Vi takker Ingunn for godt samarbeid i de to årene hun har vikariert.

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppa for fysisk planlegging, kultur, natur og nærmiljø (KNNM) har ansvar for følgende funksjoner i henhold til regnskapsfunksjonene:

Kommuner:

301 Plansaksbehandling
302 Bygge- og delesaksbehandling og seksjonering
303 Kart og oppmåling
335 Rekreasjon i tettsted
360 Naturforvaltning og friluftsliv
365 Kulturminnevern

Fylkeskommuner:

715 Lokal og regional utvikling

716 Friluftsliv og miljø

750 Kulturminnevern

Føringer for arbeidet i 2010 er gitt i mandat (se http://www.ssb.no/kostra/sr/mandat_arbgr_2010.doc). Særskilte oppgaver for 2010:

1. Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
2. Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

Oppgave 1 er etter det arbeidsgruppas oppfatning dekket opp av indikatorer etablert gjennom flere år og de omfatter temaene saksbehandlingstid og standardgebyrer. Arbeidsgruppen har våren 2010 ikke mottatt signaler om at det er behov for utvidelse av indikatorsettet med hensyn til brukerrettet informasjon.

Oppgave 2 er fulgt opp gjennom kontakt med prosjektleder for delprosjektet på registerbasert personellrapportering og det ble avklart at KNNM-området foreløpig ikke er omfattet av prosjektet.

Arbeidsgruppene i KOSTRA har i 2010 fått et oppdrag som kalles *"Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?"* Problemstillingen som er utgangspunkt for oppdraget er at dagens organisering av de kommunale og fylkeskommunale tjenestene (konkurransetsetting, KF, IKS, AS FKF) fører til at det er nødvendig å innføre såkalte konsernregnskapstall i KOSTRA for å få fullt samsvar mellom kostnader og de faktisk utførte kommunale tjenestene. Dette er nødvendig for å få lik populasjon i teller og nevner på en rekke indikatorer.

For KNNM-området er det foreløpig mulig å få skilt ut ca 77 millioner kroner i driftsutgifter fordelt på KFER og IKSER. Det er trolig toppen av isfjellet, selv om KNNM omfatter tjenesteområder hvor "outsourcing" er lite utbredt.

Erfaringer fra andre tjenesteområder viser at når konserntallene kommer på plass for en gitt kommune blir de ofte gode og nyttige beslutningsgrunnlag.

Arbeidsgruppene har fått i oppgave å:

- Kvalitetssikre omfanget i teller og nevner i alle nøkkeltallene.
- Sørge for forbedret informasjon til brukerne.
- Rydde opp i omfang og struktur i faktaarkene.
- Spre kunnskap om konserntall.
- Vurdere problemstillinger knyttet til forskjellig organisering (utover konserndefinisjonen) som er/ikke er håndtert i rapporteringen/publiseringen per i dag.

Det er en målsetning å få gjennomført betydelig forbedringer i løpet av en 3 – 5 års periode.

2 Oppsummering og anbefaling

Produksjonen av skjemaene for 2009 gikk bedre enn for årgangen før, men det er fortsatt rom for forbedringer i Designer.

Svarprosenten på skjema 20 er på veg opp. Skjema 51 er jevnt på 100 %.

Publiseringen 15. mars og 15. juni gikk som planlagt. Artikler relatert til skjema 20 og 51 ble publisert 22. og 24. juni.

Brukerreaksjonene tilsier at det er nødvendig å oppdatere veilederen og at KOSTRA generelt må arbeide for at kommunene skal få fagsystemer som gjør de i stand til å aggregere data maskinelt til bruk i rapporteringen eller sende data direkte til KOSTRA uten aggregering til skjema.

Kontoplanen foreslås utvidet med to nye funksjoner og forklaringen til funksjon 716 foreslås oppdatert.

Regnskapsveiledningen trenger oppdatering.

Skjema 20 foreslås delt i 2, og oppdatert og utvidet på en rekke tema.

Skjema 51 foreslås oppdatert og utvidet i beskjeden grad.

Faktaarkene (nivå 2 og 3) foreslås splittet i 4 fra og med publiseringen i 2012.

Arbeidsgruppa vil følge opp prosjektet "Hvordan få med hele bildet?" utover høsten 2010 og gjennom 2011.

Leder av arbeidsgruppa vil bistå GeoIntegrasjon i arbeidet med etablering av en offentlig forsknings og utviklingskontrakt (OFU) som omhandler standardisering av tjenester for rapportering av datasett til bruk i KOSTRA-KNNM. OFU-prosjektet kan ha overføringsverdi til andre deler av KOSTRA og dette bør i så fall vurderes i løpet av høsten 2010. Muligheten for å eventuelt utvide OFU-prosjektet til å omfatte andre deler av KOSTRA bør undersøkes før søknaden til Innovasjon Norge sendes.

For å gi kommunene en samlet oversikt som grunnlag for å rapportere på antall søknader og meldinger om tiltak knyttet til gamle og fredete bygninger er det planlagt å legge ut en liste over bygningene på KOSTRA-nettsiden "Innrapportering" <http://www.ssb.no/kostra/innrapp/>.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Arbeidet med å oppdatere spørreskjemaet i Designer (skjemaverktøy) gikk bedre enn for 2008-versjonen. Funksjonaliteten i programmet var forbedret fra året før, og det var kortere svartider, mindre heng og flere snarveier for å programmere funksjonalitet. Det er fortsatt behov for forbedringer i Designer, som KOSTRA sentralt har samlet inn informasjon om gjennom bruker-/evalueringsmøter.

3.2 Kontroller i skjema

Det er fortsatt behov for å legge inn flere kontroller i skjemaet, og en vurdering om noen av de eksisterende kontrollene skal tas ut eller erstattes av nye.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Online rapportering

Som for tidligere år var det tilfeller av at brukere gjentatte ganger ble ”kastet ut” av web-løsningen. Dette forekom hyppigst tidlig på året, like etter at systemet ble åpnet for rapportering.

Det virker som flere benytter muligheten til å delegere skjema eller deler av skjema elektronisk via e-postfunksjonalitet bygd inn i web-løsningen, og at denne løsningen nå er blitt bedre og mer informativ.

Registerinformasjon som inngår i nøkkeltallene:

Befolkning

Befolkningstallene hentes fra SSBs befolkningsstatistikk, med tall per 31.12 i rapporteringsåret.

Fritidsboliger

Fra GAB-registeret hentes data for antall fritidsboliger i kommunene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i en rekke nøkkeltall som har årsinnbygger (definert nedenfor) i nevner.

Godkjent bruksareal

Fra GAB hentes godkjent bruksareal siste år. Tallet brukes som nevner i to nøkkeltall som indikator på produktivitet innen f. 302 Byggesaksbehandling og seksjonering.

Årsinnbygger

Årsinnbygger er et konstruert begrep, og er en variabel som tar hensyn til at også feriebefolkningen beslaglegger planleggingskapasitet i kommunen. Inngår som nevner i en rekke nøkkeltall. Beregnes slik:

Folkemengde i alt + antall fritidsboliger * 3.

Eiendommer

Fra Eiendomsregisteret hentes tall over antall eiendommer i kommunene per januar i rapporteringsåret.

Kystlinje utenom tettsteder

Lengden av kystlinjen utenom tettsteder i hver kommune beregnes av SSB basert på grunnlagsdata fra Statens kartverk og SSBs tettstedsgrenser. Disse tallene inngår i nøkkeltallet "Antall dispensasjoner knyttet til nye bygninger i strandsonen per 100 km kystlinje".

Vedtaksfredete kulturminner

Fra Riksantikvaren hentes tall over antall vedtaksfredete kulturminner i fylkene per januar i rapporteringsåret. Disse inngår i ett nøkkeltall på fylkesnivå (antall innvilgede dispensasjoner per fredet kulturminne).

Kartstatus i kommunene fra Statens kartverk

Det har blitt besluttet at Statens kartverk (SK) oversender plan og status på standard og kartlagt areal per 01.01 i kommunene. Det er fylkeskartkontorene som gjør denne registreringen. Tallene baserer seg på Geovekstsamarbeidet der det er utarbeidet geodataplaner som omhandler blant annet status for etablering av digitalt kartverk og planer for videre etablering for hver kommune.

Statlig sikra friluftsområder

Datsett innhentes fra Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Arealer kartlagt med hensyn på naturverdier

Datsett innhentes fra Direktoratet for naturforvaltning (DN).

3.4 Barbeiding/revisjon og kontroll

Sentrale purringsrutiner

Før publiseringen 15. mars ble det fra sentralt hold i SSB sendt ut påminnelser til alle kommuner som ikke hadde fått godkjent skjema.

Generelt om revisjonen av skjema 20 og 51

SSB har utviklet et felles revisjonssystem (KOSTRA-GenRev), der de ulike avdelingens IT-seksjoner lager en skyggedatabase for data fra skjemaene og har programmert de logiske kontrollene som har blitt definert av de fagansvarlige. For KNNM-området ble systemet brukt for syvende gang. Det er fortsatt behov for forbedringer i systemet, men for 2009-rapporteringen har det ikke blitt prioritert. Årsaken er at KOSTRA skal bytte/har delvis byttet til revisjonssystemet DynaRev. For KNNM-området vil dette arbeidet starte opp etter sommerferien 2010.

Revisjon av KOSTRA-skjema 20, kommuneskjema

Ved publisering i mars hadde 358 kommuner rapportert. I juni hadde tallet steget til 398.

Det vil si at 93 prosent av kommunene hadde levert skjema til publiseringen 15. juni. Tallene i tabell 3.1 tyder på at flere av kommunene har lært seg å benytte det elektroniske skjemaet (web-basert rapportering) og at svarprosenten kan forventes å bevege seg opp mot nivået i 2005.

Tabell 3.1. Svarprosent på skjema 20 ved tre sentrale milepæler i KOSTRA-løpet. Prosentandel av kommunene som har besvart

Skjema 20 Rapporteringsår	Av alle kommuner. Prosent		
	15. mars	15. april ¹	15. juni
2001	83	91	93
2002	89	93	95
2003	79	89	91
2004	82	89	95
2005	80	88	96
2006	81	89	93
2007	79	85	91
2008	83	87	91
2009	83	89	93

¹ Ved revisjonsstart etter 15. april. Dato kan variere noe fra år til år.

Revisjon av KOSTRA-skjema 51, fylkesskjema

Ved publiseringen 15. juni hadde 19 fylkeskommuner levert skjema, dvs. 100 prosent respons. Det ble gjort kontroller på besvarelsene ved GenRev-systemet. Besvarelsene var generelt bra, og kun et par fylkeskommuner fikk tilbakemeldinger med spørsmål for oppklaring.

3.5 Publisering

I uke 25 publiserer vanligvis SSB to ”Dagens statistikk”-artikler, en med fokus på fysisk planlegging og en med fokus på nærmiljøinnsats i kommunene. De er å finne på

- www.ssb.no/fysplan
- www.ssb.no/miljo_koetra

Ett nytt nøkkeltall for 2009-rapporteringen:

”Saksbehandlingsgebyr for privat forslag til reguleringsplan, til boligformål, jf. PBL-08 § 33-1.
Enhet: Kroner”

Det erstattet nøkkeltallet: ”Saksgebyret for privat forslag til reguleringsplan, jf. PBL § 30. Enhet: Kroner”

Antallet nøkkeltall/indikatorer på faktaarket ”J. Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø” for kommuner er nå 125. Oversikteligheten for dette faktaarket er svært begrenset. Arbeidsgruppa har diskutert om det er hensiktsmessig å dele opp faktatark J. etter en tematisk inndeling tilsvarende den som er i skjemaet eller etter regnskapsfunksjoner. Mer om dette i kapittel 6.

3.6 Brukerreaksjoner

Til skjema 20, et utdrag – på temaer/problemstillinger som dominerer i kommentarene:

Tilbakemeldingene går i hovedsak på at kommunene mangler saksbehandlingsverktøy som gjør de i stand til på en systematisk og ryddig måte å samle saksbehandlingsinformasjonen KOSTRA etterspør (antall saker, saksbehandlingstid med mer). Mange må basere seg på manuell opptelling og ser at de svarer mangelfullt, andre unnlater å svare på spørsmål på grunn av kapasitetsbegrensninger.

Spørsmål som dreier seg om kvantifisering av arealer er problematiske fordi mange kommuner fortsatt ikke har fått digitalisert sine reguleringsplaner.

De nye spørsmålene om utøvelse av tilsyn og risiko- og sårbarhetsanalyser ble ikke ledsaget av omtale i veilederen. Dette har skapt frustrasjon.

Enkelte opplevde at web-løsningen ikke fungerte som den skulle. Brukerne ble ”kastet ut” gjentatte ganger.

Noen mener at skjemaet er for vanskelig å besvare og aldri kan bli riktig og komplett utfyllt.

Til slutt i dette kapittelet er det hyggelig å sitere en positiv kommentar fra en av kommunene i Lofoten: ”Skjemaet er godt og intuitivt og synliggjør omfanget av forvaltningsansvaret for den enkelte kommune. Slik kan KOSTRA fungere som et verktøy for å identifisere små kommuners belastning knyttet til rapporterings- og forvaltningsansvar i forhold til begrenset bemanning.”

– vi får anta at dette er oppriktig ment og ikke et stykke god nordnorsk ironi.

Til skjema 51, - temaer/problemstillinger som dominerer i kommentarene:

Kommentarene er for det meste av typen utfyllende opplysninger til det som er rapportert. En del fylkeskommuner (5 av totalt 11 innkomne kommentarer) påpeker at det er viktige temaer og ansvarsområder for fylkeskommunene som ikke er inkludert i skjemaet. Hvis sentrale myndigheter og andre brukere ser behov for det, ser det ut til å være muligheter for å utvide rapporteringen i skjema 51.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Kommuner:

Som en del av oppfølgingen av oppdraget ”Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?” har arbeidsgruppa tatt fatt i kvalitetssikring av omfanget i teller og nevner i nøkkeltall. Det viser seg at dagens funksjonsinndeling omfatter tjenesteområder som i selvkostregnskaps-sammenheng ikke bør blandes.

Fylkeskommuner:

De nye oppgavene til fylkeskommunene er ikke omfattende nok til at det kan argumenteres for opprettelse av nye regnskapsrapporteringsfunksjoner. Likevel bør dagens funksjon 716 oppdateres noe.

4.2 Forslag til endring

Arbeidsgruppa foreslår at dagens funksjoner 302 og 303 splittes opp og det opprettes **to nye** funksjoner:

- **Kartforvaltning**
 - Etablering og drift av kommunens kartgrunnlag og geodetisk grunnlag.
 - Førings av Matrikkelen
 - Adresseforvaltning
- **Seksjonering**
 - Saksbehandling etter lov om eierseksjoner.

De **eksisterende funksjonene** KNNM har ansvaret for vil etter en slik oppsplitting omfatte følgende tjenester:

301 Plansaksbehandling (*uendret*):

- Utarbeiding, behandling, kontroll og konsekvensutredninger av planer etter plan- og bygningsloven. Gjelder både arbeid med reguleringsplan, bebyggelsesplan og kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Behandling av dispensasjoner fra plandelen av plan- og bygningsloven.

302 Bygge- og delesaksbehandling:

- Saksbehandling og kontroll knyttet til søknader og meldinger om tiltak etter plan- og bygningsloven (byggesaksbehandling), herunder
 - behandling av konsekvensutredninger av tiltak,
 - behandling av søknader som krever dispensasjon fra byggesaksreglene,
 - behandling av søknader om delingstillatelse,
 - ekspropriasjon,
 - behandling av søknader om ansvarsrett og klagesaksbehandling,
 - registrering og ajourføring av data i bygningsdelen av GAB dersom dette gjøres i forbindelse med byggesaksbehandlingen.
 - Saksbehandling av utslippstillatelse etter forurensningsloven.

303 Oppmåling:

- Kart- og delingsforretninger etter delingsloven.
Utgifter og inntekter knyttet til forvaltning av geografisk informasjon for bestemte tjenester, f.eks. ledningskart for vann- og avløp (funksjon 345 og 353), føres under den aktuelle funksjon. Det samme gjelder oppmålingsarbeid i forbindelse med bestemte tjenester, f.eks. utstikning av kommunal vei (funksjon 333).

335 Rekreasjon i tettsted (*uendret*):

- Opparbeidelse, drift og vedlikehold av offentlige plasser og torg, parker/grøntanlegg og turveier i bebygde strøk, samt offentlige toaletter.

360 Naturforvaltning og friluftsliv (*uendret*):

- Funksjoner knyttet til koordinering av miljøvernarbeidet i kommunen, utarbeidelse av miljø- og naturressursprogrammer.
- Sikring, opparbeidelse og forvaltning av friluftsliv- og utmarksområder som skal være tilgjengelig for allmennheten, inkl. badeplasser, rasteplasser, småbåthavner, fortøynings- og bryggeplasser osv, samt andre tiltak rettet mot utøvelse av friluftslivet.
Elveforebygging/sikring av friluftslivsareal.
- Fisk- og viltforvaltning.

- Prosjekter som går ut over løpende forvaltnings-, verne- og tilretteleggingsoppgaver (f.eks. miljøbyprosjekt, lokale byggeskikkprosjekter m.m.)
- Kartlegging av biologisk mangfold etter én eller flere av DNs håndbøker om kartlegging (kartlegging av marint biologisk mangfold, ferskvannslokaliteter, naturtyper, vilt).
- Tiltak for å opprettholde naturverdier i kartlagte områder.
- Sikring, forvaltning, tilrettelegging og skjøtsel av områder vernet til naturvernformål etter § 25, 1. ledd nr. 6 i Plan- og bygningsloven. Forvaltning av kulturmiljøer føres under 365. *(Forutsetter at det siste ballpunktet blir oppdatert i samsvar med ny plan- og bygningslov)*

365 Kulturminnevern (uendret):

- Forvaltning og tiltak knyttet til faste kulturminner og kulturmiljøer som er regulert med bevaringsstatus etter PBL-85 § 25 første ledd nr 6 eller PBL-08 § 12-5 nr 5 eller § 12-6, jf § 11-8 c, samt tiltak for å bevare spor etter menneskelig aktivitet eller tidligere tiders byggeskikk/levesett (for eksempel gamle steinbruer, murer, veifar, kaiområde og lignende som ikke er regulert).

Forslag til endring i funksjon 716:

Ordlyden i overskriften på dagens regnskapsfunksjon ”716: Friluftsliv og miljø” bør utvides slik at alle de nye oppgavene inkluderes. Ny overskrift foreslås å være: 716: Friluftsliv, vannregionmyndighet og forvaltning av høstbare arter av vilt og innlandsfisk.

Forklaringen til funksjon 716 bør også oppdateres og lyde som følger:

716: Friluftsliv, vannregionmyndighet og forvaltning av vilt og innlandsfisk

Funksjonen omfatter saksbehandlingsinnsats innenfor friluftsliv, vannregionmyndigheten og forvaltning av høstbare, ikke truede arter av vilt og innlandsfisk, innsamling av miljødata og veiledning innenfor nevnte områder. Under denne funksjonen skal det også rapporteres på bistand og uttalelser i forbindelse med kommunal og privat planlegging, utbyggingsvirksomhet, driftsstøtte til friluftslivsorganisasjoner og eventuelt andre former for tilskudd innen friluftsliv som ikke berøres av funksjon 775.

4.3 Annet

I veiledningen til regnskapsrapporteringen er beskrivelsen av funksjon 303 misvisende. MD v/Høgvard skal sørge for at teksten blir oppdatert.

Salgsinntekter kan være ført på feil art. Det bør presiseres bedre i regnskapsveiledningen. Eksempelvis består ”Andre salgs- og leieinntekter” av gebyrer som er både omfattet og ikke omfattet av mva-reglene. Se http://www.ssb.no/kommregnko/fotnote_tab05065.html, pkt 13.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Uttrekk fra Matrikkelen

Redusere oppgavebyrden for kommunene. Utnytte registerinformasjon som allerede er blitt etablert gjennom kommunenes oppdateringsrutiner for Matrikkelen.

Endring i skjema 20 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (for kommuner)

Deling av skjema 20:

Skjema 20 er et av de mest omfattende skjemaene i KOSTRA-systemet og kan oppleves som ”tregt” for brukerne av KOSTRAs web-løsning. En ytterligere utvidelse av skjemaet er ønskelig som følge av at KRD og Statens bygningstekniske etat, etter invitasjon fra arbeidsgruppa om ”samkjøring” av

datafangst på byggesaksbehandling og tilsyn med byggevirksomhet, har besluttet å benytte KOSTRA som rapporteringskanal. Utvidelsen av skjema 20 vil bli betydelig og for å unngå at skjemaet blir enda mer "tungdrevent" i KOSTRAS web-løsning, er det aktuelt å splitte skjemaet i to for rapporteringsåret 2010.

Endringer i ny versjon av skjema 20:

De fleste av endringene i byggesaks-delen i skjemaet skyldes tilpasning til ny byggsaksdel i plan- og bygningsloven. Noen spørsmål er slått sammen for å få en strammere organisering av de ulike byggesaks-kategoriene.

Spørsmålet om tiltak i områder regulert til bevaring foreslås betydelig forenklet siden mange kommuner ikke har digitale planer som gjør det mulig å samle informasjonen på en tilfredsstillende måte. Etter hvert som kommunene får digitalisert planene og disse blir tilgjengelige i planregisteret kan vi innhente mer detaljert informasjon om tiltak i regulerte områder.

Tilsyn og sanksjoner er de tema som bidrar mest til utvidelse av skjema 20. De sentrale bygningsmyndighetene har inntil nylig gjennomført årlige undersøkelser rettet mot kommunene. Rapportering fra kommunene til staten skal fortrinnsvis foregå gjennom KOSTRA, og et arbeid er startet for å føye inn undersøkelsen til Statens bygningstekniske etat (BE) i KOSTRA-KNNM. Det er en utfordring å komme fram til hvilke variabler som må videreføres for å gi BE et minimum av nødvendig styrings- og beslutningsinformasjon.

Endringer i nytt skjema 20Plan (arbeidstittel):

Bortsett fra de justeringer som må til for at skjema 20Plan skal fremstå som et eget skjema og noen mindre tilpasninger til endret lovverk er det ikke lagt opp til endringer i rapporteringen på plansaksbehandlingen.

Endring i skjema 51 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (for fylkeskommuner)
Som følge av forvaltningsreformen har fylkeskommunene (FK) fått nye oppgaver innenfor friluftsliv, deler av vannforvaltningen og forvaltning av høstbare, ikke truede arter av vilt og innlandsfisk fra 01.01.2010. For å kunne vurdere om nasjonale mål nås og om FK gjennomfører oppgavene på en tilfredsstillende måte, har miljøvernforvaltningen behov for rapportering fra FK via KOSTRA på noen av de overførte oppgavene.

Myndigheten til å behandle søknader om etablering av oppdrettsanlegg for laks og ørret ble overført til fylkeskommunen 1. januar 2010. Lakselus og rømt oppdrettsfisk er i dag de alvorligste trusselfaktorene mot vill laksefisk, og antall nye tillatelser til etablering av anlegg vil i vesentlig grad påvirke de ville bestandene av laks og sjørret.

5.2 Forslag til endring

Mindre endringer av tekst, som tilpasning til nytt lovverk, ny plassering av forvaltningsoppgaver eller som følge av tilbakemeldinger om behov for klarere spørsmålsformuleringer og hjelpetekster er ikke tatt med i oppsummeringen.

Uttrekk fra Matrikkelen

Et uttrekk fra Matrikkelen på oppmålingsforretninger av diverse typer per kommune kan erstatte spørsmålet om antall utstedte målebrev per år (D1 i skjema for 2009). Uttrekket må gjøres på gunstigst mulig tidspunkt i forhold til fristene for oppdatering av Matrikkelen og tidspunkt for publisering av KOSTRA-nøkkeltall 15. mars.

Endring i skjema 20 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (for kommuner)
Skjema 20 foreslås splittet i to for rapporteringsåret 2010. Ny del har fått arbeidstittel skjema 20Plan og skal omfatte del B Plansaksbehandling og oppfølging i 2009-utgaven. De resterende deler av skjema 20 og forslag til endringer for rapporteringsåret 2010 legges til ny versjon av skjema 20.

Skjema 20Plan - nytt for rapporteringsåret 2010 - bør bestå av de samme delspørsmål under del B som for rapporteringsåret 2009. Det skal gjøres kun mindre endringer som tilpasning til endringer i lovverk, eller som følge av tilbakemeldinger om behov for klarere spørsmålsformuleringer og hjelpetekster.

Skjema 20 for rapporteringsåret 2010 foreslås endret, sammenlignet med 2009-utgaven, og endringene er oppsummert nedenfor:

Del B: Byggesaksbehandling og tilsyn med byggevirkosomhet

Spørsmål som går ut – angitt med nr i 2009-utaven:

C.1. Hvor mange søknader om tiltak mottok kommunen i alt siste år?	
Tiltak som skal inkluderes er gitt i PBL-85 § 93	
Antall	
V145	

C.3. Hvor mange meldinger om tiltak mottok kommunen i alt siste år?	
Tiltak som skal inkluderes er gitt i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (SAK) kap. III Meldepliktige tiltak (se http://www.lovdatab.no/for/sf/kr/xr-20030624-0749.html#map003)	
Antall	
V1228	

C.4. Hvor mange meldinger ble ferdig behandlet siste år?		
Meldinger (PBL-85 § 81 og § 86a)	Antall:	V1623

Nye spørsmål – angitt med nummer i forslag til 2010-utgaven av skjemaet:

Nytt spørsmål nr 1 og 2 - med flere kategorier – tilpasset ny plan- og bygningslov og behovet for styringsinformasjon hos sentrale myndigheter:

B.1. Hvor mange søknader og meldinger om tiltak mottok kommunen siste år?	
Tiltak som skal inkluderes er gitt i PBL-85 § 93, 95 og 95b, i PBL-08 § 81, 85, 86 og i forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (SAK) kap. III Meldepliktige tiltak (se http://www.lovdatab.no/for/sf/kr/xr-20030624-0749.html#map003)	
	Antall
a. Ett-trinns søknader	
b. Rammesøknader	
c. Søknader om enkle tiltak	
d. Meldinger	V1228

B.2. Hvor mange saker (søknader og meldinger) ble ferdig behandlet (vedtak fattet) siste år?	
	Antall
a. Ett-trinns søknader (PBL-85 § 93)	V1620
b. Rammesøknader (PBL-85 § 93, jf. § 95a nr.1)	V1621
c. Søknader om enkle tiltak (PBL-85 § 95b)	V1622
d. Meldinger (PBL-85 § 81 og § 86a)	V1623

Nytt spørsmål nr 3 og 5- utvidet med flere kategorier – tilpasset ny plan- og bygningslov og behovet for styringsinformasjon hos sentrale myndigheter:

B. 3 Hvor mange saker ble behandlet siste år av kategorien:	Antall
a. Klager – mottatt og formidlet Fylkesmannen	
b. Igangsettingstillatelser	
c. Midlertidig brukstillatelser	
d. Ferdiggattester	
e. Dispensasjoner fra byggesaksbestemmelsene	
f. Dispensasjoner fra plansaksbestemmelsene	

B.5. Hva var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for søknad om tiltak siste år?	
Jf Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker, § 23d og § 24. For definisjon av start- og sluttidspunkt og hvilken tid som skal regnes med, se veileder.	
	Antall kalenderdager:

a. Ett-trinns-søknader m/ 12 ukers frist (PBL-85 § 93)	V1645
b. Rammesøknader m/ 12 ukers frist (PBL-85 § 93, jf. § 95a nr.1)	V1646
c. Søknader om enkle tiltak m/ 3 ukers frist (PBL-85 § 95b)	V1649

B.6. Mangler i søknader og meldinger siste år:	
1. Hvor mange mangelfulle søknader og meldinger ble mottatt?	Antall
a. Ett-trinns søknader	
b. Rammesøknader	
c. Søknader om enkle tiltak	
d. Meldinger	
2. Hvor mange brev om tilleggsdokumentasjon ble sendt?	Antall
a. Ett-trinns søknader	
b. Rammesøknader	
c. Søknader om enkle tiltak	
d. Meldinger	

Nytt spørsmål 10

B.10. Dispensasjonssøknader i områder med bevaringsstatus i reguleringsplan PBL-85 § 25 første ledd nr 6 eller PBL-08 § 12-5 nr 5 eller § 12-6, jf. § 11-8 c), siste år:

Rapporteringen gjelder alle tiltak, både nybygg, ombygging og påbygg.

	Antall
a. Hvor mange dispensasjonssøknader mottok kommunen siste år?	
b. Hvor mange søknader om dispensasjon ble avslått?	

Nytt spørsmål nr 12 og 13 om tilsyn og sanksjoner – utvidet med flere kategorier – tilpasset behovet for styringsinformasjon hos sentrale myndigheter:

B.13. Utøvelse av tilsyn (lovhjemmel?)	
	Antall:
a. Registrerte tilsyn, samlet for alle fagområder	V1644
Utførte tilsyn for følgende fagområder:	
b. Produkter til byggverk	
c. Sikkerhet ved brann	V1624
d. Sikkerhet og bæreevne	V1625
e. Plassering av tiltak	
f. Energibruk	V1627
g. Miljø og helse	
h. Ytre miljø	V1629
i. Installasjoner og anlegg	V1630
j. Utearealer/Universell utforming	
k. Planløsning/Universell utforming	
l. Dokumentasjon FDV	
m. Sluttdokumentasjon	V1632
n. Avfallsplaner og miljøsanering	V1633
o. Annet	V1651

B.14. Pålegg, sanksjoner og andre virkemidler (lovhjemmel?)	
Pålegg	Antall:
a. Gitte pålegg, samlet for alle fagområder, jf. PBL § 113	
Oppfyllelse av gitte pålegg siste år	
b. Forholdet ikke rettet opp og ikke fulgt opp videre	
c. Forholdet rettet opp	
d. Annet	
Sanksjoner	
e. Forelegg	
f. Tvangsmulkt	
g. Overtredelsesgebyr	
h. Tvangsfullbyrding	
i. Pålegg om stans	
Andre virkemidler	
j. Advarsler	
k. Tilbaketrekking av ansvarsrett	
l. Rapporter til den sentrale godkjenningsordningen	
m. Anmeldelser til politiet	

Del C: Oppmåling

Spørsmål som går ut – angitt med nr i 2009-utaven:

D.1. Hvor mange målebrev ble utstedt siste år?
Antall
V16

Nytt spørsmål – angitt med nummer i forslag til 2010-utgaven av skjemaet:

Utvidelse av spørsmål C2:

b. Hvor mange saker om opprettelse av grunneiendom fikk lengre saksbehandlingstid enn 16 uker (jfr. MF§18)?
Antall

Del F: Kulturminner og kulturmiljøer

Spørsmål som går ut – angitt med nr i 2009-utaven:

G.1. Har kommunen i rapporteringsåret initiert eller støttet lokale miljøtiltak som omfatter kulturminner eller kulturmiljøer?

	Hvis ja, oppgi antall tiltak
Ja Nei V181	V183

Endring i skjema 51 Fysisk planlegging, kulturminner, natur og nærmiljø (for fylkeskommuner)

Nytt spørsmål:

2.3 Innlandsfisk, laks og ørret (jfr. Lov om laksefisk og innlandsfisk m.v., § 3 i Forskrift om utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer, § 1 i Forskrift om etablering og drift av kultiveringsanlegg for fisk og kreps, § 1 i Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag)

	Antall
2.3.1 Hvor mange tillatelser er gitt til utsetting for kultiveringsformål av innlandsfisk og andre ferskvannsorganismer?	V904
2.3.2 Hvor mange tillatelser er gitt til å etablere eller drive anlegg, dam eller innhegning for klekking, produksjon eller oppbevaring av innlandsfisk?	V905
2.3.3 Hvor mange tillatelser er gitt til fysiske tiltak i vassdrag?	V906

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarkene

Faktaarkene i KOSTRA er svært verdifulle fordi de inneholder store deler av KOSTRA-KNNM-rapporteringen i detalj (faktaark nivå 3) i tillegg til interessante nøkkeltall på faktaark nivå 2. Men arbeidsgruppa mener at det fortsatt er vesentlige svakheter ved faktaarkene:

- KOSTRA er for lite synlig på dagens ssb.no og dette medfører at faktaarkene
 - er til dels ukjente, kanskje særlig for oppgavegivere.
 - er vanskelige å finne fram til.
- Faktaarkene er lite fleksible mht. oppsett og presentasjonsformer og
 - er vanskelige å manøvrere i.
 - de omfatter for mange variabler, og kunne med fordel vært delt opp i flere faktaark.
- KOSTRA-nivå 3 befinner seg i Statistikkbanken og antall variabler på KNNM-området er overveldende. Listen over variabler er svært lite brukervennlig på grunn av antall variabler og

mange tekster med til dels uforståelige forkortelser og nesten likelydende titler. Dette taler for å splitte opp nivå 3 på flere tabeller.

- Det bør arbeides med forbedring av faktaarkene og statistikkpublisering på fylkesnivå, som er et viktig nivå for nasjonal formidling og politikkutforming.

Før publisering i mars 2012 foreslår arbeidsgruppa for KNNM at faktaark J på nivå 2 skal være splittet opp i 4 faktaark. For nivå 3 skal det avklares om dette nivået skal organiseres på samme måte som nivå 2 eller om dagens oppsett videreføres. Blant annet vil funksjonaliteten i Statistikkbanken på nye ssb.no vil være avgjørende for valg av oppsett på nivå 3.

En oppsplitting til flere faktaark vil også bidra til at oversikten i verktøyet for programmering av indikatorer til KOSTRAS faktaark (faktaarkadministrasjonen) blir langt bedre for de fagansvarlige på KNNM-området.

6.2 Ønskede endringer

Faktaark J foreslås splittet opp i 4 faktaark (funksjon i parentes):

J1. Plansaksbehandling (301) og bygge- og delesaksbehandling (302)

J2. Oppmåling (303), kartforvaltning (???) og Seksjonering (???)

J3. Rekreasjon i tettsted (335), naturforvaltning og friluftsliv (360)

J4. Kulturminnevern

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Utover høsten 2010 vil det bli tatt en gjennomgang av indikatorene for å avgjøre om det er muligheter for å redusere antall indikatorer på nivå 2.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det er foreløpig ikke kommet forslag om nye nøkkeltall for KNNM-området.

Nye nøkkeltall kan komme som følge av utvidelsene av skjema 20, og vil i så fall bli foreslått for publisering i 2012.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Enkelte eksisterende nøkkeltall skal omprogrammeres slik at de baseres flere av de nye kategoriene i skjema 20 – byggesaksdelen. Innholdet skal ikke endres slik at betydningen av nøkkeltallene blir endret.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Arbeidsgruppa for KNNM har planlagt å ta fatt i følgende oppgaver høsten 2010 og våren 2011:

- Gjennomgang av nøkkeltall – vurdere om teller og nevner bygger på samme populasjon (konsistens)
- Vurdere behovet for å etablere konsern-nøkkeltall
- Gjennomgang av forklaringstekster til nøkkeltallene
- Vurdere behov for nye nøkkeltall

7.2 Kvalitetsindikatorer

Foreløpig ikke kommet fram til at det er behov for å ta ut gamle eller legge til nye kvalitetsindikatorer.

7.3 Annet

KNNM har arbeidet for å etablere løsninger for direkte overføring/uttrekk av data fra kommunenes sak- og arkivsystemer og andre typer databaser som er relevante for indikatorene i faktaark J. Et pilotprosjekt kalt ”Tiltaksdatabase-prosjektet” har fått tildelt midler til prosjektledelse. Sammen med Norkart Geoservice (teknisk samarbeidspartner) har SSB søkt midler fra et statlig støttet utviklingsprogram for standardisering av grensesnitt for kommunale sak- og arkivsystemer samt GIS-verktøy – kalt GeoIntegrasjon¹, for å få gjennomført pilotprosjektet i samarbeid med 2 kommuner.

Det har etter samtaler med prosjektledelsen i GeoIntegrasjon blitt bestemt at GeoIntegrasjon skal søke midler fra Innovasjon Norge til etablering av en offentlig forsknings og utviklingskontrakt (OFU) som omhandler standardisering av tjenester for rapportering av datasett til bruk i KOSTRA-KNNM. Innovasjon Norge opplyser at OFU-budsjettet for 2010 er brukt opp og søknaden for KOSTRA-prosjektet bør sendes i januar 2011.

Leder av arbeidsgruppa for KNNM vil følge opp arbeidet med å lage søknaden til OFU-prosjektet og har i samråd med Norkart Geoservice besluttet å legge ”Tiltaksdatabase-prosjektet” på vent inntil det er avklart om prosjektet får støtte.

OFU-prosjektet kan ha overføringsverdi til andre deler av KOSTRA og dette bør i så fall vurderes i løpet av høsten 2010. Muligheten for å eventuelt utvide OFU-prosjektet til å omfatte andre deler av KOSTRA bør undersøkes før søknaden til Innovasjon Norge sendes.

¹ Prosjektet gjennomføres i et samarbeid mellom Statens kartverk og 18 kommuner. Difi har gitt tilsagn om prosjekttilskudd fra tilskuddsordningen Digital fornying i kommunene. Statens kartverk er ansvarlig tilskuddsmottaker.

GeoIntegrasjon inngår som et delprosjekt innenfor GEOLOK3 satsningen i regi av Kommunenes sentralforbund (KS) og Statens kartverk. Prosjektets formål er å få utarbeidet felles grensesnittstandarder og prinsipper for samspill mellom fagsystemer og saks-/arkivsystemer innenfor kommunal sektor.

GeoIntegrasjon har inngått avtaler med alle de dominerende systemleverandørene i det norske markedet for sak-, arkiv- og GIS-systemer om at det skal etableres felles standarder og prosedyrer som leverandørenes produkter skal benytte. Ekspertter fra alle leverandører er trukket inn i GeoIntegrasjon og så langt går prosjektet som planlagt.

<http://www.difi.no/artikkel/2009/11/geointegrasjon>

<http://www.geointegrasjon.no/>

8 Annet

KOSTRA-KNNM skal i løpet av høsten 2010 ta i bruk nytt verktøy for revisjon og kvalitetssikring av skjemadataene. Omleggingen forventes å ta en del ressurser og vil derfor medføre at flere av endringsforslagene og utviklingsoppgaven på konsistens, konsernregnskap og generell kvalitetssikring vil måtte arbeides med utover i 2011.

Liste over fredete bygg og bygg oppført før 1850

For å gi kommunene en samlet oversikt som grunnlag for å rapportere på antall søknader og meldinger om tiltak knyttet til gamle og fredete bygninger er det planlagt å legge ut en liste over bygningene på KOSTRA-nettsiden ”Innrapping” <http://www.ssb.no/kostra/innrapp/>. Alternativt legges den inn i veiledningen. Listen baseres på informasjon fra registrene SERAK og Askeladden, og bygningene kan identifiseres med kommunenummer, bygningsnummer og særskilte register-identer.

Endringer som er varslet foreslått for rapporteringsåret 2011

Skjema 20:

Som oppfølging av at det forventes en ny forskrift til plan- og bygningsloven fra 1.1. 2011 har MD varslet at de ønsker inn i byggesaksdelen et spørsmål knyttet til PBL § 31-4:

Antall vedtak i medhold av forskrift til PBL § 31-4 om kommunenes adgang til å gi pålegg om utbedring av bevaringsverdige bygg.

Skjema 20Plan:

MD har i notat til KOSTRA-KNNM av 25.06.10 (U.off. § 15) varslet at de ønsker å få rapportering i KOSTRA på antall varsler om innsigelser til planer, i tillegg til dagens rapportering på antall gitte innsigelser.

Spørsmålet om arealer regulert med bevaringsstatus vil også bli foreslått endret.

Spørsmålet om kommunen har gjeldende planer eller bestemmelser for diverse forvaltningstema er i dag et Ja/Nei-spørsmål. Det vil bli foreslått utvidet med angivelse av hva slags type plan eller bestemmelse som gjelder for forvaltningstemaene (biologisk mangfold, friluftsliv, kulturminner etc.).

9 Referanser

SSB (2009): KOSTRA Arbeidsgrupperapporter 2009, Notater 2009/46, Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/emner/00/00/20/notat_200946/notat_200946.pdf

10 Vedlegg

10.1 Utkast - Skjema 20

10.2 Utkast skjema 51

Samferdsel

1 Innledning

Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel ble opprettet våren 1999. Det har vært utarbeidet en rapport hvert år siden. I løpet av våren 2010 er det gjennomført to møter i arbeidsgruppa. I tillegg er det i vår avholdt seks KOSTRA-Samferdsel relaterte møter med representasjon fra 440; tre i Østlandssamarbeidets regi (fylkes KOSTRA), to i regi av Vegforum for byer og tettsteder (VBT) og ett møte med Statens vegvesen om datarapportering til KOSTRA. Det har således vært betydelig aktivitet våren 2010 knyttet til KOSTRA-Samferdsel, og flere møter vil følge til høsten. Vi kommer nærmere tilbake om bakgrunn for dette senere i rapporten.

1.1 Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

Halvard A. Vie sluttet i TL våren 2009. Arne Gjerstad er ny kandidat fra samme etat.

Representant	Etat
Arnold Langaas	SD (Samferdselsdepartementet)
Arne Gjerstad	TL (Transportbedriftenes Landsforening)
Melissa Edvardsen	KRD (Kommunal- og regionaldepartementet)
Kyrre Riis	Statens Vegvesen (SVV), Vegdirektoratet
Grethe Hjelle	Akershus fylkeskommune
Turid Åsen Olsgård	VBT (Vegforum for byer og tettsteder)
Ove Søberg	KS (Kommunenes Sentralforbund)
Jørn Kristian Undelstvedt	SSB, Seksjon for miljøstatistikk
Jan Monsrud	SSB, Seksjon for transport-, reiselivs- og IKT-statistikk/leder
Asbjørn Wethal	SSB, Seksjon for transport-, reiselivs- og IKT-statistikk /sekretær

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat

Arbeidsgruppa har forholdt seg til mandatet for 2010. Hovedpunktene i mandatet er:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på tallene.
- Gi forslag til hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på sitt mandatområde
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten for å benytte eksisterende registre
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike
- Følge opp nødvendige oppdateringer av administrative registre for å sikre at komm/fylkeskomm oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå
- Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

Arbeidsgruppa skal rapportere til Samordningsrådet for KOSTRA innen 1. juli.

2 Oppsummering og anbefalinger

2.1 Oppsummering

Eksternt nettverk

Arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel har tidligere signalisert et ønske om et større eksternt engasjement om vår statistikk/våre indikatorer. Forhåpningen om en egen nettverksgruppe for teknisk sektor underlagt ASSS-kommunene, ble ikke oppfylt. Det er likevel blitt en løsning for både kommunal- og fylkeskommunal sektor:

Det har vært et usedvanlig sterkt engasjement knyttet til KOSTRA-Samferdsel hittil i 2010. Dette vil fortsette til høsten. I tillegg til ”dypdykket” på området samferdsel initiert av Seksjon for offentlige finanser i SSB, har det vært aktivitet i ytterligere to arbeidsgrupper; én i regi av VBT og en annen for fylkeskommunal sektor i regi av Østlandssamarbeidet. Prosjektet til Seksjon for offentlige finanser med ambisjon om å kartlegge og fange hele den kommunale- og fylkeskommunale samferdselssektoren uansett organiseringsform, vil være én av hovedpilarene for arbeidet i VBT- og Østlandsgruppa. Den andre vil være en gjennomgang av innhold i form av hvilke indikatorer som best synliggjør og måler området samferdsel. I dette ligger nødvendigvis først en gjennomgang av begreper, definisjoner, skjema osv.

Som sagt, det har vært, og vil bli ytterligere aktivitet rundt KOSTRA Samferdsel i tiden framover. Dette er ressurskrevende for alle parter, men ettersom grunnlaget nå er lagt for ytterligere kvalitetsforbedring på området, må det ikke stå på ressurser – spesielt ikke når det gjelder regnskap. Når spørsmål knyttet til harmonisert regnskapsføring skal diskuteres må Seksjon for offentlige finanser i SSB delta. Området samferdsel har en del utfordringer å forholde seg til som vel ikke er like vanlig på andre områder. Dette gjelder for eksempel forskjellige kontraktsformer som kan gi lite sammenlignbare nøkkeltall:

- Ved bruttokontrakter blåses brutto driftsutgifter opp, men ikke netto driftsutgifter grunnet fylkeskommunal føring av billettinntektene. Likevel, noen fylkeskommuner ”netter” utgiftene/inntektene, noe som ikke alltid er like lett å oppdage – spesielt når det opereres med både netto- og bruttokontrakter i samme fylke.
- For tiden diskuteres dessuten SSBs publisering av konserntall for fylker med fylkeskommunale foretak. Den går på om tallene likevel gir et korrekt bilde av fylkenes virksomhet.
- Aksjeselskaper inngår ikke i KOSTRAs konsernoppstilling. I et fåtall fylkeskommuner forvaltes kollektivtrafikken av et slikt selskap, men regnskapsdata blir likevel rapportert på relevante KOSTRA-Samferdsel funksjoner (i tillegg til at tjenestetallene rapporteres). Hva/hvilket regnskapsomfang som rapporteres er usikkert.

2.2 Anbefalinger

Endringer i skjema

Kommune (skjema 24):

- Preprinte informasjon om antall kilometer kommunal vei og be om kommunens eget anslag.

Fylkeskommune (skjema 50):

- Erstatte variabelen vognkilometer med rutekilometer
- Ta i bruk betegnelsen Påstigninger i stedet for antall passasjerer
- Erstatte spørsmålet om plasskilometer med setekilometer

Endringer i filuttrekk/registerdata

- Innhente data om underganger med tilhørende høydebegrensninger
- Innhente data om midtrekkverk og midtfelt
- Innhente data fra holdeplassregisteret, hvis det er ferdig utbygd for alle fylkene
- Innhente opplysninger om asfaltering inkludert reasfaltering/lapping

Justering av nøkkeltall

- Arbeidsgruppa for samferdsel anbefaler **ikke** en egen funksjon eller art for de ”nye” fergekaiene som mange fylkeskommuner overtok i samband med forvaltningsreformen. Dette som en parallell til at arbeidsgruppa heller ikke gikk inn for egne funksjoner/arter for ”nye” fylkesveier fylkeskommunen overtok ansvaret for fra og med 2010. Hovedargumentasjonen for dette var at vi fant det lite trolig at fylkeskommunene ville kunne skille ressursbruken.

Fjerning av eksisterende indikatorer

Kommune

- Utslipp av svevestøv (PM10) fra veitrafikken pr. km² areal fysisk nedbygd av infrastruktur i tettbygd og spredtbygd strøk. Kommune over 20 000 innbyggere

Fylke

- Frekvens. Vognkilometer per linjekilometer for buss
- Kapasitet på busstilbud. Setekilometer per linjekilometer
- Vognkilometer pr. 1 000 innbygger, bilruter

Nye indikatorer

Fylke

- Rutekilometer pr. 1000 innbygger, bilruter
- Andel av riks- og fylkesveinettet som er nyasfaltet/reasfaltet/lappet
- Andel av henholdsvis motorvei og motortrafikkvei som er nyasfaltet/reasfaltet/lappet
- Andelen av riksveinettet som har midtrekkverk
- Andelen av riksveinettet som har midtfelt
- Andelen av riksveinettet som har støyskjermer/voller
- Andelen av fylkesveinettet som har støyskjermer/voller

Endring av innhold i allerede eksisterende indikatorer

Kommune og fylke

- Nøkkeltall hvor riks- og fylkesveier inngår må markeres med note

Kommune

- Gjenoppta publisering av indikatorer om underganger
- Gjøre om måleenheten for indikatorene knyttet til handikappede fra per 1 000 innbyggere til per 10 000 innbyggere

Fylke

- Endre teksten på indikatoren Andelen tunneller på europa-/riksveier og fylkesveier med høgdebegrensning 4 m eller lavere. Prosent til Andelen tunneller på europa-/riksveier og fylkesveier med høgdebegrensning 4,10 m eller lavere. Prosent

3 Evaluering av siste rapportering (for 2009)

3.1 Utarbeiding av skjema

Det ble foretatt kun mindre justeringer av KOSTRA-skjemaene 24 og 50 for 2009. Spørsmål om skogsbilveier ble tatt ut av kommuneskjemaet, samtidig som spørsmålet om gatelys ble endret. Spørsmålet om finansieringsform for gatelys ble fjernet. Det ble gjort noen presiseringer i rettleidingen, spesielt knyttet til definisjon av innfartsparkeringsplasser. Det ble ikke gjort noen endringer i fylkesskjemaet.

Arbeidet med å oppdatere spørreskjemaet i Designer gikk bra. Funksjonaliteten i programmet var forbedret fra året før, og det var kortere svartider, mindre heng og flere snarveier for å programmere funksjonalitet. Det er fortsatt behov for forbedringer i Designer, som KOSTRA sentralt har samlet inn informasjon om gjennom bruker-/evalueringsmøter.

3.2 Kontroller i skjema

Kontrollene i Designer var delvis feil eller virket ikke som forutsatt i 2008. Dette ble rettet i 2009-versjonen. Det er en del kontroller i skjema 50, i hovedsak logiske kontroller og kontroller på feltlengde. I skjema 24 er det bare kontroller for feltlengde. Det er behov for å gjennomgå kontrollene

i skjemaene og lage flere. Det bør også lages noen varsler i enkelte viktige felt, fortrinnsvis ved å kombinere informasjon fra 2 felter.

3.3 Innsamlingen av data (rapporteringen)

Tabellen nedenfor viser antall innkomne skjema og regnskap for 2009-publiseringsperioden per 15. mars og 15. juni 2010:

	15.03.10				15.06.10			
	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap	Antall skjema	Andel skjema	Antall regnskap	Andel regnskap
Fylke	14	73,7%	19	100%	19	100%	19	100%
Kommune	391	90,9%	390	90,7%	413	96%	429	99,8%

Det er 430 kommuner i Norge.

Indikatorerne for samferdsel bygger også på registerdata (befolkning og infrastruktur). Leveransene fra den Nasjonale vegdatabanken i Statens vegvesen var betydelig bedre i 2009 enn i 2008. Det var kun data for bruer som ikke ble levert. Det ble gjennomført et eget møte med Statens vegvesen i mai 2010 om erfaringene med dataleveransene for 2009-rapporteringen, og hva som kan forventes av data for 2010. Statens vegvesen redegjorde i møtet også for sine satsinger for å forbedre kvaliteten i fagregistrene som ligger i den Nasjonale vegdatabanken.

15.03.10

Tallet på kommuneskjema har de seneste årene stabilisert seg på rundt 370-380. I 2010 var 391 mottatt innen publisering av foreløpige tall. Også antall regnskap har de siste årene vært rundt 380, men hadde for 2010 økt til 405. Svarinnngangen må sies å være tilfredsstillende.

15.06.10

Tabellen viser full dekning i både tjeneste- og regnskapstall for fylkeskommunene etter revisjonen. For kommunene er dekningsgraden på 96 prosent for skjema, mens dekningsgraden for regnskap er tilnærmet 100 prosent.

Det ble i år sendt og mottatt om lag 300 e-post i alt. Det er i tillegg et betydelig antall henvendelser over telefon.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Revisjonen for 2009-dataene ble flyttet fra rammeverkløsningen GenRev til DynaRev for både kommune og fylke. Selve overføringen til nytt system skjedde uten større problemer. Det var en ulempe at det kun ble lagt til rette for å få overført 2008-årgangen og ikke flere perioder bakover. Sjekking mot tidligere perioder er en viktig del av revisjonskontrollen. Det var også forutsatt at fagseksjonen selv skulle legge inn kontrollene i kontrollbyggeren. Dette ble det ikke tid til, og må ses på før revisjonen av 2010-dataene starter opp. Det skal legges til at det heller ikke har vært mange kontroller i den tidligere GenRev-løsningen.

Det er fortsatt et problem at mange kommuner ikke svarer på henvendelser fra SSB om mulige feil og mangler knyttet til rapporteringen. Vi sender hvert år ut 200-300 e-post til skjemaansvarlig kontaktperson, men mange av disse blir ikke besvart til tross for gjentatte puringer og til tross for at vi konsekvent også påfører KOSTRA ansvarlig person på kopilinja. Dette fører til at tall som mest sannsynlig er feil ikke blir rettet opp og må publiseres slik de er levert. Problemet gjelder både Kommune- og fylkesKostras, men er naturlig nok mest problematisk for kommunene. Gruppen anbefaler nok en gang at KOSTRA sentralt bidrar til at disse rutineene blir innskjerpet i kommunene og fylkene gjennom høstens årlige brev om rapporteringen for kommende år eller gjennomfører andre informasjonstiltak.

I en del tilfeller setter vi også spørsmål ved regnskapsposter. Et eksempel på dette kan være når de oppgitte miljøkostnadene i skjema 50 overstiger brutto driftsutgifter ført i regnskapet for funksjon 721. Denne funksjonen skal omfatte *både* miljø- og trafikksikkerhetsrelaterte tiltak på fylkesveiene. I samband med neste års revisjon må vi vurdere muligheten for å adressere slike forespørsler også til regnskapsansvarlig person.

Selv om det er blitt bedre med tiden, er det fortsatt både kommuner og fylkeskommuner som delvis opererer med eksakt samme tall som forrige år. Dette blir som regel rettet, men slike feil er irriterende og virker unødvendige.

Det har vært og er en del gjengangere i både fylkes- og kommuneskjema når det gjelder spørsmål som oppfattes som problematiske. Noen av disse er fjernet fra skjemaene (alternativt beskrevet bedre i rettledningen). Øvrige spørsmål/informasjon oppleves som så sentrale at det ikke foreslås ytterligere forenkling i skjemaene for 2010. Det vil dessuten nå være rimelig å avvente resultatet av gjennomgangen i arbeidsgruppene i regi av hhv VBT og Østlandssamarbeidet før ytterligere endringer gjennomføres.

Blant gjengangerne er tallet på elevreiser, plasskilometer og passasjerkilometer. Etter puring får vi stort sett disse størrelsene på plass. Plasskilometer vil imidlertid bli endret til setekilometer (mer om dette senere i rapporten). Når det gjelder antall reiser, enten generelt eller elevreiser, har omkvedet vært at dette finner sin løsning når operatørene går over til elektronisk billettering. Arbeidet med KOSTRA Samferdsel i vår har imidlertid avdekket at så ikke er tilfelle. Dvs. det finnes tall, men omfanget endres. Det blir betydelig færre reiser når rapporteringen baseres på nytt billetteringssystem. Dette gjelder spesielt for skolereiser og gjerne i distriktene hvor elevene ikke validerer skolekortet ved påstigning uten at sjåførene reagerer. Denne problemstillingen er allerede under drøfting, og vil bli belyst ytterligere i de nedsatte arbeidsgruppene. Det samme gjelder for passasjerkilometer hvor det kan virke som om den gjennomsnittlige transportlengden er for lav.

For kommunene var det mange feil knyttet til at vi i skjemaet for 2009 ba om antall lyspunkter i stedet for antall kilometer vei med belysning, som vi hadde spurt om i flere år. Mange rapporterte fortsatt kilometer vei. Erfaring som kan trekkes fra dette er at endrede spørsmålsstillinger i skjema som har vært uforandret i flere år, må markeres tydelig.

Et annet problem er blanke felt, hvor det er uklart om spørsmålet er ubesvart eller om det er 0. Dette må vurderes å legge inn kontroller for dette i det elektroniske skjemaet for 2010.

3.5 Publisering

Publiseringene har i hovedsak gått etter planen. For kommunene ble nøkkeltallet om kommunalt tilskudd til skogsbilveier tatt ut, siden det ble bestemt å fjerne dette spørsmålet for skjemaet for 2009. For fylkene ble ikke nøkkeltallene som omfatter linjekilometer publisert verken 15.3. eller 15.6., siden det ikke har vært mulig å samle inn disse opplysningene gjennom SSBs kollektivstatistikk. Tall for underganger (fylke) ble heller ikke publisert i 2009, på grunn av for dårlig kvalitet på dataene i NVDB. Tall for setekilometer og antall busser med lavgulv (fylke) ble først publisert 15.6. og da med tall for 2008. På grunn av mangler i dataleveransene fra Statens vegvesen ble indikatorene knyttet til spordybde og vegbruer (fylke) også først publisert 15.6.

Det er problemer med aktualiteten til indikatorene om utslipp av svevestøv (kommune), hvor grunnlagsdataene om utslipp er fra 2007.

3.6 Brukerreaksjoner

Det har kommet få brukerreaksjoner for 2009-rapporteringen. En henvendelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune om føring av utgifter til fergekaier, er behandlet under avsnitt 4.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

På bakgrunn av spørsmål fra Møre og Romsdal fylkeskommune til KRD, ble arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel bedt om å vurdere om ikke utgifter til fergekaier, som i dag føres på funksjon 720, heretter burde føres under funksjon 731 (fylkesveiferger). Som en konsekvens av forvaltningsreformen overtok fylkeskommune ansvaret for mange fergekaier (i tillegg til mesteparten av riksveinettet), og det var et ønske om å få skilt ut de ”nye” utgiftene til fergekaier. Arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel har diskutert dette. Selv om også arbeidsgruppa synes det hadde vært interessant å isolere de ”nye” kostnadene til fergekaier gjennom opprettelse av en ny art og/eller funksjon, er vår oppfatning at dette er vanskelig å gjennomføre i praksis. Dette er i tråd med vår anbefaling i fjorårets rapport om ikke å foreslå opprettet en ny art/funksjon for de ”nye” fylkesveiene fylkeskommunen fikk overført fra 1. januar 2010. Dette er for øvrig i tråd med vårt foreløpige svar til KRD av 9. november 2009.

Arbeidsgruppa har ingen forslag til endringer i konto- eller artskontoplanen for 2011-rapporteringen.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Senhøstes 2009 sa de 8 fylkeskommunene i Østlandssamarbeidet ja til å etablere et prosjekt som skal vurdere kvalitet og innretning på nøkkeltallene i fylkes-KOSTRA. Målet er blant annet å komme fram til anbefalinger om definisjon av sentrale variable, felles forståelse av hva som skal rapporteres, gi anbefalinger om estimeringsmetoder der hvor det er nødvendig og generelt bidra til at de nøkkeltallene som publiseres gjennom KOSTRA er relevante, pålitelige og sammenliknbare. Gruppa vil først konsentrere seg om tjenestetallene, mens regnskapet først vil bli vurdert seinere i prosjektet. Et første resultat av dette arbeidet ble godkjent av arbeidsgruppa for KOSTRA i møtet 21. mai 2010, og omhandler endrede definisjoner og begreper som benyttes i skjema 50.

Det er også tatt et tilsvarende initiativ for KommuneKostra. Den første tilnærmingen gikk ut på å prøve å etablere et ASSS-nettverk for teknisk sektor (samferdsel/vei), men dette ble avvist av programkomiteen i ASSS. Derfor har VBT (veiforum for byer og tettsteder), som er en sammenslutning av de 18 største kommunene i landet, besluttet å starte og finansiere et nøkkeltallsprosjekt. Målet for fagprosjektet er blant annet å vurdere indikatorer og nøkkeltall som er interessante for sammenlikning av ressursbruk og tjenestenivå mellom kommunene. Forhåpningen er at KOSTRA indikatorene kan gjøre dette mulig slik at prosjektet i minst mulig grad må etablere egne indikatorer. Prosjektet skal etter planen være ferdig innen sommeren 2011. Det foreligger følgelig ingen konkrete forslag for endringer i nøkkeltallene for KommuneKostra for 2010.

Det har vært møte mellom SSB og Statens vegvesen om behov for rapportering av registerdata for 2010. Dette resulterte i visse justeringer i de ønskede leveransene for 2010.

5.2 Forslag til endring

Skjema kommune

- Preprinte informasjon om antall kilometer kommunal vei og be om kommunens eget anslag. Informasjonen skal brukes som et ledd i kvalitetssikringsarbeidet og avklare eventuelle definisjonsmessig forskjeller mellom kommuner og registerfører

Skjema fylke

- Erstatte vognkilometer med rutekilometer
- Ta i bruk betegnelsen Påstigninger i stedet for antall passasjerer, for å samordne begrepet med SSBs kollektivstatistikk
- Erstatte spørsmålet om plasskilometer med setekilometer

Filuttrekk/registerdata

- Innhente data om underganger med tilhørende høydebegrensninger, etter at Statens vegvesen har kvalitetssikret tallene i løpet av 2010
- Innhente data om midtrekkverk og midtfelt
- Vurdere om holdeplassregisteret er komplett, og som eventuelt kan innhentes som ny, viktig datakilde for flere formål i KOSTRA (jf. også universell utforming/tilgjengelighet)
- Innhente opplysninger om asfaltering inkludert reasfaltering/lapping

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarkene

Faktaarket for Samferdsel Kommune fungerer i hovedsak bra. Det er imidlertid et problem at kommunene oppfatter noen av definisjonene i skjema og regnskap forskjellig, slik at nøkkeltallene i realiteten ikke er sammenliknbare. Det kan også være at nøkkeltallene som publiseres nå ikke er relevante for de viktigste brukerne, eller at viktige indikatorer mangler slik at kommunene selv må stille sammen egne nøkkeltall. Disse problemstillingene arbeides det som nevnt under avsnitt 5 med i et eget fagprosjekt i regi av Vegforum for byer og tettsteder. Ett av formålene med gjennomgangen er å vurdere indikatorer og nøkkeltall som er interessante for sammenlikning av ressursbruk og tjenestenivå mellom kommunene og kvalitet på rapporteringen fra kommune. Prosjektet skal etter planen være ferdig innen sommeren 2011.

Faktaarket for fylket er svært omfattende. Det er behov for sanering av nøkkeltall, sjekk av relevans, bedre sortering av indikatorene, nye nøkkeltall og justering av eksisterende. Arbeidet er startet i regi av arbeidsgruppa for Østlandssamarbeidet (jf. avsnitt 5). Arbeidsgruppa for KOSTRA har godkjent de første forslagene fra gruppa, som har konsekvenser for faktaarket. Men som for kommunearket anbefaler gruppa å vente med en totalgjennomgang av faktaarket for fylke til Østlandssamarbeidets arbeid er avsluttet, forhåpentligvis våren 2011.

6.2 Ønskede endringer

Arbeidsgruppa har på bakgrunn av det pågående kvalitetssikringsarbeidet anbefalt å vente med en større gjennomgang av faktaarkene, og kun gjennomføre absolutt nødvendige korrigeringer for 2010-publiseringsen.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Kommune

- Utslipp av svevestøv (PM10) fra veitrafikken pr. km² areal fysisk nedbygd av infrastruktur i tettbygd og spredtbygd strøk. Kommune over 20 000 innbyggere. Begrunnelse: Dårlig aktualitet (nå 2007-tall), ikke årlig oppdatering, bare tall for de største kommunene

Fylke

- Frekvens. Vognkilometer per linjekilometer for buss. Begrunnelse: Ikke mulig å hente inn linjekilometer gjennom SSBs kollektivundersøkelse (ikke publisert tidligere heller)
- Kapasitet på busstilbud. Setekilometer per linjekilometer. Begrunnelse: Som over
- Vognkilometer pr. 1 000 innbygger, bilruiter. Begrunnelse: Bytte ut med rutekilometer, som er et tall selskapene og fylkeskommunen har et bedre forhold til. Vognkilometer (trafikkarbeidet) er en viktig størrelse som bl.a. eksponeringsgrunnlag ved beregning av ulykkesrisiko i trafikken, men kan innhentes gjennom annen statistikk.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Fylke

- Rutekilometer pr. 1000 innbygger, bilruiter. Datakilde: KOSTRA-skjema 50. Tall for innbygger fra SSBs befolkningsstatistikk

- Andel av riks- og fylkesveinettet som er nyasfaltet/reasfaltet/lappet i 2010. Det må arbeides med korrekt teksting av indikatoren når dataene mottas fra Statens vegvesen. Datakilde: Antall km i alt og som er dekkelagt i 2010 fra Nasjonal vegdatabank
- Andel av henholdsvis motorvei og motorfrakkvei som er nyasfaltet/reasfaltet/lappet i 2010. Det må arbeides med korrekt teksting av indikatoren når dataene mottas fra Statens vegvesen. Datakilde: Antall km i alt (km regnet som feltlengde) og som er dekkelagt i 2010 (km regnet som feltlengde) fra Nasjonal vegdatabank
- Andelen av riksveinettet som har midtrekkverk. Datakilde: Nasjonale vegdatabank. Km med midtrekkverk og kilometer i alt
- Andelen av riksveinettet som har midtfelt. Datakilde: Nasjonale vegdatabank. Km med midtfelt og kilometer i alt
- Andelen av riksveinettet som har støyskjermer/voller. Datakilde: Nasjonale vegdatabank. Km med støyskjerming/voller og kilometer i alt
- Andelen av fylkesveinettet som har støyskjermer/voller. Datakilde: Nasjonale vegdatabank. Km med støyskjerming/voller og kilometer i alt

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Kommune og fylke

- Nøkkeltall hvor riks- og fylkesveier inngår må markeres med note. Begrunnelse: Forvaltningsreformen fører til brudd i tidsserien ved at om lag 17 000 km riksvei er overført til fylkesvei

Kommune

- Gjenoppta publisering av indikatorer om underganger. Begrunnelse: Indikatoren er ikke publisert siden 2007 pga. problemer med datakvaliteten i Nasjonal vegdatabank
- Gjøre om måleenheten for indikatorene knyttet til handikappede fra per 1 000 innbyggere til per 10 000 innbyggere. Begrunnelse: Tallene bli svært små ved bruk av per 1 000 innbyggere.

Fylke

- Endre teksten på indikatoren Andelen tunneller på europa-/riksveier og fylkesveier med høydebegrensning 4 m eller lavere. Prosent til Andelen tunneller på europa-/riksveier og fylkesveier med høydebegrensning 4,10 m eller lavere. Prosent. Begrunnelse: Det er 4,10 meter som vanligvis er skiltet høydebegrensning

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Arbeidsgruppa for Samferdsel har satt i gang og er involvert i flere store prosjekter som hver for seg vil bidra til bedre kvalitet på rapporteringen og nøkkeltallene og gjøre dataene mer sammenliknbare. Prosjektene passer fint inn i KOSTRAS satsingsområde de kommende årene, presentert for arbeidsgruppene under overskriften Kommunal tjenesteproduksjon – Hvordan få med hele bildet?

Prosjektene er delvis omtalt tidligere, men kan oppsummeres slik:

- Prosjekt1: Et omfattende kvalitetsarbeid i regi av Østlandssamarbeidet (8 fylkeskommuner). Gruppa består av representanter fra SSB, fylkeskommuner, kollektivselskap og operatører, og har kompetanse både på tjenstedata og regnskap. Mandatet er å se på:
 - Begreper, definisjoner og rapporteringsprinsipper i skjema 50
 - Regnskapsprinsipper og problematikk knyttet til ulik organisering av tjenestene
 - Ulike kontraktsformer i bussnæringen som skaper problemer for nøkkeltallene og sammenliknbarhet
 - Konsernark kontra kommunekassa/fylkeskassa
 - Gjennomgang av nøkkeltallene inkl. kvalitetsindikatorene. Hvilke skal videreføres, hvilke bør tas ut og hvilke mangler

- Presentasjon/publisering av faktaarkene
- Prosjekt 2: Et dypdykk i samferdselsstatistikken. Prosjektet ledes av KOSTRA sentralt og konsentrerer seg om følgende punkter:
 - Rendyrke produsentperspektivet
 - Vurdere sørge-for og mottakerperspektivene
 - Hva skal til for å gi et bredere og mer helhetlig bilde av produksjonen..
 - Hvordan kan det publiseres..
- Prosjekt 3: Nettverksarbeidet i kommunesektoren for Samferdsel. Prosjektet gjennomføres i regi av Veiforum for byer og tettsteder (18 største kommunene i landet). Grappa består utover VBT av representanter fra kommunene og SSB. Målet er å:
 - Vurdere indikatorer og nøkkeltall som er interessante for sammenlikning av ressursbruk og tjenestenivå mellom kommunene
 - Komme med innspill til skjemaomfang, spørsmålsstilling og definisjoner
 - Vurdere regnskapspraksis
 - Spre informasjon til kommunene om prinsipper for utfylling av skjema, som vil bidra til å sikre større grad av samordnet rapportering, blant annet til andre etablerte nettverksgrupper innen kommunal sektor for Samferdsel.

7.1.1 Kvalitetssikring av indikatorer, sikring av samme omfang i teller og nevner

Via det pågående arbeidet i de 3 arbeidsgruppene, har vi nå en god mulighet til å kvalitetssikre datafangst og indikatorer på området samferdsel gjennom de beskrevne arbeidsgruppene. Vi er godt i gang når det gjelder definisjoner og andre problemstillinger knyttet til tjenestesiden/produksjonen. For å si det slik, den delen av indikatorene på området samferdsel (brøkens nevner) mener vi selv å ha rimelig god kontroll på. Når det gjelder indikatorer som skal speile produktivitet/enhetskostnader, er vi i behov av assistanse fra Seksjon for offentlige finanser (950) for å sikre nødvendig kvalitet på grunnlags-/regnskapsdata. Dette medfører at Seksjon 950 må påregne noe møteaktivitet i de eksterne arbeidsgruppene for hhv KOSTRA Samferdsel kommune og fylkeskommune – spesielt når gruppene skal vurdere regnskapene.

7.1.2 Identifiserte utfordringer i arbeidet med å få god sammenheng i omfang og for sammenligning mot andre kommuner/fylkeskommuner

Vi viser til det pågående arbeidet i arbeidsgruppene, jf. over.

7.1.3 Tanker grappa har gjort seg rundt utvidelse av nøkkeltall til å vise andre perspektiver enn produsentperspektivet

Vi viser til det pågående arbeidet i arbeidsgruppene, jf. over.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppa har over flere år hatt en omfattende prosess med å utvikle kvalitetsindikatorer innen KOSTRA-Samferdsel, men har ikke arbeidet særskilt med dette i 2010. Dette gir følgende status for arbeidet med kvalitetsindikatorer innen KOSTRA-Samferdsel:

Status publisering pr. 15.6.2010:

Fylke

- Antall drepte og skadde i buss
- Busser i fylkesintern transport. Andel med lavgolv/laventré (tall for 2008)
- Spordybde på fylkesveinettet
- Antall setekm for buss pr. innbygger

Kommune

- Andel fylkesveier med fast dekke
- Andel kommunale veier og gater med fast dekke

- Antall parkeringsplasser skiltet for handikappede pr. 1000 innbyggere (vil bli endret til per 10 000 innbyggere for 2010)

Planlagt, men kan ikke lages:

- Frekvens. Vognkilometer pr. linjekilometer for buss
- Kapasitet. Setekilometer pr. linjekilometer for buss

Årsaken er at det ikke er mulig å hente inn tall for linjekilometer i SSBs kollektivundersøkelsen. Selskapene har ikke dataene.

Forslag som fortsatt ligger på vent:

- Utgifter til vedlikehold per km kommunal vei
I følge kontoplanen skal det være mulig å skille ut kommunenes utgifter til vedlikehold ført i driftsregnskapet til funksjon 333, vha. artskonto 230 Vedlikehold og byggtjenester. I spesifikasjonen til artskonto 230 nevnes det at Vedlikehold og nyanlegg av veier (byggtjenester elimineres vha funksjon 333 hvor dette ikke er relevant) - og nyanlegg skal bli eliminert ved at dette føres i investeringsregnskapet.
- Andre mulige kvalitetsindikatorer som er drøftet tidligere, som avhenger av tilgang til data av god kvalitet:
 - Støyplageindeks (SPI) fra veitrafikk pr. innbygger. Fylke
 - Bruk av salt per km² vei
- Lansering av nytt holdeplassregister kan gi grunnlag for å lage flere interessante indikatorer innen samferdsel. Registeret er i ferd med å bli landsdekkende, men Statens vegvesen kan fortsatt ikke si når alle fylkene vil være inkludert. Forhåpentligvis skjer det i løpet av 2011. Arbeidet med å utvikle indikatorer med utgangspunkt i dette nye registeret vil starte så snart registeret er operativt og kvaliteten er tilfredsstillende. I en tidligere fase i arbeidet med å utvikle kvalitetsindikatorer, drøftet gruppa noen mulige kandidater:
 - Prosentvis andel av alle gjennomførte avganger som skjer med maksimalt 15 minutters forsinkelse.
 - Gjennomsnittlig avstand til nærmeste kollektive holdeplass i tettsteder.
 - Andel av holdeplassene som er tilrettelagt for bevegelseshemmede

7.3 Annet

Selv om forvaltningsreformen av 2010 påvirker omfanget av området samferdsel gjennom utvidet ansvar for både veier og kaier, har arbeidsgruppa som tidligere omtalt, ikke valgt å foreslå endringer i skjema 50, artskontoplanen eller i funksjonene for å (forsøke og) ivareta utviklingen før og etter forvaltningsendringen. Det vil således bli et brudd i 2010.

Forvaltningsreformen har imidlertid medført usikkerhet også knyttet til ansvaret for belysning samt gang- og sykkelveier som er et kommunalt ansvar. I skjema 24 (kommune) spør vi blant annet om kostnader til gatebelysning langs kommunale veier og langs fylkes- og riksveier som kommunen betaler for. Også belysning langs fylkes- og riksveier har tidligere vært en kommunal utgiftspost. Etter reformen kjenner vi til at i det minste ett fylke har overtatt ansvaret for belysningen langs alle sine fylkesveier. Det er tilsvarende problemstilling for gang- og sykkelveier. Uklarheter om føring vil påvirke nøkkeltallene i KOSTRA. Denne problemstillingen er derfor drøftet i arbeidsgruppa for Samferdsel. Det ble konkludert med at VBT skal sende et brev til Samferdselsdepartementet hvor nødvendigheten av harmoniserte retningslinjer knyttet til eierskapet av/ansvaret for nevnte infrastruktur påpekes. Dessuten vil SSB på vegne av arbeidsgruppa for Samferdsel også sende et brev til departementet og begrunne hvor viktig det er med entydige retningslinjer for eierskap for kvaliteten på KOSTRA og indikatorene.

8 Vedlegg

Brann- og ulukkesvern

1 Innleiing

1.1 Arbeidsgruppa si samansetting

Arbeidsgruppa består av følgjande:

Anne Myrestøl, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

Heidi Vassbotn Løfqvist, Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

Geir Maller, Kommunanes Sentralforbund (KS) (Hedmarken brann- og redningsvesen)

Bjørn Sigmund Andersen, Kommunanes Sentralforbund (KS) (Tønsberg kommune)

Espen Ottesen Vattekar, Statistisk sentralbyrå (SSB)

Trond Ekornrud, Statistisk sentralbyrå (SSB)

1.2 Rammer for gruppa sitt arbeid/mandat (spesielt)

Gruppa sitt arbeidsfelt dekkjer følgjande funksjonar i KOSTRA:

338 Førebygging av brannar og andre ulykker

339 Beredskap mot brannar og andre ulykker

Gruppa arbeider etter det generelle mandatet for KOSTRA sine arbeidsgrupper.

2 Oppsummering og tilråding

2.1 Oppsummering

For publiseringa av 2009-tal har det ikkje blitt frigitt tenestedata. Dette er andre år på rad at tenestedata ikkje er blitt publisert. Dette skuldast ei omlegging til nytt rapporteringssystem i DSB. Ressursmangel og innkøringstid av det nye systemet har gjort sitt til at DSB ikkje har vore i stand til å overhalda fristane tilfredstillande som KOSTRA set for dei to publiseringane 15.mars og 15.juni. Endelege tal for 2008 og 2009 vil difor ikkje bli publisert før ved den førebelse publiseringa 15.mars 2011.

Gruppa vil hausten 2010, enno ein gong, sjå på mulegheitene om ein overgang til register for årsverk innanfor tenesteområdet.

Gruppa vil hausten 2010 utarbeida eit brev som skal sendast ut til alle brannvesen i Noreg. Brevet vil presisera viktigheita og behovet av mest mogleg samanliknbare tal på tvers av kommunane. Brevet vil særleg fokusera på fordeling av utgifter mellom funksjonane 338 og 339. Dette er eit ledd i å gjera tal mest mogleg samanliknbare på tvers av kommunane.

Gruppa vil hausten 2010 utarbeida eit notat til rekneskapsgruppa i KOSTRA som problematiserer fordeling mellom funksjonane 338 og 339, samt funksjon 120 administrasjon. Det er særleg ønskjeleg å få klarlagd kva som skal først på f120 administrasjon av leiande brannpersonell. Det er grunn til å tru at praksis er ulik frå kommune til kommune.

Arbeidsgruppa ønskjer å sjå på mulegheita til å publisera brutto utgiftstal og korrigererte brutto utgiftstal i faktaarket frå og med 2011.

SSB ønskjer å formalisera avtalen om datalevering frå DSB. Hausten 2010 vil SSB senda eit brev til DSB om datalevering for 2011 kor ein orienterer om fristar for levering, samt kva lovheimlar i statistikkloven innhentinga av dataa er basert på.

2.2 Arbeidsgruppa sine anbefalingar

Arbeidsgruppa skal hausten 2010 vurdere om det skal nyttast tal frå register på personalsida. Arbeidsgruppa vedtok våren 2008 at datakvaliteten i register ikkje var tilfredsstillande nok til ein overgang, men meiner no at tida er inne for å sjå på mulegheitene til å foreta ein overgang tidlegast i 2011. Arbeidsgruppa ber difor om at Samordningsrådet godkjenner at gruppa har mulegheit til å ta denne avgjersla etter ei vurdering over hausten 2010.

Gruppa vil hausten 2010 utarbeida eit brev som skal sendast ut til alle brannvesen i Noreg med kopi til økonomiavdelingane i dei involverte kommunane. I brevet vil ein presisera viktigheita og behovet for mest mogleg samanliknbare tal på tvers av kommunane. Brevet vil særleg fokusera på rett fordeling av utgifter mellom funksjonane 338 og 339. Dette er eit ledd i å gjera tala mest mogleg samanliknbare på tvers av kommunane, og forhåpentlegvis vil dette gi ein positiv effekt etter kvart.

Gruppa vil hausten 2010 utarbeida eit notat til rekneskapsgruppa i KOSTRA som problematiserer fordeling mellom funksjonane 338 og 339, samt funksjon 120 administrasjon. Det er særleg ønskjeleg å få klarlagd kva som skal førast på f120 administrasjon av utgifter knytt til leiande brannpersonell. Det er grunn til å tru at praksisen er ulik frå kommune til kommune. Arbeidsgruppa vil avventa svar frå rekneskapsgruppa før ein fatta avgjersle om kva ein skal foreta seg vidare.

Arbeidsgruppa har dei to seinaste åra ytra ønskje til Samordningsrådet om å reinsa funksjon 339 for lokalutgifter, og skilja dette ut i ein eigen funksjon. Det var også ønskjeleg å skilja ut alarmsentralar i ein eigen funksjon. Samordningsrådet etterkom ikkje dette ønskje i fjor og arbeidsgruppa er einige om at dei i år heller vil fokusera på å gjera fordelinga mellom dei allereie eksisterande funksjonane 338 og 339 så god som mogleg.

Arbeidsgruppa ønskjer å sjå på mulegheita til å publisera brutto driftsutgifter og korrigererte brutto driftsutgifter i faktaarket frå og med 2011. Per i dag blir det berre publisert netto utgiftstal på området, men brutto driftsutgifter vert publisert på faktaark A – Finansielle nøkkeltal. Arbeidsgruppa meiner det kan vera hensiktsmessig at tala blir samla på områdets faktaark, og at ein med å presentera bruttotal kan synleggjera eventuelle forskjellar mellom kommunar. Medan netttotal seier noko prioriteringar vil bruttotal seia noko om produktivitet og einingskostnader i kommunane.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

All personell- og tenesterapportering skjer til DSB som overfører eit ekstrakt til SSB som blir nytta i faktaarka på KOSTRA sine nettsider. Gruppa gir kvart år merknader/innspeil til DSB sine skjema "Melding om brannvernet", som dannar grunnlag for hovuddelen av KOSTRA-dataa. I år vart det ikkje levert inn tenestedata til den endelege publiseringa 15.juni, grunna omlegging til nytt elektronisk innrapporteringssystem i DSB. Dette er andre året på rad at Brann- og ulukkesvern ikkje publiserer tenestedata i KOSTRA. Dette gjer at området berre har publisert rekneskapsstal for 2009, kor kjelda er KOSTRA kommunerekneskap.

3.2 Kontrollar i skjema

Det er fjerde gong "Melding om brannvernet" blei rapportert elektronisk frå kommunane til DSB. Skjemaet har valideringar og krav til felt som må fyllast ut før innsending. Rettleiing og informasjon ligg tilgjengeleg for dei enkelte felt som skal fyllast ut, i tillegg har alle kommunane fått tilsendt eit grunnlag (med fjorårets tal) og informasjon om overgangen til elektronisk rapportering.

3.3 Innsamling av data (rapporteringa)

Til rapporteringa 15/3 mottok ikkje SSB datafiler grunna omlegginga av innrapporteringssystemet til DSB.

Til rapporteringa 15/6 mottok ikkje SSB datafiler grunna omlegginga av innrapporteringssystemet til DSB. Dette førte til at publiseringa for 2009 vart prikka for alle tenesteindikatorane.

Både "Melding om brannvernet" og rapport om hendingar (ROH) rapporterast no elektronisk frå alle kommunar på eitt skjema. Rapport om hendingar (ROH) blei innført for rapportering frå 01.01.2010 og inneheld informasjon om brannvesenets handtering av hendingar (dei tidligare skjemaa). DSB kan på bakgrunn av det innrapporterte data sammenstillast rapportar med tenestedata som tidlegare Det nye fagsystemet for etaten føretekk rapportering frå dei enkelte brannvesen og ikkje per kommune, men slik det foreløpig ser ut skal ein kunna få ut data pr kommune. Det nye fagsystemet skulle etter planen vera i drift frå 2009 dersom alt gjekk etter planen. Fagsystemet er no godt nok utvikla til å imøtekoma innrapporteringsfristane til SSB i 2011. I tillegg vil tenestedata frå årgangane 2008 og 2009 bli levert til SSB i løpet av hausten 2010, for publisering 15.mars 2011.

Det er andre år på rad det har vore problem knytt til rapportering av tenestedataa. Verken ved den foreløpige publiseringa 15.mars eller endelege publiseringa 15.juni fekk SSB overlevert fila frå DSB med data som dannar grunnlaget for ei rekkje av tenesteindikatorane. Alle indikatorar som inkluderer tenestedata frå DSB er prikka for årgangane 2008 og 2009.

DSB har forklart at innrapporteringsproblema skuldast omlegginga til nytt fagsystem/innrapporteringssystem. Dette kombinert med mangelfulle ressursar til arbeidet med kvalitetssikring (revidering) gjorde det ikkje muleg å overlevera fullstendige tenestedataa til den endelege publiseringa 15.juni for 2008 eller 2009-tal. DSB sat på tal, men desse var ikkje godt nok reviderte og ufullstendige for fleire kommunar. SSB og DSB var i så måte einige om at det ville vera utrettvist overfor enkelte kommunar å rapportera ufullstendige tal. Eit problem som kunne ha oppstått viss SSB hadde valt å publisera tal er at fleire kommunar som hadde innrapportert til DSB ville ha vore utelatne frå KOSTRA-publiseringa, sidan DSB ikkje hadde fått tid til kontroll og revisjon for desse kommunane.

Det føreligg ikkje nokon skriftleg avtale til grunn for samarbeidet mellom DSB og SSB for utveksling av tenestedata. Leveringane har vore basert på ein gentlemen's agreement kor to årlege leveringar til dei to publiseringane har vore gjennomført. Samstundes har SSB med heimel i Statistikkloven vurdert det som samfunnsøkonomisk føremålstenleg og ikkje etablert eit eige innrapporteringssystem på området, då fagmyndighetene på området (DSB) allereie har utvikla eit innrapporteringssystem som er velfungerande. Dette er i tråd med arbeidsgruppa og SSB si oppgåve om å avgrensa kommunane si opplysningsplikt, og følgjeleg halde oppgåvebyrda nede på eit så lågt nivå som muleg. SSB har opp igjennom åra, med bakgrunn i statistikkloven, spelt inn ønskjer til DSB med omsyn til revideringar av rapporteringsskjema, slik at det på best muleg måte vart tilpassa dei opplysningane som var ønskelege å i KOSTRA.

Hausten 2010 vil SSB senda brev til DSB som omhandlar leveranse av data. Brevet vil orientera om fristane som må overhaldast til dei to publiseringane i 2011, samt kva lovheimel i statistikkloven innhentinga er basert på. Dette er eit leidd i SSB sitt ønskje om å formalisera mest mogleg av dataleveringar dei har med andre etatar. Brevet om datalevering vil forhåpentlegvis kunna sikra at data som kommunane sender inn til DSB blir meir brukt, og at brukarar av desse dataa kan vera trygge på datakvaliteten. SSB og DSB har vore i dialog om saka og begge partar er einige om at brevet som formaliserer leveringa kan vera hensiktsmessig. Samstundes er det viktig å presisera at grunnen til at DSB ikkje har levert data dei siste to åra skuldast eine og åleine etableringa av eit nytt innrapporteringssystem. Tidlegare årgangar (2008 og 2009) med data vil bli levert til SSB i løpet av hausten 2010 og frå og med 2011 reknar ein med å levera tal til dei gitte fristane.

3.4 Arbeiding/revisjon og kontroll

For "Melding om brannvernet" har det gjennom åra vore varierende kvalitet på utfyllinga. Særleg gjeld dette årsverk til funksjon 339 (beredskap), der fleire kommunar har urimelige avvik mellom tal på personar og tal på årsverk. Problemet er ikkje berre avgrensa til kommunar med interkommunalt brannvern. Sidan tenestedata ikkje har vore innrapportert for 2008 og 2009 er det ikkje muleg å sjå om fordelinga har betra seg sidan 2007. Ei vurdering av dette må gjerast før den førebelse publiseringa 15.mars 2011 då 2008 og 2009-årgangane føreligg.

3.5 Publisering

Om tal for samarbeidande kommunar, sjå rapporten sitt punkt 7.2. For tenestedata vart det ikkje publisert nokon tal for 2009 eller 2008, sjå punkt 3.3.

3.6 Brukarreaksjonar

Utover oppklarings spørsmål frå enkeltkommunar har ein ikkje mottatt spesielle merknader.

3.7 Fordeling mellom funksjonane 338 og 339

I 2007 kontakta arbeidsgruppa Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) vedrørende feilføring av kostnader og inntekter i samband med funksjonane 338 og 339, og mulege løysingar på dette problemet. KRD ønskja ei meir detaljert kontakt, og gruppa utarbeida difor følgjande eksempel og forslag:

Ein gjennomgang av konsern-tala frå indikatoren netto driftsutgifter til funksjon 338 per innbygger 2009 frå Kostra-publiseringa 15.juni for 2009 for alle landets kommunar viser at 11407107 kommunar rapporterer netto inntekt, 10 kommunar 0¹² og, 305, 270 kommunar netto utgifter og 49 kommunar er prikk for denne indikatoren.

Funksjon 338 inneheld feietenesta som er ei teneste kor kommunane krev inn feiegebyret og på den måten vil inntekter "nulla" ut" utgiftar til funksjon 338. Dei kommunane som har rapportert funksjon 338 i null eller med netto inntekt inkludera vil truleg berre inkludera feietenesta på til funksjon 338, medan resten av det førebyggjande arbeidet som føregår i det enkelte brannvesen ikkje blir fordelt mellom funksjon 338 og 339, men blir bokført i sin heilskap på funksjon 339.

Arbeidsgruppa er blitt einige om å utarbeida eit brev som skal gå ut til alle brannvesen med økonomiavdelingane i dei involverte kommunane på kopi i løpet av hausten 2010. Brevet skal presisera viktigheita av at det enkelte brannvesen og kommune må følgja KOSTRA-rettleiaren i samband med å fordela utgiftene på dei to funksjonane. Samstundes er det viktig

¹² I tillegg kjem ein kommune utan verdi.

at alle IKS og andre samarbeidsordningar spesielt, legg til rette for fakturering til dei samarbeidande kommunar kor fakturaene blir splitta på funksjon 338 og 339 frå og med rekneskapsåret 2011.

Arbeidsgruppa ønskjer vidare at presiseringa av kor viktig det er å skilja mellom dei to funksjonane i skal halda fram med å stå i ”1.novemberbrevet” vil som blir sendt ut til alle kommunane. Ein gjennomgang av dei førebelse publiserte tala for i 2009, viser at problemet enno ikkje er løyst ser ikkje ut til å ha gitt ein snarleg positiv løysing på problemet. Det er likevel mest sannsynleg at resultatata av denne presiseringa vil vera meir synleg ved neste års publisering.

4 Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

Gruppa har ingen konkrete ønskjer til endringar.

5 Ønska endringar i skjema/filuttrekk

Sjå 7.3 om vurdering av årsverksopplysningar frå register.

6 Ønska endringar i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Faktaarket ser ut til å fungera rimeleg godt i forhold til dei data DSB og SSB samla sett har tilgjengelege. Innføringa av felles dekningsgrader for dei interkommunale samarbeidsområda har klart betra relevansen til faktaarka. Gruppa si vurdering er framleis at det ikkje er vesentlege haker ved informasjonsverdien ved slike felles tal. Jf. punkt 7.3.

6.2 Ønska endringar

Arbeidsgruppa ønskjer å vurdere ei innføring av indikatorar som inneheldinnheld brutto driftsutgifter og korrigererte brutto driftsutgifter. SSB kjem til å følgja opp saka i løpet av hausten 2010.

7 Vidareutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorar

Dei seinare åra er det definert fire kvalitetsindikatorar på faktaarket:

- Andel A-objekter som har fått tilsyn
- Andel piper feiet
- Antall boligbranner pr. 1000 innbyggjar
- Andel personer med kompetanse som fører tilsyn med særskilte brannobjekter

Den siste indikatoren vart gjeninnført i 2007 og er eit mål på kor stor del av personellet i ein kommune som fører tilsyn med særskilte brannobjekt i ein kommune har kompetanse. Ifølgje forskriftene er det eit påbod om at alle som gjennomfører tilsyn skal ha gjennomført kurs i førebyggjande brannvern. Kurset skal gi dei kunnskap til å gjennomføra tilfredstillande tilsyn

med brannobjekta. Indikatoren seier noko om kvaliteten på personellet som fører tilsyn i dei ulike kommunane.

Etter tilråding frå ad hoc-gruppa for kvalitetsindikatorar fatta arbeidsgruppa ei avgjersle om at indikatoren "Andel A-objekter som har fått tilsyn" skal oppfattast som ein indikator for gå over til å seia noko om resultat kvalitet, ikkje for framfor struktur kvalitet, som tidlegare var tilfelle. Denne endringa tredde i kraft frå og med junipubliseringa 2008.

Dei andre forslaga frå ad hoc-gruppa i samband med kvalitetsindikatorane blei arbeidsgruppa einige om ikkje å gjennomføra.

Sidan alle kvalitetsindikatorane baserer seg på tenestedata er det ikkje publisert kvalitetsindikatorar for statistikkåra 2009 og 2008. Endelege tal for 2008 og 2009 vil bli publisert ved den førebelse publiseringa 2011.

7.2 Kommunal tenesteproduksjon - Korleis få med heile bilete?

Arbeidsgruppa har blitt orientert om prosjektet SSB har pågåande om å gjera KOSTRA meir dekkande når det gjeld kommunal tenesteproduksjon, ved at verksemd og kommunale føretak (KF) og interkommunale føretak (IKS) inkluderast i publisering av nøkkeltal på konsernivå.

Det er eit mangfald av organiseringsmodellar, og kommunane kan anten produsera tenester sjølv (finansiert gjennom kommunekassa eller organisert i KF og IKS), kjøpe tenester av andre kommunar, eller kjøpe tenester frå private aktørar. Det er ut frå dette relevant å sjå kommunal produksjon ut frå fleire perspektiv: frå eit produsentperspektiv, frå eit "sørge-for"-perspektiv og frå eit konsumentperspektiv.

Når det gjeld rekneskapstal er "konsern" ein KOSTRA-konstruksjon, kor ein trekk inn særreknenskap frå IKS og KF i tillegg til kommunekassa. Interkommunalt samarbeid heimla i Kommunelovens § 27 er berre rapporteringspliktige når dei fører særreknenskap, og det gjer populasjonsforvaltninga vanskeleg. Ein hovudutfordring er korleis ein skal sikre samsvar mellom teljar og nemnar i indikatorar som sett saman rekneskapstal med personeltal, tenestedata og befolkning.

Arbeidsgruppa for Brann- og ulukkesvern vil framover sjå på korleis ein enno betre enn i dag kan oppfylle målsettinga i KOSTRA om å vise aktuell, relevant og samanliknbar styringsinformasjon uavhengig av kommunal organisering. Målet er at KOSTRA i løpet av 3-5 år skal gi eit breiare og meir heilskapleg bilete av tenestene som vert produsert. Dette bør også vera eit mål for brann- og ulukkesvern-området.

Til 15.mars-publiseringa i år var 43 særbedrifter (KF/IKS) inkluderte i konsernfaktaarket, og for 2008 vart det registrert over 1 milliard i utgifter. Dette viser at svært mange kommunar vel å organisera brannvesena utanfor kommunen si verksemd i ulike organisasjonsformer, ofte IKS. Dette gir utfordringar i forhold til å presentera eit reelt bilete av situasjonen i ein kommune.

Fordelingsnøkkelen i Konsern-faktaarket når det gjeld splitting på kommunar som inngår i eit IKS er eigardelen som er oppgitt i BOF for rekneskapsdata. Dette ser i stor grad ut til å gi eit rett bilete av forholda ute i kommunane. Arbeidsgruppa veit at nokon vertskommunar tek på seg større eigardelar enn kva som faktisk er tilfelle, likevel er ikkje dette problemet særleg omfattande.

Personelldata for kommunar som inngår i eit IKS blir fordelt likt på alle eigarkommunane. Talet på årsverk som er rapportert for alle kommunane i same IKS blir summert opp, det same gjeld for befolkningstalet i kommunane. Dette gjer at indikatorar som inkluderer årsverk og befolkningstal vil ha lik verdi for alle kommunar som inngår i same IKS på konsernfaktaarket. Arbeidsgruppa meiner at denne ordninga vil vera den beste måten å presentera desse tala på i Konsernfaktaarket også i tida som kjem.

Arbeidsgruppa har også drøfta om det kan vera relevant å utvida faktaarket for brann- og ulukkesvern med korrigererte brutto driftsutgifter. No publiserast berre netto driftsutgifter her, medan brutto driftsutgifter ligg på faktaark A og A1 som viser finansielle nøkkeltal for kommunar og konsern. Tala er slik lite tilgjengelege for mange brukarar. Gruppa vil før neste årgang vurdere om publiseringa skal utvidast med korrigererte brutto driftsutgifter. SSB vil gjennomføra ei prøvekøyring slik at tala kan vurderast av arbeidsgruppa hausten 2010.

Alle deltakarane i arbeidsgruppa er informerte om arbeidet med å gjera Konsern-tala betre, og alle er oppfordra til å koma med innspel til eventuelle betringar og endringar på området i løpet av hausten 2010.

7.3 Anna

Vedrørende data frå samarbeidande kommunar

Frå 2005 er tal som er sårbare for kommunale samarbeidsordningar gitt som felles dekningsgrader for dei aktuelle kommunane, mens dei tidlegare blei prikkja i KOSTRA-publiseringa. Dette må sjåast på som ein klar styrking av det publiserte materialet.

I samband med å bruka utgiftsartane for betaling til interkommunale selskap (artane 375, 475, 775 og 895) som eit alternativ til slike felles dekningsgrader, er SSB sitt inntrykk framleis at desse ikkje alltid er rett fordelt på funksjon 338 og 339. Gruppa tilrår at det også for 2010 blir publisert felles dekningsgrader for samarbeidande kommunar.

Det er framleis grunn til å minna om at DSB på sikt vurderer å la 110-sentralane (24 stykk i alt) overta rapportering av relevante delar av "Melding om brannvernet" (uttrekk frå sentralane sine fagsystem). Pr. i dag er sentralane ulikt organisert og med ulike datasystem, men her vil det skje endringar på sikt. Dette vil truleg gi meir korrekte tal for bl.a. årsverk for samarbeidande kommunar (sjå også punkt 3.3). Arbeidsgruppa bør drøfta ev. konsekvensar dette vil få for KOSTRA-området i framtida. Det er rimeleg å tru at ein del tilpassingar må gjerast.

Kjøp av private feietenester

Når det kjem til kommunen sine kjøp av private feietenester, er DSB si vurdering framleis at det ikkje er naturleg å inkludera slike årsverk i brannmeldingsskjemaet. Ein indikasjon om at omfanget her vil liggja på arten kjøp av tenester frå private under funksjon 338, sjølv om det her også kan skjula seg andre kjøp enn feietenester.

Konsernpublisering

I Samordningsrådsrapporten for 2006 varsla gruppa at ein i samråd med rekneskapssida i KOSTRA ville vurdere om det burde leggjast til konsernpublisering for dette området. Desse tala vart publisert 15.juni 2007. Konsernpubliseringa kom i tillegg til rekneskapstala som vanlegvis publiserast. Konsernpublisering korrigerer rekneskapstala for ulik organisering av tenestene. I år det fjerde gong ein publiserer rekneskapstal for konsern, og gruppa ser på dette som eit vellukka grep for å gjera tal meir samanliknbare på tvers av kommunar, også dei som inngår i IKS. I 2009 var det 43 særbedrifter (IKS/KF) og for 2008 inkluderte dette om lag 1 milliard i utgifter.

Årsverksopplysningar frå register

Når det gjeld mulegheitene for å erstatta årsverksopplysningane frå "Melding om brannvernet" med registerdata, vil gruppa gjera ei ny vurdering av dette hausten 2010 for så å konkludera. I fjor blei gruppa einige om at datakvaliteten frå register ikkje var av god nok kvalitet til å foreta ein overgang. Registera slit særleg med å skilja årsverka på dei to ulike funksjonane 338 og 339. Gruppa skal gjera eit nytt utreiingsarbeid i samarbeid med seksjon

for arbeidsmarknadsstatistikk i løpet av hausten, då ein veit at kvaliteten på registera har betra seg sidan førre køyring. Gruppa ber difor Samordningsrådet om løyve til å iverksetja ei slik publisering frå mars 2012, dersom ein i løpet av hausten 2010 kjem fram til at tala er av tilfredsstillande kvalitet. I samband med denne vurderinga vil gruppa også vurdere kvaliteten på dei personelltala DSB leverer i dag. Det er her hensiktsmessig med ei totalvurdering, for å konkludera om ein ønskjer å nytta tal for register eller halda fram med dagens ordning. Då bør også årsverkstal frå tenesterapporteringa til DSB føreligga for alle kommunar, som grunnlag for ei vurdering av ein overgang.

Eiendommer

Forord

Arbeidsgruppen for kommunal eiendomsforvaltning var aktiv i KOSTRA fra 2001-2002, dvs inntil KOSTRA-prosjektet gikk over i drift. Deretter var ikke arbeidsgruppen aktiv i påvente av Eiendomsforvaltningsutvalgets utredning og oppfølging av denne og eventuelle konsekvenser for KOSTRA.

Arbeidsgruppen ble gjenopprettet høsten 2007 med navnet Eiendommer. Mandatet og omfanget av gruppens arbeid var utvidet i forhold til tidligere og omfatter både eiendomsskatt og eiendomsforvaltningen. Selv om temaene er forskjellige, er det en felles tilnærming, nemlig grunndata fra eiendommer i kommunene. Ved å tilrettelegge for egnede register, vil grunnlagsdata kunne trekkes ut av Matrikkelen til bruk for kommunene. For å gjøre arbeidsgruppen mer effektiv har den i praksis blitt delt i to. Møtene har blitt organisert slik at noen medlemmer deltar på begge seksjonene, mens de som har spesialkompetanse på hhv. eiendomsforvaltning og eiendomsskatt deltar på de seksjonene som omhandler sitt spesialfelt.

Oppdelingen av arbeidsgruppens arbeid fører til at rapporten vil ha to deler. Den første delen omhandler eiendomsskatt, mens den andre delen omfatter eiendomsforvaltning. Det har blitt avholdt fire møter i arbeidsgruppen siden høsten 2009. Møtene omhandlet eiendomsforvaltning.

Del 1. Eiendomsskatt

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvaret for KOSTRA-skjema 33 "eiendomsskatt i kommunene" og de to regnskapsartene 874 "Eiendomsskatt annen eiendom" og 875 "Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer".

Arbeidsgruppen består per juni 2010 av:

Arild Kormeseth (leder)	Kommunal- og regionaldepartementet
Andreas Tveitereid	Finansdepartementet
Liv Elin Vermundsberget	KSE
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Helge Høve	Ibestad kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandat område.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.

- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Arbeidsgruppen er generelt godt fornøyd med både datainngangen og publiseringen. Det har vært lite revisjonsarbeidet og kun noe purring for å få inn alle skjemaene.

Arbeidsgruppen ønsker ikke å endre noe med rapporteringen av eiendomsskatt verken i regnskapet eller skjemaet.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen har ingen anbefalinger om endring av rapporteringen eller publiseringen eiendomsskatt.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Det ble ikke gjort endringer når det gjelder strukturen i skjema 33, før 2009-rapporteringen.

3.2 Kontroller i skjema

Det var ingen kontroller i skjema 33 i 2007-rapporteringen, men før 2008-rapporteringen ble det lagt inn flere enkle kontroller i skjemaet. Før 2009-rapporteringen ble det lagt inn en ny kontroll som låser spørsmål som ikke er relevante for kommuner som kun har eiendomsskatt på verker og bruk. Kontrollene som nå ligger i skjemaet har gjort at revisjonsarbeidet er betraktelig redusert. Det er mulig at det vil bli lagt inn noen flere kontroller før neste publisering.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Til publiseringen 15. mars hadde 412 kommuner rapportert skjema 33, altså var svarprosenten 95,8. Til publiseringen 15. juni hadde 430 kommuner rapportert skjema 33, noe som gir en svarprosent på 100. Arbeidsgruppen er veldig fornøyd med at det ble fulltelling. 429 kommuner har levert regnskapsfiluttrekkene med eiendomsskatteartene 874 og 875.

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema). Fra fagseksjonen ble det sendt to purremail, en før publiseringen 15. mars og en før publiseringen 15. juni. For å få med alle var det nødvendig å ringe til noen kommuner.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Med de nye kontrollene ble revisjonen relativt enkel, det var ingen feil som mange kommuner gjorde grunnet de nye kontrollene.

Det var kommuner med mer spesielle feil, også disse ble kontaktet med mail, men også en del over telefon.

Resultatet av revisjonsarbeidet ble godt, mer eller mindre alle feilene som ble oppdaget og kommunisert til kommunene ble rettet opp.

Når det gjelder føringene av eiendomsskatt i regnskapene på artene 874 og 875 var det i år som i fjor og 2007 mange kommuner som ikke benyttet begge artene, selv om de hadde eiendomsskatt utover verker og bruk. Det ble sendt ut mail i midten av mai til om lag 30 kommuner med beskjed om at de ikke hadde splittet eiendomsskatten på de to artene, og at det var viktig at splittingen ble gjennomført inne publiseringen 15. juni. Etter en purremail ble det tatt telefoner til de kommunene som fortsatt ikke hadde gjort splittingen. Resultatet ble at alle unntatt en omposterte og til sammen var det over 500 millioner kroner som ble flyttet fra 874 til 875.

3.5 Publisering

Regnskapstallene for eiendomsskatt blir publisert i de to faktaarkene "A. Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter" og "A1. Konsern - Finansielle nøkkeltall og adm., styring og fellesutgifter på nivå 2. Eiendomsskatt publiseres "totalt" av brutto driftsinntekter og to herav indikatorer. Herav eiendomsskatt på "annen eiendom" og herav eiendomsskatt på "boliger og fritidseiendommer".

Dataene fra skjemaet blir publisert på et eget faktaark på nivå 3. (T. Eiendomsskatt, 0101 Halden):

Har kommunen eiendomsskatt, Ja=1 Nei=0	1
Har eiendomsskatt bare på verker og bruk, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt bare i områder utbygd på byvis, Ja=1 Nei=0	0
Har eiendomsskatt både i områder utbygd på byvis og på verker og bruk, Ja=1 Nei	1
Har eiendomsskatt i hele kommunen, Ja=1 Nei=0	0
Generell skattesats	7,0
Hvis kommunen benytter differensiert skattesats for bolig- og fritidseiendommer	4,0
Hvilket år trådte takstene fra siste alminnelige taksering i kraft?	1 989
Har kommunen innført bunnfradrag som gjelder kun for boliger og fritidseiendom	1
Hvis ja, hva er størrelsen på bunnfradraget?	200 000
Gir kommunen eiendomsskattefritak for nye boliger inntil 20 år fra den tiden by	0
Hvis ja, antall år?	:
Eiendomsskatten på en enebolig på 120 kvm	1850
Eiendomsskatt, totalt	36 435
Eiendomsskatt, 'annen eiendom	3 612
Eiendomsskatt, 'boliger og fritidseiendommer'	

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen har ikke ønsket om endringer når det gjelder funksjon og art.

4.2 Forslag til endring

Ikke relevant.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Til rapporteringen for 2010 mener arbeidsgruppen at det ikke er nødvendig med endringer i skjemaet.

5.2 Forslag til endring

Ikke relevant.

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Arbeidsgruppen er fornøyd med faktaarket på nivå 3, og ønsker derfor ikke noen endringer.

6.2 Ønskede endringer

Ikke relevant.

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Arbeidsgruppen ønsker ikke å fjerne noen nøkkeltall

6.2.2 Nye nøkkeltall

Ikke relevant.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Det er ingen endringer i eksisterende nøkkeltall.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1 Kvalitetssikring

Området omfatter bare variable som ikke er indikatorer. Det er derfor ikke nødvendig å kvalitetssikre teller og nevner.

7.1.2 Utfordringer i konsistens

Det er kun kommuner som kan kreve inn eiendomsskatt, og rapporteringen slik den er skal sikre god konsistens og sammenlignbarhet mellom kommunene.

7.1.3 Nye perspektiver?

Når det gjelder eiendomsskatt vil det ikke være aktuelt å bruke andre perspektiver enn produsentperspektivet.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen ser ikke at det muligheter for kvalitetsindikatorer innen for dette området.

8 Annet

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Del 2 Eiendomsforvaltning – rapportering av tilstand og areal på kommunale formålsbygg

11 Innledning

11.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for skjema 34A ”Areal på utvalgte kommunale formålsbygg”, 34B ”Areal på utvalgte kommunale formålsbygg (KF)”, 34C ”Areal på utvalgte fylkeskommunale formålsbygg”, 34D ”Areal på utvalgte fylkeskommunale formålsbygg (FKF)”. Arbeidsgruppen har også ansvar for funksjonene 121/421 ”Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen” i tillegg har gruppen ansvaret for byggfunksjonene sammen med de berørte tjenesteområdearbeidsgruppene.

Arbeidsgruppen består per juni 2010 av:

Arild Kormeseth (leder)	Kommunal- og regionaldepartementet
Vilni Verner Holst Bloch	SSB
Rolf Bakken	Statens Kartverk
Margareth Belling	KS
Tore Justad	Bærum kommune
Erik Viken	Møre og Romsdal fylke
Ingebrigt Henningsen	Elverum kommune
Espen O. Vattekar (sekretær)	SSB

11.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Arbeidsgruppens generelle mandat er som følger:

- Følge utviklingen på sitt område med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og gi ev. forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres (herunder ev. bydels- og institusjonspublisering) på sitt mandatområde.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbeltrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Utvikle og vurdere kvalitetsindikatorer i tråd med vedtatt modell for utvikling og fastsetting av slike

12 Oppsummering og anbefaling

12.1 Oppsummering

Arbeidsgruppen er fornøyd med datainngangen, selv om den ble noe lav for kommunene. Den relativt lave svarprosenten for kommunen kan nok i stor grad tilskrives at det er andre gangen skjemaene blir rapportert. Når det gjelder publiseringen og datakvaliteten er arbeidsgruppen også fornøyd, men gruppen mener at datakvaliteten til en vis grad bærer preg av at det er andre gangen disse dataene rapporteres.

Arbeidsgruppen ønsker ikke å endre rapporteringen av areal i skjemaene eller i regnskapsrapporteringen.

I løpet av de siste årene og i tiden fremover skal arbeidsgruppen jobbe med hvordan Matrikkelen kan brukes som register for både arealdata og tilstandsgrader. Dette arbeidet har dessverre ikke hatt den fremdriften arbeidsgruppen har ønsket, men det er gjort endringer i Matrikkelen som har til hensikt å tilpasses behovet i KOSTRA. Tilpassningene som er gjort i Matrikkelen vil forhåpentligvis føre til at den kan brukes som register for arealdata i løpet av de neste årene. Arbeidsgruppen skal i løpet av det neste året forsøke å få bedre oversikt over når og hvordan Matrikkelen kan brukes som register for data til KOSTRA.

12.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppen anbefaler at arbeidet med å benytte Matrikkelen som register for areal og tjenstedata fortsetter i året som kommer.

13 Evaluering av siste rapportering

13.1 Utarbeiding av skjema

De fire skjemaene 34A, 34B, 34C og 34D ble programmert i løpet av høsten 2009. Alle skjemaene er små og programmeringen gikk greit i det nye skjemaverktøyet. Skjemaene inneholder et felt hvor informasjon om kommunen skal rapporteres og et felt hvor arealdataene på både eide og leide skal rapporteres. I arealfeltet er det en linje per byggfunksjon (seks for kommune og to for fylkeskommunene). I skjemaene 34B og 34D er det også et felt hvor det skal rapporteres informasjon om det kommunale og fylkeskommunale foretak som skal rapportere skjemaet.

13.2 Kontroller i skjema

Kontrollene i skjemaene skal kun sørge for at kommunene fyller ut informasjonsfeltene og at de ikke fyller inne for mange siffer i feltene for areal. Disse kontrollene fungerer godt, og etter intensjonen.

13.3 Innsamling av data (rapporteringen)

Kommune:

Til publiseringen 15. mars hadde 356 kommuner rapportert skjema 34A, altså var svarprosenten 82,8. Til publiseringen 15. juni hadde 400 kommuner rapportert skjema 34A, noe som gir en svarprosent på 93. Arbeidsgruppen er godt fornøyd med svarprosenten tatt i betraktning at skjemaet ble rapportert for andre gang. Skjema 34B skal rapporteres av kommunale foretak (KF) som eier kommunale formålsbygg. Noen kommuner som har et eiendomsforetak har bare rapportert skjema 34B, så den reelle svarprosenten er dermed høyere enn 93 prosent. Til publiseringen 15. mars var det rapportert 38 skjema 34B, og til publiseringen 15. juni var det 42 innrapporterte 34B skjemaer. Det finnes det ingen fullstendig oversikt med hvilke kommunale foretak som eier kommunale formålsbygg. Uten en slik oversikt er det ikke mulig å lage en svarprosent.

Mange kommuner benyttet ikke de nye funksjonene arbeidsgruppen har ansvar for. Det var ca 200 kommuner som ikke benyttet hver av de tre nye funksjonene, 121 "Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen", 381 "Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg" og 386 "Kommunale kulturbygg". SSB skal sende ut en mail hvor kommunene gjøres oppmerksomme på feil rapporteringen på samme måte som det ble gjort i fjor, slik at føringene blir riktig i 2010 regnskapet.

Det ble foretatt en purrerunde pr. e-post sentralt (for alle KOSTRA-skjema). Fra fagseksjonen ble det sendt tre purremail, en før publiseringen 15. mars og to før publiseringen 15. juni. Noen kommuner ble også kontaktet per telefon.

Fylkeskommune:

Til publiseringen 15. mars hadde 17 fylkeskommuner levert skjema 34C. Den siste fylkeskommunen har et eiendoms KF som eier alle bygningene, og de leverte 34D. Svarprosenten for fylkeskommunene samlet var dermed på 100. Før publiseringen 15. mars leverte også Undervisningsbygg KF i Oslo skjema 34D med arealdataene for skolelokalene de eier. I tillegg ble det rapportert to 34D skjemaer til.

Flere av fylkeskommunene benyttet ikke funksjonen 421 "Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen". Det ble sendt en mail for å gjøre dem oppmerksom på feil rapporteringen.

For at alle skulle levere arealdata til publiseringen 15. mars var det nødvendig å purre en av fylkeskommunene.

13.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Et resultat av at arealdataene ble rapportert for andre gang var at revisjonsarbeidet ble utfordrende. Revisjonen av arealdataene ble gjort ved å se på kommunene med "ekstremverdier" på enkelte viktige indikatorer. I tillegg ble det nye revisjonsverktøyet Tverrgående revisjon (TR) tatt i bruk. Tverrgående revisjon ble i dette tilfellet brukt til å se om forholdet mellom teller og nevner i noen indikatorer for den enkelte kommune var statistisksignifikant. Resultatene fra den tverrgående revisjonen pekte i stor grad på de kommunene som hadde ekstremverdier, men også kommuner med tilsynelatende gode tall ble avvikere. Etter videre undersøkelse var det feil med noen av kommunene som ble funnet med hjelp av tverrgående revisjon. Arbeidsgruppen er fornøyd med revisjonen selv om det var en grov revisjon, hvor de største avvikene ble rettet opp. Revisjonsarbeidet vil i noen grad fortsette utover sommeren og høsten.

13.5 Publisering

Før publiseringen 15. mars ble navnet på flere indikatorer endret. Når de nye eiendomsforvaltningsfaktaarkene ble programmert i 2009 ble navnet korrigerede brutto driftsutgifter (kbdu) feilaktig brukt i flere beregninger som ikke brukte kbdu-artssammensettingen. Navnene er nå endret til utgifter.

Det ble også gjort endring i strukturen i faktarkene på nivå 3. Faktarkene har nå i større grad samme oppbygning som på nivå 2.

Faktaarkene finnes på www.ssb.no/kostra.

14 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

14.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppen har ikke forslag til endring av kontoplanen

15 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

15.1 Bakgrunn for endring

Arbeidsgruppen har ingen ønsker om endringer i skjemaene før neste publisering

15.2 Forslag til endring

Ikke relevant

16 Ønskede endringer i faktaark

16.1 Generell vurdering av faktaarket.

Faktaarket fungerer godt, og arbeidsgruppen ønsker ikke å legge til eller fjerne noen indikatorer.

16.2 Ønskede endringer

16.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer.

16.2.2 Nye nøkkeltall

Ingen nye nøkkeltall.

16.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ingen endringer.

17 Videreutvikling av KOSTRA

17.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

17.1.1 Kvalitetssikring

Kommunene skal rapportere både det arealet de eier og leier, og i regnskapet er det en egen art (190) for leie av eksterne. Indikatorene for eiendomsforvaltning er laget med tanke på skille på det kommunen produserer selv og det de leier. Det kommer klart frem i informasjonen til den enkelte indikator om det gjelder arealet kommunen eier eller leier, eller om det er begge deler.

17.1.2 Utdringer i konsistens

Arbeidsgruppen mener at det i dag er god konsistens med tanke på omfanget og muligheten for sammenlignbarhet mellom kommunene. Likevel ser arbeidsgruppen at for kommuner som leier mye av bygningsmassen vil få færre gode nøkkeltall, fordi leie av bygg bare føres på en art i kommunenes KOSTRA-regnskap.

17.1.3 Nye perspektiver?

Arbeidsgruppen har ikke fått jobbet med denne problemstillingen, men vil gjøre dette til høsten.

17.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har ikke startet arbeidet med kvalitetsindikatorer.

18 Annet

18.1 Matrikkelen

I matrikkelforskriften ble det fra 01.01.2010 tatt inn bestemmelse om registrering av bruttoareal for nye bygg fra det tidspunkt det er tilrettelagt for det i matrikkelsystemet. Det er igangsatt programmering og ny versjon av matrikkelen er planlagt utgitt i slutten av september. Nye bygg vil fra det tidspunkt bli registrert med bruttoareal. Bruk av arealopplysninger fra matrikkelen i KOSTRA rapporteringen krever tilrettelagt oppdatering av areal for bestående bygg og utvikling av en "ekstraheringsmodell" som ivaretar identifikasjon av kommunens leide bygg. Det vil i løpet av høsten 2010 bli gjort en gjennomgang av denne problemstillingen. Målsettingen med dette arbeidet vil være å tilrettelegge for at arealdata kan hentes fra matrikkelen i KOSTRA- rapporteringen for 2011-12.

Statens kartverk vil høsten 2010 starte en gjennomgang av funksjonaliteten til hele bygningsregisteret med tanke på tilrettelegging for en bredere bruk av registeret enn dagens formål tilsier. I dette arbeidet vil både behov for arealopplysninger og tilstandregistrering av bygg bli vurdert.

19 Referanser

20 Vedlegg

20.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Landbruk

Evaluering av rapporteringen for 2009. Anbefalinger for rapporteringsåret 2010.

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppas ansvar og sammensetning

KOSTRAs arbeidsgruppe for Landbruk ble opprettet våren 2004, og har levert rapport til KOSTRAs Samordningsråd i juni hvert år siden rapporteringsåret 2005.

Arbeidsgruppa har hatt to møter siden forrige rapportering, i oktober 2009 og mars 2010. Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk er satt sammen slik:

Ole O. Moss, Statistisk sentralbyrå (SSB) (leder)

Berit Bjørlo, SSB (sekretær)

Åse Marie Rusaanes, Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Anne Berit Ulstad, Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Astrid Aass, Fylkesmannen i Buskerud, (representant for LMD)

Atle Ruud, Elverum kommune (representant for KS)

Anne-Beate Hekland, Tønsberg kommune (representant for KS)

Sissel Ferstad, Kommunal og regionaldepartementet (KRD)

Geir Grønningsæter, Statens landbruksforvaltning (SLF)

I tillegg har Erik Anders Aurbakken, Statens landbruksforvaltning (SLF) deltatt på møtene.

Arbeidsgruppa er underlagt LMD som fagdepartement, og i samråd med SSB er ledelses- og sekretariatsfunksjon i arbeidsgruppa overlatt SSB. De deltakende parter i arbeidsgruppene dekker selv utgiftene ved deltakelsen.

KOSTRA skjema 32 - Forvaltning av landbruksarealer - dekker følgende emneområder:
Omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter jordloven og etter plan- og bygningsloven
Saksbehandling etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven

Nydyrking

Omdisponering

Deling av landbrukseiendom

Konsesjon for erverv av fast eiendom

Fritak fra boplikt

Driveplikt

I tillegg legges det inn opplysninger om antall landbrukseiendommer, antall jordbruksbedrifter, jordbruksareal i drift og skogavvirkning i hver enkelt kommune.

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat

Arbeidsgruppa for KOSTRA Landbruk er satt sammen i henhold til direktivene for arbeidsgruppene i KOSTRA. Landbruks- og matdepartementet (som fagdepartement) har ansvaret for gruppa, og det er departementet sammen med KS, KRD, SSB og fagdirektorater som fatter gruppenes vedtak. SSBs ledelse av faggruppa er mer operativ enn besluttsende, samtidig som SSB har et selvstendig ansvar for Norges offisielle statistikk.

Landbruks- og matdepartementet vedtok å benytte KOSTRA som hovedkanal for innrapportering og publisering av styringsinformasjon på arealforvaltning fra kommunene til staten fra og med 2005. Avgjørelsen må ses i sammenheng med overføringen av flere oppgaver på landbruksområdet til kommunene. Det er et mål å forenkle og modernisere offentlig forvaltning, bl.a. ved bruk av elektroniske løsninger, enklere regler og mindre detaljert styring. Gjennom kommunenes KOSTRA-

rapportering på skjema 32 er en gått over fra rapportering på enkeltsaksnivå til rapportering på aggregert nivå på de områder som dekkes av skjemaet.

Rammen for KOSTRA arbeidsgruppene arbeid gis av Samordningsrådet hvert år med et generelt mandat. Arbeidsgruppen skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD). De enkelte fagdepartementer kan utdype og spesifisere mandatet på sine områder.

Arbeidsgruppa skal holde oversikt over og gjennomgå rapporteringsordninger fra kommunene og fylkeskommunene innenfor egne funksjonsområder (jf. forskrift fra KRD).

Arbeidsgruppa skal:

- Følge utviklingen på landbruksområdet med særlig vekt på å samordne tjeneste- og økonomidata for å sikre kvaliteten på nøkkeltallene. Arbeidsgruppene må videre vurdere og ev. gi forslag til endringer i rapporteringens omfang og innretning, ut i fra statens og kommunenes behov for styringsinformasjon, og ut i fra hva slags tilleggsinformasjon som er nødvendig for den offisielle statistikken.
- Gi forslag om hvilke nøkkeltall og grunnlagsdata som skal publiseres på landbruksområdet.
- Sikre en hensiktsmessig og effektiv dataflyt fra kommunene til staten.
- Ta hensyn til kommunenes oppgavebyrde, ved å sikre at rapporteringsomfanget begrenses og at dobbelrapportering unngås, herunder vurdere muligheten av å bruke og kvalitetssikre eksisterende registre.
- Endringer i rapporteringen fra år til år skal begrunnes, i forhold til oppgavebyrde, relevans og sammenliknbarhet over tid.
- Vurdere innspill fra Effektiviseringsnettverkene om nøkkeltall, særlig i forhold til kvalitetsindikatorer og indikatorer om universell utforming.
- Arbeidsgruppa skal følge opp nødvendige oppdatering av administrative registre for å sikre at kommunenes oppgavebyrde holdes på lavest mulig nivå.

Arbeidsgruppene rapporterer til Samordningsrådet for KOSTRA.

Funksjonskonto som arbeidsgruppa har ansvar for

Arbeidsgruppe	Ansvar for funksjonene, rapporteringsåret 2010
Landbruk	329 Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

I 2009 ble det vedtatt endringer i jord-, odels- og konsesjonsloven med virkning fra 1. juli 2009, og det førte til at skjema for 2009-rapporteringen måtte ha to sett med spørsmål som gjaldt jord-, odels- og konsesjonslovgivningen; ett sett for perioden før lovendring (1.1.-30.6.2009) og ett sett for perioden etter lovendring (1.7.-31.12.2009).

For 2009 ble det foreslått nye nøkkeltall der korrigerede brutto driftsutgifter erstattet netto driftsutgifter.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppa foreslår ingen nye spørsmål i skjema for 2010-rapporteringen. Ny plan- og bygningslov med virkning fra 1. juli 2009 medførte imidlertid behov for justeringer i formålsinndelingen som brukes under spørsmålene om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord for rapporteringsåret 2010.

Nøkkeltallene med basis i omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter formål justeres slik at de passer med formålsinndelingen i ny plan- og bygningslov av 1. juli 2009.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Skjema for rapporteringen i 2009

Følgende spørsmål fra skjema for 2008 ble ikke videreført i 2009:

- Antall konsesjonssøknader innvilget med vilkår om personlig driveplikt (6.2e)
- Antall konsesjonssøknader innvilget med vilkår om upersonlig driveplikt (6.2f)
- Spørsmålet om kommunen har behandlet søknader om fritak fra boplikt etter konsesjonsloven § 5 siste ledd, eller odelsloven § 27a første ledd (7.1)
- Antall søknader innvilget med varig fritak fra boplikt (7.2a)
- Antall søknader innvilget med tidsbegrenset fritak fra boplikt (7.2b)
- Antall søknader avslått (boplikt – 7.2c)
- Søknader i alt (fritak fra boplikt – 7.2d)

Skjema for 2009 ble utvidet med to nye spørsmålsgrupper på grunn av endringer i lovverket knyttet til konsesjon og driveplikt. Lovendringene trådte i kraft 1. juli, og medførte behov for to sett med spørsmål angående konsesjon og boplikt, relatert til periodene før lovendring (1.1.-30.6.) og etter lovendring (1.7.-31.12.). Videre måtte nye spørsmål om driveplikt innarbeides.

Spørsmålene om kommunen har innført nedsatt konsesjonsgrense for bebygd eiendom ble beholdt uendret for 2009. Spørsmålene fra og med 6.3 i skjema for 2009 ble tilpasset gammel og ny lovgivning. Skjema for 2009 er vist i vedlegg 8.1.

3.2 Kontroller i skjema

Det er lagt inn automatiske summeringer i skjema der dette er mulig.

Ved avkryssing for ja i ja/nei-spørsmålene åpnes de påfølgende spørsmål for utfylling. Svares det nei, åpnes ikke spørsmålene for utfylling.

Det kommer opp melding om at spørsmålet må besvares dersom det unnlates å svare på ja/nei-spørsmålene.

Skjema lar seg sende inn med feil, men avgiver varsles om at det er feil i skjema.

3.3 Innsamling av data for 2009

Til publiseringen 15. mars hadde 377 kommuner levert skjema, og ved publiseringen av endelige tall 422 kommuner.

Det gikk ut en sentral purring fra KOSTRA i forkant av publiseringen 15. mars, og manglende kommuner er senere purret per telefon.

Tabellen under viser skjemainngangen i perioden 2005-2009, ved publisering 15. mars (foreløpige tall) og 15. juni (endelige tall).

År	Komm. ialt	Med svar, forell. tall	Svarprosent, forell. tall	Med svar, endel. tall	Svarprosent, endel. tall
2005	433	416	96,1
2006	431	352	81,7	428	99,3
2007	431	397	92,1	423	98,1
2008	430	371	86,3	425	98,8
2009	430	377	87,7	422	98,1

Ved publisering 15. mars manglet opplysninger fra 33 kommuner. I perioden 24. mars – 9. april ble 23 kommuner som ennå ikke hadde levert skjema kontaktet per telefon. Kommuner som til tross for purring ikke leverte, ble kontaktet med jevne mellomrom fram til begynnelsen av juni.

Ved publisering 15. juni manglet opplysninger fra 8 kommuner. Tabellen under viser hvilke kommuner som ikke har levert skjema i perioden 2005-2009.

År	Manglende rapportering fra kommune	Antall
2005	1145, 1260, 1264, 1265, 1266, 1439, 1532, 1545, 1572, 1742, 1849, 1850, 1856, 1874, 1928, 2004, 2017	17
2006	1264, 1620, 1836	3
2007	1238, 1438, 1439, 1534, 1818, 1834, 1859, 1928	8
2008	0904, 1418, 1430, 1438, 1854	5
2009	0828, 1245, 1438, 1547, 1812, 1849, 1856, 2027	8

Kommunene som ikke har rapportert for 2009 er med unntak av Seljord kystkommuner. Jordbruksmessig er Sømna (1812) den største av disse kommunene, med knapt 30 000 dekar jordbruksareal i drift, og vel 100 aktive jordbruksbedrifter. Aukra (1547), Bremanger (1438) og Seljord (0828) har mellom 9 000 og 12 400 dekar jordbruksareal i drift og til sammen ca. 200 jordbruksbedrifter. De 8 kommunene til sammen utgjør 0,7 prosent av jordbruksareal i drift og 0,8 prosent av jordbruksbedriftene, og på landsbasis betyr dette frafallet lite.

Kommuner uten rapportering for 2009	% av jordbruksareal i drift i alt	% av jordbruksbedriftene
0828	0,12	0,15
1245	0,02	0,04
1438	0,11	0,21
1547	0,09	0,06
1812	0,29	0,22
1849	0,06	0,06
1856	0,02	0,01
2027	0,03	0,02
Sum for de 8 kommunene	0,73	0,78

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Skjema 32 er opprettet i SSBs nye system for integrert databearbeiding (ISEE) og revisjonen er foretatt med verktøyet Dynarev. Det er ikke mange kontroller i skjemaet, og systemet har fungert tilfredsstillende. Det er enkelt å hente opp skjema som ikke er godkjente enda, og opptellingene som ligger i tilknytning til inntekt og revisjon er til stor hjelp for å holde oversikt over skjemainngangen og framgangen i revisjonsarbeidet.

3.5 Publisering

Ved publisering av nøkkeltall har regnskapsgruppa i SSB anbefalt å bruke *korrigerede brutto driftsutgifter* i stedet for brutto driftsutgifter. Det vil da tas hensyn til blant annet interkommunalt samarbeid, og kjøp av tjenester (300-artene) og overføringer (400-artene) er ikke med i utgiftsbegrepet.

Følgende nøkkeltall ble endret til publiseringen av foreløpige tall 15. mars 2010:

1. Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per landbrukseiendom ble endret til "*Korrigerede brutto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per landbrukseiendom".
2. Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per jordbruksbedrift ble endret til "*Korrigerede brutto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per jordbruksbedrift".
3. Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per dekar jordbruksareal i drift ble endret til "*Korrigerede brutto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per dekar jordbruksareal i drift".
4. Netto driftsutgifter til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per dekar produktivt skogareal ble endret til "*Korrigerede brutto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling per dekar produktivt skogareal".

Nøkkeltall som bygger på korrigerede brutto driftsutgifter per enhet belyser kommunenes produktivitet eller enhetskostnader på tjenestområdet.

Nøkkeltall som ble videreført uten endringer:

1. "*Netto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling i prosent av netto driftsutgifter".
2. "*Korrigerede brutto driftsutgifter* til landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling".

Ved publiseringen 15. juni er indikatorer knyttet til boplikt etter konsesjonsloven og odelsloven tatt ut. Lovendringene som trådte i kraft 1. juli har medført at spørsmålene ikke er relevante for 2. halvår, og tallene for 2009 vil ikke være sammenlignbare med tall for årene 2005-2008. Indikatorene vist under er derfor fjernet ved publiseringen av endelige tall 15. juni 2010.

039	indikator	Antall søknader om fritak fra boplikt etter konsesjonsloven eller odelsloven innvilget i prosent av søknader i alt
040	indikator	Antall søknader om varig fritak fra boplikt etter konsesjonsloven eller odelsloven innvilget i prosent av søknader i alt

041	indikator	Antall søknader om tidsbegrenset fritak fra boplikt etter konsesjonsloven eller odelsloven innvilget i prosent av søknader i alt
-----	-----------	--

Det er lagt inn to nye nøkkeltall for kommunen sammen med nøkkeltallene om jordbruksbedrifter, landbrukseiendommer, jordbruksareal i drift og produktivt skogareal:

1. Skogavvirkning i den enkelte kommune (Avvirkning av industrivirke for salg)
2. Jordbruksbedrifter med husdyr i den enkelte kommune (Jordbruksbedrifter med husdyr)

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppa ønsker å utdype og presisere beskrivelsen av funksjonskonto 329, for å bevisstgjøre kommunene på betydningen av riktig føring på funksjonskonto. For å skaffe informasjon om ressursbruken på landbruksområdet, er det avgjørende at kommunene benytter funksjonskontoen i regnskapsføringen.

4.2 Forslag til endring

Den tidligere omtalen av funksjonskonto 329 beholdes uendret som første del av beskrivelsen:

- Utviklingsarbeid knyttet til det tradisjonelle landbruket, herunder skogbruk og økologisk landbruk
- Saksbehandling etter jordlov, konsesjonslov, skogbrukslov og odelslov
- Forvaltning og kontroll av de økonomiske virkemidlene i landbruket
- Arbeid knyttet til landbruk og jordvern i kommuneplanen
- Arbeid i forbindelse med næringer knyttet til landbruket, for eksempel grønne tjenester, utmarksbasert næringsliv, bioenergi, reiseliv og opplevelsesproduksjon
- Forberedelse og innstilling av søknader til BU-midler
- Arbeid knyttet til sikring av tilfredsstillende tilgang på tjenester fra dyrehelsepersonell, herunder klinisk veterinæravakt. Godtgjøring veterinæravakt
- Veiledning og rådgivning knyttet til samtlige av disse oppgavene

Med bakgrunn i bruken av funksjonskontoen for rapporteringsåret 2008 og 2009, diskusjoner i arbeidsgruppa og med representanter fra regnskapsgruppa i KOSTRA, foreslås følgende tilføyelser til beskrivelsen av funksjonskonto 329:

- Interkommunalt samarbeid
Funksjon 290 kan nyttes for samlet føring av alle utgifter og inntekter knyttet til interkommunalt samarbeid (§§ 27/28a), dvs. samarbeid som ikke er egne rettssubjekter og som ikke skal føre særregnskap, men som inngår i vertskommunens regnskap.
 - Finansieringsbidrag fra samarbeidskommuner inntektsføres som refusjon (art 750) på funksjon 290
 - Utgifter tilsvarende finansieringsbidraget fra vertskommunen fordeles fra funksjon 290 til korrekt funksjon på korrekte arter (artene 010..290), samtidig krediteres funksjon 290 for intern fordeling av utgifter
- Vær oppmerksom på at stillingsandeler større enn eller lik 20 % og stillingsandeler på 3 måneder eller mer skal fordeles mellom tjenesteområdene.
- Husleieutgifter ved leie av lokaler:
 - Ved leie fra AS eller andre private (herunder IKS hvor kommunen ikke er deltager) føres husleien på art 190
 - Ved leie fra kommunalt foretak føres husleien på art 380 i kommunens regnskap, og inntektsføres på art 780 i foretakets regnskap

- Ved leie fra interkommunalt selskap (hvor kommunen er deltager) føres husleien på art 375 i kommunens regnskap, og inntektsføres på art 775 i selskapets regnskap
- Dersom kommunen har en internhusleieordning (leie mellom enheter som inngår i kommunens regnskap) skal faktiske utgifter til drift og vedlikehold komme fram på riktig art/funksjon

5 Ønskede endringer i skjema

Skjema for 2009-rapporteringen er vist i vedlegg 8.1.

5.1 Bakgrunn for endring

For rapporteringsåret 2010 er det nødvendig med justeringer av spørsmål om omdisponering av dyrka og dyrkbar jord etter formål på grunn av innføring av ny plan- og bygningslov med virkning fra 1. juli 2009. Endringene er knyttet til en justering av formålsinndelingen slik at den passer med formålene som benyttes i ny plan- og bygningslov.

Med endringer i jord-, odels- og konsesjonslovgivningen fra 1. juli 2009 er det også nødvendig å endre i skjemaets spørsmål 6-10. Spørsmål som gjaldt lovgivning i perioden 1.1.2009-30.6.2009 går ut, og rekkefølgen på de gjenværende spørsmål endres tilsvarende.

Veiledningen justeres i forhold til endringene i spørsmålene på skjema for 2010.

5.2 Forslag til endring

5.2.1 *Endringer i spørsmål i tilknytning til omdisponering av dyrka jord etter jordloven*

Spørsmål 2.1 og 2.2 på skjema går som før, kun med endring av årstall fra 2009 til 2010.

Spørsmål 2.3 på skjema må endres på grunn av ny plan- og bygningslov med virkning fra og med 1. juli 2009.

5.2.2 *Endringer i spørsmål i tilknytning til omdisponering av dyrka jord etter plan- og bygningsloven*

Spørsmål 3.1 går som før, kun med endring av årstall fra 2009 til 2010.

På spørsmål 3.2. brukes samme formålsinndeling som den nye formålsinndelingen under 2.3, med unntak av areal omdisponert til skogplanting som ikke skal være med.

5.2.3 *Nydyrking og deling*

Spørsmålene under punkt 4 og 5 videreføres, kun med bytte av årstall fra 2009 til 2010.

5.2.4 *Endringer i spørsmål i tilknytning til jord- og konsesjonslovgivningen*

Spørsmål 6.1 og 6.2 videreføres, kun med bytte av årstall fra 2009 til 2010. Det legges inn spørsmål om kommunen har innført forskrift om å sette slektskapsunntak ut av kraft, og hvor mange saker som er behandlet etter ny forskrift.

Spørsmålene 6.3, 6.4, 7.1 og 7.2 på skjema for 2009 gjaldt lovgivning før endring 1. juli 2009, og skal ikke være med for 2010.

Spørsmål 7.1 og 7.2 for 2010 erstatter spørsmål 8.1 og 8.2 på skjema for 2009:

7 Søknader etter konsesjonsloven § 9 siste ledd

7.1 Har kommunen behandlet søknader om konsesjon i medhold av konsesjonsloven § 9 siste ledd i 2010? Fra 1.7.2009 er adgangen til å søke om fritak fra lovbestemt boplikt bortfalt. Nye regler er innført, slik at den som ikke kan eller ønsker å bosette seg på eiendom må søke konsesjon. Slike saker skal rapporteres under punkt 7.1 og 7.2

- Ja
- Nei

7.2 Oppgi antall søknader etter konsesjonsloven § 9 siste ledd behandlet i 2010, etter resultat (vedtak):

- Søknader innvilget uten vilkår i alt
- Søknader innvilget med vilkår gitt i vedtak i medhold av konsesjonsloven § 11
 - Avdisse
 - Med vilkår om personlig boplikt
 - Med vilkår om upersonlig boplikt
 - Med vilkår om tilflytting på et senere tidspunkt
- Søknader avslått
- Søknader i alt

Spørsmål 8.1 og 8.2 for 2010 tilsvarer spørsmålene 8.3 og 8.4 på skjema for 2009.

Spørsmålene er skilt ut som egen gruppe for å tydeliggjøre forskjellen til spørsmålsgruppene 6 og 7. Årstall er endret til 2010.

8 Søknader etter konsesjonsloven, unntatt "0-grensesaker" og saker etter §9 siste ledd
8.1 Har kommunen behandlet søknader om konsesjon i medhold av konsesjonsloven, med unntak av "0-grensesaker" og saker der søker ikke kan eller ønsker å oppfylle boplikten etter konsesjonsloven § 9 siste ledd i 2010?

- Ja
- Nei

8.2 Oppgi antall søknader etter konsesjonsloven behandlet i 2010 etter resultat (vedtak):

- Søknader innvilget uten vilkår i alt
- Søknader innvilget med vilkår gitt i vedtak i medhold av konsesjonsloven § 11
 - Av disse:
 - Med vilkår om personlig boplikt
 - Med vilkår om upersonlig boplikt
- Søknader avslått
- Søknader i alt

5.2.5 Driveplikt

Spørsmålene under 9, driveplikt, på skjema for 2009 er ikke endret for 2010-rapporteringen, med unntak av endring i årstall fra 2009 til 2010.

6 Ønskede endringer i nøkkeltall (faktaark)

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Justeringer av spørsmål på skjema for 2010-rapporteringen medfører noen endringer i faktaarkene. Faktaarket på nivå 3 følger spørsmålsstillingen i skjema, og endringer som utføres på skjema gjenspeiles her.

6.2 Ønskede endringer

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Endringen i formålsinndelingen på grunn av ny plan- og bygningslov medfører at noen opplysninger på nivå 3 på område R.Landbruk fjernes, og vil fra og med 2010 inngå i de andre formålstypene.

Se vedlegg 8.3. for en oversikt over sammenhengen mellom gammel og ny formålsinndeling i plan- og bygningsloven.

I tillegg må tekstene til de ulike opplysningene i faktaarkene justeres slik at de blir i samsvar med spørsmålsstillingen i skjema for 2010. Endringene vil gjelde opplysninger som spesifiserer omdisponert areal på dyrka og dyrkbar jord etter formål og etter lovanvendelse.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Det legges inn nye opplysninger på nivå 3, i hovedsak i samsvar med formålsinndelingen i ny plan- og bygningslov.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Summeringsfeltene, indikator 75-84, må justeres ved å fjerne opplysninger som går ut, og legge til nye som kommer inn for 2010-rapporteringen.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kvalitetsindikatorer, universell utforming

Systemet med utarbeidelse av kvalitetsindikatorer er utviklet for tjenesteområdene, og synes å passe dårlig for landbruksområdet. Selv om skjema 32 i prinsippet dekker tjenestekvalitet, er det vanskelig å avlede entydige kvalitetsopplysninger.

For alle indikatorene vil resultatene være avhengig av om en ser på utfallet for kommunen eller for den enkelte søker, og resultatene kan komme i konflikt med hverandre. Indikatorer med tvetydig utsagnskraft egner seg dårlig for formålet. Arbeidsgruppa mener at utredningen viser at kvalitetsindikatorer ikke er relevant på området landbruk så lenge det ikke kan hentes ut informasjon om effektivitet på skjema 32.

Handlingsplanene for universell utforming og økt tilgjengelighet skal styrke utvikling og bruk av løsninger med gode funksjonelle kvaliteter for alle og støtte gjennomføringen av lovverk på området. Tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne er sentralt. Arbeidsgruppa anser ikke dette som relevant for de tema som dekkes opp av skjema 32 i KOSTRA.

7.2 Kommunal tjenesteproduksjon - Hvordan få med hele bildet?

Arbeidsgruppa har hatt møte med regnskapsgruppa i KOSTRA med kommunal tjenesteproduksjon som tema. Det ble redegjort for konsern- og kommuneregnskap og sammenhengen mellom regnskap, tjenestedata og årsverk i nøkkeltallene i KOSTRA. Frem til i dag har KOSTRA kun tatt høyde for at tjenesteproduksjon blir ytt i regi av kommunen selv. Men stadig mer skiller ut av kommunens egenproduksjon til egne foretak, interkommunale selskaper (IKS), forskjellige former for interkommunalt samarbeid og kjøp/salg av tjenester kommuner imellom. I tillegg kjøpes en del tjenester fra private aktører som produserer tjenesten på vegne av, eller i tillegg til kommunen. Dette mangfoldet i organisering skaper utfordringer for statistikken i KOSTRA.

Under er vist en foreløpig oversikt utarbeidet av LMD over interkommunalt samarbeid på landbruksområdet pr.1.1.2010:

Fylke	Samarbeidende kommuner	Ansv. Kommune	Ant. årsverk
Østfold	Askim, Hobøl, Spydeberg	Spydeberg	4,9
	Marker, Rømskog	Marker	2,75
	Moss, Rygge, Råde	Rygge	5,6
Akershus og Oslo	Asker og Bærum	Bærum	4
	Nesodden, Frogn, Ski, Vestby, Ås, Oppegård	Ås	7
	Gjerdrum og Ullensaker	Ullensaker	5
	Rælingen, Lørenskog, Skedsmo, Nittedal, Oslo	Skedsmo	5
Hedmark	Alvdal og Tynset		6,8
	Hamar, Løten og Stange		7
Oppland	Lillehammer, Øyer, Gausdal (Lilleh.reg)	Gausdal	10,6
	Ringebu, Nord-Fron og Sør-Fron (Midt-Gudbrandsdal)	Sør-Fron	8,1
	Gran, Jevnaker, Lunner (Hadeland)	Gran	8,2
	Vågå og Sel (samarbeider på jordbruk)	Vågå	5,2
Buskerud	Lier, Røyken, Hurum og Drammen	Lier	8
	Ringerike og Hole	Ringerike	5,5
	Øvre Eiker og Nedre Eiker	Øvre Eiker	3,7
	Flå og Nes (samarb. Om 2 pers)		2
	Gol og Hemsedal (samarbeider om 1.p)		4
Vestfold	Hof og Holmestrand	Hof	2
	Sande og Svelvik	Sande	2,2
	Tønsberg og Tjøme	Tønsberg	2,6
	Andebu og Stokke (fra 1.5.10)	Andebu	3,1
Telemark	Porsgrunn, Skien og Siljan	Skien	5,8
	Nome, Bø, Sauherad	Sauherad	2,5
	Kviteseid, Nissedal	Kviteseid	1,8
Aust-Agder	Gjerstad og Risør (jord og skog)	Gjerstad	1,8
	Tvedestrand(jord) og Vegårshei (skog)	Tvedestrand/Vegårshei)	1,7
	Arendal (jord) og Froland (skog)	Arendal/Froland	2,7
	Evje og Hornnes og Iveland	Evje /Hornes	2,1
	Bygland, Valle og Bykle (samarb på skog)	Bygland	
Vest-Agder	Mandal og Lindesnes	Mandal	3,5
	Sirdal, Eigersund og Sokndal (fra 1.5.10)	Eigersund	1,5 +2,5
	Sogndalen og Søgne opphørte 1.1.09		
Rogaland	Eigersund, Sokndal (Sirdal)	Eigersund	5
	Sandnes, Stavanger, Kvitsøy	Sandnes	5
	Bokn og Tysvær, Haugesund		4
Hordaland	Eidfjord og Ullensvang, Odda	Ullensvang	2,8
	Fedje, Austrheim	Austrheim	1
	Fitjar, Stord,	Fitjar	2,6
	Fusa, Os, Samnanger	Fusa	3,5
	Vaksdal og Modalen (ikke formell avt.)	Vaksdal	
Sogn og Fjordane	Askvoll og Fjaler	Askvoll	4,5
	Åla-kommunane = Årdal, Lærdal og Aurland	Lærdal	3,5
	Høyanger og Balestrand(Jord/skog samarbeid)	Ikke felles lbr.ktr	2
	Sogndal (Leikanger kjøper tjeneste)	Sogndal	2
Møre og Romsdal	Herøy, Ulstein, Hareid (Søre Sunnmøre Landbr.ktr) Skogtj; Sande	Herøy	4
	Ørskog, Skodje, Stordal, Sula, Ålesund (Nordre Sunnmøre Landbr.ktr, §28 b)	Ørskog	3

	Haram, Sandøy, Midsund, Giske	Haram	3
	Fræna, Aukra, Eide	Fræna	4
	Gjemnes, Kristiansund	Gjemnes	1,7
	Stranda, (Nordal, Sykkylven, (skog))	Stranda	3
Sør-Trøndelag	Orkdal og Meldal		5
	Ørlandet og Bjugn		4 (1 perm.)
Nord-Trøndelag	Levanger og Værdal Samkommune		8
	Midtre Namdal samkommune: Fosnes, Namdalseid, Namsos, Overhalla	Namsos?	8
Nordland	Andøy, Bø, Flakstad, Hadsel, Lødingen, Moskenes, Vestvågøy, Vågan, Øksnes	Sortland	1,6 (Skog?)
	Tjeldsund, Evenes	Tjeldsund	1
	Ballangen og Narvik	Ballangen	3,5
	Steigen, Tysfjord og Hamarøy	Steigen	2,8
	Bodø, Værøy og Røst	Bodø	6
	Lurøy, Træna	Lurøy	0,5
	Dønna og Herøy	Dønna	2
Troms	Harstad og Bjarkøy	Harstad	2,75
	Lenvik, Berg, Torsken	Lenvik	2,45
	Bardu (Salangen på noen omr.)	Bardu	2
	Nordreisa (Skjervøy på noen omr.)	Nordreisa	2,35
	Kvæfjord, Harstad, Bjarkøy, Skånland	Kvæfjord	1 (skog)
	Salangen, Lavangen og Gratangen		1 (skog)
	Lenvik, Sørreisa, Tranøy, Berg og Torsken		1 (skog)
	Lyngen sammen med Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy		1 (skog)
	Kvænangen sammen med Finnmark		1 (skog)?
Finnmark	Tana, Nesseby, Berlevåg	Tana	1,6
	Alta, Loppa	Alta	2,1
	Vadsø og Vardø	Vadsø	0,7
	Lebesby og Gamvik	Lebesby	0,4
	Kvalsund, Hammerfest, Måsøy, Hasvik	Kvalsund	0,4
	Lurøy, Træna	Lurøy	0,5
	Finnmark og Kvænangen i Troms (skog)	Alta	1

Samarbeid mellom kommuner er som oversikten viser svært vanlig innen landbruksforvaltningen. Det er imidlertid svært få kommuner som organiserer samarbeidet slik at de rapporterer særregnskap for den samarbeidende enheten.

Det gjenstår å sammenstille disse opplysningene med opplysninger fra kommuneregnskapene, og se nærmere på hvordan kommunene i praksis fører sine inntekter og utgifter på landbruksområdet.

7.3 Bruk av funksjonskonto 329

Funksjonskonto 329 – Landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling er tatt i bruk første gang i rapporteringsåret 2008.

Tabellen under viser kommunenes bruk av funksjonskonto 329 i 2008 og 2009.

	Brutto driftsutgifter funksjonskonto 329		Korrigerede brutto driftsutgifter funksjonskonto 329		Antall komm. Som har brukt funksjonskonto 329	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009*
Hele landet	536 633	555 858	389 414	395 953	330	330
Østfold	19 813	21 737	17 305	19 627	15	13
Akershus og Oslo	28 504	29 346	21 204	20 820	17	17
Hedmark	40 998	39 539	31 901	30 348	20	18
Oppland	56 951	59 956	37 930	37 184	25	26
Buskerud	31 072	26 557	25 055	20 282	17	19
Vestfold	16 491	16 516	13 883	13 032	13	12
Telemark	32 401	31 787	23 181	23 176	18	17
Aust-Agder	10 199	9 987	8 014	8 170	11	12
Vest-Agder	12 862	17 022	7 615	10 657	10	13
Rogaland	40 531	39 018	27 500	24 991	23	20
Hordaland	34 969	35 211	24 580	25 447	22	25
Sogn og Fjordane	32 669	35 074	22 930	22 277	22	22
Møre og Romsdal	28 681	37 763	19 888	25 270	19	25
Sør-Trøndelag	45 780	47 614	35 601	36 647	22	21
Nord-Trøndelag	40 852	43 995	24 364	28 358	22	24
Nordland	42 738	35 415	33 080	26 930	29	24
Troms	13 722	21 873	10 471	16 881	14	15
Finnmark	7 400	7 448	4 912	5 856	11	7

7.4 Tiltak for å heve kvaliteten i KOSTRA

Presise spørsmål og gode veiledningstekster er en forutsetning for å få god kvalitet på det innrapporterte materialet. Det må gå klart fram hva som skal rapporteres, og at hele skjema skal være fylt ut før det sendes til SSB. Dette er særlig viktig for spørsmålet om omdisponering, der det i mange kommuner er forskjellige etater som rapporterer omdisponering etter jordloven og etter plan- og bygningsloven.

SLF har utarbeidet hjelpeskjema til de ulike saksområdene på KOSTRA skjema 32. Hjelpeskjema er utformet slik at de kan brukes til fortløpende registrering gjennom året. Ved årets slutt kan kommunene summere opp på de ulike fagområdene i hjelpeskjemaet og føre de oppsummerte tallene for kommunen inn i rapporteringsskjemaet til KOSTRA. Dette vil bidra til å forenkle rapporteringsarbeidet og bedre kvaliteten på tallmaterialet.

En utdyping av hva som skal føres på funksjonskonto 329 slik det er foreslått under punkt 4.2 vil bidra til en bevisstgjøring på bruken av funksjonskontoen i kommunene.

Kultur, barne- og ungdomstiltak

1 Innledning

1.1 1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen for kultur, barne- og ungdomstiltak har for regnskapsåret 2009 hatt følgende regnskapsfunksjoner som ansvarsområde:

Kommuneregnskapet

231	Aktivitetstilbud barn og unge
370	Bibliotek
373	Kino
375	Museer
377	Kunstformidling
380	Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
381	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg
383	Musikk- og kulturskoler
385	Andre kulturaktiviteter og tilskudd til andres kulturbygg
386	Kommunale kulturbygg

Fylkeskommunene

740	Bibliotek
760	Museer
771	Kunstformidling
772	Kunstproduksjon
775	Idrett
790	Andre kulturaktiviteter

Arbeidsgruppen har i 2009/2010 bestått av representanter fra:

Kulturdepartementet	Sverre Miøen
Kommunal- og regionaldepartementet	Sigurd Steinsund Pedersen
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Einar Saga
Gjøvik kommune	Arne Moen
Bærum kommune	Theodor Olsen,
Akershus fylkeskommune	Tom A. Pedersen,
SSB ved Seksjon for offentlige finanser	Anne Brit Thorud
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Hossein Moafi
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Liv Taule (leder)

1.2 Rammer for gruppens arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Spesielle oppgaver for arbeidsgruppene i 2010 er

- Arbeidet med indikatorer for brukerrettet informasjon, spesielt hvorvidt det er kø/ventelister for å motta tjenestene og informasjon om brukerbetaling for tjenestene, videreføres. Oppgaven gjelder kun for de gruppene hvor dette er en aktuell problemstilling.
- Gruppene skal vurdere registerbasert personellrapportering innenfor sitt område, i samarbeid med KOSTRAs delprosjekt på området.

Arbeidsgruppen har arbeidet med å kunne nytte regnskapsdata om brukerbetaling for musikk- og kulturskolene (f383) til utarbeiding av indikatorer. Gruppen har foreløpig ikke tatt stilling til kø/ventelister i musikk- kulturskolene (data finnes i GSI-rapporteringen).

2 Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppen har hatt to møter i arbeidsperioden. Et av disse møtene omfattet innledning til arbeidet som arbeidsgruppene skal gjøre for å kunne vise et bredere og mer helhetlig bilde av (fylkes)kommunal tjenesteproduksjon i KOSTRA og ble holdt sammen med arbeidsgruppen for Kirke-KOSTRA (se kap. 7.1). Fokus på det andre møtet var revidering av skjema 17. Flere nye spørsmål ble innført. Revideringen av skjema skjedde i samarbeid med ASSS-kulturgruppe og Ungdom & Fritid. Arbeidsgruppen vil arbeide med å utvikle indikatorer basert på opplysninger fra skjema. Vi vil også fortsette arbeidet med å få bedre og flere data på kulturskolefeltet, samt fortsette arbeidet med eventuell utnyttelse av data fra Idrettsanleggsregisteret og kunne utnytte data fra ”Den kulturelle skolesekken” i fylkesfaktaarket.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Arbeidsgruppen har ansvar for skjema 17 ”Barne- og ungdomstiltak og støtte til frivillige lag og foreninger”. Skjema var betydelig endret for 2009-rapporteringen. Det har lenge vært ønskelig med utvidet informasjon om tilbudet til barn og ungdom i de kommunale fritidssentra. Pkt. 3 og 4 i skjema ble ikke nevneverdig endret.

3.2 Kontroller i skjema

Skjema 17 benyttet for første gang ISEE/Dynarev som revisjonssystem. Populasjonen var lagt inn på forhånd, men vi hadde ikke kontroll mot fjorårs data i revisjonssystemet. Det ville heller ikke hatt noen særlig hensikt, da flere av variablene var nye for 2009-rapporteringen. Vi benyttet likevel fjorårsdaga til revisjon ved å gå inn på 2008-filen. Skjemaet er ikke så omfattende, det er derfor ikke behov for så mange kontroller. I revisjonssystemet var det lagt inn logiske kontroller og feilmelding i beløpsfeltene hvor tallene overstiger et visst beløp. Beløpsfeltene skal være i hele 1000 kroner. Fremdeles blir 1000-feil fanget opp, men dette har bedret seg de siste årene.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Tjenestedataene for kulturområdet samles inn ved hjelp av skjema 17 (funksjon 231, 380 og 385), samt eksterne data for kino - funksjon 373- fra Film & Kino, folkebibliotek- (funksjon 370- fra ABM-utvikling) og GSI-data for musikk og kulturskoler- funksjon 383. Til mars-publiseringen hadde vi mottatt skjema 17 fra 409 kommuner, vi hadde mottatt foreløpige data fra alle de tre eksterne kildene. Folkebiblioteksdataene var nokså mangelfulle.

Til juni-publiseringen hadde vi mottatt 418 skjema 17, samt oppdaterte filer for folkebibliotek og kulturskoler. Dataene for kino ble ikke lastet på nytt da det ikke var noen endringer i tallene.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Dynarev fungerte som revisjonssystem for skjema 17. Det ble oppdaget at det er behov for bedre presisering i skjema og veiledning. Ellers ingen spesielle merknader.

3.5 Publisering

I år som i fjor ble det publisert nøkkeltall og grunnlagstall for funksjon 381 og 386. Selv om det framkommer fra skjema 34 (Eiendomsforvaltning - areal på utvalgte kommunale formålsbygg) at kommunene har bygg/areal for disse funksjonene, er føringen i regnskapet mangelfull.

Fremdeles blir tallene i noen indikatorer for kulturskolene skjeve/rare på grunn av dårlig kvalitet på elevtallene og regnskapsdataene, dette gjelder spesielt de avtalebaserte interkommunale musikk- og kulturskolene.

Ut over dette har vi ikke fått noen spesielle merknader til publiseringen.

3.6 Brukerreaksjoner

Som nevnt over blir nøkkeltallene for kulturskoler ikke helt korrekte på grunn av føringen i regnskapet, samt at vi har fått tilbakemeldinger på at elevtallene fra GSI heller ikke alltid er likt og konsistent rapportert. Norsk Kulturskoleråd og Utdanningsdirektoratet har tatt kontakt for at vi skal kunne jobbe for bedre, relevante og pålitelige data.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen forslag eller ønske om endringer i funksjons- og/eller artskontoplanene.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Foreløpig er ingen ønskede endringer i skjema 17 kommet fram

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Vi etterlyser fremdeles en løsning for å få ut landstall av nivå 3. Mange brukere av KOSTRA-tallene etterlyser også dette.

Ellers er det er ikke kommet noen tilbakemeldinger om ønskede endringer i faktaarket.

6.2 Ønskede endringer

Gruppen vil arbeide for å utvikle en ny produktivitetsindikator for korrigerede brutto driftsutgifter for kulturskolene per elevplass (per i dag har vi indikator per bruker). Forholdet elever/elevplasser er 109414/122835. En indikator hvor elevplasser brukes, vil si mer om ressursbruken. Vi vil også jobbe videre med indikatorene som viser andel av kommunenes innsats til kulturskolene

6.2.1 Fjerning av eksisterende nøkkeltall

Ett nøkkeltall er fjernet ”antall kommunale fritidsklubber”. Denne indikatoren var summen av antall ulike fritidsklubber. I skjema 17 spørres det nå kun etter antall fritidssenter, og denne variabelen finnes på nivå 3.

6.2.2 Nye nøkkeltall

Jf. 6.2.

6.2.3 Endring av innhold i allerede eksisterende nøkkeltall

Ett nøkkeltall har endret tekst og delvis innhold ”antall årsverk ved kommunalt drevet fritidssenter”

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

7.1.1 Kvalitetssikring

Kvalitetssikring av indikatorer er en kontinuerlig prosess og arbeidsgruppen for KOSTRA-kultur vil fortsette med dette arbeidet.

7.1.2 utfordringer i konsistens

Sammenlignbarhet i forhold til andre kommuner mener vi blir stadig bedre ved at vi har tatt i bruk konsernregnskap for kultursektoren. Konsernregnskap for kultur har blitt benyttet siden 2007-årgangen. I og med de to nye byggfunksjonene for idrettsanlegg og kulturbygg mener vi også at det

begynner å bli bedre konsistens for de ulike funksjonene. Men som nevnt over har vi utfordringer i forhold til regnskapsføringen av de avtalebaserte interkommunale musikk- og kulturskolene.

7.1.3 Nye perspektiver?

Gruppen har ikke kommet i gang med noen tanker rundt nye perspektiver.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har ikke jobbet med videre utvikling av kvalitetsindikatorer.

8 Annet

9 Referanser

Vedlegg

Kirke

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppen har ansvar for KOSTRA-funksjonene
390 Den norske kirke
392 Andre religiøse formål
393 Kirkegårder, gravlunder og krematorier.

Arbeidsgruppen har i 2009/2010 bestått av representanter fra:

Fagforbundet, Seksjon kirke, kultur og oppvekst	Trygve Natvig
Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon (KA)	Betty Haga
KIFO (Stiftelsen Kirkeforskning)	Ida Marie Høeg
Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste (NSD)	Ellen Liljedahl Stavseth,
Kommunal- og regionaldepartementet	Torill Torgrimsen,
Kirkerådet	Per Tanggaard
Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet, Kirkeavdelingen	Ellen Ur
Drammen Kirkelige Fellestråd, kirkesjefens kontor	Hans Jørgen Paulsen
SSB ved Seksjon for offentlige finanser	Randi Strand
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Hossein Moafi
SSB ved Seksjon for utdanningsstatistikk	Liv Taule (leder)

2 Oppsummering og anbefaling

Arbeidsgruppen har avholdt fem møter i arbeidsperioden siden forrige rapport. Et av disse møtene omfattet innledning til arbeidet som arbeidsgruppene skal gjøre for å kunne vise et bredere og mer helhetlig bilde av (fylkes)kommunal tjenesteproduksjon i KOSTRA og ble holdt sammen med KOSTRA-arbeidsgruppen for Kultur. Status og forbedring av rapporteringen har vært diskutert. Videre skjema utvikling har vært sentralt på arbeidsmøtene. Behov for publisering av flere indikatorer/grunnlagstall, samt vurdering av om gravferdssektoren skal ha en plass i arbeidsgruppens arbeid, har stått på dagsorden. Arbeidsgruppen har igjen tatt opp tråden med å kunne knytte fellestrådenes regnskap mot tjenestestatistikken og vil fortsette dette arbeidet videre framover.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Årets rapporteringsskjema ble endret på noen punkter, både strukturelle endringer og noen nye variabler.

Pkt. 4 c ble utvidet med flere typer gudstjenester. Gudstjenester for barnehage- og skolebarn ble splittet til *Gudstjenester for barnehagebarn* og *Gudstjenester for skolebarn*.

Nye spørsmål/typer gudstjenester i skjema: *1. Påskedagsgudstjenester* og *Allehelgensgudstjenester*.

Pkt. 7 b og c ble utvidet til også å gjelde konserter og kulturarrangementer i regi av andre.

3.2 Kontroller i skjema

Det er kontroller på obligatoriske felt, (alle felt skal fylles ut). Det er kontroller på riktig antall siffer på tlf.nr. og lignende. Det er også logiske kontroller, hvor en feilmelding vil slå ut hvis den overtreides. Det ligger kontroller allerede når avgiverne fyller ut skjemaet, og det er ressurs sparende hvis feil blir oppdaget før skjemaet blir innsendt. Skjemaet kan sendes inn selv om det er feil.

Avgiver får da et kontrollspørsmål om skjemaet skal sendes inn til SSB, eller om feilen skal rettes før innsending. Dersom skjemaet blir sendt inn med feil (for eksempel bare deler av skjema fylt ut, eller felt som burde hatt en verdi i) har SSB tatt kontakt i ettertid for avklare dette. Erfaringene fra årets rapportering viser at det kanskje bør legges inn flere konsistenskontroller for å fange opp feil.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen);

Rapporteringsfristen for skjema 28 var 1. februar, på det tidspunkt var det kommet inn 950 skjema, dvs. 76 prosent. Det ble sendt ut purrebrev til 90 fellelråd, 142 sokn manglet. Til publiseringen i mars hadde 98,7 prosent av alle soknene sendt inn skjema (mot 97 prosent i fjor). Imidlertid hadde en del sokn bare sendt inn opplysninger for nøkkeltall til dette tidspunktet. Det medførte at mye tid ble brukt til å følge opp de soknene som hadde sendt inn ufullstendig rapport. SSB bruker fortsatt mye tid på å purre sokn som ikke overholder fristene. Også i år måtte SSB ringe rundt til noen store sokn for å få dem med i den foreløpige publiseringen. For å oppnå bedre datainnngang bør fellelråd og bispedømmer involveres mer. Til junipubliseringen hadde nærmere 100 prosent (99,5) levert, 6 sokn hadde ikke levert etter gjentatte purringer. Soknene som ikke leverte til mars ble purret per telefon, noen opptil flere ganger. Telefonpurringer ble også foretatt mellom mars og juni. SSB har i år, som tidligere år, tilrettelagt for at det skal være mulig med direkte import fra administrative systemer. Det foreligger ikke tall på hvor mange som har benyttet seg av denne muligheten, men inntrykket er at det er mange.

Eksterne data: Til marspubliseringen ble det hentet inn en fil med eksterne data fra Den norske kirkes medlemsregister, denne ble også benyttet til junipubliseringen. Til juni ble det også hentet inn en fil med eksterne data fra seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk (sysselsettingstall for kirken).

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det er i år tatt i bruk et nytt revisjonssystem, DynaRev, for kirkestatistikken. I dette systemet er det lagt inn kontroller for å fange opp logiske feil, samt at vi har lagt inn sjekk/kontroller mot fjorårets tall på de viktigste (nøkkeltall) variablene. Vi får feilmeldinger dersom avvikene er store (grenseverdier er definert). Det kan se ut som vi har hatt litt innkjøringsproblemer med systemet, da det etter publiseringen er blitt oppdaget noen feilverdier. Soknene blir kontaktet etter hvert, per e-post eller telefon for å hente inn manglende/feil opplysninger. Feil blir korrigert direkte i revisjonsrutinen i SSB. Det er tastefeil, data som mangler, data med store avvik fra året før osv. Det er tidkrevende og vanskelig å oppdage og rette feil i innkomne data. Det er også en del store variasjoner som har naturlige forklaringer. En feil er blitt rettet etter publisering. En viktig del av kvalitetssjekken for dataene i fremtiden bør derfor være at fellelråd, prost, bispedømme osv. kontrollerer data ved innsending, og eventuelt ber soknene om å korrigere. Feilrettinger kan foretas helt fram til like før publisering. Dersom det oppdages grove feil, er det ønskelig at rettinger også kan foretas etter publisering.

3.5 Publisering

Selve publiseringen gikk greit.

Endring i nøkkeltall:

Konserter og kulturarrangementer pr. 1000 innbyggere

Denne indikatoren inneholder fra 2009 også kulturarrangementer i regi av andre. Det gjelder også for nivå 3.

Nye tall publisert på nivå 3, (grunnlagstall):

'gudstjenester for barnehage- og skolebarn' splittet til

- 'Gudstjenester for barnehage barn ' og
- 'Deltakere på gudstjenester for barnhagebarn'
- 'Gudstjenester for skolehagebarn ' og
- 'Deltakere på gudstjenester for skolebarn'
- 'Deltakere på andre kulturarrangement'
-

3.6 Brukerreaksjoner

Som nevnt over ble noen av nøkkeltallene ”rare” på grunn av noen feil rapportert verdier og/eller manglende tall. Dette har vi fått reaksjoner på fra bispedømmer og andre brukere. Et feilrapportert tall gjorde store utslag. Dette ble korrigert i DS-tabell nr. 2, og dette tallet blir foreløpig undertrykt (prikket) i KOSTRA-tallene.

4 Ønskede endringer i kontoplanen (funksjon og art)

Arbeidsgruppen har ingen forslag eller ønske om endringer i funksjons- og /eller artskontoplanene.

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

5.1 Bakgrunn for endring

Det foreligger forslag om noen endringer i skjemaet ”Årsstatistikk for Den norske kirke”. Endringene gjelder spesielt pkt. 6 i skjema, antall tilbud og deltakelsen på tilbud. Endelige endringer blir vedtatt august/september. Det er fremdeles noen tolkningsproblemer i skjema, så veiledningen må også i år presiseres nærmere.

6 Ønskede endringer i faktaark

Vi etterlyser fremdeles en løsning for å få ut landstall av nivå 3. Mange brukere av KOSTRA-tallene etterlyser også dette. Per i dag må man hente nivå 3 tall inn i Excel for så å summere disse til landstall.

Ellers er det er ikke kommet noen tilbakemeldinger om ønskede endringer i faktaarket, men arbeidsgruppen ser det som ønskelig at flere variabler tas inn i faktaarket.

Arbeidsgruppen ønsker generelt en bedre synliggjøring av kirketallene på ssb.no.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon – hvordan få med hele bildet?

7.1.1 Kvalitetssikring

Kvalitetssikring av indikatorer er en kontinuerlig prosess. Arbeidsgruppen for Kirke-Koetra vil fortsette med dette arbeidet, sikring av samme omfang i teller og nevner, og få inn data fra alle sokn.

7.1.2 Utfordringer i konsistens

Kirkeområdet har ikke tatt i bruk konsernfaktaark ennå, da det foreløpig er få særregnskap i denne sektoren. Arbeidsgruppen arbeider fortsatt med å få tatt i bruk fellesrådets regnskap for å kunne knytte tjenstedata til regnskapsdata. I dag brukes kommunekassas regnskap i faktaarket, og de gir liten konsistens til eventuelle indikatorer.

7.2 Kvalitetsindikatorer

Arbeidsgruppen har i perioden ikke jobbet noe med videreutvikling av kvalitetsindikatorer.

7.3 Annet

7.3.1 *Gravferdssektoren*

I løpet av perioden er spørsmålet om gravferdssektoren hører inn under arbeidsgruppens ansvar, og om hvordan man eventuelt kan innhente data for dette området.

7.3.2 *Fellesrådenes regnskap*

Arbeidsgruppen har igjen aktualisert spørsmålet om å kunne publisere/ nytte regnskapsdata fra fellesrådene på kommunenivå og utvikle nye indikatorer på bakgrunn av regnskapsdata sammen med tjenestedata fra kirke.

8 Annet

9 Referanser

10 Vedlegg

10.1 Skjema(ene) først, annet nummereres fortløpende.

Tannhelsetenesta

1 Innleiing

1.1 Arbeidsgruppa sitt ansvar og samansetjing

Arbeidsgruppa for tannhelsetenester har ansvar for å halda oversikt over og gjennomgå rapporteringsordningane for fylka innanfor tannhelseområdet. Vidare har arbeidsgruppa ansvar for å vidareutvikla skjemastatistikken og vurdera bruk av register for innhenting av informasjon og presentasjon av informasjonen innanfor følgjande KOSTRA-funksjonar:

660 Tannhelseteneste - Fellesfunksjonar

665 Tannhelseteneste - Behandling

Skjema 43 *Tannhelsetjenesten* dekker tenesterapporteringa for desse funksjonane. I tillegg nyttar ein SSB sine register for innhenting av årsverkstal og befolkningstal. Det totale talet eldre, uføre og langtidssjuka i institusjonspleie og det totale talet eldre, uføre og langtidssjuka i heimesjukepleie blir henta frå IPLOS.

Arbeidsgruppa for tannhelsetenester inkluderer:

Trond Ekornrud; Statistisk sentralbyrå (leiar)

Linda Grytten, Statens helsetilsyn

Marianne Moi, Buskerud fylkeskommune

Jens Otto Ulseth, fylkestannlegen i Sør-Trøndelag/ Klæbu tannklinikk

Geir Fjerdingen, Vestfold fylkeskommune

Odd Sigurd Vegsund, Kommunal og regionaldepartementet

Hanne Christine Lundemo, Helse - og omsorgsdepartementet

Maren Mathiesen Wilberg, Helsedirektoratet

Helga Sleire, Fagforbundet

Aril Jul Nilsen, Den norske tannlegeforening

Anna Månsson Biehl, Folkehelseinstituttet

Arbeidsgruppa har hatt eitt møte våren 2010.

1.2 Rammer for gruppa sitt arbeid/mandat (generelt og spesielt)

Ramma for gruppa sitt arbeid blir gitt av Samordningsrådet for KOSTRA kvart år. I tillegg er Helse - og omsorgsdepartementet, Statens helsetilsyn, Helsedirektoratet og andre avhengige av statistikken for å få innsikt i, halda oversikt over, og halda tilsyn med, den offentlege og private tannhelsetenesta.

SSB overtok ansvaret for innsamlinga av statistikk for tannhelsetenesta frå Statens helsetilsyn før rapporteringa for statistikkåret 2001. I hovudsak har innhaldet i Statens helsetilsynets tidlegare innsamling blitt vidareført. Samstundes har arbeidsgruppa arbeida for å betra statistikken, og eller redusera oppgavebyrda ved bruk av SSB sine register, samt annan statistikk samla inn i SSB, gjennom KOSTRA eller på annan måte.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Følgjande blir gjennomgått i rapporten:

- Evaluering av rapportering og publisering for statistikkåret 2009
- Forslag til endringar i skjema, rapportering og publisering for statistikkåret 2010

2.2 Arbeidsgruppa sine anbefalingar

Arbeidsgruppa anbefaler å få godkjend alle forslag til endringar i skjema 43. Endringane inneber to nye spørsmål i skjema, ei forenkling av eitt spørsmål og fjerning av eitt spørsmål (sjå punkt 5 for meir detaljert omtale av endringane).

For statistikkåret 2009 publiserte Noreg kvalitetsindikatorane SIC-indeks for 12-åringar og Delen undersøkt av tannlege/tannpleiar siste tre år. Til saman er det blitt publisert 7 kvalitetsindikatorar innanfor tannhelseområdet så langt. Det er planlagt å publisera 9 kvalitetsindikatorar i alt. Følgjande oppdatert liste over kvalitetsindikatorar blei presentert av Helsedirektoratet på deira heimesider våren 2010:

1. Andel undersøkt av tannlege/tannpleier siste tre år
2. System for brukerundersøkelser
3. Andel 2-åringar henvist til tannhelsetjeneste
4. Signifikant kariesindeks 12-åringar
5. Andel undersøkte/behandlede 18-åringar uten karieserfaring
6. Andel undersøkte/behandlede 18-åringar med DMFT >9
7. Antall innbyggere pr. tannlegeårsverk i hvert fylke
8. Antall innbyggere pr. tannpleierårsverk i hvert fylke
9. Antall tannlegespesialister i hvert fylke

SSB publiserte indikatorane 1 og 5 for statistikkåret 2009. Det er no 2 indikatorar som står att å publisera.

Fylkestannlegane ytra hausten 2009 eit ønskje om å oppnemna ein ny representant til KOSTRA-arbeidsgruppa. Alle deltakarane i arbeidsgruppa stilte seg bak forslaget og ny representant deltok på arbeidsgruppemøte våren 2010. Arbeidsgruppa meiner det er viktig å arbeida tett med fylkestannlegane då desse har kjennskap utviklinga på tannhelseområdet i dei ulike fylka, noko som stemmer godt overeins med mandatet til arbeidsgruppa.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Det blei fatta vedtak om innføra fire endringar i skjema 43 frå og med neste års rapportering (sjå punkt 5).

Offentlig tilsyn av vakse betalande klientell blei igjen rekna ut i ei autosummering i skjema på same måte som førre år. Arbeidsgruppa vurderte tilsyn av vaksne betalande klientell som tilfredsstillande fordi det er lite tannhelsestatistikk om den vaksne befolkning. Sjølv om tilsynsoppgrepet i første rekke er retta mot dei prioriterte gruppene definert i loven blir autosummeringa i skjema vidareført også i år.

3.2 Kontrollar i skjema

Skjema 43 har enkelte logiske kontrollar. Desse gir oppgåvegjevar beskjed om at utfyllinga ikkje er rett, logisk sett. Det er muleg å fylla ut felte på trass av kontrollane. Kontrollane fungerte tilfredsstillande, og det er ikkje rapportert om problem med kontrollane frå oppgåvegivarane si side.

Tverrgåande revisjon har til ein viss grad vore nytta i revisjonsarbeidet i år. Det kan likevel bli aktuelt å nytta dette enno meir til neste år.

3.3 Innsamling av data (rapporteringa);

Skjema 43 blir rapportert av fylkestannlegane i dei enkelte fylka. Fylkestannlegane, på si side, hentar informasjon frå dei enkelte tannklinikkane i fylka. 15. mars hadde 19 fylker sendt inn skjema. Årets

rapporteringskjema fungerte stort sett tilfredsstillande. Det blei ikkje meldt om problem frå fylkeskommunane når det gjeld utfylling og innrapportering av skjema. Det er framleis noko usikkerheit knytt til etterslep i skjemaet sitt punkt 2, om omfanget av den offentlege tannhelsetenesta. Dette har vore tatt opp til diskusjon i arbeidsgruppa tidlegare år og eit møte mellom Helsedirektoratet, SSB og fylkeskommunane for å utvikla ei felles forståing av omgrepsbruken i skjema kan vera nyttig. Arbeidsgruppa anbefalar at dette kan vera eit punkt på eitt av fylkestannlegane sine årlege møte. SSB og Helsedirektoratet samarbeider om å følgja opp dette hausten 2010.

3.4 Arbeid/revisjon og kontroll

Etter 15. mars blei det gjennomført automatiske kontrollar av dei innrapporterte tala. Kontrollane sjekkar samsvar mellom ulike tal og summeringar, og endringar frå eitt år til eit anna. Grunna innføring av eit nytt revisjonssystem i KOSTRA i 2010 (Dynarev) blei ikkje responssystemet, som tidlegare har vore nytta, brukt i år. Omlegginga har ført til at ein i større utstrekning har tatt kontakt med dei ulike oppgåvegivarane per telefon eller e-post der kor ein har oppdaga avvik frå tidlegare års rapportering. Eventuelle feilrapporteringar er difor blitt retta opp tilfredsstillande i år også. Frå og med 2010-rapporteringa reknar ein likevel med at responssystemet vil bli nytta på same måte som for tidlegare år.

3.5 Publisering

Publisering av tal 15. mars og 15. juni har fungert tilfredsstillande sjølv om innføringa av nytt revisjonssystem har ført til noko meirarbeid. I samband med dette blei det oppdaga nokon tekniske feil ved den førebelse publiseringa grunna det nye revisjonssystemet, men dette blei det raskt retta opp i.

3.6 Brukarreaksjonar

Fleire oppgåvegivarar reagerer framleis på tolkinga av omgrepet etterslep. Arbeidsgruppa anbefalar at representantar frå SSB og helsemyndighetene møter fylkeskommunane for å drøfta rutinar for registrering i journalsystem og rapportering i KOSTRA. Eitt eige punkt på agendaen til eitt av dei årlege møta til fylkestannlegane har vore føreslått som ei muleg løysing på dette. SSB og Helsedirektoratet følgjer opp denne saka i samarbeid med fylkestannlegane i løpet av hausten 2010.

Nokon oppgåvegivarar har også stilt spørsmål med årsverkstala henta frå register til den førebelse publiseringa, samanlikna med deira "eigne" årsverkstal for tannlegar og tannpleiarar. Dette har SSB freista å forklara oppgåvegivarane så godt som muleg via e-post. Ofte skuldast avvika feil innmelding til Aa-registeret. Samstundes er dei førebelse registertala blåste opp med bakgrunn i dei endelege tala for året før. Ev. feilrapporteringar i registera vil difor bli forsterka når tala blir oppblåste. SSB har i samband med dette nytta høve til å oppmoda oppgåvegivarane om å melda inn rette forhold til dei ulike registera.

4 Ønska endringar i kontoplanen (funksjon og art)

4.1 Bakgrunn for ønsket endring

Arbeidsgruppa ønskjer ingen endringar på det noverande tidspunkt.

5 Ønska endringar i skjema/filuttrekk

Arbeidsgruppa ønskjer følgjande endringar i skjema 43:

- *SIC-indeks for 12-åringar* - bør innlemmast i skjema under punkt 4 tannhelsesresultat hos indikatorårskull. I år har dette vore innrapportert på excel-skjemaet via e-post til SSB.

- *Delen undersøkt av tannlege/tannpleier siste tre år.* Dette bør innlemmast i skjema under punkt 2 Omfanget av den offentlege tannhelsetenesta – Klientell fordelt på grupper i henhold til prioritering i lov om tannhelsetenester.
- Under punkt 8 Tannbehandling med narkose, talet på behandlingar og ventetid ønskjer arbeidsgruppa ei mindre detaljert inndeling. Til no har inndelingane vore under 6 veker, 6 veker til 6 månader, 7 månader til 12 månader og over 12 månader. Den nye inndelingane som er ønskjeleg er under 3 månader og over 3 månader. Bakgrunnen for ønske er at rapporteringane på dette området er for detaljert og svært tidkrevjande for oppgåvegevarane. Det nye forslaget til inndeling vil gi tilstrekkeleg med informasjon for brukarane. Endringane vil også føra til eit brot i tidsserien for denne indikatoren for tidlegare årgangar.
- Punkt 9 Gjennomsnittleg ventetid i dagar for pasientar som fekk tannbehandling med narkose i regi av den offentlege tannhelsetenesta i løpet av rapportåret – ønskjer arbeidsgruppa å fjerna. Indikatoren er lite etterspurd blant brukarane og det knytt usikkerheit til praksis for innrapportering i dei ulike fylkeskommunane.

6 Ønska endringar i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket.

Faktaarket fungerer tilfredsstillande.

6.2 Ønska endringar

Eitt nytt faktaark for kvalitetsindikatorar i tannhelse blei etablert i fjor. Det er venta at nye indikatorar vil koma inn her etter kvart.

6.2.1 Nye nøkkeltall

Arbeidsgruppa ønskjer å jobba med å få på plass ytterlegare to kvalitetsindikatorar. Desse skal utreiast nærmare før dei eventuelt blir innførte i KOSTRA.

Komande indikatorar kor ein del utreiingsarbeid er gjort sidan i fjor, men meir står att er:

- Delen 2-åringar henvist til tannhelseteneste
- System for brukarundersøkingar

Arbeidsgruppa for tannhelse har tidlegare lagt fram ønskje på arbeidsgruppemøtet for KOSTRA-kommunehelse om å innlemma spørsmålet om indikatorane ”Andel to-åringar inspisert i munnhulen” og ”Kariesforekomst blant to-åringar” i KOSTRA-skjema 1. Dette har ikkje blitt godkjend av arbeidsgruppa med omsyn til oppgåvebyrden til oppgåvegevarane. I tillegg blei det nemnd at inspisering av munnhola er eit obligatorisk sjekkpunkt ved 2-årskontrollar, og at det difor ikkje vil vera sannsynleg å tru at nokon kom til å rapportera at dei ikkje har gjennomført inspeksjonen. Med bakgrunn i dette har arbeidsgruppa for Kvalitetsindikatorar innanfor tannhelse (leia av Helsedirektoratet) valt å fjerna indikatoren ”Andel to-åringar inspisert i munnhulen” og omdefinert ”Kariesforekomst blant to-åringar” til å vera ”Delen 2-åringar henvist til tannhelseteneste”.

Arbeidsgruppa vil halda fram arbeidet med å få dette inn i KOSTRA-skjema 1 Personell og verksemd i kommunehelsetenesta, samt ha dialog med fagsystemleverandørane for alle landets helsestasjonar slik at dette lett kan registrerast i journalsystemet til 2-åringane.

Arbeidsgruppa kjem også til å halda fram arbeidet med å etablere ei innrapporteringsløyseing for indikatoren ”System for brukarundersøkingar”. Helsedirektoratet og SSB følgjer dette opp i løpet av hausten 2010.

7 Anna

7.1 Kommunal tenesteproduksjon - korleis få med hele bilete?

7.1.1 Kvalitetssikring av indikatorar, sikring av same omfang i teljar og nemnar

For KOSTRA-tannhelse er det fire fylkeskommunar som er organiserte i ulike fylkeskommunale føretak. Dette er Oslo, Rogaland, Vestfold og Buskerud. Ein gjennomgang av indikatorar som inkluderer utgifter viser forskjellar i tala for dei fire fylkeskommunane mellom fylkeskommunekassa-faktaarket og Konsern-faktaarket. Grad av forskjell ser ut til å variera mellom dei ulike fylkeskommunane etter kva organisering dei ulike har valt.

Arbeidsgruppa meiner det vil vera lite hensiktsmessig å gjera endringar for indikatorar som omhandlar tenestetilbodet i fylket. Desse indikatorane har til no vore identiske i vanleg faktaark (fylkeskommunekassa) og konsern-faktaark. Arbeidsgruppa meiner at ein per i dag bør halda fram med dette. Samstundes vil ein foreta ein gjennomgang i løpet av hausten 2010 av indikatorane som blir publisert i dei ulike faktaarka for å sjå om ein skal vurdere å endra teljar og nemnar der dette vil bidra til eit meir rett bilete av den faktiske situasjonen i dei ulike fylkeskommunane.

Arbeidsgruppa vil også følgja ekstra med på dei nyleg oppstarta kompetansesentra innanfor tannhelse. Kompetansesentra er samarbeid mellom fleire fylkeskommunar og er organiserte som IKS. Følgjeleg vil desse vera lovpålagde å rapportera inn rekneskap. Det er venteleg at dette vil få konsekvensar for rekneskapstal for dei fylkeskommunane som er inkluderte i same IKS. Arbeidsgruppa kjem til å følgja dette nærmare opp hausten og våren fram mot publiseringa i 2011.

7.1.2 Identifiserte utfordringar i arbeidet med å få god samanheng i omfang og for samanlikning mot andre kommunar/fylkeskommunar .

Per i dag er det særleg utgiftstal det vil vera relevant å fordela ulikt i vanleg- og konsern-faktaark. For personell og tenesteindikatorane vil det ikkje vera særleg hensiktsmessig med ei fordeling, sidan det ikkje er snakk om samarbeid med andre fylkeskommunar.

7.1.3 Tanker gruppa har gjort seg rundt utviding av nøkkeltal til å vise andre perspektiv enn produsentperspektivet.

Arbeidsgruppa vil sjå nærmare på dette i løpet av hausten 2010 og melda inn eventuelle forslag og innspel til prosjektgruppa.

7.2 Kvalitetsindikatorar

For statistikkåret 2009 publiserte SSB kvalitetsindikatorane *SIC-indeks for 12-åringar og Delen undersøkt av tannlege/tannpleiar siste tre år*. Til saman er det blitt publisert 7 kvalitetsindikatorar innanfor tannhelseområdet så langt. Det er per i dag planlagt å publisera 9 kvalitetsindikatorar i alt. Innrapporteringa av dei to nye indikatorane har vore løyst på ein ad hoc-måte i 2010 via excel-skjema per e-post til SSB. Frå og med 2011 ønskjer arbeidsgruppa å innlemma dette i skjema 43 (sjå også punkt 5). Dette inneber endringar i skjema 43. Følgjande oppdatert liste over kvalitetsindikatorar blei presentert av Helsedirektoratet på deira heimesider våren 2010:

1. Andel undersøkt av tannlege/tannpleier siste tre år
2. System for brukerundersøkelser
3. Andel 2-åringar henvist til tannhelsetjeneste
4. Signifikant kariesindeks 12-åringar
5. Andel undersøkte/behandlede 18-åringar uten karieserfaring
6. Andel undersøkte/behandlede 18-åringar med DMFT >9
7. Antall innbyggere pr. tannlegeårsverk i hvert fylke
8. Antall innbyggere pr. tannpleierårsverk i hvert fylke
9. Antall tannlegespesialister i hvert fylke

SSB publiserte indikatorane 1 og 5 for statistikkåret 2009. Det er no 2 indikatorar som står att å publisera.

8 Referansar

9 Vedheng

Videregående opplæring

1 Innledning

1.1 Arbeidsgruppens ansvar og sammensetning

Arbeidsgruppa for videregående opplæring har for regnskapsåret 2009 hatt følgende KOSTRA funksjoner som ansvarsområde:

510	Skolelokaler og internatbygninger
515	Skoleforvaltning
520	Pedagogisk ledelse, pedagogiske fellesutgifter og gjesteelevsoppgjør
521	Studiespesialisering
522	Bygg- og anleggsteknikk
523	Elektrofag
524	Design og håndverk
525	Restaurant- og matfag
526	Helse- og sosialfag
527	Idrettsfag
528	Teknikk og industriell produksjon
529	Musikk, dans og drama
530	Medier og kommunikasjon
531	Naturbruk
532	Service og samferdsel
538	Allmennfaglige studieretninger (gammel ordning)
539	Yrkesfaglige studieretninger (gammel ordning)
554	Fagskole
559	Landslinjer
560	Spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring
570	Fagopplæring i arbeidslivet
581	Voksenopplæring etter opplæringsloven
590	Andre undervisningsformål

Fagdepartement i arbeidsgruppa for videregående opplæring er Kunnskapsdepartementet, som har delegert ansvaret til Utdanningsdirektoratet. Arbeidsgruppa består av representanter fra Utdanningsdirektoratet, Kommunal- og regionaldepartementet, fylkeskommunene (v/opplæringsregionene nord, øst (Østlandssamarbeidet) og sørvest), VIGO, KS og Statistisk sentralbyrå.

Per juni 2010 består arbeidsgruppa av følgende faste medlemmer:

Birgit Bjørkeng (leder)	SSB
Per Torstein Tuhus	SSB
Anne Brit Thorud	SSB
Hilde Hjorth-Johansen	Utdanningsdirektoratet
Irene Hilleren	Utdanningsdirektoratet
Karen Nystad Byrhagen	KRD
Lars Møllerud	KS
Brynjulf Bøen	VIGO
	Sør-Trøndelag
John Evjenth	Fylkeskommune
	Hordaland
Birthe Haugen	Fylkeskommune
Hendrik Knipmeijer	Vestfold

Ståle Wold

Fylkeskommune
Rogaland
Fylkeskommune

1.2 Rammer for gruppas arbeid/mandat

I 2009 ble arbeidsgruppens roller og ansvar presisert i et notat fra KOSTRA-ledelsen i SSB. I notatet sto blant annet:

Hver arbeidsgruppe skal bestå av medlemmer med den fagkompetanse som er nødvendig for å ivareta gruppas oppgave. Gruppe bør ikke være for stor. Ca. 8-10 medlemmer gjør det enklere å samle alle til møte og gir større mulighet for at alle kommer til orde i diskusjoner og at gruppa kommer til enighet. Fagdepartementet, KRD som koordineringsdepartement, fagsiden og sentraladministrasjonen i kommunene samt SSB skal minimum være representert.

Arbeidsgruppa for videregående opplæring var en del større enn det som ble presisert i notatet, og etter en gjennomgang av representasjonen i gruppa ble det bestemt at gruppa skulle ha ca. 12 medlemmer, og at andre eventuelt kan kalles inn ved behov. Det ble også bestemt at medlemmene skulle ha vararepresentanter, for å unngå at gruppa mangler kompetanse ved fravær.

I løpet av året har det i tillegg vært gjort endringer i arbeidsgruppas sammensetning som en følge av endrede ansvarsfordelinger på fagområdet. Utdanningsdirektoratet har tatt over ansvaret for voksne i videregående opplæring, og VOX er derfor ikke lenger representert i gruppa.

2 Oppsummering og anbefaling

2.1 Oppsummering

Rapporten inneholder en redegjørelse for årets publisering, samt en beskrivelse av arbeidet som har vært gjort i arbeidsgruppa i forhold til kvalitetsforbedring i KOSTRA. Det er ikke gjort store endringer i årets publisering; ingen nye indikatorer er kommet inn i faktaarkene siden i fjor, men indikatorene knyttet til voksne i videregående opplæring ble ikke publisert i 2010. Arbeidet med kvalitetsforbedring har hovedsakelig vært rettet mot forbedring av allerede eksisterende indikatorer, men også mer prinsipielle endringer har vært oppe til diskusjon. Resultatet av arbeidet er nærmere beskrevet i kapittel 7.

2.2 Arbeidsgruppas anbefalinger

Arbeidsgruppa anbefaler endringer i en del av indikatorene i faktaarkene, nærmere beskrevet i kapittel 7.1.1.

3 Evaluering av siste rapportering

3.1 Utarbeiding av skjema

Kilder til KOSTRA data for videregående opplæring:

Elever:	VIGO sentralbase Nasjonal vitnemåldatabase og HPR (autorisasjonsregisteret for helsepersonell)
Lærlinger:	VIGO sentralbase
Søker/inntaksdata:	Utdanningsdirektoratet (ferdig reviderte tall basert på filuttrekk VIGO)
Regnskapsdata:	Kommuneregnskapet, fylkeskommuner
Personelldata:	Registerbasert personellstatistikk, SSB (hovedkilde: NAV Aa-registeret)
Befolkningsdata:	SSBs befolkningsdatabase

Grensesnitt for uttrekk av data om elever og lærlinger fra VIGO fastsettes i henhold til et organisert samarbeid mellom fylkeskommunene, Utdanningsdirektoratet og Statistisk sentralbyrå.

VIGO sentralbase er den viktigste kilden for data om tjenesteproduksjon.

3.2 Kontroller og revisjon

Datagrunnlaget fra VIGO sentralbase danner også grunnlaget for SSBs utdanningsstatistikk, og SSB har et utstrakt samarbeid med fylkeskommunene og Utdanningsdirektoratet også når det gjelder kodeverk, kontroller, oppfølging av innholdet i suksessive filuttrekk, og evaluering av innhentingprosedyrer og datakvalitet. Gjennomgang av SSBs revisjon og kontroll av datagrunnlaget inngår i dette samarbeidet.

3.3 Innsamling av data (rapporteringen)

SSB mottar hvert år individdata om elever og lærlinger fra VIGO sentralbase. For igangværende elever leveres foreløpige tall i november, og revideres fram til endelige tall leveres i januar. Siste års erfaringer tilsier at rutinene blir enklere og bedre, og en drar god nytte av det etablerte samarbeidet som er utviklet over flere år. Data overføres via sikre løsninger over Internett, dette gjør datainnhenting og også tilbakemeldinger til fylkeskommunene enklere. Arbeidet med å videreutvikle samarbeidet fortsetter. Sekretariatet for VIGO driftsorganisasjon og sentralbasen er styrket, det bidrar til styrket informasjonsflyt og oppfølging av saker.

Regnskapsrapporteringen oppfattes som av relativt god kvalitet, og regnskap er mottatt fra alle fylkeskommunene. For endelige tall er også svarprosenten for konsernene god, men den er lavere for foreløpige tall.

3.4 Bearbeiding/revisjon og kontroll

Det er ikke et eget revisjonssystem for tjenstedata for videregående i KOSTRA. Data fra VIGO bearbeides av SSB og publiseres som en del av den ordinære utdanningsstatistikken, og gjennomgår omfattende revisjonsprosesser i forkant av dette.

Som en del av revisjonsprosessen i KOSTRA er det tatt i bruk en applikasjon for tverrgående revisjon, som bidrar til å fange opp store avvik mellom tjeneste- og regnskapsrapporteringen. Det ble gjort en viss slik revisjon i perioden mellom publiseringen av foreløpige og reviderte tall, men det kan fremdeles være indikatorer vi ikke rakk å følge opp godt nok (jf siste avsnitt i kap. 3.5).

3.5 Publisering

Ingen nye indikatorer er blitt publisert i år. Tall for fylkeskommunal fagskoleutdanning ble tatt ut av foreløpig publisering pga manglende innrapportering, men ble publisert i juni. Antall studenter i fagskole har imidlertid økt mye fra i fjor til i år, og siden utgiftene har holdt seg noenlunde stabile har utgiftene per student gått kraftig ned. Det er derfor usikkerhet knyttet til disse tallene.

En velkjent problemstilling har vært den usikre datakvaliteten for voksne i videregående opplæring. Siste år er det særskilte filuttrekket fra VIGO for data om voksne ikke gjennomført, og disse dataene er innhentet på de ordinære elevfilene. Som en følge av det endrede uttrekket er det et tidsseriebrudd for antall voksne i videregående opplæring i år i forhold til tidligere år. Siden voksenindikatorene er under utbedring og det sannsynligvis kommer nye indikatorer på dette området til neste år, ble det besluttet at disse ikke skulle publiseres i 2010 for å unngå unødvendig mange tidsseriebrudd. Disse indikatorene er derfor verken publisert i mars eller juni.

De gamle studieretningene fra Reform 94 har stadig færre elever, etter hvert som studieretningene utfases. Det er likevel ført en hel del kostnader på funksjon 538 og 539, noe som gjør at utgifter per elev på de gamle studieretningene er uforholdsmessig høye. Det er sannsynlig at en del av dette skulle vært ført på funksjoner for utdanningsprogram i Kunnskapsløftet, noe som kan innebære at utgifter per elev på enkelte av utdanningsprogrammene burde vært høyere.

4 Ønskede endringer i kontoplanen 2009 (funksjon og art)

Ingen ønskede endringer dette året, men se kapittel 7.1.2 for fremtidige endringer

5 Ønskede endringer i skjema/filuttrekk

Ingen ønskede endringer

6 Ønskede endringer i faktaark

6.1 Generell vurdering av faktaarket

Faktaarkene på fagområdet er svært omfattende, og inneholder mange indikatorer. Det er mye informasjon som kan hentes ut av faktaarkene, men kompleksiteten gjør bruken av data komplisert, spesielt for personer som er ukjent med KOSTRA.

6.2 Ønskede endringer

For å gjøre bruken av faktaarkene enklere er det et ønske om å rydde i faktaarkenes struktur, samt å sanere enkelte indikatorer som er lite brukt. Siden fagskoleutdanning er et eget område underlagt fagskoleloven ønsker arbeidsgruppa at fagskoleindikatorene skal skilles ut i et eget faktaark. Det er sannsynlig at det vil utvikles flere indikatorer på dette området i framtiden. Det er ikke gjort noen store endringer i faktaarkene dette året, men for endringer som er aktuelle neste år, se kapittel 7.

7 Videreutvikling av KOSTRA

7.1 Kommunal tjenesteproduksjon - hvordan få med hele bildet?

Som en del av KOSTRAs felles kvalitetssikringsprosjekt, som tar sikte på å få med større deler av kommunal tjenesteproduksjon, har arbeidsgruppa hatt to prosesser. Den første delen av arbeidet har vært å gå gjennom de eksisterende indikatorene i faktaarkene, med tanke på å bedre kvaliteten på data, samt kvaliteten på teksten i informasjonsknappene. Den andre delen av arbeidet har vært diskusjoner av hva KOSTRA kan inneholde i framtiden, for å gi et mest mulig korrekt bilde av kommunal tjenesteproduksjon.

7.1.1.1 Kvalitetssikring

Arbeidsgruppa har gjort en del kosmetiske endringer i informasjonsknappene, som tar sikte på å gi brukerne bedre forståelse av hva som ligger i de forskjellige indikatorene.

Endringer i følgende indikatorer har vært diskutert:

Andel netto driftsutgifter 520 Ped. ledelse, ped. fellesutg, gjesteelevoppgjør, konsern egner seg dårlig til å se andelen utgifter til pedagogisk ledelse og pedagogiske fellesutgifter, fordi gjesteelevsoppgjøret også er med. Dette gjør det vanskelig å sammenligne tall for fylkeskommuner som har mye kjøp og salg av elevplasser med fylkeskommuner som har lite kjøp og salg.

Andel av søkere til elevplass som har blitt elever foreslås fjernet, da indikatoren er unøyaktig. Søkere hentes ut i mars, og det skjer endringer i søkerdataene etter dette tidspunktet som gjør det vanskelig å skille ut de reelle søkere som ikke har fått plass.

Andel elever som har fått oppfylt førsteønske til skole og kurs (endres til utdanningsprogram) foreslås endret. Enten kan indikatoren omfatte kun program, ellers så lages to indikatorer, en for program, samt en for skole og program. Dette på grunn av at enkelte fylkeskommuner ikke opererer med skoler i førsteønsket. Utdanningsdirektoratet vil avgjøre om det er behov for skoleønske.

Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønske om læreplass kan være unøyaktig, fordi det er måleproblemer knyttet til førsteønske. Prosessen rundt anskaffelse av læreplasser er mye mer dynamisk enn søking til elevplass, noe som gjør det komplisert å trekke grensen for når søkeren har fått oppfylt førsteønsket sitt. Indikatoren foreslås fjernet.

Andel søkere som ikke har fått læreplass har vært diskutert i gruppa. Indikatoren beregnes ut fra personer som ikke var blitt lærlinger innen 1.10. Lærlingeplasser formidles imidlertid hele året, og indikatoren gir derfor et urealistisk bilde av hvor mange som får plass, og foreslås endret til *andel søkere til lærlingeplass som er blitt til elever på allmennfaglig påbygging per 1.10*, eventuelt kan den fjernes fra faktaarket.

Andel av søkere til elevplass uten rett som har blitt elever kan ha dårlig samsvar mellom teller og nevner, og foreslås slettet.

Indikator Korr bto driftsutg 570 Fagopplæring i arbeidslivet inkl kjøp fra private, per lærling/lærekandidat, konsern har dårlig samsvar mellom teller og nevner, på grunn av at svært mange læreplasser verken er egenproduksjon eller kjøp fra private, men kjøp fra andre offentlige aktører. Alle lærlinger/lærekandidater er imidlertid med i nevneren, noe som gir for lave utgifter per lærling/lærekandidat. Brutto driftsutgifter for funksjon 570 inkluderer kjøp fra andre offentlige eiere, og kan være en erstatning dersom denne indikatoren fjernes fra faktaarket. Eventuelt kan indikatoren erstattes med en indikator der telleren er funksjon 570 (inkl. artene 300-350), og nevneren er personer i aldersgruppen 16-19 år.

Korr bto driftsutg 554 Fagskoleutdanning per student, konsern og Lønnsutgifter 554 Fagskoleutdanning per student, konsern kan med fordel endres til at nevneren representerer helårsekvivalenter. Dette ligger imidlertid et stykke frem i tid, da rapporteringen på fagskolepoeng (fagskoleekvivalenten til studiepoeng) er mangelfull.

Elever per skole, fylkeskommunale skoler foreslås å fjerne fagskolestudenter fra nevneren, og samle alt som gjelder fagskolene på eget faktaark.

Mva-kompensasjon drift, videregående opplæring per innbygger 16-18 år (kroner), konsern og Mva-kompensasjon investering, videregående opplæring pr. innbygger 16-18 år (kroner), konsern forelås fjernet fra nivå 2, slik at de kun ligger på nivå 3.

7.1.1.2 Utfordringer i konsistens

Avtalebaserte samarbeid mellom fylkeskommuner kommer ikke godt fram i KOSTRA, et problem som ble oppdaget ved at Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag samarbeider om inntak og opplæring av lærlinger. Sør-Trøndelag er vertskommune og får uforholdsmessig høye korrigerede brutto driftsutgifter, mens Nord-Trøndelag får for lave. Denne typen samarbeid er ikke utbredt på dette fagområdet, men det kan bli mer vanlig i framtiden. Arbeidsgruppa har ikke kommet fram til en løsning på problemet.

Det er stor variasjon i hva som tilbys på Utdanningsprogram naturbruk (funksjon 531). Mens deler av tilbudet (særlig knyttet til retninger som krever store anlegg som må drives også utenom skoleåret) er svært kostbart, kan andre drives relativt billig. Siden satsene til private skoler beregnes ut fra KOSTRA-tall, kan dette føre til skjevheter dersom offentlige skoler i stor grad har dyrere tilbud enn private skoler. Det har derfor vært et ønske i arbeidsgruppa om at de delene av tilbudet som ikke er direkte knyttet til undervisning skal føres på funksjon 590, slik at 531 kun representerer undervisningen. Utdanningsdirektoratet vil undersøke om det er store forskjeller i tilbud/kostnader mellom private og offentlige skoler som tilbyr naturbruk. Dersom det viser seg at offentlige skoler har kostnader her som private skoler ikke har, kan dette korrigeres for gjennom å endre føringen i funksjon 531. Det kan derfor ikke gjøres endringer i føring av kostnader til funksjon 531 naturbruk før Utdanningsdirektoratets utredning er klar. Dersom endringen kan gjennomføres ønskes følgende tilføyning i kontoplanveilederen:

Under utdanningsprogrammene 521-532:

Kun utgifter og inntekter relatert til opplæring i utdanningsprogram for naturbruk føres på funksjon 531. Driftsutgifter og inntekter som ikke er direkte knyttet til opplæring innen gardsbruk, fiskebåt eller fiskeoppdrett defineres som oppdragsvirksomhet og føres på 590.

Under 590

Driftsutgifter og inntekter som ikke er direkte knyttet til opplæring innen gardsbruk, fiskebåt, fiskeoppdrett defineres som oppdragsvirksomhet og føres på 590.

7.2 Annet

Det er et ønske i arbeidsgruppa om en avklaring av hvilke typer statistikk som skal ligge i KOSTRA, og hva som bør publiseres andre steder. På området for videregående opplæring blir statistikken hovedsakelig publisert på tre områder; KOSTRA, Skoleporten og SSBs ordinære utdanningsstatistikk. Slik situasjonen er i dag er det en del dobbelpublisering, og det er usikkerhet om hvorvidt KOSTRA bør fungere som et samlested for ulike typer styringsinformasjon på feltet, eller om økonomiperspektivet skal rendyrkes.